

శ్రీధర్మప్రదీపిక

236
వివాహతత్వ

మహాత్మా గాంధీ రచనకు

శ్రీ తత్వానందస్వామి యనువాదము

ది ఓరియెంటల్ పబ్లిషింగ్ కంపెనీ (రిజిస్టర్డ్)

మద్రాసు :: తెనాలి :: ఖికింద్రాబాదు

శ్రీ తత్వానందస్వామిలు ఆంధ్రలోకమునకు చిరపరిచితులు. పూర్వాశ్రమమునందు, కొండిపర్తి వీరభద్రాచార్యులను నామమున జీవితయాత్ర శాస్త్రవిధి ననుసరించి గడిసినవారలై బ్రహ్మచర్య-గృహస్థాశ్రమముల అనంతరం భార్యావియోగమునొంది, కొన్ని సంవత్సరములు తన యిరువురు పుత్రికలను పెంచి చివరకు ఆవిడ్డలను తన మాతృవశముచేసి చిరకాలమునుండి లోలోన బాధించుచున్న సన్న్యాసాశ్రమ దీక్షను అవలంబించిరి. తమ జీవితయాత్రను ఆశ్రమధర్మానుసరణముగా సలుపు కాలమునగూడ వీరి పరాకాష్ఠచింత, సేవాతత్పరత, ఆంధ్రభాషాభిమానము మున్నగు గుణపుంజము మిత్రులకేగాక ఆంధ్రలోకమునకెల్ల ప్రసిద్ధిగా తెలిసిన విషయము.

వీరు శ్రీ వివేకానందస్వామిభక్తులు. స్వామివారి యెడల వీరికిగల భక్తియే తుదకు వీరికి పరివ్రాజకాశ్రమము నబ్బుచేసినదని చెప్పవచ్చును. స్వామివారి బోధనలను వివరించు తెలుగు పుస్తకముల నేనాచో వీరు రచించిరి.

గృహస్థాశ్రమమునందు వీరికి పెద్దలయందు గల వినయవిధేయతలు, భక్తి, గౌరవములు సంస్తవనీయములేగాక అపూర్వపరిమితి, పరిణామము గలిగి యుండెననిగూడ చెప్పగలము. వీరిని పెంచి పెద్దజేసిన మేనమామగారియందు వీరు చూపిన శ్రద్ధాలక్ష్యములు నా ఎఱుకనున్న విషయము. ఆ కాలములో అనగా 1916 సం॥ పూర్వమే వీరియందు నాకుగల స్నేహగౌరవములను పెంపొందించిన విషయ మది. ఆ సత్సరముల చిన్న కుమార్తెలు వృద్ధురాలైన తల్లి వశమున నుంచి, తాను స్వేచ్ఛగా సన్న్యాసాశ్రమమును గైకొనుట నాకట్టి యెడ నంతగ రుచింపలేదయ్యె. కాని రాష్ట్రరాను మానవునకు జీవితయాత్ర గలుగు సంఘర్షణములు, పోటీభావములు, పగప్పునికోధకము లగు నుద్రేకములు బాగుగ గోచరమైన కాలది స్వార్థమును విడిచి, స్వకుటుంబాశ్రయము

త్యజించి లోకసేవను చతుర్థాశ్రమమూలమున పూనిన వీరభద్రాచార్యులవారి ఉదాహరణ కేవలము సంస్తవనీయమేకాక అనుకరణీయమైనది గూడ నని అవగాహమయ్యెను.

ఇంక ఈ పుస్తకమునుగూర్చి ఇందుక చెప్పవలెనుగదా! అధ్యము పాఠకులు పరిచయపత్రకయం దట్టి యపేక్షను తీర్చుకొనగోరెదరు. కాని పరిచయము గ్రంథకర్తకా? గ్రంథమునకా? అను విషయము నివాదాంశము. గ్రంథకర్త లోకవిదితుడైనచో—గ్రంథసమీక్ష అనావశ్యకము. గ్రంథము నూతన మైనచో గ్రంథకర్త యొక్క పరిచయ మనావశ్యకము కాకపోవచ్చును. కాని ఇప్పుడు అనువదింపబడిన గ్రంథములు గాంధీ మహాత్ము డప్ప డప్పడు స్త్రీల ధర్మములను గూర్చియు, విద్యార్థుల కర్తవ్యములను గూర్చియు వ్రాసిన వ్యాసముల సముదాయము. వీనిని గూర్చి వ్రాయుటకుగాని, అంతకన్న విమర్శించుటకు గాని అస్మదాదుల కధికారములేదు. శ్రీ తత్త్వానందస్వాములవారికే అట్టి యధికారము కలదు. ఏతదధికారము ననుసరించియే వీరు ఈ వ్యాసములను తెనిగించుట తటస్థించినది. స్వామివారి భాషాపాండిత్యప్రకర్షనుగూర్చి చెప్పవలసినపనిలేదు. స్వామివారి గ్రంథము నాంధ్రుల కందజేసి వీరి కృతజ్ఞతకు బాత్రులయిరి. అట్లే స్వామివారి యొక్కయు, వారి గ్రంథము యొక్కయు పరిచయ మాంధ్రులకు గల్గింపు భాగ్యము నాదైనది.

ధిశ్రీ, 19 కానింగులే }
10—1—48

(Sd.) భో. పట్టాభిసీతారామయ్య

పీఠిక

జీవన చక్రము గిరిగిరి తిరుగుచుండును. అందొక యంశమగు నరజీవనము పరివర్తనము సాగించుచు నెగుడుదిగుడుగుచుండును. దాని నప్పుడప్పుడు సవరించి సవ్యమార్గమున నిలుపు టవసరమగును. ఇటుల చేయుటలో సంసకర్తలు చెండు భిన్నమార్గముల నవలంబించుట గోచరించుచున్నది. వెనుకచూపు లేకుండ, జరిగిపోయినదేమో జరిగిపోయినదనిచెప్పి దానిగొడవ నెత్తికొనకుండ సరిక్రొత్త పోకడల నెలకొలుపుట యొకటి. 'మా ర్పేమో అవసరమే. జాగు చేయుటకును వీలులేదు. పూర్వమేమి జరిగినదేమి, వర్తమానకాలమున లోకము నందు ప్రోన్నతిగాంచి వెలుంగుచున్న జాతులవారు గోచరించుచున్నారు గదా! వారి యాచార వ్యవహారముల ననుసరించుట లెస్సయని వాదించు యువజనులుకలరు. 'పూర్వాపరచింతలేకుండ ప్రపంచమున నేమి చేయుట కును సాధ్యము కాదు. నేలవిడిచిన సాము పోలిక యగును. ప్రాచీన వ్యవస్థల యాధారములేనిది వర్తమాన కాలచరిత్రను సవరింపజాలము. కార్యకారణ సూత్రబద్ధమై విశ్వము నడుచుచున్నది,' అని వాదించు వృద్ధులు కలరు.

మొదటి రకమువారు గమనవేగమునే పాటించుచున్నారు. కొంతదూరము పోగా చిక్కుకొనేదని భయపడుచున్నవి. అక్కడనుండి క్రొత్త పుంతల ద్రోతుకొనుచున్నారు. గమ్యము కొలది దూరమున నున్నట్లు కాన్పించుచుండును. మార్గమును సరళముగ నున్నట్లే తోచును. కాని వాస్తవిక గమనమునందు తిరుగుళ్ళు తటస్థించుచున్నవి. వీరెంతయు సదుద్దేశముతో వర్తించుచున్నారనుట నిర్వివాదము.

రెండవ తరగతివారు గమనవేగమును సాగింపలేమని జాగ్రత్తయిచున్నారు. పురోగమనము చేయునవసరమును గుర్తించుచునే యున్నారు. అటులదేయక యున్నచోటుననే నిలిచి యాలోచించుద మనీన అది పొసగక వెనుకకు నెట్ట బడునట్లు తెలిసి విచారపడుచున్నారు. వీరికి చుండుప్రోవ చిక్కులతో నిండి గోచరించుచున్నది. నిరాశాహీను లగుచున్నారు. కాని నిరంతరగమ

నము సాగించు ప్రకృతి యాగునా ? ఎల్లఱను ముందునకో వెనుకకో నెట్లు చున్నది. తొట్టుచడుచు వీరు ఆక్రోశించుచున్నారు.

భారతభూమియం దీరెండు తెగలవారు పడు తిప్పలు ప్రస్ఫుటముగ గోచరించుచున్నవి.

మొదటి తెగకు ప్రతినిధు లనదగిన విద్యార్థులు పాశ్చాత్య విద్యల గఱచి యువోగముల కెగ్రబాకుచున్నారు. వ్యక్తిత్వాతంత్రమును పూని ధనరాసుల గడించి యిచ్చవచ్చిన తీరున సుఖభోగముల ననుభవించుచు నున్నది యున్ని శూగుచున్నారు. విద్యలకై దోసిల్లాది ధనమును గ్రమ్మించుచున్నారు. బీదలై యా ధనమును దేహార్పణాలని తలదండ్రులను, పోషకులను నీడించు వారగుచున్నారు. పరభాషలో చదువు కేర్వవలసి నచ్చుటచేత బుద్ధివికాసము లభించుటలేదు. వక్రోపాయములచేత నైనను యోగ్యతాపత్రముల గడింపఱుని యిక్కటలు పాలగుచున్నారు. ఉత్తరులైనవారికిని తగినన్ని ఉవోగములు చిక్కుటలేదు. నిరువోగములు తమ కుటుంబములకును, దేశము నకును భారమై తోచుచున్నారు. వేదదై యున్న సుత్రదేశము నింకను పేదదానిగా నొనరించిన దోషఫలము ననుభవించుచున్నారు.

ఉవోగములలో జొరబడినవారికి సంపాదన చాలుటలేదు. లంచములకు చేజాచుచున్నారు. వీరికేవి సమకూర్చి పెట్టినను వేదదగు భారతజాతియేగదా! మొన్నటివరకు దేశపరిపాలనమును నడిపిన విదేశీయులు నిర్విచారముగా ప్రజల నుండి ధనమును దోచి తామును, తమ క్రింద యువోగిగణమును పంచుకొనెడివారు. వారిచే శిక్షితులై నవాగో, వారిపంథానే యింకను ననుసరించు వారేయై యున్నారు. ఇప్పటియువోగములు మాకు జీతములు హెచ్చుకొనలేను; భత్యములు పెంపు కావలెను అని గగ్గోలు పెట్టుచున్నారు. సమ్మెల గట్టుచున్నారు. పాడుగుగోసి పాలుద్రావగోరువారై విఫలత నొందుచున్నారు. వీరు గోరు ధన మెవరివలన లభించును ? ఆప్రజలు కేడు ప్రభువులే యైనను కడుదీనులుగ నున్నారు. వీరి సేవచేయు కేర్పును గడించుటే విద్యార్థుల ధర్మమైయున్నది. ఆ సేవల నన్నించుటే యువోగములకు విధి.

ఇది యిట్లుండ సాంసారికవిషయములగూడ యువకులకును పెద్దలకును పొత్తు కుదురుటలేదు. సుఖభోగములకై ఆతురపడు యువజనము సర్వస్వ తంత్రులు కాగోరుచున్నారు. సమస్తి కుటుంబవ్యవస్థలను భిన్నము చేయుచున్నారు. పెండ్లిండ్లసందర్భమున స్వేచ్ఛానురాగసూత్రమును ప్రతిపాదించుచున్నారు. పెక్కు బాధలు పడుచున్నారు. ఆహారవిహారములందు హద్దు మోరి కుందుచున్నారు. విమర్శదృష్టితో చూచునెడల వీరిపోకడలును సహజము లనక తీరదు.

రెండవ తెగవారగు పూర్వాచారపరాయణులు మాతన పరిపర్తనమును పాటింప తిరస్కరింతురు. కాని, ఆపడనలోనే ప్రయాణము చేయుచు నేలుదిశ కెట్లు పోగలరు? తమ సంతానమునకు ఆధునికవిద్యల తెప్పించిన వారు తాము; విషమసహవాసముల గూర్చినవారు తాము; ప్రతికూల జీవితాదర్శముల జూపినవారు తాము; సంప్రదాయభంగకరములగు శిక్షణలకు లోనుజేసినవారు తాము; నిరాడంబరజీవనగతుల భంగపఱచుటకు బాధ్యులు తాము. అట్టి తామిప్పుడు శాపనార్థములకు బూనిన ఫల మేముండును?

పూర్వాపరములకు సఖ్యతచేకూర్చి, ప్రాచీనసంస్థలు భగ్నము కాకుండ, నైతికపతనము వాటిలకుండ శాంతిమయ నిరాడంబరజీవనపంథాను జూపి జాతిని సంరక్షింపగల మహనీయుని సకష్టేధ లీ కాలమున నెంతయు వాంఛనీయములు. ఆబోధలు సులభాచరణీయములుగ నుండవలయును. వినిర్మల ప్రేమపూరిత హృదయమునుండి వెలువడు నుపదేశములుగ నుండవలయును. ఆయుపదేశముల గావించునతడు, తా నాచరించి చూపునాడుగా నుండవలయును.

అద్భుతవశమున అటుసంటి మహాపురుషుడు మనకు లభించియున్నాడు. విశ్వాసపాత్రుడని భారతీయు లెల్లరు మనస్ఫూర్తిగ నొప్పుకొనుచున్నారు. ప్రపంచమునందలి సకలసమాజ ప్రజలును వానిసరళస్వభావమును మెచ్చుకొనుచున్నారు. కాని లోకమునందలి ప్రస్తుత వాతావరణమును మార్చుకొనకుండ ఒకింత త్యాగమును చేయకుండ, స్వార్థపరతను కొంత తగ్గించుకొనకుండ వాని బోధల నవలంబించుట కష్టమనుచున్నారు. సత్యమే, ఈనాడు

నరసమాజము సలముకొనిన చికుగలనుండి తప్పించుటకు, వారి యిక్కట్ల
బాపుటకు, నీతి దప్పకుండ శాంతి మయజీవనము నలనఱచుటకు అర్హుడగు
వాడతడే.

అతడే గాంధీజీ !

పెక్కువత్సరములనుండి గాంధీజీ వ్యాసములను 'యంగ్ ఇండియా' లోను
హరిజన పత్రికలోను, తదితర పత్రికలలోను చదువుచుంటిని. ఆనందించు
చుంటిని. దానిని తెలుగు భాషలోని కనువాదముచేసి ఆంధ్రసోదరులకు
నివేదించు కుతూహలముతో చాలకాలమునుండి ప్రయత్నించుచు నేయుంటిని.
ముందు జాతీయనాయకులు కాగలవారును జాత్యభ్యుదయమున కాధారులు
నగు విద్యార్థులు స్త్రీలు గ్రహింపదగినవానిని అనువాదముచేయ మొదలిడితిని.
మధ్యమధ్య కొన్ని అంతరాయము లేర్పడుచు వచ్చినవి. ఇంతలో ఆనంద టి.
హింగోరాణిగారేర్చి TO THE STUDENTS, TO THE WOMAN
అను శీర్షిక సంపుటములుగ ప్రకటించిన పుస్తకములు చూచుట తటస్థించి
నది. నా యుద్యమమునకు పునఃప్రేరణ గల్గినది. ఆ పుస్తకములును నాకు
చాలగ తోడ్పడినవి. వారికి నా వందనములు. నే నేర్చికూర్చిన వానికిని,
హింగోరాణిగారి కూర్చునకును కొలదిగ భేదము కలదు. గాంధీజీయొక్క
యీవ్యాస భాగములను పఠించు నెల్లరకును తమ కర్తవ్యమేమో సుస్పష్ట
మగుటేగాక, వారికి సర్వవిధముల ప్రోత్సాహోన్నతి కలుగ గలదు. గాంధీజీ
వాఙ్మయమును తెలుగులో ప్రకటించు కుతూహలముతోనున్న, శ్రీ ముది
గొండ్ సుబ్రహ్మణ్యశర్మగా రత్యంతోత్సాహముతో నే ననువదించు గాంధీజీ
రచనలనెల్ల ప్రకటించు మనుటేగాక శ్రీ కస్తూరిబానిధి, హరిజనసేవకనిధి
మున్నగు వానికి నా ద్వారమున విరాళములు చేకూర్చుటలో తోడ్పడినం
చుకు వారికి నావందనములు. కాగితపుకంట్లలోలు, రేషనింగులు మున్నగు
సవరోధములమూలాన వీనిప్రకటనయం దమితమగు నాలస్యమైనది. పరిచయ
వాక్కుల రచించియిచ్చిన సోదరుడు శ్రీ భోగరాజు పట్టాభిసేనారామయ్య
పంతులుగారియెడ నెంతయు కృతజ్ఞుడను.

తొలి పలుకు

శ్రీ గాంధీమహాత్ముడు యుగపురుషుడు. హిందూదేశమున జనించినను సర్వ ప్రపంచమునకును మార్గదర్శకుడు కాగలడు. హిందూమతము నాశ్రయించువా డెయ్యును సకలమతసిద్ధాంతములును సత్యములే యని నున్నించు ప్రవక్త. ఆయన కర్మక్షేత్రములు పెక్కుగాలు, సామిశ్రామికుల కష్టనిష్ఠూరములు, వ్యాపారుల వర్తకపువిధానములు, రాజకీయ ప్రజాశిక్షల మర్మములు, సంఘ సంస్కారల చిత్తవృత్తులు, విద్యాప్రచారకుల పోషణలు, మతధర్మోపదేశకుల యుక్తులు నన్నియు నాయనకు గరతలామలకములు. ఎల్లఱకును దగిన సలహాల నీయగల సమర్థుడు. పక్షపాతబుద్ధిగాని, స్వార్థచింతగాని వాని దక్షిణేరజాలవు. జాతి, మత, వర్ణ, దేశభేదములకు లోబడక సంతర్వాణి మాపు పంధా ననుసరించుచు విశ్వమున కెల్ల మిత్రుడై మెలగువాడు.

శ్రీగాంధీజీ ప్రచురణములు పత్రికలయం దేమి, ప్రత్యేక గ్రంథముల యందేమి, యుపన్యాసములయందేమి ఎన్నెన్ని విషయముల ప్రమేయము గలవియో గణించుట శక్యముగాదు. ఆయన వ్యాసములు మున్నగువానినుండి ప్రత్యేకముగ గొన్ని కొన్నింటిని వేలుచేసి, యేర్చిచూర్చి, తెలుగున ననుకరించి వేర్వేరుగ్రంథముల రూపమున ప్రకటింపవలయునను సంకల్పము నాకు చాలకాలముక్రిందట కలిగినది. కొంత ప్రయత్నము జరిగినది. కాని చురుకుగ సాగినది కాదు. కొంతకాలము క్రిందట 'వార్ధా విద్యావిధాన' మనుపేరిట నొకపుస్తకమును తెలుగున ప్రచురించితిని. తదుపరి యట్టికార్య కలాపము మందగించినది. ఇటీవల శ్రీ ఆనంద టి. హింగరాణిగారు ప్రకటింపించిన శ్రీ గాంధీగ్రంథమాలను చూచితిని. నా వెనుకటి కోరిక మఱల రేకెత్తినది. మిత్రులును ఆలాటిగ్రంథములిను ఆంగ్రానువాదమున ప్రచురింపుమని యొత్తిడి సాగించిరి. తదను గుణ్యముగా 'విద్యాధర్మప్రకాశిక' 'స్త్రీధర్మప్రదీపిక' యను శీర్షికలతో శ్రీగాంధీజీ వ్యాసావళిని భాషాంత

రీకరించి రెండు గ్రంథములుగ కూర్చితిని. ఈ ప్రయత్నమున శ్రీహింగ రాణిగారి గ్రంథములు చాలగ సాయపడినవి. వారికి నా కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాను. అయినను ఆయనగ్రంథములను యథాతథముగ ననుసరింపజాల నైతిని. నూతనాంశములను కొన్నింటిని చేర్చితిని. కొన్నిటివిడచితిని. విషయ సూచిక వరుసను గూడ మార్చితిని. శ్రీ హింగ రాణిగారివలన నా పూర్వపు టుదేశము కొంతకార్య రూపము దాల్చినదనవలయును.

నారచననుగూర్చిగాని, యనువాదసరణినిగూర్చిగాని యేమేని చెప్పుకొనుట నాపని గాదు. ఆంగ్లభాషలో నట్టిగ్రంథముల జదువుకొన శక్తిలేని ఆంధ్ర సోదరులకు నా పుస్తకము లిసుమంత సాయపడగల్గుచో సంతసించెదను.

ఇట్లు

తత్వా సంద

విషయ సూచిక

1. వివాహాదర్శము	పుట 1
2. ఆచారప్రాబల్యము	2
3. విధినిషేధములు	10
4. కారుణ్యసోదరీగణము	16
5. ఆదర్శసతీధర్మము	18
6. బాల్యవివాహాపీడ	22
7. బాల్యవివాహ మండనమా ?	26
8. బాల్యవివాహపు ఘోరానర్థములు	32
9. చికుగలేని విధవలు	38
10. బలాతాగర వైధవ్యము	40
11. ఆదర్శసతీత్వము	42
12. ఆదర్శదుర్వినియోగము	47
13. వితంతు పునర్వివాహము	49
14. నిరుద్దమానన సంఘము	51
15. బాలభార్యలు; బాలవితంతువులు	55
16. ఆనేశపూర్వకాధిక్షేపము	60
17. అసలునకే మోసమా ?	63
18. బాలవితంతు దర్శనము	69
19. స్త్రీజన స్వాతంత్ర్యము	72
20. పతితసోదరి	76
21. అభాగ్యసోదరి	82
22. భారతస్త్రీలకు విజ్ఞప్తి	85
23. సింహళ స్త్రీలకు మనవి	90
24. సునిశ్చితత్యాగము	93
25. యథార్థమగు భూషణము	94
26. కౌముదిత్యాగము	96
27. సుస్పష్ట ప్రసంగము	97
28. అస్పృశ్యతాసమస్య	100
29. ఘోషాపదతి	109
30. ఘోషా నిర్మూలనము	113
31. స్త్రీజననోద్ధరణము	119

32. స్త్రీల కర్తవ్యము	129
33. స్త్రీల కార్యరంగము	127
34. స్త్రీలు - సత్యాగ్రహము	129
35. త్రాగుడు శాపవిమోచనము	144
36. సిగుమాలిన ప్రకటనలు	148
37. శృంగారవర్ణనలు	152
38. ఒక త్యాగము	154
39. ధూమపానము	158
40. అద్భుత నిర్ణయములు	159
41. సంతాన నిరోధోత్సాహి	162
42. సంతాన నిరోధవాదిని	169
43. అరణ్యగోదన	176
44. జన్మ నిగ్రహము	181
45. అమెరికా నిదర్శనము	190
46. గర్భధారణా నివారణము	192
47. సంసారజాఘ్రిలాషిణులు	200
48. ఇంద్రియనిగ్రహ ప్రచారము	207
49. గృహస్థబ్రహ్మచర్యము	213
50. కొలది సందేహములు	
(1) హింసలపాలగు సతికి పరిహారము	217
(2) రామనామమహిమ	221
(3) పతియొద్దములేని ప్రజానేత	222
(4) మాంసము వండినెట్టునగునా ?	224
(5) ప్రతికూలస్మృతులు	226
(6) స్త్రీల వర్ణము ✓	227
(7) స్త్రీ సదా పరాధీనయేనా ?	231
(8) స్త్రీలయెడ నిరాదరణ ✓	235
(9) స్త్రీ పురుష వ్యక్తులు ✓	240
(10) స్త్రీయే బలతరవ్యక్తి	240
(11) స్త్రీల ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము ✓	242
(12) సంఘమున స్త్రీ అర్హ స్థానము	242
(13) విశంతువుయొక్క ఆగచాట్లు	243

స్త్రీధర్మప్రదీపిక

వివాహోదర్శము

వివాహ సమయమున నూతన వధూవరులగూర్చి చేయబడిన హితబోధ

మన విధాయకకృత్యములంగూర్చి వజ్రానమును మనయందు ప్రేరేపించు నంతవరకేతప్ప అంతకుమించి కర్మకలాపముల యందు నాకు విశ్వాసములేదని మీరెఱుగుమరు. నేను స్వతంత్రముగ నాలోచింప మొదలిడిన కాలమునుండియు నాయం దాభావము నెలకొనియున్నది. మీరుపఠించిన మంత్రములు, మీరుతీసికొనిన ప్రమాణములు అన్నియు సంస్కృతభాషలో నున్నవి. కాని, అవి మీ కొఱకై (మీ మాతృభాషలో) యనువదింపబడి యున్నవి. మన మెట్టి ప్రభావమున మెలగ నిచ్చుగింతుమో అట్టి మహిమ సంస్కృతశబ్దమునకు గలదని యెఱుంగుట వలన మనము సంస్కృత మంత్రములనే వాడుకొనుచుంటిమి.

ఆక్రతుకాలమున నరుడు ప్రకటించిన యాస్పితములలో తన వధువు యోగ్యుడగునట్టియు, నారోగ్యవంతుడగునట్టియు కొమారునికి తల్లియగుగాక యనునది యొకటి. ఆకొరిక నన్ను బాధించుట లేదు. సంతానము కనితీర్థవలయునని దానియర్థము కాదు. కాని, సంతానమును కోరునెడల ధర్మనిర్ణీత మనెడు భావముతో వివాహము చేసికొనుట ముఖ్యమనియే తేలు

చున్నది. బిడ్డల గోరనివాడు వివాహమే చేసికొన నక్కఱలేదు. కామవాంఛా నివృత్తికొరకగు వివాహము వివాహమే కాదు. అది వ్యభిచారము-అంకుతనమే. కాబట్టి సతీ పతులిరువురికి సంతానము కావలయునను కోరిక విస్పృచ్ఛముగ కలిగినప్పుడు మాత్రమే, సంభోగక్రియ అంగీకారమగునని నేటి క్రతువుసర్థము. నా యభిప్రాయ మెంతయు పరమమైనది. కావున ఆ కార్యము దైవధ్యాన పూర్వకముగా జరుగవలసియుండును. ఇంద్రియబోలతకును, విషయానందమునకు నుపకరించునట్టి వధూవరుల పూర్వసాహచర్యముయొక్క మర్యాద యిందు లేదు. పునస్సంతానాపేక్షయుండిన తప్ప, అట్టి సంభోగము జీవితకాలములో నొక్కసారి మాత్రమే అంగీకారమగును. నైతికముగను, కాయికముగను ఆరోగ్యవంతులు కానివాడు కలియుట యేతగదు. వారు కలిసిన నది వ్యభిచారమే యగును. వారు అంకుచేసినట్లే యగును. పశువాంఛానివృత్తికై వివాహ మేర్పడిన దనెను పాఠమును మీ రిదివరలో నేర్చియుండినయెడల, దానిని మఱచిపోవలసి యున్నది. ఈ క్రతువు సర్థమును పవిత్రాగ్నిగర్భిణి జరిగినది. ఈ యగ్ని మీలోని కామము నెల్ల భస్మీభూతము చేయుగాక !

ఈ కాలములో విచ్ఛలవిడిగా ప్రచారము గాంచుచున్న మఱొక మూఢవిశ్వాసమునుండి మీరు దూరమై యుందురు గాక యని నేను కోరుచున్నాను. నిగహమును-బ్రహ్మచర్యమును బూనుట దోషమనియు, సంభోగవాంఛను విరాఘాటముగా తృప్తిపఱచుకొనుటకనియు, శ్రీపురుషజాతి స్వేచ్ఛాను రాగము ప్రకృతిసిద్ధధర్మమని వాదంపబడుచున్నది. ఇంత

కంటె వినాశకరమగు దుర్బోధ యుండబోదు. మీరు పరమార్థ దూరులు కావచ్చును. స్థూలముగా మీరు దుర్బలులు కావచ్చును. ఆ కారణముచేత పరమాదర్శమును క్రిందు చేయకుడు. అదర్శమును మీ ధర్మముగా నవలంబింప బోకుడు. మీబుద్ధి చలించు సమయమున నామాటలను స్మరించుడు. ఈ పవిత్ర క్రతువును స్మరింతురేని యది మిమ్ము సుస్థిరుల గావించి ని గహశీలురుగ నొనర్పగలదు. వివాహము యొక్క యుద్దేశ్యమే ఆత్మనిగ్రహము. కామవాంఛనుండి పవిత్రుల గావించుటయే వివాహ ముభ్యోద్దేశ్యము. వేటొక యుద్దేశ్యముండునెడల వివాహక్రతువు పాపనకర్మయే కాజాలదు. సత్సంతానార్థముగాని వివాహము పవిత్ర క్రతువుగా నెన్నదగదు.

మీరు మిత్రులుగను, సములుగను పాణిగ్రహణము చేయుచున్నారు. పతి దేవు డగునెడల సతి దేవి యగుచున్నది; ఒండొరు లొకరిపై నొకరు ఆధిపత్యము బడయుచున్నారు. ఒండొరు లొకరియెడ నొకరు సాహచర్యధర్మము పూనుచున్నారు. జీవితధర్మములను, కర్మములను నిర్వహించుటలో నొండొరు లొకరితో నొకరు సహకారము సలుపవలయును. ఓ బాలకులారా! నేను మీకు చెప్పినది యేమనగా, మీకు శ్రేష్ఠతమమగు బుద్ధులున్నచో ఘనతమమగు భావములున్నయెడల, వానిని బాలి క ల కు పంచియిండు. వారికి సద్గుణులును, మార్గదర్శకులు నగుడు. వారికి సాహాయ్యము చేయుడు. వారిని సన్మార్గమున నడుపుడు. కాని ఎన్నడును అవరోధముల గల్పింపకుడు. పెడత్రోవలకు ద్రిప్పుకుడు. మీమధ్య

మనస్సునందు, వాక్కునందు, చేతయందును సమరస భావ మమటుగాక. ఒండొరులకు దెలియకుండ రహస్యములనుఁచు కొనకుడు. ఇరువు రొక్క యాత్మయై పఱిగుడు. కపటవేషధా రులు కాకుండుడు. అసాధ్యములగు పనులపూనుకొని వ్యర్థముగ మీ యారోగ్యమును భగ్నము చేసికొనకుడు. బ్రహ్మచర్య మెన్నడు నారోగ్యభంగకరము గాదు. ఆ రోగ్యమును భంగము చేయునది బాహ్యమగు నిరోధమే గాని, బ్రహ్మచర్యముకాదు. నిజముగా బ్రహ్మచర్యమును బూనిన మనుజుడు ప్రతిదినము సధికాధికముగా బలము గలవా డగుచుండును. అధికాధికముగా శాంతిని బడయుచుండును. బ్రహ్మచర్య మున మొదటి మెట్టు సంకల్ప నిగ్రహము. మీకు గల పరి మితులను గ్రహించుడు. మీగుచేయగల్గినదానినే చేయుడు. నే నాదర్శమును మీ యెదుట బెట్టుచున్నాను. అదియే సరియైన దృక్పథము. ఆ దృక్పథము నవలంబించుటకు మీకు చేతనైఁంతవరకు ప్రయత్నించుడు. మీ రపజయము నొంది నను విచారపడుటకు గాని, సిగ్గుపడుటకు గాని కారణ ముండదు. ఉపనయనకర్మ ఎట్టి యాత్మార్పణమో, ఎట్టి నూతన జన్మప్రదమో వివాహాక్రతువుగూడ నట్టి యాత్మార్పణమే, అట్టి నూతన జన్మప్రదమని క్లుప్తముగా మీకు వివరించియుంటిని. నేను చెప్పినది మీకు భయమును కలిగించుటకుగాని, మిమ్ము దుర్బలుర జేయుటకుగాని హేతువుకాకుండుగాక! వాక్కాయ కర్తములందు సమరసభావము గలిగి వర్తించుటకై సదాప్రయత్నించుడు, నిరంతరము భావశుద్ధియే లక్ష్యముగ బెట్టుకొనుడు. సర్వమును దానంత నదియే చక్కబడును. సంకల్పమునకు

మించిన ప్రభావము గల దింకొకటిలేదు. చేత మాట ననుసరించును. మాట తలంపు ననుసరించును. ఈప్రపంచమే యొక మహాసంకల్పము యొక్క సృష్టియై యున్నది. ఎచ్చోట సంకల్పము పటిష్ఠమును, పవిత్రము నైనదిగ నుండునో, అచ్చట ఘట్టిల్లు ఫలము సముతము పటిష్ఠమును, పవిత్రము నైనదిగా నుండును. ఘనమగు నాదర్శము నెఱుకవచమునుధరించిముందుకు సాగిపోండని నేను మిమ్ముల కోరుచున్నాను. అప్పుడు ప్రలోభ మేదియు మీదరికి రాదు. మాలిన్యమేదియు మిమ్ముంట జాలదు.

మీకు వివరించి చెప్పబడిన ఆ యా కర్మ కలాపములను జ్ఞప్తి నుంచుకొనుడు. మధుపర్క మనెడు నిరాడంబర మగు కర్మము గమనించుడు. ప్రపంచ మంతయు మధువుతో నిండి యున్నది. ఎల్లెడల మకరందమే - తేనెకురియుచున్నది. మిగత లోక మంతయు దానిని గ్రోలినపిమ్మట, మీ రద్దానిని ద్రావుదురుగాక! అనగా, నైరాగ్యభావపూర్వకముగా మీరు భోగముల గాంతురుగాక!

“కాని సంతానకాంక్ష లేనిచో, వివాహమేయుండజనదా” అని యొక వరుడు ప్రశ్నించెను.

ఎన్నటికి నుండదు. ‘వేటొన్కో’ వివాహములందు నాకు నమ్మకము లేదు. కొన్ని యరుదగు సందర్భములందు సంభోగార్థముగాక, కేవలము స్త్రీరక్షణకోరకు పురుషులు స్త్రీలను పరిణయమగుట వినియున్నాము. కాని, అట్టిసందర్భములు మిక్కిలి యరుదుగా నుండును. నిష్కళంకగృహస్థజీవనమును

గుఱించి, నేను వ్రాసియున్నదానినెల్ల మీరు చదువవలయును. నేను మహాభారతములో జదివిన విషయ మనుదినము నా విశ్వాసమును బలపరచుచున్నది. అందు వ్యాసులవారు 'నియోగమును'గావించినటుల వర్ణింపబడియున్నది. ఆయనను సుందరాకారుడని వర్ణించియుండలేదు. వికార స్వరూపిగ కూడ వర్ణించి యున్నారు. వాని యాకారము భయంకరముగ నున్నటుల తెలుపబడి యున్నది. ఆయన శృంగార చేష్టల సాగించి యుండలేదు. సంభోగమునకు బూర్వము శరీరమెల్ల నేతితో నలదుకొని యున్నాడు. ఆయన భోగించినది కామత్మప్తికొఱకుగాదు. సంతానార్థము. పుత్రకాంక్ష పూర్తిగా ప్రకృతిసిద్ధ మైనది. ఆ కాంక్ష యొకసారి తృప్తి పడెనా ఇక సంకభోగ ముండజనదు.

ప్రథమపుత్రుని 'ధర్మజుడ'నియు - అనగా ధర్మ నిర్వహణార్థము పుట్టిన వాడనియు, తదనంతరము పుట్టిన బిడ్డలను 'కామజు' లనియు - అనగా కామఫలముగా పుట్టిన వారనియు మనువు వర్ణించియున్నాడు. ఆ రీతిగా కామశాస్త్రము నెల్ల సంగ్రహించి తెలిపియున్నాడు. మఱియు, దేవుడనగా శాస్త్ర మేగదా! కావున దేవునియెడ విధేయత జూపుట నగా శాస్త్రానుగుణ్యముగా వర్తించుటే. "ఎవ్వధమునను నేను శాస్త్రము నతిక్రమింపను" అని మీచే ముమ్మారు పలికించి రనుటను మఱువకుడు. శాస్త్రము ననుసరింప సిద్ధపడి యున్న శ్రీ పురుషులు కొలదిమంది యున్నను శూరులును సత్యసంధులునగు శ్రీ పురుషులు వెలయుజాతి మనకు లభింప గలదు.

నేను కస్తూరిబాను కామదృష్టితో జూచుట మానుకొనిన
 పిమ్మటనే నా గృహస్థజీవన మా నంద్రవద మైనదని జ్ఞప్తి
 నుంచుకొనుడు. నేను మంచి తరుణవయస్సులో నారోగ్య
 వంతుడనైయుండి, మామూలుగా చెప్పుకొనునట్టి సంసారజీవన
 మునకు తగిన సింధువయస్సులో నుండగనే బ్రహ్మచర్య
 దీక్షనుపూని యుంటిని. మీ యందటివలెనే యొక పపి
 త్రోద్యమముకొఱకై నేనును జనించియుంటినని తలుక్కుమని
 నాకు తెలియవచ్చినది. నాకు వివాహమైనప్పు డీవిషయము
 తెలియదు. కాని, నాకు బుద్ధి దెలిసినప్పుడు, నే నేల పుట్టి
 యున్నానో అట్టి పవిత్రోద్యమమునకు నావివాహము లోబడి
 యుండునదియే యని గ్రహించితిని. అప్పుడే నిజముగా నా
 యధార్థధర్మమన నెద్దియో నేను తెలిసికొంటిని. ఆ దీక్షను
 మే మిరువురము తీసికొనిన యనంతరమే మా జీవితములందు
 సత్యమగు నానందము చూపట్టినది. కస్తూరిబా బ క్క గా
 కాన్పించునదైనను, మంచిశరీరదార్ధ్యము గలది. ఉదయము
 మొదలు రాత్రివఱకు పాటుపడ గలదు. ఆమె నా కామము
 నకు గుఱియైయే యున్నయెడల నటుల పనులు చేయగలిగి
 యుండెడిదేకాదు.

ఐనను కొన్ని సంవత్సరములవఱకు నేను సంసారజీవన
 మును గడపియుండినవాడనను నర్థములో నేనాలస్యముగా
 మేల్కొనినవాడననియే చెప్పవలయును. సకాలమున మేల్కొ
 నువు బడయుటవలన మీరు చాలి నదృష్టవంతులే. నేను
 వివాహము చేసికొనిన తరుణమున పరిస్థితు లెంత చెడుగా
 నుండగలవో అంత చెడుగా నున్నవి. మీ సందర్భముననో,

అవి యెంత శుభప్రదముగ నుండగలవో అంత శుభప్రదముగ నున్నవి. నాకును నొకటి లభ్యమైనది. సత్యమనెడు కవచమే అది. అది నన్నుగాచి రక్షించినది. సత్యదీక్ష నా జీవితమునకు మూలాధారమై నిలిచినది. ఆ సత్యము నుండి బ్రహ్మచర్యము, అహింస పుట్టుకొనివచ్చినవి. కాబట్టి, మీరేమి చేసినను మీ యెడలను, లోకము నెడలను సత్య సంధులై వర్తించుడు. మీ సంకల్పములను మఱుగుపరచకుడు. వానిని బయట పెట్టుట సిగ్గుచేటగుచో, వానిని సంకల్పించుట యింకను సిగ్గుచేటగును !

అచార ప్రాబల్యము

ఒక మిత్రు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు :

“నుమారు రెండున్నర సంవత్సరములక్రితము, ఈనగరమున నొకానొక సాంఘికసంబంధమగు ఘోరసంఘటనముజరిగి యెల్లర నూపివేసినది. ఒక వైశ్యునకు పదునారేండ్ల కొమార్తెగలదు. ఆబాలికయొక్క మేనమామ యిరువదియొక్క సంవత్సరముల వయస్సుగలవాడు. ఆ నగరమందలి కళాశాలలో చదువుకొను చుండెను. రహస్యముగ వా రొండొరులను మోహించుకొనిరి. ఆబాలిక గర్భవతి యైనది. తుదకాసంగతి యంతయు వెల్లడికాగా, వారిరువురును విషముద్రావి యాత్మహత్య గావించుకొనిరి. ఆబాలిక తత్క్షణమే మరణించినది. కాని, యాబాలుడు రెండుదినముల పిమ్మట వైద్యాలయములో మరణించినాడు. ఆవిషయమునుగూర్చిన వివాదము తుపానువలె చెలరేగినది. అందఱి నోళ్ళ ఎకసక్కెములు సాగినవి. తుదకు శోకాకులితులగు నాదురదృష్టబాలికయొక్క తలిదండ్రుల్లు నగరములో కాపురముచేయుట దుర్ఘటమై పోయినది. కాలక్రమమున తుపానుచల్లారినది. గాని యాసంఘటన ప్రజలమనస్సులలోనింకను జ్ఞప్తియున్నది. అటువంటిప్రసంగములు సాగినప్పుడెల్ల అప్పుడప్పుడా విషహయముకలత పెట్టుచుండును. ఆతుపాను మిక్కుటమై రేగినకాల

మున నా దురదృష్టపు బ్రయులగూర్చి యెవరును రహస్యముగ గూడ బలుక కుండిన సమయమున, ప్రైసందర్భములలో నాయువక ప్రయుల నిష్ఠాను సారము పోనిచ్చియుండవలసినది యని నేను పలుకుట ప్రతివారికిని ఘోరముగ దోచినది. నా వాక్కు ఆరణ్యరోదన మైనది. ఈ విషయమున మీ యభిప్రాయమును దెలుపుడు.”

ఆ తగాదాను మఱల వెకిదీసి ప్రాతవడిపోయిన పుండును రేపినట్లగునని చెప్పి, ఈ విలేఖరి కోరికప్రకారము వాని పేరును, ఊరును తెలుపుట మానుచున్నాను. ఎఱైనను ఈ విషయమును గుఱించి బహిరంగచర్చ యవసరమేయని నేననుకొనుచున్నాను. ఒక్కొక్క సంఘములో నిషేధింపబడిన యా రీతి వివాము లొక్కసారిగా గాని, యొకానొక వ్యక్తి యొక్క యిచ్చానుసారము గాని అంగీకారము బడయజాలవని యభిప్రాయ వడుచున్నాను. మఱియు నట్టి వివాహములను చేసికొనగోరు యువకుల చర్యను బలాత్కారముగా నరికట్టుటకు గాని, తమ యిచ్చకు వారిని బలాత్కారముగా బంధించుటకు గాని సంఘమునకును, వధూవరులకును బంధువులకు నేలాటి యధికారము నుండదు. విలేఖరి తెలిపిన సంఘటనయందు దిరు పక్షముల వ్యక్తులును పూర్తిగయుక్తవయస్సు వచ్చినవారలే. వారు తమవిషయము దామాలోచించుకొనగలవారలే. వారి కిష్టమున్న చొప్పున వివాహమాడకుండ బలాత్కారముగా నడ్డుపెట్టుట కెవరికి నెట్టియధికారమును లేదు. అంతగా సంఘ మేమేని చేయదలచుచో వారివివాహమును పాటింప నిరాకరింపవచ్చును. కాని, వార లాత్మహత్య చేసికొను నంతటి ఘోరదురవస్థ తెచ్చిపెట్టుటకు మించిన దౌర్జన్యముండదు.

వివాహములగూర్చిన నిషేధములు విశ్వజనీనములుగ
లేవు. అవి చాలవఱకు సాంఘికాచారమునుబట్టి యుండును.
అట్టి యాచారములు ప్రతి రాష్ట్రమునందు, వివిధ శాఖలందు
సయితము భిన్నముగ నున్నవి. కాని, యిట్లనుటవలన యువ
జనులు సుసిరములగు నాచారములను, నిషేధములను
నిర్లక్ష్యముచేయదగునని యర్థముకాదు. వాటిటల చేయబూను
టకు బూర్వము ప్రజాభిప్రాయమును తమ వైపునకు మరలించు
కొన ప్రయత్నింపగ వలయును. ఈ లోపున అందుకు సంబం
ధించిన వ్యక్తులు సరియైన సమయమునకై వేచియుండ వల
యును. లేదా సంఘబహిష్కారఫలమును శాంతముగను,
నిశ్చింతతోడ నెదుర్కొనవలయును.

ఐనను, సంఘాచారములను నిర్లక్ష్యము చేయునట్టియు
లేక భంగము చేయునట్టి వారలయెడ నిష్కరుణతో నవతీతలి
వైఖరి పూనకుండుట సంఘమునకు విధియే. ఈ విలేఖరి
వివరించిన సందర్భమునం, దా వార్తయే సత్యమగు నెడల,
నా యువకద్వయమాత్మహత్య చేసికొను నంతటిస్థితికి దెచ్చిన
పాపము సంఘముమీద తప్పక యుండును.

విధి నిషేధములు

ఒక మిత్రు డిటుల వ్రాయుచున్నాడు:—

“ఇప్పటి ‘హరిజన సేవక’ పత్రికయందలి ఒక ధర్మసందేహము’ అనెడు
వ్యాసములో మీరిట్లు వ్రాసితిరి: ‘వివాహనిషేధములలో ననేకము సంఘా
చారముల ననుసరించి పుట్టుకొని వచ్చినట్లు కాన్పించుచున్నవి. అవెచ్చటను

జీవధర్మము ననుసరించి గాని, నైతికసిద్ధాంతము ననుసరించి గాని, ఆధ్యాత్మికమాత్రము ననుసరించిగాని యేర్పడినట్లుతోచదు. గర్భాధాన ఫలితార్థముల విచారించి యీ నిషేధముల నేర్పరచి యుందురని నా ప్రాకృత బుద్ధికితోచుచున్నది. సపిండుల కలయిక వలన గలిగిన సంతానమునకన్న దూరస్థుల కలయిక వలన గలిగిన సంతానము పుష్టివంతముగ నుండుననుట శుభ్ర సిద్ధగర్భధారణశాస్త్రసిద్ధాంతముగ నున్నది. ఆహేతువుచేత సగోత్రికులు, సపిండులు వివాహములు చేసికొనదగదని హిందూమతము నిషేధించు చున్నది. అటులగాక, నానారీతుల మార్పులతోనున్న సాంఘికాచారముల ననుసరించి మాత్రమే ఈ నిషేధములయొక్క విచారణకు బూనితిమేని, అన్నదమ్ముల బిడ్డలుగాని, తుదకన్న చెల్లెండ్రుగాని వివాహము లాడగూడదని నిర్ధారణగా చెప్పుటకు దగిన గట్టి కారణము దొఱకదు. మీ రనునటుల సంతానము గనుటయే వివాహమునకు పరమ గమ్యార్థమగు నెడల వధూవరుల యెన్నిక కేవలము గర్భధారణ సౌకర్యము మీద మాత్రమా ధార పడును. తక్కిన విచారణలన్నియు నప్రధానములని త్రోసివేయ వలసినవేయగునా? అటుల గానిచో నే వరుస ననుసరించి తారతమ్యమును నిర్ణయించుట? నేనీ క్రింది వరుసను నూచింప గోరెదను:-

1. పరస్పరానుగము, లేక ప్రణయప్రేమ
2. గర్భధారణార్హత
3. ప్రసక్తిగల కుటుంబముల వారి యంగీకారము, ఒప్పుదల, మఱియు ఆ యా కులములవారి యోగక్షేమము.
4. ఆధ్యాత్మిక పరివర్తనము

ఇందులకు మీయభిప్రాయ మేమి?

వివాహసమయమున వధువునుగుఱించి 'నీకెనమండ్రుగురు సంతానముకలుగు గాక,' అనుచు పెద్దలుచేయు ప్రాచీనకాలపు దీవన ననుసరించి చూడగా, వివాహమునకు పరమ గమ్యము సంతానముగనుటయేయని హిందూశాస్త్రములు నిర్ధారణచేయుచున్నవన వలెను. వివాహితుల సంభోగము సంతానము కొఱకు మాత్రమేగాని కామత్పప్తికొఱకుకాగూడదను మీవాదము దీనివలన బలపడు

చున్నది. సరే. మగబిడ్డయా, ఆడుబిడ్డయా యను విచక్షణలేకుండ, నొక్క బిడ్డతో వధూవరులు దృష్టిపడగలరని మీయిప్పితమా? మఱియు మీరు సక్రమముగ నంగీకరించి నట్టి వంశాభివృద్ధి మగసంతానము ద్వారా మాత్రమే యుచితరీతిని సాగగలదనెడు భావము మనలో నున్నది. కావున పుత్త్రికాజననముకంటె పుత్త్రజననమునే హెచ్చుగకాంక్షింతురు. ఇటుల పుత్త్రికాసంతానమును గూర్చిన ప్రబలాపేక్షను బట్టి, పుట్టగల ఆడు బిడ్డలకు తోడుగా పుత్త్ర సంతాన ప్రాప్తిని చేర్చు విధమున, నొక్క బిడ్డను మాత్రము గనగోరు మీ పరమాదర్శమును మార్చవలయునని మీ రంగీకరింపరా?

సంతానమును గనుకొనుట మాత్రమే సంభోగ కార్యమును నియమించుకొనిన వివాహితులు బ్రహ్మచారులుగనే యెంచబడ వలయు ననుటలో నేను సంపూర్ణముగా మీతోడ నేకీభవించుచున్నాడను. వివాహమునకు పూర్వమును, పిమ్మటనుగూడ నిష్కళంక వర్తనలై ఇంద్రియనిగ్రహమును సాధనచేసిన దంపతుల సందర్భములో నొక్కసారి సంభోగించినంతనే గర్భధారణ యగుననుటలోను మీతోడ నే నేకీభవించుచున్నాడను. మీరు పేర్కొనిన మొదటిసూత్రమునకు నిదర్శనముగా మనశాస్త్రములలో శ్రీ వశిష్టనియొక్కయు, అరుంధతియొక్కయు కథ కలదు. అరుంధతి వశిష్టని భార్య. ఆమె తనభర్తతో సంయోగము పొందుట కేవలము మాతృత్వము బడసి తత్సంబంధ ధర్మముల నిర్వహించుకొనకే యగుటంజేసి యామె యజ్ఞకు పంచభూతములు సయితము విధేయత జూపవలసిన వయ్యెను. ఆమె మార్వరు కొమరులకు తల్లియైయున్నను, నిర్దుష్ట బ్రహ్మచారిణి యని విశ్వామిత్రు డామె నభినందించియున్నాడు. కాని ఆడుశిశువు మగశిశువు, ననుచిక్షణ లేక, ఒక్కబిడ్డను గనుట మాత్రమే పరమావధియను మీ ప్రవచనమునకు హిందూశాస్త్రములలో ప్రమాణముగలదాయని నేను శంకించుచున్నాను. ముందుగ నాడుపిల్లలుపుట్టుటసంభవించినచో, నొక్క మగశిశువు కలిగెడివఱకు గృహస్థధర్మము సాగింపవచ్చుననునంతమేరకు మీయాదర్శమును వెంచుటకు మీ రొప్పుకొందురేని, వెక్కుమంది దంపతులకు తృప్తి నొసగుట కంతోయుపకరించునని నేనెంచుచున్నాను. లేనిచో, మొదటిశిశువు కలిగెడి వఱకుమాత్రమే సంభోగధర్మమునుగడపి, ఆ శిశువు మగవాడైనను, ఆడుదైననుగూడ, సంతతితో యావజ్జీవము బ్రహ్మచర్యదీక్షను వహించుట మొదలు పెండ్లియే చేసికొనకుండుటకంటె కఠినతరవ్రత మగునట్లు నేకులు

భావించురని నా భయము. కామవాంఛ నరుని ప్రాకృతస్వభావమనియు,
ఇంద్రియనిగ్రహము సాధనచే సంపాదించు నుత్తమగుణమునను భావమునాకు
కృమేణ కలుగుచున్నది. ఇంద్రియనిగ్రహము, మతము, ఆధ్యాత్మికజీవనము
ననునవి నరు డుద్గమించుటకు సోపానములుగనున్నవి. నరుని పరిణామమున
కిది సహజధర్మము. అందుమూలముననే ఇంద్రియనిగ్రహమున కంత యాద
రణ గల్గినది. సంతానాభివృద్ధిసాధనముగా మాత్రమే సంభోగమేర్పడిన దనెడు
నాదర్శమును పాలించు మానవుని నే నెంతయు గౌరవించును. ఏ పరిస్థితు
లందైనను సంయోగము సలుపుట విషయలోలత యగుననియు నే నంగీక
రించును. కాని, దాని నతిహీనమగు పాపకార్యమని దూషించుటకు నేను
సిద్ధపడను. తమ నైజప్రేరణను నిగ్రహింపజాలని దంపతులను పతితజీవులనుగా
నెంచి తేలికగా డౌర్భాగ్యులని పిలుచుటకుగాని, ఛీకొట్టుటకుగాని నేను
పూనుకొనజాలను.

వివాహసంబంధములం గూర్చిన ఆయా నిషేధములకు
గల శాస్త్రీయము లగు నాధారముల నే నెఱుగను. కాని,
ధర్మమును, ఆత్మనిగ్రహము ననుష్ఠానము చేయుటలో
సాహాయ్యపడు సాంఘికాచారమునకు నీతిశాస్త్రాంగీకార
ముండితీరవలయు నని స్పష్టముగ నాకు దోచుచున్నది. అన్న
చెల్లెండు పెండ్లిచేసికొనుట దగదను నిషేధమునకు మూలము
గర్భ-ఆధానమునకు సంబంధించినది యగునెడల, అది మేనత్త
మేనమామల బిడ్డలు పెండ్లిచేసుకొను నాచారమునకును
సమానముగా ననువరింపవలసి యుండును. కనక, అట్టి
నిషేధము లాచరణలో నున్న యే సంఘమునం దైనను
వానిని గౌరవించుటయేక్షేమకరసూత్రమగును. నాకు తరము
వ్రాసినవారు తెలిపిన ఆదర్శవివాహముయొక్క నియమావళికి
నేను సామన్యముగ నొప్పుకొనగలను. కాని, వానిప్రాముఖ్య
తనగూర్చిన వరుసశ్రమమును నేను మార్చి ప్రణయప్రేమను

తుదిని పెట్టగోరెదను. ప్రణయప్రేమకు ప్రథమస్థాన మిడుట వలన తక్కిననియమములుబొత్తుగ పాటింపబడకయేపోవచ్చును. దాదాపుగా నిరర్థకమై పోవచ్చును. కాబట్టి, వివాహవరణము నందాధ్యాత్మిక వికాసమునకు బ్రహ్మప్రథమస్థాన మొసగవలసి యుండును. దానిపిమ్మట సేవాదర్శ ముండవలెను. కుటుంబ షేమము, సంఘాభ్యుదయము మూడవస్థానమును, పరస్పరానురాగము లేక ప్రణయప్రేమ యనునది తుది నాల్గవ స్థానము నాక్రమింపవలయును. తక్కిన మూడు నియమములును చేకూరని పక్షమున. ప్రణయప్రేమ యొక్కటియే వివాహమునకు సక్రమమగునాధారముగా పాటింపదగదని దీని భావము. మరియు ననురాగము లేనియెడల, తక్కిన నియమములు సఫలములయినను గూడ, అదే తీరున వివాహము నిషిద్ధముగా నెంచవలయును. గర్భ-ఆధానయోగ్యతను గూడ నియమావళినుండి తొలగించివేయవలయు నని నా యభిప్రాయము. ఏమందురా, సంతానము గనుట వివాహమునకు ప్రధానోద్దేశము గనుక, గర్భ-ఆధానయోగ్యత కేవలము మొకానొక ప్రత్యేక నియమముగా నెంచనేరాదు. అది లేనిది వివాహమే జరుగదగదుగదా !

హిందూశాస్త్రములు పుత్రసంతానముంగూర్చి యభిమానముం జూపుననుట నిశ్చయము. కాని, కాముకపుష్టి యధికముగా పాటింపబడి, జీవనపు బోరాటమునకు సమర్థమగు పురుషబలము ప్రధానముగా నుండి తీరవలసిన కాలమునందా సిద్ధాంత మేర్పడియున్నది. అందువలన ఒక నరునికి గల మూడులసంఖ్య పౌరుషమునకును, బలమునకును భిన్న

ముగా నెంచబడెడిది; మరియు నధికసంతానము కలుగు నవకాశము కొర కప్పుడు బహుభార్యాత్వ మంగీకరింపబడి ప్రోత్సహింప బడెడిది. కాని, వివాహమును మనమొక పవిత్ర సంస్కారముగా నొప్పుకొంటిమేని, ఒక్క బిడ్డ కలుగుటకు మాత్రమే యం దవకాశముండును. అందువలననే మన శాస్త్రములందు మొదటపుట్టిన బిడ్డ 'ధర్మజ' అనగా ధర్మము కారణముగా పుట్టినట్లును, తదనంతరము పుట్టిన బిడ్డలందరు 'కామజ' అనగా కామము కారణముగా పుట్టినట్లును వర్ణించుటకు హేతువైనది. కుమారునకు, కుమార్తెకు నెట్టి భేదమును గుర్తింపజాలను. అట్టి భేదభావము ద్వేష ప్రేరకమును, దోషమునని నా యభిప్రాయమై యున్నది. పుత్రజనన మెట్టిదో పుత్రికాజననము నట్టిదిగ నే సమాదరణీయమై యుండవలెను.

వశిష్టవిశ్వామిత్రుల కథ కేవలము సంతానముకలుగు కొర కగు సంభోగ ముత్తమ బ్రహ్మచర్యాసర్పమునకు విరుద్ధము కాదని తెలుపుట కొక శ్రేష్ఠమగు నుదాహరణగా నున్నది. కాని యా కథ యావత్తును శబ్దార్థ ప్రకారము గ్రహింపవలసిన యవసరము లేదు. విషయవాంఛా తృప్తి కొరకైన సంభోగము పశుదశకు మరల్చునట్టిదనియు, దానిని దాటి యూర్ధ్వగమనము చేయుట నగుని విధియనియు తెలియవలెను. అయినను, అటుల చేయులేకపోవుట భార్యాభర్తల నడుమ మహాపాప మనియు, నిందార్హ మనియు నెంచజాలము. ఈ లోకములో కోట్లాది నరులు జిహ్వాలాలసతృప్తికై తిను వారు గలరు. అదేతీరున కోట్లాది దంపతులు విషయవాంఛా తృప్తికై సంభోగించుచున్నారు. వారటుల చేయుచునేయుందురు.

కూడను. మరియు తన శాసనోల్లంఘనము చేసినందుకై ప్రకృతి తమమీద పడవేయు నసంఖ్యాకములగు విపత్తుల రూపమున శిక్షల ననివార్యముగ ననుభవించు చుందురు. పూర్ణబ్రహ్మచర్య దీక్షయొక్కగాని, శేక గ్రహస్థ, బ్రహ్మచర్యము యొక్కగాని ఆదర్శము ఆధ్యాత్మికమును, నుత్తమము నగు జీవనమునకై పాటుపడువారికొరకేసుడి! అటువంటి జీవితమున కాయాదర్శముండియే తీరవలయును.

కారుణ్య సోదరీగణము

జాఫ్నాయందలి ఉడివిల్ బాతికా కళాశాలలో నిట్లుపన్యసించెను

ఈ ప్రౌద్ధ మిమ్ము గలసికొనినందు కెంతయు నానందించుచున్నాను. మీ హృదంతరాళములనుండి ప్రేమపూర్వకముగ వచ్చిన చిన్నిచిన్ని కానుకలను సాధారణపు ముల్లెలో కలిపివేసిన మీ సంకల్పము నా కంతగా నచ్చలేదు. అయినను, మీ ముల్లెను మామూలు ముల్లెలో కలిపివేసిన భావమునకు దారమగు నర్థమును చెప్పెదగాక! బాలరకంటె మీ రెక్కుడు నమ్రతగలవారు గనుక, మీరేమేని ఇచ్చియేయుండి నటుల నాకు తెలియవలదని కోరియుందురు. కాని, భారత దేశమందంతటను వేలకొలది, లక్షలకొలది బాలికలను కలిసి కొనుచుండు నాకు తెలియకుండా, తాముగావించు మేలికర్జములను బాలకలీనాడు దాచిపెట్టుట దుస్సాధ్యమగు పనియే సుండి!

ఇంతియకాదు; కొందఱు బాలికలు తాము చేయు చెడ్డ పనులను సయితము నాకు తెలుప జంకరు. ఇప్పుడు నాయెదుట నున్న బాలికలలో నొక్కరుకయేని పాపకార్య మొనరించు నది లేదని నా యభిప్రాయము. మిమ్ము పరీక్షించి శోధించుటకు నాకు వ్యవధిలేదు గావున, మిమ్ము ప్రశ్నలువేసి విసిగింప బోను. కాని మీలోచెడ్డపనులుచేయు బాలికతవరేని యున్న యెడల, ఆస్థితి వాటిల్లి సచో, వారి విద్యాభ్యాసము వ్యర్థమైనదని నేను వారికి చెప్పగోరుచున్నాను.

మీతల్లిదండ్రులు మీకు నట్టి ఆటలొమ్మలైపోవుటకు బడికి బంపుటలేదు. అందుకు మాకుగా మీకు దయామయలగు తోబుట్టువులుగా తయారు కాగలరని వారి యాశయము. విశిష్టరూప నస్త్రాధారణ చేయునారు మాత్రనే 'కారుణ్య సోదరీగణ' మను బిరుదుగాంతరిని తలచి పొరబడుతుడు. తన మేలును తక్కువగ చూచుకొనుచు, తనకన్న పేదలను, దురదృష్టవంతులునగువారి న్మేలును హెచ్చుగ పాటించ మొదలిడిన తోడనే యొకర్తుక 'కారుణ్యసోదరి' యగును. నాకిప్పు డొకగ బడిన ముల్లకొఱకై తృణమో, పణమో యిచ్చి మీకు 'కారుణ్య సోదరీగణము' యొక్క ధర్మమును నెరవేర్చితిరి. ఏమందురా, నా కొనగిన యీముల్లె మీకన్న బీదలను, అదృష్టహీనులు నగువారికొఱకై వినియోగపడనున్నది.

(ఒకచిన్ననాణెమునొసగుట తేలికపని; స్వయముగనొక చిన్న కార్యమునుచేయుట హెచ్చుకష్టము.) మీరెననికొఱకై డబ్బు ఇచ్చితిరో, వారిపై మీకు కరుణయే యున్నయెడల, మీరింకొక యడుగు ముందుకువేసి, ఆజనులు తయారుచేయు ఖద్దరును

ధరించవలయును. ఆఖిద్దరును మీయెదుటికితెచ్చినప్పుడు, 'ఇది మీతకగనున్నది, దీనిని మేము ధరింపజాలము' అందురేని, ముహూర్తస్వార్థత్యాగబుద్ధి లేదని నాకు తెలిసి పోవునునుడి !

హెచ్చుకులము-తక్కువకులము, స్పృశ్యులు-అస్పృశ్యులు అనుభేదములు మీరు పాటించుటలేదు. అదిచాల మంచివిషయము. మరియు మీహృదయములును ఆత్మోపనేసడచుచు, ఏ యితరబాలికలకంటెనో మీ రగ్రగణ్యులని తలంపకుందు రేని అయ్యవి మఱింత పుణ్యవిశేషముగ నుండును.

పరమేశ్వరుడు మిమ్ము కరుణించుగాక !

ఆదర్శ సతీధర్మము

జాఫ్నా రామనాథ బాలికాకళాశాలయందు శ్రీగాంధీజీ యిట్లు పన్యసించిరి:-

ఈ యుదయము నేనిచ్చటికి నచ్చుట నాకు నిజముగా సంతోషదాయకము. జాఫ్నాలోని వివిధ విద్యాంస్థలను సందర్శించుచు నేను చేయుసంచారమున కిది మొట్టమొదట నున్నది.

ప్రతి సంవత్సరము నీ దినము నొక పండువుదినముగా జేసికొని, ఖిద్దరుదయమునకై ద్రవ్యము ప్రోవుచేయుదుమని మీరు చేసిన వాగ్దానము నాహృదయమును కలగించివేసినది. ఇది వ్యర్థపు వాగ్దానము కాదనియు, ఈవాగ్దానమును మీరు పరమధర్మముగా నిర్వహింతురనియు నేనెఱుంగుదును. ఎవరి నిమిత్తమే నేనీ సంచారము సాగించుచుంటిరో, తిండికై అల్లాడిపోవు ఆ లక్షలాది బీదజనులు యీ సోదరీలలామలు

పూనిన దీక్షను గ్రహింపగల్గుదురేని వారి హృదయము లానందముతో నుప్పొంగిపోవునని నే నెఱుగుదును; కాని ఎవరి మేలు గోరి యీ ముల్లెను మీకు నాకిడితిరో, మఱియు సింహశములో ననేకముగా ముల్లె లొసగబడి యున్నచో అట్టి నోరులేని ప్రజానీకమున కిట్టి సంగతులను నేను వివరింప యత్నించిననుగూడ అర్థమే చేసికొనజాల రనిన మీకు విచారము కలుగును. వారి ధౌర్భాగ్యజీవనగతిని గుఱించి నేనెంతగా వర్ణించి చెప్పినను యథార్థస్థితి యెట్టిదో బహుశః మీకు నేను తెలుపజాలను. వారికొఱకును, మఱియు నిట్టి వారి కొఱకును మీ రేమి చేయవలసియుందురను ప్రశ్న వెంటనే నాకు దాపరించుచున్నది. మీ రింక కొంచెము నిరాడంబరముగ నుండ వలయు ననియు, జీవితమున నింక కొంచెము శ్రమను సహింప బూనవలయు ననియు సూచించుట తేలికయే. కాని, అటుల సూచనలు చేయుట యీ సమస్యతో నాట లాడుట నంటిదే యగును.

ఇట్టి సంకల్పములెన్నియో నన్ను రాటపుప్రశంసదాటికి జేర్చుచున్నవి. ఆ దరిద్రకోటులకును, మీకును సడుమ సంబంధము వేర్పఱచుకొనగలిగితిరేని మీకును, వారికిని, ప్రపంచమునకును గూడ మేలు చేకూరగలదని నేడు నేను మీకు చెప్పుచున్నటు లనే నాలో నే ననుకొనెడివాడను.

ఈ విద్యాలయమున మతబోధ గలదు - చాల మంచిది. ముందరమగు దేశము గూడ మీకిక్కడ నున్నది. మీకు మీ దినచర్యకు దైవార్చనతో ప్రారంభింతు రని మీ కార్యక్రమసూచికను బట్టి తెలియుచున్నది. ఇదంతయు మంచిదే,

యున్నతి గూర్చునదియే. దినక్రమేణ యీ అర్చనము ననుసరించి యేదియో ఆచరణ సాగనియెడల నిదంతయు నొక వేడుకగూపమగు క్రతువుగా మాత్రము పరిణమించి యూరక పోవును. కావున నేను చెప్పినదేమనగా, ఈ అర్చన పరిణామముగా రాటమును చేబట్టుడు; ఒక యరగంటసేపు దానిని త్రిప్పుడు; నే నభివర్ణించిన లక్షలాది దీనజనుల స్మరింపుడు; భగవంతుడు సాక్షిగా నేను వారికొఱకై నూలు దీయు చున్నానని పలుకుడు. మీ రటుల మనస్ఫూర్తిగ చేసితిరేని, మీ భక్తిచర్య వలన మీ రింకను వినయసంపన్నులై, యున్న తలై ఆ జ్ఞానముతో ఆడంబరమునకు గాక మీ శరీరముల నాచ్ఛాదించు కొఱకు మాత్రమే వస్త్రధారణముచేయ బూను నారగునెడల, మీరు తప్పక ఖద్దరును ధరించుటకు సంకోచింపరు. మఱియు నా లక్షలాది దీనజనులతో బాంధవ్యమును గూర్చుకొనిననా రగుదురు.

ఈ కళాశాలలోని బాలికలకు నేను చెప్పినదలచిన దంతయు వినియే కాదు.

సర్ రామనాథముగారు మీయెడల జూపు నాదరాభిమానములకును, మఱియు రామనాథరతిగారును, ఆషాఢక్రింద నుద్యోగము చేయువారును మీయెడల జూపు శ్రద్ధకును మీరు పాత్రులగుదురేని మీరింకను చాలా పనులు చేయవలసి యుందురు. ఉంతనముగు నభిమానముతో ప్రాతవారగు విద్యార్థినులు నిర్వహించు కార్యములను మీరు ప్రకటించు ప్రతిభా నూచింపబడుట చూచితిని. ఈ ధోరణి గల ప్రకటనపత్రికలను చూచితి. ఫలానివారికి ఫలానివారికి వివాహముజరిగినదనే ప్రక

టన లెన్నో! సుమారు ఇరువదిరెం డిరువదియైదు సంవత్సరముల
యీడువచ్చిన బాలిక వివాహము చేసికొనుటలో నాకేమియు
దోషము కాన్పించుటలేదు. కాని, యీ ప్రకటన పత్రములలో
నొక్కదానియందైనను యీ బాలిక సేవకొఱకై స్వాత్మార్ప
ణము గావించిన దను నిట్టి ప్రకటన నాకు కాన్పించదయ్యెను.
కాబట్టి బెంగుళూరునందలి మహారాజాబాలికాకళాశాల విద్యార్థి
నులకు నేను చెప్పినవిషయమును మీకును చెప్పగోరుచున్నాను.
విద్యాలయముల నుండి మిమ్మును పంపివేయగనే మీరాట
బొమ్మలై ప్రయోజనకరమగు జీవితమునుండి అదృశ్యమైపోవుదు
రేని విద్యా ప్రచారకులును, మహోదారు లగు దాతలును
నడుపు మహోద్యమములవలన ప్రతిఫల మంతగా దక్కజాలదు.

పాఠశాలలను, విశ్వవిద్యాలయములను విడుచు శోడ్తోడనే
విద్యార్థిను లనేకులు ప్రజాజీవితము నుండి మఱుగుపడిపోవు
చుందురు. ఈ సంస్థలోని మీ రటుల కాదగదు. ఎమెరికన్య
సాదృశ్యముం జూడుడు; ఇంక నటువంటి వారి యాదర్శముం
గనుడు. వారు విచారణాధికారపదవుల నిర్వహించుచున్నారు.
వా రవివాహితలుగనే యుండిపోయి రనిన నేను పొరపడుటలే
దనుకొందును.

ప్రతి బాలికయు, ప్రతి భారతకన్యయు వివాహమాడుటకే
జన్మించుటలేదు. ఒక్క పురుషునికి సేవచేయుటకు మారుగా,
ప్రజాసేవకాత్మార్పణము గావించుకొనిన బాలికల నెంతమందినో
యీనాడు మీకుజూపగలను. పార్వతి, సీతవంటివారు సాధ్య
మగుచో వారిని మించిన యుత్తమవనితలు హైందవ బాలికల
నుండి బయలుదేరనలసిన తరుణము మించుచున్నది.

మీరు శైవులని చెప్పకొందురు గదా ! పార్వతీసతి యేమి చేసినదో మీ రెఱుగుదురు. భర్తకొఱకై ఆమె ధనరాసుల వెచ్చించలేదు; తా నమ్ముడు వోవుటకును నొప్పుకొనలేదు.. నే డామె హిందూ జాత్యంతరిక్ష పథమునందు సతీస ప్తకమున బ్రకాశించుచున్నది. అట్లుగుట కళాశాలలం దుండి యామె గడించిన బిరుదుపత్రమువలన గాదు; ఎన్నడును కనివినియెఱుంగని యపూర్వ తపశ్చర్యవలన !

ఇచ్చటను ససహ్యకరమగు కట్నముల పద్ధతి యున్నదని వింటిని. అందువలన యువతులకు తగినసంబంధములు దొఱకుట లేదట ! ఈడునచ్చిన బాలికలు-మీలో కొందఱు ఈడునచ్చిన వారే గదా ! అటువంటి ప్రలోభములను తిరస్కరింపవలయును.. ఈ దుష్టాచారముల నెదిరించితిరేని, మీలో కొందఱు యాన జ్ఞీనము గాని, చాల కాలము వఱకు గాని కన్యలుగా నుండ వలసి యుండును. పిమ్మట మీ వివాహమున కనుకూలమగు తరుణము వచ్చునప్పుడు మీరు మీ సహధర్మిని వరించుటలో, ధనము గాని, ఖ్యాతి గాని లేక దేహసౌష్ఠ్యము గాని కలిగిన పురుషుని కొఱకై తహతహ పడజనదు. పార్వతీదేవి వలె భవ్య శీలమును సూచించు ససమాన లక్షణములు గల నొక్కకొఱకై యన్వేషింపుడు. పార్వతీసతి కడకు వచ్చి నారదుడు శివు నెట్లు వర్ణించెనో మీ రెఱుగుదురు గదా ! ఒడలెల్ల బూడిద పూసి కొను శుష్కదరిద్రుడు; అందచందములా పూజ్యము; బ్రహ్మ చర్యవ్రతు డని చెప్పినాడు. సరే. 'అతడే నా భర్త కాగలడు' అని పార్వతీసతి పలికినది. మీలో కొందఱు తపస్సు సలుప సమకట్టిన గాని శివుని భోలువారిని బడయజాలరు. పార్వతీదేవి

నలె వేలకొలది వత్సరములు మీరు తపము లాచరింపజాలరు. దుర్బల తనువులతో మీ రటుల చేయజాలరు గాని మీ జీవిత కాలమునందైన నటుల జేయగలరు.

ఈ నియమములను మీ రనువర్తింతురా? బొమ్మలరాజిలో గలసి మటుమాచుమై పోవుటకు నిరాకరించుడు. పార్వతి, దమయంతి, సీత, సావిత్రిల బోలు సతీలలామ లగుటకు బ్రయత్నించుడు. ఇట్టి సంస్థయొక్క శౌరవమునకు మీరు పాత్రులగుట అప్పుడే గాని అంతవఱకును గాదని సవినయముగ దెలుపుచున్నాను.

భగవంతుడు మీ కట్టి యాశయ ప్రోత్సాహముల ప్రసాదించు గాక. మీ కటువంటి ప్రేరణ కలిగిననాడు భగవంతుడు మీ యిష్టితముల నీడేర్చును గాక !

బాల్య వివాహ పీడ

చెన్నపురిలో నిటీవల జరిగిన ఘోరసంఘటనను గుఱించిన ప్రకటనాంశమును కజిన్సురతి నాకు బంపినది. బాల్యవివాహము నలని ఘోరసంఘటన మది. బాలిక పదమూడేండ్ల ని; ఆమెభర్త యిరువదియూరేండ్లవాడు. ఆ యాలుమగలు కూడి పదమూడు దినములు కాపురముచేసిరో లేదో ఆ బాలిక అగ్ని కాహుతి యైనది. ఆ భర్తనామకుని దుష్సహము, నమోనుషము నగు నిర్బంధ చేష్టలకు దాశజాలక యా బాల ఆత్మహత్య గావించుకొనె నని పంచాయతీనాడు తీర్పుచెప్పిరి. ఆ బాలిక యొక్క మరణవాఙ్ములము భర్త యూమె బట్టకు నిప్పంటించినటుల

తెలుపుచున్నది. కటా ! కామోద్రేకునికి వివేక మెక్కడ ? జాలి యెక్కడ ?

ఆ బాలిక యెటుల ప్రాణములవిడిచెనా యనుసంశయము మన కక్కఱలేదు. నిశ్చయముగా సంగీకరింపదగిన యంశము లివి :-

1. పదమూడేండ్ల ప్రాయముననే బాలికకు పెండ్లి జరిగినది.
2. అమెకు కామవాంఛలేదు; భర్తలాలనలకు లొంగలేదు.
3. భర్త క్రూరనిర్బంధముల సాంగించినాడు.
4. బాలికకు ప్రాణభంగము వాటిల్లినది.

ఒక క్రూరాచారమునకు ధర్మాంగీకార మొసగుట మతము గాదు; దుర్మత మనవలయును. స్మృతులు పరస్పర విరుద్ధ వాక్యములతో నిండియున్నవి. సుప్రసిద్ధమును, శిష్టజనాంగీకృతమునగు ధర్మమునకును, ముఖ్యముగ నాస్మృతులే శాసించు నీతిసూత్రములకును విరుద్ధములుగానుండు వాక్యములను ప్రక్షిప్తములని త్రోసి వేయవలసియుండును. నరు సందలి పశుత్వమును పురికొల్పుచు శ్లోకములనైనా సమకట్టు కలమే బ్రహ్మచర్యమును ప్రబోధించుచు వ్రాయగల్గుటకల్ల. బ్రహ్మచర్యమననేమియో యెఱుంగక పాపకర్మమున దిగబడిన నరుడు మాత్రమే రజస్వలగాని కన్యకు వివాహముచేయ కుండుట పాపమని వక్కాణింప జాలును. రజస్వలయైన చాలకాలమునఱకు బాలికకు వివాహముచేయకుండుట పాపమనుట చెల్లును. రజస్వలాత్పూర్వము వివాహసంకల్పమైనను కలుగజాలదు. రజస్వలయైన వెంటనే బాలిక బిడ్డలుగన నర్హురాలగు ననుటయు, బాలుడు మూతిమీద మీసము మొలకెత్త ప్రారంభింపగనే సంతానమును గననమర్చుడగు ననుటవంటి విడ్డూరపు మాటయే.

ఈ బాల్యవివాహపు టాచారము నైతికముగను, కాయికముగను గూడ ననర్థదాయకమే. ఏమన అందువలన నీతిక్షీణించును; కాయికబలమును అధఃపతన మగును. అట్టి దురాచారముల నామోదించుట మూలమున మనము స్వరాజ్యము నకును, సర్వేశ్వరునకును దూకులమై పోవుచున్నాము. ఒక బాలికపసితనము నెడ లక్ష్యములేని వానికి భగవంతుడని నను లక్ష్యముండదు. ఇలగఱచు నరునకు స్వాతంత్ర్యసంగరమున పోటుమానిసియై నిలుచు బలముండదు. అట్టి స్వాతంత్ర్యము లభించినను వానికి దాని నిలుపుకొను సమర్థత యుండదు. స్వరాజ్యరణ మన కేవలము రాజకీయాంగోళనము మాత్రము కాదు; సర్వతోముఖప్రబోధమే. సాంఘికముగను, నైతికముగను ఆర్థికముగను, రాజకీయముగను, విద్యావిషయికముగను సర్వ విధముల ప్రబుద్ధదశయే అది.

సమ్మతివయస్సును పెంచుటకు శాసననిర్మాణము పాగుచున్నది. అల్పసంఖ్యాకులను పట్టుకొని ధండించుటకది ప్రయోజనకారి కావచ్చును. కాని జనసామాన్యమును పట్టుకొనిన కీడు నివారింపగలది శాసనిర్మాణముకాదు. ప్రజాభిప్రాయమును మేల్కొల్పుటచేత నట్టిది సులభసాధ్య మగును. అటువంటి సంబర్భములలో నేను శాసన నిర్మాణమునకు వ్యతిరేకిని గాను, ఐనను ప్రజాభిప్రాయకృషికి నే నెక్కుడు ప్రాముఖ్యత నిత్తును. బాల్యవివాహములకు విరుద్ధముగా ప్రజాభిప్రాయ మున్నచో చెన్నపురి సంఘటన అసంభవమై యుండును. అందు ప్రసక్తిగల యునకుడు నిరక్షరకుక్షి యగు కర్నకుడు గాడు; చుట్టుకైస చదువరి యగు టైపిస్టు (చేతిముద్రణ న్యాయపారి). పసిబాలికల వివా

హములకు గాని, గర్భాదానములకు గాని ప్రజాభిప్రాయమే విరుద్ధముగ నుండియున్నయెడల అత డా బాలికను వివాహమాడుటయు, నామెను స్పృశించుటయు నసంభవమై యుండేది. సామాన్యముగా పదునెనిమిదేండ్ల వయస్సునకు లోబడిన బాలికల కెన్నడును వివాహము చేయదగదు.

బాల్య వివాహ మండనమా ?

యంగ్ ఇండియా పాఠకు లొక రిట్లు వ్రాయుచున్నారు :—

1926 ఆగస్టు 23 తేదీ గల యంగ్ ఇండియా పత్రికలో ప్రకటింపబడిన 'బాల్యవివాహశీడ' అనెడు వ్యాసమునందు ఈ క్రింది వాక్యమును జదువుట వలన నాకు చాల బాధ కలిగినది :—

'బ్రహ్మచర్య మన సేమియో యెఱుంగక పాపకర్మమున దిగబడిన నరుడు మాత్రమే రజస్వల గాని కన్యకు వివాహము చేయకుండుట పాపమని వకాగ్రణింపజాలును.'

మీ అభిప్రాయమునకు భిన్నముగా నుండు అభిప్రాయము గలవారి యెడ ఆదరభావమును మీ రేల జూపజాలరో నా కర్థమగుట లేదు. బాల్యవివాహముల విధించుటలో హిందూస్మృతికర్త పూర్తిగా పొరబడె నని మీరు నిశ్చయముగ చెప్పుచున్నాను. ఐనను బాల్యవివాహములే జరుగవలయునని పట్టు పట్టువారు 'పాపకర్మమున దిగబడినవా' రని పలుకు టనర్హ మని నాకు వోచుచున్నది. వివాదములందు చూపవలసిన మర్యాదను హద్దు మీరినట్లు కాన్పించుచున్నది. నిజమునకు, బాల్యవివాహములకు వ్యతిరేకముగ నట్టి వాదనను నేను వినుటి కిదియే మొదటి సారి. నాకు తెలిసినంతవఱకు హిందూసంఘ సంస్కర్తలు గాని లేక క్రైస్తవబోధకులు గాని యెన్నడు నట్లని యెఱుగరు. కాబట్టి, కనీసము ఎదురుపక్షమువారి యెడ నాదార్యము చూపు సందర్భమున

నిర్దుష్టమూర్తియే యని నేను విశ్వసించు మహాత్మా గాంధీగారి వ్రాతలో యిట్టి వాదమును గాంచినప్పుడు నాకు గల్గిన వింత నూహించుడు.

మీ నొకరిద్దరిని గాక హిందూస్మృతికర్తలలో ప్రతివానిని నా క్షేపించి యున్నారే! నాకు తెలిసినంతనాకు ప్రతి స్మృతికారుడును బాలికల విషయములలో లేబ్రాయముననే వివాహము చేయవలయునని విధించియున్నాడు. మీ రనునట్లు బాల్యవివాహముల విధించు వాక్యములు ప్రక్షిప్తము లని నిర్ణయించుట సంభవము కాదు. ఈ బాల్యవివాహపుటాచార మొకగొర్రావ్వునునకు గాని, యొకగొర్రావ్వునునకు గాని మాత్రము చెందియున్నది కాదు; భారతదేశములో నిది విశ్వజనీనాచారమై యున్నది. మరియు నిది రామాయణకాలము నుండి వచ్చుచుండిన అత్యంత పురాతనాచారముగ నున్నది.

ఆడపిల్లలకు లేబ్రాయమున వివాహములను చేయుటను హిందూస్మృతికర్తలు విధించుటకు గల కారణము తెప్పియై యుండునో సంగ్రహముగ దెలుపుటకు ప్రయత్నించెద గాక. ప్రతి బాలికకును విధిగా నొక భర్త యుండుట వాంఛనీయ మని వారు భావించిరి. అట్లుండుట బాలికల మనశ్శాంతికిని, సౌఖ్యము కొరకు నెంత యవసరమో, సామాన్యముగా సంఘక్షేమమునకును నంతకు తక్కువగాని యవసరమే యైయున్నది. ప్రతి బాలికయు నొక పతిని బడయవలయు ననిన, వరనిర్ణయమును తల్లిదండ్రులు చేయవలయునే గాని, ఆ నిర్ణయమును బాలికలకే విడిచివేయ దగదు. లేక యా నిర్ణయమును బాలికలకే విడిచివేసిన పక్షమున చాలమంది బాలికలు అవివాహితలుగా నుండిపోవుటయే తటస్థించును. అటు లగుట బాలికలు వివాహమాడ నిచ్చగించరను కారణమున గాదు; వారు తమకు దగిన వరులను నిర్ణయించుకొనుట చాల కష్టమగును. అది యపాయకరము గూడను. ఏమన, అనుచితమగు వలపులకును, నీతిబాహ్యు చేష్టలకును హేతువు కావచ్చును. యోగ్యులుగా జూపట్టు యువకులును నిమాయక లగు బాలికల నీతివర్తనమును భంగపఱచవచ్చును. మరియు వరనిర్ణయము తల్లిదండ్రులు చేయుచో బాలికలకు లేబ్రాయముననే వివాహములు జరుగవలసి యుండును. వారికి వయస్సు వచ్చునెడల వారెవరినో మోహించి

తల్లిదండ్రులు నిర్ణయించిన వరులను పెండ్లాడ నిరాకరింపవచ్చును. బాలిక యును చిన్నతనముననే పెండ్లియైనచో ఆమె భర్తతో నేకీభవించి వాని కుటుంబమున కలిసిపోవును. ఈ యైక్యత హెచ్చుసహజముగను, నిర్దుష్టముగను నుండును. శిరపడిపోయిన భావములును, ఇలవాట్లును గలిగి యీడు వచ్చిన బాలికలైనచో షైరీతిని నూతన కుటుంబముల కనుసరణముగ మారుట కష్టము కావచ్చును.

బాలికలయొక్కయు, వారి సంభానము యొక్కయు నాగోగ్యముక్షీణించుననుటయే బాల్యవివాహములకు గల ప్రధానమగు ఆక్షేపణగ నున్నది. ఈ క్రింది కారణములనుబట్టి ఈ యాక్షేపణ యొప్పుదగినది కాజాలదు. వివాహపునయస్సు హిందువులలో హెచ్చుచు నేయున్నది. కానిజాతిక్షీణించుచు నేయున్నది. వంద లేక యేబది సంవత్సరములకుపూర్వము పురుషులు, స్త్రీలును సామాన్యముగా నిప్పటి కంటె హెచ్చు బలాశ్వులుగను, ఆగోగ్యవంతులు గను, చిరజీవులుగను నుండెడివారు. అయినను బాల్యవివాహముల యాచార మప్పుడే హెచ్చుగ నుండెను. విద్యనేర్చుకాలస్యముగ వివాహము చేసికొనిన బాలికల శరీరదార్ధ్యము, సామాన్యముగా చదువులు తక్కువయై తేబ్రాయము ననే పెండ్లిండ్లు చేసికొనిన బాలికలశరీరబలముకన్న హెచ్చుగనుండుటలేదు. దీనిని బట్టిచూడ, బాల్యవివాహములు కొందఱు విశ్వసించునటులఁ శరీర సౌవ్యవమును తగ్గించుననుటకు హేతునే కాన్పించదు.

యూరపుసంఘమును భారత సంఘమును రెంటిని మీరుబాగుగ నెఱుంగుదురు. యూరపుఖండమున సతులకంటె భారతభూమియందలి సతులు హెచ్చు పతిభక్తి కలవాగో కాగో, పేదలందు యూరపుఖండము నందలి భర్తల కంటె - భారతభూమి యందలి భర్తలు తమ భార్యలను హెచ్చు ప్రేమతో జూతుగో లేవో, యూరపు వారియందు కంటె భారతీయులందు ప్రతికూలదాంపత్యములు తక్కువగ నున్నవో లేవో, యూరపియను సంఘమునందు కంటె భారత సంఘమునందు దాంపత్యనీతి హెచ్చుగనో కావో మీరు చెప్పగల్గుదురు గదా! ఈ సందర్భములలో భారతదేశపు వినాహములు

యూరపుఖండ వివాహముల కంటె నెక్కుడు సఫలత గాంచుచున్నచో,
నింక హిందూ వివాహములందు ప్రధానలక్షణమై పఱగు లేబ్రాయపు
వివాహపద్ధతి నిందార్థము కాజాలదు గదా !

ఆదపిల్లలకు లేబ్రాయముననే వివాహముల జరుపుకొని నిర్ణయించుటలో,
సామాన్యముగా సంఘము యొక్క అనగా స్త్రీ పురుషు లిరువురి యొక్క
యధార్థమగు క్షేమము తప్ప అన్యమగు నుద్దేశముతో హిందూస్మృతికర్తలు
రర్తించియుందు రని నేను విశ్వసింపజాలను. ప్రతిమూల పరిస్థితు లెన్ని వచ్చి
నను, తన పవిత్రతను సంరక్షించుకొనుచు, విచ్చిన్నమే పోకుండ నిలుపగలిగిన
హిందూసంఘమునకు ఆదపిల్లల లేబ్రాయపు వివాహము లొక ప్రధాన
లక్షణ మని నా నమ్మకము. ఇదంతయు మీరు విశ్వసించక పోవచ్చును.
ఎనను ఆదపిల్లల లేబ్రాయపు వివాహముల శాసించిన మహానీయు లగు
హిందూస్మృతికర్త లెల్లఱు 'బ్రహ్మచర్య' మన శేమియో యెఱుంగక పోప
కర్మమున దిగబడిన వార నెడు నభిప్రాయమును విడిచినేయుదురు గాక యని
మేము నిరీక్షింప దగదా ?

మీరు ప్రస్తావనకు దెచ్చిన చెన్నపురి సంఘటనయు మిగుల నసాధారణ
మైనది. ఆ బాలిక ఆత్మహత్యగావించుకొనె నని పంచాయితీదారులే నిర్ణ
యించి యుండిరి. కాని యా బాలిక తన భర్తయే తన బట్టలకు నిప్పంటించె
నని పలికినది. ఈ విరుద్ధ వాక్యముల సంవర్ధమున, మీరు నిస్సంశయముల
నిర్ణయించు పరిస్థితులు యధార్థము లని నమ్ముట చాల కష్టముగ నున్నది.
పదమూడు వత్సరములకు లోబడిన యీడు గల బాలసకుల యుదంతములు
లక్షలకొలదిగా గలవుగదా. భర్త క్రూరనిర్భంభము వలన ఆత్మహత్యగావించు
కొనిన యుదంత మొకగ్రేటేని యింతకు పూర్వము వినియుండలేదే ! బహుశః
చెన్నపురిలో విశిష్టసందర్భము లేనేని యుండనగును; లేబ్రాయమున జరిగిన
వివాహము ప్రధానముగా మరణకారణము కాకుండ నోపును.

కనివరు డనలేదా ?

సామాన్యముగా అంతరాత్మను బాధించు కష్టల కష్టము నభివేది పట్టు

టుకై అనుకూలమగు వేదాంతములను కల్పన చేయుటకు కష్ట మంతగా నక్కఱలేదు' అని.

ఈయంగ్ ఇండియా పాఠకుడు ఇంకొక్కయడుగు ముందుకు వేసినాడు. ఈయన అనుకూలమగు వేదాంతమును కల్పన చేయుటేగాక, యధార్థ విషయములను త్రోసివేసినాడు. నిరాధారముగ కథనమును దీసికొని తనవాదననంతనుకూల్పు చేసినాడు.

నేను స్మృతికర్తలకు దోషము నారోపించియుండలేదుగాన, నిరాదరణ జూపినను నేరమును జారవిడుతుగాక. మాతృత్వ భారమును భరింపజాలని అర్భకురాలుగ నుండు నయస్సునందు వివాహము జరిగితీరవలయు నని పట్టు పట్టువారికి దోషము నారోపించుటకు నేను సాహసించితిని. సజీవుడైయున్న పురుషుని నిందచేయునెడ మాత్రమే - అదియు నిష్కారణముగా నీచోద్దేశము నారోపించునెడ మాత్రమే - నిరాదరణప్రశ్న సంభవమగును; ఊహకల్పితపురుషుని నందర్భమున నది సంభవమే కాజాలదు. సరే - బ్రహ్మచర్యమును బోధించు నాయాస్మృతుల మూలకర్తలే, పసిపిల్లల పెండ్లిండ్లను నిర్బంధముచేయు వాక్యములనుగూడ వ్రాసి రనుటకు విలేఖరి కట్టియాధారమైన గలదా? మానవశరీరవృద్ధిసంబంధమగు ప్రధాన ధర్మముల గుఱించిన గాఢతరాజ్ఞానమువలన గాని, అవినీతివలన గాని ఆ మహర్షులు దోషులు గాజాల రని యూహ చేయుటలోనే హెచ్చు బౌదార్యముండునుగదా!

లేబ్రాయపు వివాహములనగా ఇరువదియైదేండ్లకు లోపున కరుగు వివాహములని యర్థము. కాన లేబ్రాయపు వివాహము

అకు భిన్నమగు బాల్యవివాహములను విధించు ప్రమాణములు కాన్పించిననుకూడ, ప్రత్యక్షానుభవమును, భౌతిక శాస్త్ర విజ్ఞానమును ఆధారముగ దీసికొని వానిని నిరాకరింపవచ్చును. హిందూసంఘమునందు బాల్యవివాహవిధి నార్వజనీనమనుమాటయొక్క సత్యత్వమును నే సంగీకరింపజాలను. అక్షలకొలది బాలికలు వివాహమాడుట విన, అనగా పసివాయుగా నుండగనే భార్యాత్వముబూని జీవించుటను జూడ, నాకు దుఃఖముగల్గును. ఏ పదునొకండేండ్ల యీడుననో అక్షలకొలది బాలికలు కాపురము చేయవలసిన వారైయుండినచో, హిందువులేనానో జాతిత్వేన వినాశము పొందియుండెడివారే.

మఱియు తల్లిదండ్రులే వారిభర్తలను నిర్ణయించుచుండినను, అట్టి వివాహములు పసితనమునే గర్భదానములుజరుగుటకు మూలము లయ్యెడినని నిర్ధారణచేయుటకును పీయండదు. ఇంకను బాలికలే తమవరుల వరింపపలసివచ్చినను వలపులును, అనుచిత చేష్టలును సాగుననుటయు సత్యము కాజ అదు. ఇంతకును, యూరపులలోనయితము స్వయంవరణ సహవాసములు విశ్వజనీనములు కావు. మఱియు హిందూబాలికలలో నేలకొలది బాలికలకు పదునైడేండ్ల పిమ్మటనే వివాహములగుచున్నవి. ఐనను వారి భర్తలను తల్లిదండ్రులే నిర్ణయించుచున్నారు. మహమ్మదీయులలో యీడునచ్చిన కొమరితలకు విధిగా తల్లిదండ్రులే వారి భర్తలను నిర్ణయింతురుగదా! ఆ నిర్ణయమును బాలికలు తమకు తామే చేసికొనుటయా లేక వారి తల్లిదండ్రులు చేయుటయా యను ప్రశ్న వేలు; అది యాచారము ననుసరించి జరుగును.

నాకు తరము వ్రాసిన యతడు నయస్సువచ్చిన సతుల బిడ్డలు బాలసతుల బిడ్డలకంటె దుర్బలు రనుటకు నిదర్శన మేమియు చూపియుండలేదు. భారతదేశమును, యూరపు నందును నాకుగల యనుభవమునకు భిన్నముగా వారి నీతి వర్తనముల తారతమ్యవివక్షత చేయుటకు నేను నిరాకరించవలసి యుండును. ఒకవేళ వాదనకొఱ కని, యూరపులోని సాంఘిక నీతి భారతదేశములోని సాంఘికనీతికన్న హిస మనినను, ఆస్థితి యిండువచ్చిన పిమ్మట వివాహములు జరుగుటనలని ఫలితమే నని స్వతస్సిద్ధముగ నిర్ణయ మగునా?

తుదకు చెన్నపురియుదంతమును విలేఖరికి సహకారి కాదు. యథార్థవిషయములను పూర్తిగా నిర్లక్ష్యము చేయుటవలన వేగిజపాటుతో జరిగినదే నాని ధర్మనిర్ణయ మని దాని ప్రస్తావనచే తేలుచున్నది. దానికి సంబంధించిన నా వ్యాసము నతడు తిరిగి చూచునెడల ఋజువైన యుదంతముల ననుసరించి మాత్రమే నా నిర్ణయము జరిగినది. యతడు కనుగొనజాలును. మరణహేతు వేమైయుండు నను సంగతినలన నా నిర్ణయము మారదు. ఋజువైన విషయము లివి:—

1. ఆ బాలికది పసితనము.
2. ఆమెకు కామేచ్ఛ లేదు.
3. భర్త నిర్బంధములు పెట్టినాడు.
4. ఆమె మరణించినది.

ఆమె భర్త యొక్క దుష్టకామమునకు లొంగని కారణము చేత ఆత్మహత్య చేసికొనెనా అది కార్యాగ్యమే గదా? లేక

భర్తయే హత్యచేసినయడల అది యంతకన్నను దోషకార్యమగును. ఆ బాలిక చదువునేర్చుకొనుటకు, ఆటలాడుకొనుటకు తగిన దశయం దున్నది. అంతియేకాని సతీత్వము వహించుటకును, గృహనిర్వహణభారము వహించుటకును, భర్తయొక్క లేక యజమానియొక్క నిర్బంధమును సహించుటకును సమర్థురాలై యుండలేదు.

నాకు లేఖవ్రాసిన యాయన సంఘములో నున్నతపదవి నాక్రమించిన వ్యక్తియే. ఉన్నత విద్యల గణించి నట్టియు, యోచనాపరు లగు పుత్రపుత్రికలు ఘనతరకార్య నిర్వాహకులు కాగలరని సంఘమాత యుద్విఘ్నోరు చుండును. నైతికములును, సాంఘికములును, ఆర్థికములును, రాజకీయములు నగు నెన్నేని కీడులకు మనము లోనై యున్నాము. వానిని సవరించుటకు ఓరిమితోడి విచారణ, నిపుణమైన పరిశోధన, నిశితమైన కార్యదక్షత, నిర్దుష్టమైన వివరణము, విశుద్ధమగు యోచనాశక్తి మఱియు తొట్రుపాటు లేనట్టియు నిష్పక్షపాత మగు నట్టియు తీర్మానమును అన్నియు కావలసియుండును. ఎంత కష్టమైననుగాని సత్యప్రకటనమునకై పాటుపడని యెడల, ఆ సత్యమునే యనుసరించనిచో మన దేశమునకును, మన మతములకును, మన జాతీయోద్యమమునకును తీరని యపకారము చేసినవార మగుదుము.

బాల్య వివాహపు ఘోరానర్థములు

బాల్యవివాహ నిరోధకసంఘమువారు బాల్యవివాహములం గురించి యుపయోగకరమును, బోధకము నగు నొక కరపత్రమును ప్రకటించి యున్నారు. అందలి ప్రధానాంశముల నీ క్రింద నుల్లేఖించుచున్నాను :—

15 సంవత్సరముల యీడునకు లోపల వివాహములయిన బాలికల సంఖ్యలను వయస్సువారీగా **1921** వ సంవత్సరపు జనాభా లెక్క యిట్లు తెలుపుచున్నది :—

వయస్సు		నూటి కెంతమంది అవివాహితలు.
1	సంవత్సరము లోపువారు	.8
1	సం. మొదలు 2 సం. వఱకు	1.2
2	,, 3 ,,	2.0
3	,, 4 ,,	4.2
4	,, 5 ,,	6.6
5	,, 10 ,,	19.2
10	,, 15 ,,	28.1

కాబట్టి ఒక యేడాది యీడు రాకమునుపే దాదాపుగా ప్రతి నూరుమంది బాలికలలో ఒక బాలికకు వివాహమైయున్నది. **15** సంవత్సరముల లోపు వయస్సుగల బాలికల వర్గములలో ప్రతి వర్గమునందును ఇట్టి ఘోరస్థితియే కానవచ్చుచున్నది.

దీని ఫలితముగా మన దేశమునం దున్న బాలవితంతువుల సంఖ్య నమ్మశక్యము కానంతగా నున్నది. ఆ సంఖ్యల జూడుడు :—

ఒక యేడాదిలోపు వయస్సుగల వితంతువులు				అసలు సంఖ్య
1	సం. మొదలు 2 సం. వఱకు	,,	,,	1515
2	,, 3 ,,	,,	,,	1785
3	,, 4 ,,	,,	,,	2485
4	,, 5 ,,	,,	,,	9076
5	,, 10 ,,	,,	,,	15019
10	,, 15 ,,	,,	,,	105482
				185229

బాల్య వివాహముల వలని యనర్థముయొక్క పరిమాణము కొద్దియే యనియు, ఆ యాచారము విశ్లేజనీయమనియు తఱచుగా చెప్పుచుందురు.

కాని యీసంఖ్యలనుబట్టి తేలిన బాలఖితంతువుల సంఖ్యయేగాక, ఆసంఖ్యలో శతాంశమైననుకూడ, సదయహృదయు లగు ప్రజలుగాని, పరిపాలకులు గాని యాదౌర్భాగ్య స్థితికి మూలమగు కారణముల నాపివేయకుండ ఒక్క ఊణ కాలమేని యుపేక్ష చేయజాలరు. ఈ సందర్భములో నొక్క విషయము మాత్రము జ్ఞప్తియందుంచుకొన వలయును. ఈ బిడ్డలలో నధికసంఖ్యాకులకు పునర్వివాహ మసంభవము !

బాల్యవివాహముల వలని మరొక యనర్థ మేమన, తేబ్రాయముననే తల్లులయినవా రనేకులు ప్రసవకారణముగా మరణించు చున్నారు. భారత దేశములో ప్రసవకారణముగా జరుగు మరణముల సగటుసంఖ్య సంవత్సరము నకు రెండు లక్షలు ! దీని లెక్కవేసి చూచినచో గంట కిరువది మరణములు తటస్థించుచున్నట్లు తేలును. ఇటుల మరణించు వారిలో అధికసంఖ్యాకులు ఇరువది సంవత్సరముల లోపు బాలికలు.

సర్ “జాన్ మెగా”గా రేమనుచున్నానో వినుడు :---

“తేబ్రాయమున బిడ్డల తల్లులైనవారిలో ప్రతివేయిమందికిని వందమంది తమపసితనము గడవకముందే ప్రసవించి మరణమువాత బడవలసినవా రగు చున్నారు !” బాలింతలుగా మరణించువారిని గూర్చిన సంఖ్యలు ప్రత్యేకముగా మనకు దొఱకుటలేదు. ఇంగ్లాండు దేశములో నట్టి మరణములు సగి వేలకు నలుబదియైదు మాత్రము కాగా, భారత భూమిలో పదివేలకు గండు వందల నలుబదియైదు తటస్థించుచున్నవి !

చివఱకు బాల్యవివాహముల యనర్థము తల్లులపాలిటనే గాక బిడ్డలపాలి టను, తతాకారణముగా జాతిపాలిటను పడుచున్నది. భారతజాతిలో పుట్టిన పసిపాపలలో వేయింటికి నూటయెనుబదియొకరు మరణమువాత బడు చున్నారు.

ఈ సందర్భములో ఇంగ్లాండులో వేయింటికి అరువదిగను, జపానులో వేయింటికి ఇరువది నాలుగుగను నున్న శిశుమరణముల సంఖ్యతో పోల్చి

మాచుకొనినచో భారతదేశపు దౌర్భాగ్యము ప్రత్యక్షగోచరము కాగలదు ఈ దౌర్భాగ్యదశను నివారించుటకు వీలుకలదని జ్ఞాపకముంచుకొను, నెడల పరితాపము హెచ్చును. ఏమన, విషయపరిజ్ఞానముతో గూడిన సంఘాభిమానము లేకపోవుటయే యీ దుర్దశ యథేచ్ఛగా పెరిగిపోవుటకు కారణమగుచున్నది.

ఈ విషయములం దన్నింటను నే యీవశాంత్ర పునోభివృద్ధి గోచరించినను, అది అత్యంతము మందముగ జరుగుట మహాఘోచనీయ మనవలయును. ఉదాహరణకు జూడుడు. 1921 వ సంవత్సరమున ఏడాదిలోపు వయస్సుగల వివాహితలు 9066 మంది యుండగా, 1931 వ సంవత్సరమున అట్టివారి సంఖ్య 44082 కి పెరిగినది. అనగా జనసంఖ్యలో, హెచ్చుదల పదియవవంతు మాత్రమే యెయుండగా యీవివాహితలసంఖ్య ఐదురెట్లు పెరిగినది. మఱియు 1921 వ సంవత్సరములో ఏడాదిలోపు వయస్సుగల వితంతువులు 759 మంది యుండగా 1931 వ సంవత్సరమునందు అట్టివారు 1515 మంది యుండిరి. ఆ పిమ్మట జనాభా సంఖ్యలు అత్యల్పమగు బాగును మాత్రమే సూచించుచున్నవి. ఈ యనర్థముల తొలగించుటకై సాగింపబడు ఉద్యమముల గమనముకన్న, జనసంఖ్యయొక్క పెరుగుదల హెచ్చగు చున్నది. ఈ కీడులను రూపుమాపుకొఱ కగు తీవ్రచర్యల యవసరము మునుపటికంటె నీనాడు హెచ్చుగ నున్నది. ఈ విషయములో ప్రజలయొక్కయు, పాలకులయొక్కయు కర్తవ్యమును పురికొల్పుటను మించిన యత్యావశ్యకధర్మము భారతదేశనారీజనోద్ధరణమునకు వేటొక టుండజాలదు.

ఈ సంఖ్యలు మనలనందఱను సిగ్గుతో తలలు వంచుకొనజేయవలసియున్నవి. అయినను అందువలన కీడు తొలగదు. ఈ బాల్యవివాహముల యనర్థము గ్రామములలోను కనీసము పట్టణములలో నున్నంత యున్నది. ఈ సంస్కరణము ప్రధానముగా ప్రీలపని! పురుషులకును భాగమున్నదనుట నిశ్చయమే.

నరుడు పశువుగా మారినయెడ అతడు తర్క వాదములకు చెవియొగ్గడు. తల్లులే తమ విధాయక ధర్మమును, విశేషాధికారమును గ్రహించునటుల ప్రబోధము చేయవలసియున్నది. వారి కీబోధను స్త్రీలుగాక మతైనరు చేయగలరు? కాబట్టి, అఖిలభారత మహిళాసంఘమువారు పేరును సార్థకపఱచుకొనునటుల, గ్రామాదులలో తమ ప్రచారమును సాగించవలయునని సూచింప సాహించుచున్నాను. కరపత్రముల ప్రకటనలు కొంత ప్రయోజనకరములే కాని, అవి పట్టణములందు వసించు కొలదిమంది ఆంగ్లభాషాసంప్రదాయము నెఱిగినవారికి మాత్రమే యుపకరించును. కాని, గ్రామములందలి నారీజనముతోడి పరిచయము సంస్కర్తల కవసరమై యున్నది. ఎన్నడేని అదియు ఘటిల్లిననుగూడ అంతమాత్రాన కార్యము సులభమైపోయిన దనరాదు. ఏదోయొక దినమున, ఏమేని ఫలితార్థమును మనమాశింపగల్గుచో, ఆతెన్నుననే పని ప్రారంభము కావలసియున్నది. అఖిలభారత మహిళాసంఘమువారు అఖిలభారత గ్రామోద్యోగ సంఘముతో నెన్నడేని చేతులు కల్పుకొందురా? గ్రామ ప్రచారకు లెవరును, స్త్రీలుగాని, పురుషులుగాని యెంతటి ప్రజ్ఞావంతులైనను, కేవలము సంఘ సంస్కరణ నిమిత్తము గ్రామవాసుల దాపునకు పోనక్కరలేదు. గ్రామజీవనముయొక్క అన్నియంశములను వారు స్పృశింపవలసియుందురు. గ్రామసేవ యనగా మఱల చెప్పచున్నాను. యథార్థమగు విద్య-అనగా చదువుట, వ్రాయుట. లెక్కల గణించుట మాత్రమేకాదు. మానవజీవులు జిజ్ఞాసాపరులని భావింప బడుదురు గావున, 'యథార్థమగు వివేకపూర్వక జీవ

నము' యొక్క అనసరములనన్నింటిని గ్రామవాసులు గ్రహించు నటుల వారి హృదయములకు వికాసము గలిగించుటే సత్యమగు విద్యాప్రచారము.

దిక్కులేని విధవలు

శ్లోకహతుడగు మిత్రుడొకడు 17 వత్సరముల ప్రాయముగల యొకబాలిక దుస్థితిని వర్ణింపుచు నుత్తరము వ్రాయుచున్నాడు.

ఆబాలికయొక్క భర్త, రెండు నెలలబిడ్డ, మామ, ఇద్దఱు మఱియు—అనగా అత్తవారింటగల యెల్లఱు క్వెట్టా భూకంప మున హతులైరి. విలేఖరి ఆ బాలిక సజీవయై కట్టుబట్టలతో చూత్రము ఆపదతప్పి రాగల్గినదని తెలుపుచున్నాడు. ఆమె వానిపినతండ్రికూతురు. ఆమె నెట్లోదార్చుటో వానికి తెలియట లేదు. ఆమె నేమి చేయుట? ఆమెకును అపాయము లేకపోలేదు. కాలికి దెబ్బ తగిలినది; అదృష్ట వశమున ఎముక విఱుగలేదు. విలేఖరి యిట్లు తన యుత్తరమును ముగించుచున్నాడు :-

ఆమెను లాహోరులో తల్లియొద్ద విడిచినాను. ఆమెకును, ఇతర బంధువులకును ఆ బాలిక పునర్వివాహము చేసికొనిన బాగుండునని నూచన చేసినాను. కొందఱు సానుభూతితో విన్నారు; కొందఱు నా నూచనను విని కినిసినారు. ఈ నా పినతండ్రి కొమరిత వలెనే చాలమంది బాలికలు దుఃఖార్తలైనవా రుండు రనుట నిస్సందేహము. దురదృష్టవంతురాండ్రగు నిట్టి వితంతువుల గూర్చి ఒక సానునయంపుమాటను తెలుపుదురుగాక.

చిరకాల దురభిప్రాయములకు గుఱియైయున్న యిట్టి విషయముల సందర్భమున నాకలముగాని, నావాక్కుగాని యేమి

చేయజాలునో నాకు తెలియకున్నది. పునర్వివాహము చేసి
కొనుటలో, భార్యచచ్చిన వానికెంతటి హక్కుగలదో భర్త
చచ్చిన యామెకు సంతటి హక్కుగలదని పెక్కుతడవలు వ్రాసి
యున్నాను. ఐచ్ఛికవైధవ్యము హిందూమతము నందొక
యమూల్యమగు వం మగును; కాని బలాత్కార వైధవ్యము
శాప మనవలయును. చాలమంది వితంతువులైన యువతులు,
కాయికనిరోధభయ మంతగా నుండదను దిలాసాకంటె, హిందూ
ప్రజయొక్క దూషణభయము లేదను దిలాసా పూర్తిగానున్న
యెడల, జంకు లేకుండ పునర్వివాహము చేసికొందురని నే
చాలవర కభిప్రాయపడుచున్నాను. కాబట్టి, క్వెట్టా ప్రమా
దము వలన శోకార్తి పాలైన యీసోదరివలె దౌర్భాగ్యదశలో
పడియున్న వితంతుయువతులకు పునర్వివాహము చేసికొను
ప్రోత్సాహ మీయవలసినదే. వారు పునర్వివాహము చేసి
కొని గోరుదురేని నిందారోపణ యుండదని ధైర్యము చెప్పవల
యును. మఱియు వారి కనుకూల సంబంధములు కుదుర్చుటకై
ప్రయత్నములును చేయవలయును. ఈపని సంస్థలు పూనుకొని
చేయదగినది కాదు. ఆ వితంతువులకు బంధువు లయిన
సంస్కర్తలు వ్యక్తి త్వేనా యీపనికి పూనవలయును. మఱియు
తమ బంధువర్గములో పట్టుదలతోను, మర్యాదతోను, విరసము
లేకుండను తీవ్ర ప్రచారము సాగింపవలయును. వారు కృత
కృత్యులయిన నసందర్భములందెల్ల ఆ యుదంతములకు బహుళ
ప్రచారము గావించవలయును. భూకంపసమయమున వితంతువు
లైన బాలికలకు ప్రత్యక్షఫలము ఆ తీరున—మఱియు ఆతీరున
మాత్రమే కలుగుట సంభవ మగును. ఈ ఘోరాపదస్మృతి

తాజాగానున్న సమయమున ప్రజాసామాన్యముయొక్క సానుభూతిని సులభముగా సముపార్జింపవచ్చును. ఇప్పు డీ సంస్కారము పెద్దగా సాగినయెడల, సామాన్యపరిస్థితుల యందు వైధవ్యము సంప్రాప్తించిన బాలికలు సయితము ఇష్టముండినచో తేలికగా వివాహములు చేసికొన గల్గుదురు.

బలాత్కార వైధవ్యము

జూలియస్ సీజరు కాలమునాటి సిసిలీ ద్వీపవాసుడగు 'డియోడరను' అనునాతడు 'విశ్వచరిత్ర' యనుకేర రచించిన చిన్ని పాత్రమునండి 'వైధవ్యము, సహగమనము'ల గుతించి వ్రాసిన యీ దిగువ బోధవ్య విషయమును ప్యారెలాల్ గారు వెలికి దీసినారు:—

“యువకులును, యువతులును వివాహము చేసికొన గోరినప్పుడు తమత్లి దండ్రుల నిర్ణయము ననుసరించి గాక, పరస్పరామోదముతో వివాహ మాడెడి వారు. కాని, యుక్తవయస్సు రానివారి వివాహములు జరిగినప్పుడు వారి విచక్షణయందు లోపములు తఱచుగా జరుగుచు వచ్చినవి. ఉభయపక్షముల వారును తమ సంయోగమునుగుతించి పశ్చాత్తాపము జెందినప్పుడు చాలమంది స్త్రీలు నీతిచెడి కామాతురత వలన పరపురుషులను మోహించెడివారు. వారు మొదట వరించిన భర్తలను వదలివేయగోరి బహిరంగముగా సగౌరవముగా వదలివేయ జాలక విషప్రయోగముచేసి వారి యాటంకమును తొలగించు కొనెడివారు. ఈ విషమును తమదేశములో వారు సులభముగా నెంతేని సంపాదింప గలిగెడివారు. ప్రాణమునుదీయు శక్తిగల యోషధులనేక విధములగునవి కలవు. కొన్నింటిని పొడిచేసి అన్నపానములలో కలిపిన చాలును. మరణము సంభవించెడిది. ఘోరమగు నీ యలవాటు సాధారణ మైపోయినప్పుడు, చాలమంది ప్రాణములిట్లు నాశనముకాగా, దోషులను దండిచినను, అది అట్టి పాపాచరణమునుండి యితర భార్యలను మరలింప సమరము కాకుం

టను తెలిసికొనినప్పుడు, భార్య గర్భవతిగా నుండినను, లేక యిదివఱకు పిల్లలగని యుండినను తప్ప, మరణించినభర్తతోపాటు దహనముచేయ బడవలయునని శాసనము గావించిరి. ఆ శాసనమునకు లోబడనియెడల నట్టి స్త్రీ జీవించి యున్నంతకాలము అవివాహితగనుండ వలసినదనియు, అపవిత్రురాలువలె యాగాది క్రతువుల దక్షిరాకుండ బహిష్కరింపబడనలె ననియు శాసించిరి.”

ఈ యల్లెఘింపబడిన భాగములు ఆ క్రూరాచారముల రెంటియొక్క వ్యుత్పత్తిని యథాతథముగా తెలుపున వగునెడల, మనపై విధింపబడిన శాసనమువలన సహగమనమును అణచి వేసినందుకు మన మెంతయు కృతజ్ఞులమై యుండుటకు హేతువు గలదు. వివాహమనగా నేమియో యెఱుంగజాలని బాలికల నిర్బంధవైధవ్య మనెడి రోగమునుండి హిందూసంఘమును అన్యూలవలన విధింపబడు శాసన మేదియు రక్షింపజాలదు. ఈ సంస్కరణము మొదట ప్రజానీకముయొక్క పరిజ్ఞానబలము వలనను, రెండవదిగ వితంతుబాలికలకు వివాహములు చేయవలసిన ధర్మమును తల్లిదండ్రులు తెలిసికొనుటవలనను సాగవలసియున్నది. బాలికలు వివాహమాడ నిష్టపడనియెడల, వివాహమాడుట దోషము కాదని వారి మనస్సులకు నచ్చ చెప్పుటవలన సాగింపగల్గుదురు. యుక్తవయస్సురాని బాలికల సందర్భమున నిది సహజ మగును. అట్టి వితంతువులు యుక్తవయస్సు వచ్చినవారి సందర్భమున, వారు వివాహము చేసికొన గోరనిపట్ల, వివాహముగాని కన్యలవలె వివాహమాడుటకు వారికి స్వేచ్ఛ గలదని చెప్పుటకంటె వేమియు అవసర ముండదు. బాలికలును వయస్సువచ్చిన స్త్రీలునహా, తమ వెండి బంగారు గొలుసులను, కడియముల నలంకారములుగ భావించు విధ

ముని, ఖైదీలు తమ యలంకారములుగ భ్రమించుచో వారి సంకెళులను విచ్ఛేద మొనరించుట చాల కష్టపుపని.

ఆదర్శ సతీత్వము

ఒక బొంబాయి పత్రికలో ప్రకటితమైన సతి లేక సహగమనము సందర్భమున తన యభిప్రాయమును తెలుపుమని శ్రీగాంధీజీని కోరుచు నొక నారీమణి వ్రాయగా ఆ విషయముం గూర్చి శ్రీ గాంధీజీ యిటుల నవజీవన పత్రికలో వ్రాసిరి :—

ఆ సంఘటన ప్రకటనయందు తెలుపబడిన తీరుగ సత్యము కాకుండుగాక యనియు, ప్రస్తావనలోని యా నారీమణి జబ్బు వలననో, యేదేని ప్రమాదమువలననో మరణించెననియు, ఆత్మ హత్య జేసికొనియుండదనియు ఆకాంక్షింతును. మన పూర్వికులవలన 'సతి' అన నేమియో వర్ణింపబడియున్నది. ఆ వర్ణన యీనాడును చెల్లును. భర్తయెడల స్థిరతర భక్త్యనురాగములు గలిగి, ఆభర్త జీవితకాలమునందును, తదనంతరమును వానికి నిస్సార్థసేవ లొనర్చుటలో కీర్తిని గడించి, మనోవాక్కాయ కర్మములందు నిష్కళంకజీవితమును నడపు స్త్రీ సతి యన బడును. భర్త మరణకాలమునందు ప్రాణత్యాగము చేసికొనుట వివేక కార్యము కాదు. ఆత్మయొక్క స్వభావమును గూర్చిన అజ్ఞానమునే అది సూచించును. ఆత్మ అమరము, నిర్వికారము నంతర్యామియైనై యున్నది. అది స్థూలశరీరముతోపాటు నాశమందదు; ఐహికబంధనమునుండి విముక్తి బడయువఱకు నొక యుపాధిని విడిచి మఱొక యుపాధిని పొందుచునే యాత్ర సాగించుచుండును. అసంఖ్యాకులగు మనుషులు నాకులు

లును. స్వానుభవముతో నిది యథార్థమని గ్రహించియున్నారు. ఇష్ట మున్నచో నీ నాడును నెవరేనియు దాని ఋజువు చూడ వచ్చును. కావున నీ వాస్తవిక విషయములం బట్టి ఆత్మహత్య యెటుల సమంజసము కాగలదు ?

మఱియు వివాహ మనగా కేవలము స్థూలశరీరముల కల యిక కాదు. ఆత్మలయొక్క సంయోగ మనికూడ దాని భావము. వివాహ మనునది కేవలము స్థూలమగు బాంధవ్య మగుచో, దుఃఖార్తయగు భార్య భర్తయొక్క చిత్రపటమునో, విగ్రహమునో పెట్టుకొని తృప్తిపడవచ్చును. ఆత్మవినాశనము మాత్రము పూర్తిగ నిష్ఫలమనక తప్పదు. మరణించిన జీవి నది పునర్జీవితుని చేయలేకపోగా మర్త్యలోకమునుండి మఱొక జీవిని హరించుచున్నది.

స్థూలోపాధిసంయోగము ద్వారమున ఆధ్యాత్మిక సంయోగమే వివాహముయొక్క పరమాదర్శమై యున్నది. అందు మూలమున నుద్భవమగు ప్రేమ దైవికము లేక విశ్వవ్యాప్తము నగు ప్రేమకుమూలాధారముగ నుపయోగపడవలయును. అమర మూర్తి మీరాబాయి యిట్లు గాన మొనరించుటకు కారణ మదియే : “భగవంతుడే నాదుభర్త - అన్యులు కారు.”

దీనిని బట్టి దెలియదగినదేమి ? వివాహము పశువాంఛా తృప్తికొఱ కొక సాధన మని సతి యొప్పుకొనదు. తన భర్త యందు తన వ్యక్తిత్వము పూర్తిగ లయనముచుట మూలమున నహంకార మమకారరహిత మయి, పవిత్రసేవాధర్మమును ప్రాపించుట కొక సాధనముగా వివాహమును గ్రహించును. అట్టివారీమణి తన సతీత్వమును భర్తమరణకాలమున శనదహ

నాగ్నిలో జొచ్చుట మూలమున ఋజువు చేయజూడదు. కాని సప్తపదికర్మసమయమున తాను చేసిన ప్రమాణమును వైరాగ్యవృత్తివలనను, స్వార్థత్యాగము వలనను, అహంకారరాహిత్యబుద్ధివలనను, భర్తయొక్కయు, వాని కుటుంబముయొక్కయు, దేశముయొక్కయు సేవకై యాత్మార్పణము గావించుకొనుట వలనను, తాను శ్వాసించు ప్రతిశ్వాసమునందును, ఆమె ఋజువు చేయ బూనుకొనును. కాయక సుఖములను, ఇంద్రియ భోగములను ఆమె విసర్జించును. సంకుచితములగు గృహచ్ఛిద్రములతోడను, కుటుంబవ్యవహారములతోడను, వైరాగ్యవృత్తితోడను, ఆత్మ శిక్షణమువలనను అధికాధికముగా తన సేవాసామర్థ్యమును వృద్ధి గావించుకొనుచు, తన భర్తతోడ సంపూర్ణముగ నైక్యానుసంధానము గావించుకొనుటవలన, విశ్వము సంతటితోడి యైక్యాను సంధానమును సాధించుకొనుటకును, తన యనకాశము సంతను సద్వినియోగపఱచును. తాను వివాహమాడిన భర్తయొక్క ఆత్మ మృతిచెందలే దనియు, చిద్రూపమై నిలిచి యున్నదనియు గ్రహించి పునర్వివాహమును గుఱించిన తలంపు నైనను దఱిరానీయదు.

పాఠకు డీసందర్భమున నిట్లు శంకింపబోలును:—

‘మీరభివర్ణించు సతి వ్యసనమునచేగాని, పశువాంఛలచేగాని స్పృశింపబడని వ్యక్తి. ఆమెకు సంతానకాంక్ష యుండదు. ఆమె వివాహము చేసికొను టెందులకు?’

దానికిసమాధాన మిది. ఈనాటి మన హిందూసంఘమునందు అత్యధికుల సందర్భములో వివాహ మనునది వారి యిచ్ఛాను సారము జరుగు విషయము కాదు. పూర్తిగ తల

క్రిందులై పోయిన మన కలియుగమునందు శీలమును కాపాడుకొనుటకును, ఇంద్రియనిగ్రహ సాధనోపాయముగను వివాహమునునది యవసరమైయున్నదని నమ్మువారు గలరు. వివాహకాలమునందు పూర్తిగ పశువాంఛారహితులుగ లేక కొంతకాలమునందు బ్రహ్మచర్యాచరణ పరాయణులై తమ గృహస్థజీవితమే తమ పరమావధిని జేర్చు బలతరప్రత్యక్ష సాధనమని గ్రహించినవారల సాదృశ్యములను నేను స్వయముగా నెఱుగుదును. నేనభివర్ణించిన 'సతీ' ఆదర్శము ఊహాప్రపంచమును దాటిన స్థానములేని యొకానొక యసంభవమును, అప్రాప్యమునగు నేదో అఖండబోధమాత్రముకాదు. ఈ మన వ్యావహారిక ప్రాపంచిక జీవితమునందే అనుష్ఠించి సాధింపదగినదిగనే యున్నది. అందు కొఱకే యీ సాదృశ్యముల పేర్కొంటిని.

అయినను, యీ 'సతీ' ఆదర్శమును ప్రాపించుటకై సాధారణముగా ప్రయత్నించు భార్యపూతృత్వమును సయితము పడయునని యొప్పుకొనుటకు నేను సంసిద్ధమే. కాబట్టి పైన పేర్కొనిన వివిధలక్షణములతోపాటు పిల్లలను పెంచుట యెట్లో, వారికి శిక్షణ గఱపుట యెట్లో యను విషయముల జ్ఞానము సయితము నేర్చియుండవలయును. ఆమె బిడ్డలు యధార్థమగు దేశసేవకులుగా తయారు కావలసియుందురు.

ఈ పైన నేను పేర్కొనిన యంశము లన్నియు భర్తకు కూడ సమానముగా నన్వయించును. తన విశ్వాసమును, అఖండపతిభక్తిని, భార్య విధిగా చూపవలసియున్న తీరుననే భర్తయు తన విశ్వాసమును, పూర్ణాభిమానమును భార్య యెడల చూపవలసియుండును. ఒకపక్షమున నొకరీతి పరిమాణ

ప్రమాణములను, రెండవ పక్షమున వేటొకరితి పరిమా^న
ప్రమాణములను నియమింప దగదు. ఐనను మరణించి
భార్యతోపాటు శవదహనాగ్ని కాహుతియైన భర్తనుగూర్చి
యెందేని విని యున్నామా? భర్త మరణసమయమున విధవ
యైన స్త్రీ సర్వార్పణము గావించు నాచారమునకు మూఢ
విశ్వాసాఙ్గానములును, పురుషుని యహంకారమతతయు
హేతువులై యుండునని మనము సులభముగా నంగీకరింప
నగును. అటులగాక యొకానొకకాలమున ఆ యాచారమునకు
సార్థకత యుండెనని ఋజువు చేయు నవకాశమున్ననుకూడ,
ఈ కాలమున ఆయాచారము అనాగరకచేష్ట యనక తప్పదు.
భార్య యనగా భర్తయొక్క బానిసకాదు; ఆమె వానియొక్క
సహధర్మచారిణి. ఆతని 'అర్థాంగి' యనియు, 'సహవాసిని' యనియు,
'సహూద్యోగిని' యనియు ప్రసిద్ధికలదు. ఆమె వానితోడ
సరిసమానహక్కులను, సరిసమాన విధులను పంచుకొను నర్హత
గల భాగస్వామినియై యున్నది. కాబట్టి, భార్యాభర్తలు పర
స్పరము పాటింపదగిన విధులను, లోకము నెడ నిర్వర్తింప వలసిన
ధర్మములును అభిన్నములుగ నుండును. అవి యొండొరులను
బంధించునవిగను నుండును.

కాబట్టి, ప్రస్తావనలో నున్న సోదరియొక్క ఆత్మబలి యర్ప
ణము వ్యర్థమైన దనుకొ నెదను. ఆమె ఆదర్శముగా నితరు లను
సరించుటకు దగినది అని యనలేము. మరణించుటలో నామె
సాహసమును నేను మెచ్చుకొనుట లేదాయని నన్నడుగ
వచ్చును. నా అంతరాత్మ సాక్షిగా 'లే' దనియే నాజవాబు.
ఇట్టి సాహసమునే, దుర్మార్గులు చూపుట నెఱుగమా? అయి

నను అందుకొఱకై యెవరును వారి నభినందింపజూడరే ! ఆత్మ హత్యను విచక్షణలేకుండ కొనియాడుటవలన అజ్ఞానభరితయగు నేసోదరినో, బుద్ధిపూర్వకముగ కాకుండనైనను, నేను అప మార్గమున పెట్టినవాడను కానేల? 'సతీత్వ' మన పావిత్ర్యము; ఒక పరమపూర్ణావస్థ! మరణించుటమూలమున అట్టి పావిత్ర్యా దర్శము ప్రాపింప గల్గుట కల్ల. అనుదినము సాగించు నిరంతర సాధనవలనను, నిరంతరాత్మార్పణభావము వలనను మాత్రమే ఆ పరమగమ్యమును చేరుట సాధ్యము కాగలదు.

ఆదర్శ దుర్వినియోగము

బాలవితంతువుల పునర్వివాహముం గుఱించిన యొకరి లేఖలోని యంశములు:-

బాల వితంతువులకు వారి తల్లిదండ్రులు పునర్వివాహము చేయవలయునని మీరనుచున్నారు. కన్యాదానము, అనగా శాస్త్రవిధి ననుసరించి తన కొమార్తె లను వివాహమునందు దానముచేసిన తల్లిదండ్రులు పునర్వివాహము చేయ గల్గు టెట్లు? తమ యల్లునిగూర్చి తమ కుమార్తెపై తమకుగల స్వామ్యముల నన్నింటిని భక్తిపూర్వకముగ పరమ పవిత్రక్రతువుద్వారా త్యాగమొనరించిన తల్లిదండ్రులు, ఆయల్లుని మరణానంతర మా కుమార్తెను మరొక పురుషునికి ఒసగు టెట్లు సాధ్యపడగలదు? ఇష్టమున్నచో ఆమెయే వివాహము చేసికొ వచ్చును. కాని ఆమె తనతల్లిదండ్రుల వలన తనభర్తకు దానముగా నొసగబడి యుండెగావున, ఆభర్త మరణానంతరమును పెండ్లిపేరట నామె నెవరికేనిఇచ్చి వేయుట కిప్పుడు ప్రపంచములో నెవరికిని అధికారముండదు. అదేకారణముచేత, తనభర్త మరణసమయమున అతడు విస్పృష్టమగు సమ్మతి నొసంగియుండిన తప్ప, ఆమె పునర్వివాహము చేసికొనును నెడల, విశ్వాసశూన్యురాలును, పతిభక్తి విహీనురాలుననిపించుకొనును. విచక్షణదృష్టితో చూచు నెడల, చాలమంది

సనాతనులలో ఆచారముగనున్న కన్యాదానవిధి ప్రకారము వివాహము చేయబడిన వితంతువు ఆమె పసిబాలయైనను, యువతియైనను, వృద్ధయైననుతన భర్త పునర్వివాహము చేసికొనుటకు అనుజ్ఞ నిచ్చియుండనిచో, తిరిగి పెండ్లి చేసికొనుట సాధ్యపడునదికాదు. మఱియు సత్యముగ సనాతనుడగు భర్త ఎవడును అట్టి యనుజ్ఞ నిచ్చుట కొడంబడడు. అందుకుమారుగా తనభార్య శక్తియున్నచో సహగమనము చేయుటకే యిష్టపడును; లేదా యెటులో తనను స్మరించుకొనుచు మిగత జీవితకాలమును గడుపగోరును. అట్టి పాతివ్రత్యము ఈశ్వరభక్తి చర్యయే కాగలదు. ఈరీతిగా నతడు కోర్టులో హిందూవివాహము యొక్కయు, వైధవ్యధర్మము యొక్కయు ఉన్నతాదర్శముల సంరక్షించు నుద్దేశ్యమే వానిని ప్రేరేపించును. హిందూ వివాహము, వైధవ్యధర్మము రెండును పరస్పరము ఏకధర్మాంగములేగాని స్వతంత్రవిషయములు గావు.

ఇట్టి వాదనలు మహోన్నతాదర్శమును దుర్వినియోగము చేయుటగా నేను భావింతును. విలేఖరి సదుద్దేశ్యముతో వ్రాసినాడనుట నిస్సంశయమే. కాని, స్త్రీ పాతివ్రత్యమును గుఱించిన వాని యత్యాతురపాలు ప్రాథమిక న్యాయసూత్రమును విస్మరింప జేసినది. పసిబిడ్డల సందర్భములో కన్యాదాన మన నర్థమేమిటి? తన బిడ్డలపైన సొత్తుపెనవలె తండ్రి కేమేని స్వామ్యముండునా?

అతడు వారిసంరక్షకుడే గాని యజమానియా? తనపోషణలో నున్నవారి క్షేమలాభముల నతడు బేరములో పెట్టి యమ్మివేయ జూచుచో, నాని పోషణాధికార గౌరవములను కోల్పోవును. మఱియు దానమును గ్రహించు నధికారము బడయని యొక పసివానికి దాన మిచ్చుటెట్లు? దానస్వీకారాధికారములేని పట్ల దానమే లేదు. కన్యాదాన మనునది

ఆధ్యాత్మికభావగర్భిత మైన పరమ రహస్యముగు మతక్రతు
వనుట శ్చయము. అట్టిసందర్భములో శబ్దార్థమును బట్టుకొని
వాదులాటకు దిగుట భాషను, మతమును దుర్వినియోగము
చేయుటగును. అట్లుగుచో, పరమార్థభావగర్భితమైన పురాణ
ములయొక్క శబ్దార్థమునే ప్రభాసముచేసి, భూమి వేయితలలు
గల పాము నెత్తినమోయు నొక పల్లెరమువలె నున్నదనియు,
పరమేశ్వరుడు పాలముద్రమధ్యమున నొక యాకును పడకగా
గొని క్రపోవుననియు యథాతథముగ విశ్వసించుటయు చెల్ల
ననవలసియే యుండును !

పసిబిడ్డగా నుండిన తన కుమార్తెను బుద్ధిచాంచల్యముతో
వ్యసగ్రస్తుడగు ముసలి నానికొ లేక యిరువది దేండ్లలోపు
బాలునకొ యిచ్చి పెండ్లిచేసి తన సురక్షణాధికారమును దుర్విని
యోగము గావించు తండ్రిగాని, తల్లిగాని ఆబిడ్డ వితంతువగు
పట్ల ఆమెకు పునర్వివాహము చేసి యెరను తమ పాపమునకై
ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనుట సమంజసము. నే నీదినటి
కొకసారి వ్రాసినటుల అటువంటి పసివారల వినాహములు
మొదటనే చెల్ల వనుశాసనమున్నచో బాగుండును.

వితంతు పునర్వివాహము

ఒక విశ్రు డిటుల తన మనోవేదనను తెలుపు చున్నాడు:—

దుఃఖార్తలగు మన వితంతుసోదరీమణుల్ గూర్చి మీరేమేని ఎందుకు
వ్రాయరు? పూర్వవార పరామణులగు నారి తల్లి దండ్రులును పోషకు
లును సహేతుకవగు దేనిని చెవిమొగ్గురు. వితంతువులే యుగ్యమ ప్రారం
భముచేయునట! లేల మీరు ప్రోత్సహించుట లేదు?

ఇంకను నెన్నియో దురాచారములు మనలో నున్నవి; అసగృహపు కట్నాలపద్ధతి, గర్భాదాన సమయమునను, ఎవరేని మరణించినప్పుడును సంతర్పణములు చేయుట నున్నగు నెన్నియో కలవు.

వితంతువుల పునర్వివాహములు కొంత పరిమితినటకు నవసరములే. కాని మన యువకులు పవిత్రులయినప్పడే ఆసంగ్రహణము సాగగలదు. వారు పవిత్రులేనా? వారి విద్యాభ్యాసము వలన వారికేమేని ప్రయోజనము కలుగుచున్నదా? పశుసేవనము నుండియు బానిసప్రవృత్తి మనలో పట్టుదలతో ప్రసర్ధనము గావింపబడుచున్నదిమనము స్వతంత్రముగా యోచనయే చేయజాలని స్థితిలో నుండ నిక మనము స్వతంత్రముగా కార్యాచరణము చేయజాలు టెట్లు? కులకట్టుడులకును, విదేశ విద్యా విధానమునకును, పరదేశీయుల పరిపాలనకును సమానముగా బానిసలమె యున్నాము. మన కేయే సదుపాయము లొసగబడుచున్నను, అవి యన్నియు మనకు సంకెళ్ళులే యగుచున్నవి. మనలో నెందఱు తమ స్వంత ఇష్టానున్న వితంతువుల గతిని గూర్చి యాలోచించువారు గలరు? డబ్బునకు కక్కుటెతి పడని వారెంత తక్కువగ నున్నారో చూడుడు. ఆ వితంతువులను తమతోబుట్టువులుగను, తల్లులుగను చూచి వారిమర్యాదను కాపాడజూచువారి సంఖ్య యెంత స్వల్పముగ నున్నదో! తమ ధర్మర్థయమునకు కట్టువడి నిలిచి, కులమువా రేమిచేసినను గరియేయని సాహసించువారెంత యరుదుగా నున్నారో! పాపము, దిష్టమాలిన వితంతు వెనరి ప్రాప్త కొరుట? నేనామె నెట్లందార్చగలను? 'నవజీవన' పత్రికను చదువునారు వారిలో నెందఱుందురు? చదువుదురుపో, అకొలది మందిలో నెందఱు తమ

నిర్ణయముల ననుసరించి నడవ గల్గుదుడు? అయినను గూడ నే నప్పుడప్పుడు 'నవజీవన' పత్రికతో వితంతు విలాపముల విని పించుచునే యున్నాను. అవకాశ మున్నచో నింకను అటుల చేయగలననియే నాయాస ! ఈలోపుగా తమ పోషణలో బాలవితంతువు లున్ననా రెల్లలు వారికి వివాహములు చేయుట తమ విధిగా పాటించుకు గాక యని వారికి మనవి చేయు చున్నాను.

ఈ విలేఖరి మన సాంఘికాచారము తొంత ఘోరముగ నున్నచో బాగుగ వెల్లడించియున్నాడు. సంఘ మంతయు శిథిలమైపోయి యుండ, ఇక్కడ నక్కడ నేవీయో అతుకులు బొతుకులు పెట్టిసంతమాత్రాన మనకు తృప్తి కలుగు పెట్లు ? ప్రేతకర్మల సందర్భమున సంతర్పణలు చేయుట శుద్ధఅనాగరక కార్యము. గర్భదాన సమయపు సంతర్పణ లందుకు తీసిపోవు. ఇవియు, నింక నిట్టి యాచారములును శ్రద్ధగా విచారింప దగి నవియే. మన స్రజల నైతిక ప్రబోధముతోడను, యోచనా స్వాతంత్ర్యముతోడను మాత్రమే సంపూర్ణ సంస్కరణ సాధ్యము కాగల్గును. ఎంతకాలము మన యోజనయు, మనచర్యము స్వతంత్రహీనములై యుండునో అంతకాలమును మనము సాగించు నతుకు బొతుకుల పనులు కేవలము స్వర్థములై పోక తీరదు.

నిరుద్ధ మానవసంఘము

అస్పృశ్యులు మాత్రమే నిరుద్ధమానవసంఘము కాదు. హిందూసంఘమున బాలవితంతు సంతకన్న తక్కువ యస్థి ననుభవించుటలేదు. వంగదేశము నుండి ఒక రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు :—

మహమ్మదీయులలో వితంతు పునర్వివాహమును గుతించి యేలాటి నిషేధమును లేదు; మతీయు ఒక పురుషుడు నలువురు భార్యల వఱకును పెండ్లి చేసికొనుట కవకాశమున్నది. యథార్థమునకు మహమ్మదీయు లనేకులు ఒకగొర్రుకకంటె హెచ్చుమంది భార్యలనే చేసికొనుచున్నారు. కాబట్టి మహమ్మదీయులలో పురుషు లెవరును వివాహము లేనివారై పోవుటలేదు. కావున వితంతుపునర్వివాహమున కాటంకము లేని సంఘములలో, స్త్రీల సంఖ్య పురుషుల సంఖ్యకంటె చాల హెచ్చుగానున్నదనుట సత్యముకాదా? మతీయు వితంతు వివాహము లంగీకృత మగు సంఘములందు బహుభార్యాత్వము సయిత మంగీకరింపబడవలసియుండు ననుటయు నిజమే కాదా?

హిందువులలో వితంతు వివాహములు స్థామాన్యములైనయెడల, తరుణ వయస్కలగు వితంతువులు తమను పెండ్లాడు నటుల యువకులను ప్రోత్సహించి, అసలు వివాహమే కానట్టి బాలికలకు వరులు దొఱకుటే అసంభవముగ నొనర్పరా?

ఇప్పుడు హిందూపురుషుడు ఒకగొర్రు భార్యకంటె హెచ్చుమందిని వివాహము చేసికొను నవకాశము లేనియెడల, ఇప్పుడు వితంతువులు చేయుచున్నటువంటి గాని, లేక చేయుచున్నారని యనుమానించుచున్నటువంటి గాని పాపకార్యముల నన్నిటిని అవివాహితలగు బాలికలు కావించుచుందురా?

వితంతువివాహములను ప్రతిపాదించునప్పుడు విచారణలోనికి దీసికొనవలసియుండు శ్రేయోభావము, పవిత్రమగు గార్హస్థ్యజీవనము, పతివ్రతాధర్మము మొదలగు విషయములను గుతించి మీకు జ్ఞప్తిచేయకయే విడుచుచున్నాను.

వితంతువులు పునర్వివాహము చేసికొనకుండ నడ్డు వెట్టునుత్సాహముతో పడి, విలేఖరి చాల విషయములను విస్మరించుచున్నాడు. మహమ్మదీయులు ఒకగొర్రు భార్యకంటె హెచ్చుమందిని, పెండ్లాడు నవకాశమున్నమాట నిజమే. కాని, వారిలో

నధికసంఖ్యాకు లొక్కొక్క భార్యను మాత్రమే చేసికొను చున్నారు. హిందూమతము బహుభార్యాత్వమును నిషేధించుట లేదని పాపము విలేఖరికి తెలిసియున్నటుల లేదు. హిందువులలో గొప్పగొప్పవారు ఒక్కభార్యకంటె హెచ్చుమందిని చేసికొనుట తెలిసిన విషయమే. చాలమంది సంస్థానాధీశులు అసంఖ్యాకులను పెండ్లాడుదురే! ఇంకను వితంతు వివాహము ఉత్తమకులములలో మాత్రమే నిషేధింపబడుచున్నదనియు విలేఖరి మఱచుచున్నాడు. చతుర్థకులమునకు చెందిన యనేకులలో వితంతువులు నిరాఘాటముగా వివాహముల చేసికొందురు. అయినను అనర్థము లేవియు మూడుట లేదు. ఒక భార్యకంటె హెచ్చుమందిని స్వీకరించుట కవకాశమున్ననుగూడ సామాన్యముగా నెప్పటికప్పుడు ఒక్కర్తుకతోడనే వారు తృప్తిపడుచున్నారు.

తరుణవయస్కులగు వితంతువులు యువకపురుషులనందఱను తామె గ్రహింతురనియు, అవివాహితలగు బాలికలకు వరులు దొఱకకుండ జేతురనియు విలేఖరిచేసిన సూచన సంఖ్యాప్రమాణ తారతమ్య మెంతమాత్రము నతడెఱుగడని తెలుపుచున్నది. తరుణవయస్కులగు బాలికల శీలమునుగూర్చి మితిమీరిన వాని యాందోళన వానిమనస్సుస్వస్థముగలేనట్లును సూచించుచున్నది. కొలదిమంది వితంతువులు పునర్వివాహము చేసికొనుటవలన అధికసంఖ్యాకలగు కన్యలకు పెండ్లి యవకాశములేకుండ బోవుటెన్నడును సంభవించదు. ఒకవేళ నటునంటి సమస్యయే సంభవించునెడల అదియినాడు జరుగుచున్నట్టి అతిభాల్యవివాహముల

ఫలితార్థముని గ్రహించవలసియుండును. అటువంటివిపత్తునకు పరిహార ముతిబాల్యవివాహముల నిషేధింప వలసియుండును.

పసితనములోనున్న వితంతువు సందర్భములో ప్రేమ, గృహస్థజీవనపవిత్రత మున్నగునాని గొడవ నెంతతగ్గించిన నంత మంచిది.

కాని, యీవిలేఖరి నాయభిప్రాయము నసలే గ్రహింపజాలక పోయినాడు. సర్వేపర్వత్రా వితంతువివాహములు జరుగవలయునని నేనెన్నడును ప్రతిపాదించుటలేదు.

సర్ గంగారాముగారు ప్రోవుచేసినట్టియు, నీపత్రికలో సంగ్రహరూపమున జూపబడినట్టియు సంఖ్యావివరములు పదునైదుసంవత్సరముల యీడువఱకుగల వితంతువులకు సంబంధించినవి మాత్రమే. పాపమీ దౌర్భాగ్యజీవులకు పాతివ్రత్యధర్మమున్న నేమియో తెలియదు. ప్రేమయన వాఁఁలుగనే యెఱుంగరు. ఈ బాలికలకువివాహమేకాలేదనినచో నెక్కువనిజమును చెప్పినట్లుగు. వివాహమనగా, అది యుండవలసిన తీరున ఒక పావనక్రతువును, నవ్యతరజీవన హేతువైనయెడల, వివాహమాడవలసిన కన్యలు పూర్ణపరిణామదశ నందియుండవలయును; తమ జీవనసహధర్ములవరించుటలో ప్రమేయముగలవారై యుండవలయును; మఱియు తమచర్యల సాధకబాధకముల గ్రహించినవారుగా నుండవలయు. కేవలము పసివారల సమాగమమును గార్హస్థ్యమునుటయు, నందు పతియని పేర్కొనబడు పసేనాడు చనిపోవుచో ఒక పసిబాలకు వైధవ్యమును విధించుటయు, మానవునియెడలను, మాధవునియెడలనుగూడ ఘోరాపచారమేయగును.

యథార్థ మగు హిందూవితంతు వొక పెన్నిధియేయని నేనెంత
తును. ఆమె, హిందూమతము మానవజాతి కనుగ్రహించిన యొక
వరప్రసాద మనందగును. శ్రీరామాబాయి అటువంటి వరప్రసాద
ము ! కాని బాలవితంతువుల యనికి హిందూమతమునకే యొక
మచ్చ యనక తప్పదు. శ్రీరామాబాయి యున్నను ఆమచ్చ
కొక పరిహారము కాజాలదు.

బాలభార్యలు — బాలవితంతువులు

చెన్నపురి పచ్చయప్ప కళాశాలలో శ్రీ గాంధీజీ తన యుపన్యాసమున
నిటుల వాక్రుచ్చిరి :—

ఒక తమిళ విద్వాంసుడు బాలవితంతువుల గుఱించి విద్యా
ర్థుల కుపన్యాసింపు డని నాకు వ్రాసినాడు. ఈరాష్ట్రము నందలి
బాలవితంతువుల యిక్కట్లు, భారతదేశమందలి యితరప్రాంత
ముల బాలవితంతువుల యిక్కట్లకన్న చాల మిక్కుటముగ
నున్నది ఆయన తెలుపుచున్నాడు. ఈ వాక్యముయొక్క
యథార్థతను పరీక్షించుటకు నా కవకాశము చిక్కలేదు. కాని,
నాచుట్టు నున్న యువకజను లగు మిమ్మును నేను కొరకు
దేమన, మీ రొకింత యశాదార్యపేతమగు సాహసభావము
గలిగియుండు డనుటే. మీ రద్దాసిని కలిగియుంటిరా, మీకొక
చక్కని సూచన చేయనున్నాను. మీలో సభికసంఖ్యకులు
వినాహము కానివా రనుకొనెదను. మీలో చాలమంది
'బ్రహ్మచారు'లనియు నమ్ముచున్నాను. మీలో చాలమంది
యనుటకు కారణమేమన, విద్యార్థులెట్టివారో నేనెఱుగుదును.
తనతోడి దగు నొక బాలికపై కామదృష్టిని పోనిచ్చిన విద్యార్థిని
'బ్రహ్మచారి' యన దగదు. వితంతువు కానట్టి బాలికను

పెండ్లాడనని శపథము చేయుడని కొరుచున్నాను. వితంతు బాలిక కై వెదకుడు; వితంతు బాలిక లభింపదా వివాహమే మానుకొనుడు. ఆదీక్షనుపూని దానిని లోకమునకు చాటుడు; మీ తల్లిదండ్రులకును, వారు లేనిచో మీ తోబుట్టువులకును ప్రకటించుడు. నిర్దుష్టముగా నుండుటకై వితంతుబాలిక లని వాడుచున్నాను. కారణ మే మందురా వివాహము పేరిట జరుగు కలాపమునందు సమ్మతి నొసగుటలో పాల్గొనజాలని పదిపదునై దేండ్లలోపు బిడ్డలను, వివాహమైన పిమ్మట తన భర్తయనబడు నానితో నెన్నడును కాపురము చేసియుండని పసిబిడ్డను, హఠాత్తుగా వితంతువని పేర్కొనుటను నేను సహింపను; ఆమె వితంతువుకాదు. అది అపార్థకల్పనము. భాషను దుష్ప్రయోగము చేయుటే పరమ పాతక కార్యము. హిందూమతమునందు వితంతువ నెడు శబ్దమునకు పవిత్రభావము కలదు. వితంతువుగా జీవనముగడపు టన నేమియో యెఱింగిన కీర్తిశేషురాలగు రామాబాయి రణదేవినంటి వితంతువునకు నేను పూజ లర్పితును. కాని తొమ్మిదేండ్ల పసిబిడ్డకు భర్తయన నేనో తెలియదే. అటువంటి బాలవితంతువు లీరాష్ట్రమున నుండుట సత్యము కాదందురా నావాదము నేలకూల్పిస్తే; లేక అటువంటి బాలవితంతువులు గలరా, మఱియు మీ రా కళంకము నుండి పునీతులు గాగోరుదురా, వితంతుబాలికలనే పెండ్లాడుటకు దీక్షవహించుడు. ఒకజాతి కావించు నిట్టి పాపములన్నియు నాజాతిని కాయకముగా పట్టి పీడించునని విశ్వసించు నంతటి మూఢవిశ్వాసము గలవాడను నేను. ఇట్టి మనపాపములన్నియు ప్రోగై మనలను బానిసల గావించి యణగద్రొక్కు చున్నవని

నానమ్మకము. మీరూహ చేయగల్గినంత శ్రేష్ఠమైన రాజ్యాంగ పద్ధతి 'హాసాఫ్ కామన్సు' వారినుండి యెగిరివచ్చి మీ శిరస్సులపై వ్రాలు ననుకొనుచు. ఆ రాజ్యాంగపద్ధతిని వినియోగము చేసికొనుట కర్హతగల స్త్రీలును, పురుషులును మీరు కాకుండు రేని, అది న్యర్హమే కాగలను. తన నైసర్గిక ప్రాథమికావసరములను దీర్చికొనుటకై కొరుపట్ల బలాత్కారముగా నడ్డుపెట్టబడిన వితంతు లొక్కర్తుక యున్నను, అంతకాలము స్వపరిపాలనము చేసికొనుటకు గాని, ఇతరుల పాలించుటకు గాని, లేక ముప్పదియొట్ల ప్రజగల మహాజాతియొక్క గతిని నిర్ణయించుటకు గాని అర్హులమగు పురుషసంఘముని మనము చెప్పకొనగల్గుటసంభవ మగునని మీ రూహింతురా? అది మతముకాదు; దుర్మతము. హిందూమతాభిమానభరితుడనైయే నే నిట్లనుచున్నాను. నాలోని పాశ్చాత్యభావము లిట్లు పలికించుచున్నవని పొరబడకుడు. నిష్కళంకమగు భారతమాతృభక్తితో నిండి నిబిడికృతమైన హృదయముగలవాడ నని చెప్పకొనగలను సుడి. నేను పాశ్చాత్యులనుండి చాల విషయములను గ్రహించి జీర్ణించుకొనిన మాట నిజమే. కాని, యిది యట్టిది కాదు. ఇటువంటి వైధవ్యమునకు హిందూమతమున ప్రమాణమేదియు లేదు.

నేను బాలవితంతువుల గూర్చి చెప్పిన దెల్ల బాలభార్యలకును అనునర్థించును. పదియారేండ్ల వయస్సునకు లోపుగల బాలికను పెద్దయీడబో నను సంతనాటకై నను మీరు రూఢిగా కామగ్రహము పూనునట్టి సమర్థులు కావలయును. నాయుష్టమునకు వదలుచో కనీస మీరువద్దెడలనటకై న పెంచ నెందును.

భారతదేశమునందు సయితము ఇరువదేండ్లు లేఖాయమే
యగును. బాలికల అకాలప్రౌఢిమకు బాధ్యులము మనమేగాని
భారతదేశపు శీతోష్ణములు కావు. ఏమనియెదరేమో; ఇరువ
దేండ్ల ప్రాయపు బాలికలను విశుద్ధశీలము గలనారిని, కళంక
రహితనర్తనులను తమ్మానరించి తీనముగ రేగుచున్న యావేశ
ముల నిగ్రహింప జాలిన వారి నెండటిలో నే నెఱుగుమను.
ప్రౌఢత్వముంజూచి ముచ్చట పడకుందుముగాక. బ్రాహ్మణ
విద్యార్థులు తా మిసూత్రము ననువర్తింప జాలమనియు, పదు
నారేండ్ల వయస్సుగల బ్రాహ్మణనధువులు దొఱక రనియు,
నానయస్సు వచ్చువఱకు తమకూతుళ్ళకు పెండ్లి చేయకుండ
నుంచు బ్రాహ్మణులు చాల నరుదుగనుందురనియు, పదమూడు,
పదిరెండు, పదేండ్లకు లోపుగ బ్రాహ్మణబాలికలకు వినా
హము చేయుదురనియు మీరు నాతో వాదింప నచ్చును.
అప్పుడా బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు నేను చెప్పిన దిది : మీ
రాత్మ్యగ్రహము పూనజాలని యెడల బ్రాహ్మణత్వమును
విరజ్జించి వేయుడు. బాలప్రాయమున వితంతువై పదునారేండ్ల
వయస్సునచ్చిన బాలికలను వరించుడు. ఆప్రాయపు బ్రాహ్మణ
వితంతువు లభించినపట్ల, మీ కిష్టమగు నేబాలిక నైనను చే
పట్టుడు. పదిరెండేండ్ల బాలికను బలాత్కరింప బూనుబకంటె
నర్హంతర (మతాంతర) వివాహము చేసికొనిన బాలుని హిందు
వులదైనతము తప్పక త్నమించునని నేను మీకు తెలిపు
చున్నాను. మీ హృదయములు పవిత్రనంతములు గాక, మీ
కావముల నడంచు కొనజాలరేని విద్యావంతులగుటయే
మానివేయుడు. మీ విద్యాలయ వ్యక్తగణ్యమగు విద్యాలయ

మని మీరు పేర్కొంటిరి. కావున, శీలమునం దగ్రగణ్యులు
గాదగిన బాలురను సిద్ధముచేయునట్టి అగ్రగణ్య సంస్థయను
పేరును నిలువజెట్టుతీరున మీరు జీవితముల గడపవలయునని
నేను కొడుచున్నాను. శీలరహితమగు విద్య వేషాటిది? సాధా
రణ పవిత్ర వర్తనము శూన్యమగుచో నాశీల మేషాటిదగును?
బ్రాహ్మణత్వ మన నేను భక్తి జూపుదును. వర్ణాశ్రమధర్మ
పక్షముపూని వాదించువాడను నేను. అయినను అప్పుశ్యతను
సహించు బ్రాహ్మణత్వము - కన్యావైధవ్యమును సైచు బ్రాహ్మ
ణత్వము - కన్యకల చెఱజూచి యోర్చుకొను బ్రాహ్మణత్వము
నాకు సహింపరానివి. అట్టిది బ్రాహ్మణత్వముయొక్క అప
హ్యాయూప మనందగును. అందు బ్రాహ్మణోచితవిజ్ఞానము
లేదు. యథార్థమగు శాస్త్రార్థవివరణ మందు చూపట్టిదు.
అట్టిది కేవల పశుత్వము. సత్యమగు బ్రాహ్మణత్వ మంతకన్న
నెంతో విశుద్ధమెచది. ఈ నా కొలదిపాటి విమర్శనాకృతులు
మీ హృదయములందు గాఢముగ నాటుకొను గాక. నేనిట్లు
ప్రసంగించుచుండగా నే నీ బాలురను కనుపెట్టి చూచుచున్నాను.
ఇట్లు నా హృదయావేదనను వెలిబుచ్చు కొనుచుండగా
నొక్కరు ముసిముసినవ్వులునవ్వుట నాచెవులబడి, నామనస్సు
చివుక్కు మనినది. నేను మీ మేధస్సులతో మల్లాడుటకు
రాతేదు; మీ హృదయములగుర్చి మొఱలిడుటకు వచ్చి
యున్నాను. దేశమాత మీపై యాశ లిడుకొని యున్నది.
నేనెప్పుడు చెప్పినది మీ కనశ్య మక్కఱనచ్చు విషయమునుడి!

ఆవేశపూర్వకాధిక్షేపము

ఒక వంగదేశపుపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయు డిటుల వ్రాయుచున్నాడు :-

చెన్నపురిలో విద్యార్థులకు, వితంతుబాలికలను మాత్రమే వివాహము చేసికొను డనుచు మీ గొనగిన సలహాయును, నుపన్యాసములును మమ్ము భయకంపితుల జేసినవి. కావున వినయపూర్వక మయ్యు ఆవేశపూర్వకము నగు నా యధిక్షేపమును తెలుపుకొనుచున్నాడను.

హిందూవితంతువులకు ప్రపంచములో ఘనతమము లేక అత్యున్నతతమ మగు స్థానము నొసగిన యావజ్జీగబ్రహ్మచర్యము నవలంబించు నుత్సాహమును వమ్ముచేయుటకే ఆతరు సలహా ఉపకరించును; మతియు ప్రాపంచికభోగ మనెడు కల్మషమున బడవ్రోసి, ఒకగజన్మలో బ్రహ్మచర్యదీక్ష ద్వారమున మోక్షమును ప్రాప్తించు నవకాశమును నాశనము చేయును. వితంతువులయెడ నీవిధముగా మీరు చూపు సానుభూతి వారికెంతయు ననర్థదాయక మగును; మతియు నెవరి పెండ్లి సమస్య ఇకాలమున కష్టసాధ్యమును క్లిష్టతరము నైపోయినవో అట్టి కన్యలకు మికిరాలి అపకారకరముగ నున్నది. మీయొక్క వివాహసిద్ధాంతము జన్మాంతరమును గూర్చియు, పునర్జన్మమును గూర్చియు, నింకను ముక్తిని గూర్చియు సయితము హిందువుల సిద్ధాంతములను తలక్రిందులుచేసి వేయుచున్నది; మతియు హిందూజాతిని మాకు స్థితికరము గాజాలని పరజాతుల స్థితికి దిగవ్రోయునదిగ నున్నది. మనజాతి అవినీతిసాలైన దనుట నిస్సంశయమే; అయినను హిందూపరమాదర్శములకై మన దృష్టిని మరల్చుకొని, చేతనైనంత త్వరితగతిని ఊర్ధ్వగమనము చేయ ప్రయత్నము చేయవలయునేగాని అన్యజాతుల సాదృశ్యములకును, ఆదర్శములకును పరాధీనులనై పోదగదు. అహల్యాబాయి, రాణీ భవానీ, బేహులాదేవి, సీత, సావిత్రి, దమయంతి మున్నగు నారీరత్నముల యాదర్శములు హిందూజాతికి డారిజూపుగాక. వారి యాదర్శముల ననుసరించి మనము సంఘమును నడపుదముగాక. కాబట్టి యిట్టి క్లిష్టసమస్యలమీద మీ యభిప్రాయములను కట్టి పెట్టి, సంఘము దేనిని శ్రేష్ఠమని భావించునో దాని ననుసరింపనిండుని మిమ్ము నత్యంత వినయముతో వేడుకొనుచున్నాను.

ఈయంద్రదేశపూర్వకాధిక్షేపము నన్ను పశ్చాత్తప్తుని చేయుట గాని మార్పుటగాని లేదు. స్వతంత్రేచ్ఛ గలిగినట్టియు, బ్రహ్మచర్యవహిను నెఱింగినట్టియు, దాని ననుష్ఠించు దీక్షగలట్టియు నొక్క వితంతువు నైనను నాసలహా తన యుద్దేశమును మార్పుకొన జేయదు. కాని, వివాహపుతంతు నడచు కాలమున, వివాహ మన నర్థమునే యెఱుగనట్టి పసివారుగా నుండిన బాలికలకు నాసలహా, వారనుసరించిన యెడల, చాల దుఃఖి శాంతిని గూర్చుగల్గును. వారి సందర్భమున 'వితంతువు' అనెడు పదమును ప్రయోగించుట మహాపవిత్ర భావగర్భితమైన ఒక నామమును ఘోరతర దుర్విశయోగము చేయుటే యగును. ఈ విలేఖరి యుద్దేశ్య ప్రకారమే నామమాత్రముగా వితంతువు లనబడు వీరిని పెండ్లిచెసికొన వలసినదనయు, లేదా పెండ్లి నే మానుకొనుడనయు నే నీ దేశమందలి యువకులకు సలహా నొసగుచున్నాడను. బాలవైధవ్య కళంకమునుండి పునీత మొనరింపబడునప్పుడే, వివాహధర్మముయొక్క పవిత్రత సంరక్షింపబడిన దగును.

వితంతువులు బ్రహ్మచర్యము నవలంబించినంతనే మోక్షమును పడయుదురనుమాట కనుభవము నాధార మేమియు కాన్పించుటలేదు. ఆ యఖండానంద పడప్రాప్తికి కేవలము బ్రహ్మచర్యవలంబనము కన్న ననేకవిషయము లవసరమై యుండును. మఱియు నితరులచేత బలవంతముగా నియమింపబడిన బ్రహ్మచర్యమువలన ఫల్యాముగాని, పురుషార్థముగాని లేదు. ఇంకను దుర్వర్తనముతో నిండియున్న సంఘముయొక్క నీతిని పూరి గహరించి రహస్యముగ దుర్వృత్తులకు దారితీయును.

నాశ్వంత అనుభవమును బట్టి వ్రాయుచున్నానని విలేఖరి గ్రహించునుగాక.

నాసలహా నలన బాలవితంతువుల పట్ల ప్రాథమిక న్యాయ మైనను జరుగుపాటి ఫలితము కలుగునెడల, నేను నిజముగా సంకోషింతును. మఱియు నాకారణముచేత నితరకన్యల పని తనములోనే పురుషుని కామముకొఱ కమ్ముడు బోవుటకు మారుగా, నయస్సులోను జ్ఞానములోను పరిణతి పొందు నతి కును వేచియుండు ననకాశము బడయ గల్గుదురు.

జన్మాంతరము - పునర్జన్మ లేక ముక్తిమున్నగు వానిని గూర్చిన విశ్వాసమునకు విరుద్ధముగు సిద్ధాంతమేదియు వివాహ మును గుఱించి నేను ప్రతిపాదించుట లేదు. నీచజాతులని విలేఖరి సగర్వముగా వర్ణించునట్టి లక్షలాది జనులలో వితంతు పునర్వివాహముం గుఱించిన నిషేధము లేదని పాఠకు లెఱుంగు దునుగాక. భార్యావియోగము పొందిన పురుషుల పునర్వివాహము పైవిశ్వాసమునకు భంగకరముకానిచో, వితంతువులను అక్రమముగా పిలువబడు బాలికల యధార్థవివాహము ఆ ఘనతరవిశ్వాసమున కెటుల విరుద్ధము కాగలగో నాకర్థమగుట లేదు. నా విషయములో జన్మాంతరము - పునర్జన్మ యను వి వట్టిసిద్ధాంతములుగాక దినదినము ఘట్టిల్లు సూర్యకయమును బోలు ప్రత్యక్ష ప్రమాణ సంఘటన లగునని విలేఖరి తెలిసి కొను నిమిత్తము వ్రాయుచున్నాను. ముక్తి యనునది నాయా వచ్ఛక్తితో ప్రయత్నించి సాధింప నెంచు యధార్థవిషయము. మఱియు ఆముక్తి గూర్చిన భ్యాసమే యీబాల వితం తువులయెడ జరుగుచున్న అపరాధమును గుఱించిన సవి

దుర్భకముగు జ్ఞానమును కల్పించినది. ఆధునిక కాలమున నిక్క-
ట్టులపాలై శోకాయుతములగు బాలవితంతువులను, అమృత స్వరూప
లగు సీత మొదలగు వారి దివ్యనామములతో చేర్చి మనవిలే
ఖరివలె, సకేనాక్కులలో, సర్వవిధముల పౌరుషము పోనాడు
కొనిన మనము పేర్కొన కుందుముగాక.

తదిమాట, హిందూమతమున యథార్థవైభవము మహి-
మావ్యతముగ కొనియాడబడినది. అదెంతయు సమంజసమే.
అయినను నే నెఱింగించంతవరకు, వేదకాలములో వితంతువుల
పునర్వివాహ మొంత మాత్రమును నిషేధింపబడి యుండలేదు.
అయినను నాయుభిక్షేపముసత్యముగు వైభవమును గుఱించి కానే
కాదు; అట్టివైభవమునకు మారుగ అత్యంత శ్రూరముగు పరి-
హాసరూపముం గూర్చియే. నేను ప్రస్తావనకు దెచ్చిన బాలికలను
అసలువితంతువులని పేర్కొకుండుటనే ధర్మము. తనలో నేపాటి
యొకను దమారసముతో గూడిన సాహసముగల ప్రతిభాండు
వును దుర్భరముగు దుఃఖపాలు నుండి వారిని విముక్తుల
గావించుటయే న్యాయము. కాబట్టి, ప్రతి హిందూయునకుని
గూర్చియు, నన్యాయముగా వితంతువులని పేర్కొన బడుదున్న
యీకార్యుల తప్ప యితరుల వినాహము చేసికొనకుని శపథము
చేసుకొనుచు నేను గావించిన సలహాను సవరయముగను,
ధృశతరముగను మఱిల వక్కాణించుచున్నాను.

అసలునకే మోసమా ?

నేను భాగుగ నెఱింగిన యొక విలేఖరి కేరలమున పండిత
వివాదము కొంతకై యే క్రిందిమధ్యకు బయలుదేలి దీపివల్లు

తలచుచున్నాను. ఏమన ఆయన యుగ్గడించు భావములు వారివి గావని నే నెఱుంగుదును. “ఈ నాటి మన నైతిక వ్యవస్థ అవ్యభావికమైనది కాదా?” యని ఆయన ప్రశ్నించుచున్నాడు. అదియే సహజ మైన దైవచో, సర్వత్రా సర్వయుగములందును నొకేతీరున నుండెడిది. కాని, ప్రతిజాతియు, ప్రతి సంఘమును ప్రత్యేక ప్రత్యేక వివాహధర్మముల నియమించుకొని, వానిని సర్బధముగ ననువర్తింప జేయుటలో పశువుల కన్న హీనతరస్థితికి పడిపోవుచున్నవారే! ఏమందురా, పశువులలో గానరాని వ్యాధులన్నయో మానవులందు సర్వసామాన్యమై పోవుచున్నవి. శిశు హత్య, గర్భనాశము, బాల్యవినాశము నను నవి మృగజాతిలో అసంభవములై యుండగా, వివాహము నొక పవిత్రక్రతువుగా పాటించు సంఘమునందు ఘోరశాపములుగా ప్రబలుచున్నవి. నీతి, ధర్మములని మన యుగ్గడించు నియమములనలన మూడుచున్న అనర్థముల కంటె లేకున్నది. హిందూవితంతువుల దుర్భరావస్థ చూడుడు—అందుకు మనము పాటించు వివాహధర్మములు కాక కారణము వేరేమి కలదు? కావున ప్రకృతి దిశకేల మనము మరలరాదు? పశుజాతి జీవనవిధానము నేల యనువర్తింప దగదు?

ఈపైన క్లుప్తముగ వివరించిన వాదనను, పాశ్చాత్యదేశమునందలి స్వచ్ఛంద ప్రేమవాదులు సాగించుచున్నారో, లేక యింతకన్న ప్రబలతర కారణములనే పేర్కొనుచున్నారో నే నెఱుగెను; కాని వివాహసందర్భమును కడు మూర్ఖాచారముగా నెంచు భావవైఖరిమాత్రము పాశ్చాత్య లోకమునుండి దిగు

మతి యెరదనుట స్పష్టము. ఆ వాదన సైతము పాశ్చాత్యుల నుండియే యెరువు దెచ్చుకొనునదైనచో సమాధానము చెప్పుట కష్టమైన పనికాదు. నైతిక స్వభావమునందును, నైతిక వ్యవస్థలందును నరుడు పశువుకన్న శ్రేష్ఠుడనుట సత్యము. ఒక తెగ కనువర్తించు ప్రకృతిధర్మము రెండవ తెగ కనువర్తించు ప్రకృతిధర్మముకన్న భిన్నముగ నున్నది. నరుడు తర్కజ్ఞానము గలవాడు; విచక్షణ చేయగలడు; ఒక విధమగు స్వతంత్రత వానికున్నది. పశువున కట్టిని శూన్యము. అది స్వతంత్రబుద్ధి కలదికాదు. ధర్మము, అధర్మము, లాభప్రదము, నష్టదాయకము నను తాతరమ్యము చేయజాలదు. మానవుడు స్వతంత్ర బుద్ధి కలవాడు గాన, ఈ తారతమ్యముల గుర్తింప నమర్థము; తన యున్నతప్రకృతి సతడు పాటించు నప్పుడు పశువుకన్న శ్రేష్ఠుడు కాగలడు; మఱియు తన నీచప్రవృత్తి ననునర్తించు నప్పుడు పశువుకన్న నికృష్టదశకు జారగలడు. పుడమిని మిక్కిలి అనాగరకజాతులుగా నెన్నబడువారు సయితము నేదోరీతిని కొన్ని సంభోగనియమములను పెట్టుకొనుచునే యున్నారు. అసలు నియమము పెట్టుకొనుటే మూఢత్వ మను నెడల, నియమమే లేని స్వచ్ఛంద వృత్తియే మానవధర్మ మన వలసి వచ్చును. నరు లందఱును నీతి శూన్య మగు విధానమునే అవలంబించు నెడల, ఇరునది నాలుగు గంటలలోపల సర్వము గందఱగోళములలో పడిపోవును. నరుడు స్వభావము చేతనే పశువుకన్న కామోద్రేకము హెచ్చుగా కలవాడు గావున, నియమము లన్నియు తొలగించిన తోడ్కోడనే, కట్టు తెగిన వాని కామము అగ్నిపర్వతమునుండి బ్రద్దలు కొట్టుకొనివచ్చు

శిలాప్రవాహమువలె ప్రపంచమంతటినీ ముంచి నరజాతి నంతను
దగ్ధపటలము చేసివేయకుండునా? మృగజాతికి సాధ్యముగాని
నిగ్రహశక్తియు, త్యాగేచ్ఛయు నరునికిగలవు. కావుననే అతడు
మృగముకన్న శ్రేష్ఠు డనుటకు హేతు వయినది.

ఈకాలమున సామాన్యములైపోయిన కొన్ని జాడ్యములు
వివాహధర్మముల నతిక్రమించుటచేత వచ్చిపడుచున్నవియే.
వివాహధర్మముల నిసుమంతయు మీరక, విలేఖరి మనసులో
నున్న జాడ్యముల వేనివలననైనను బాధపడు నొక్క మానవ
వ్యక్తి యైనను నుండేనేమో తెలియగోరెదను. శిశుహత్యలు,
బాల్యవివాహములు మొదలగున వన్నియు వివాహధర్మముల
నతిక్రమించుటవలన గలుగు నన్యములే. ఎందుకనగా, పురు
షుడుగాని, స్త్రీగాని యుక్తవయస్సు వచ్చి, ఆరోగ్యముగలిగి,
యింద్రియనిగ్రహము గలవారై, సంతానార్థు లైనప్పుడు
మాత్రమే సహధర్మచారిని చేకొనదగునని శాస్త్రము విధించు
చున్నది. ఈ శాసనమును నిష్కర్షగా పాటించుచు, వివాహ
బంధమును పవిత్ర వ్రతముగా నంగీకరించువారు సుఖదూరులు
గను, దుఃఖభాజనులుగను నుండు తరుణ మెన్నడును రాదు.
వివాహమును పవిత్ర దీక్షగా స్వీకరించినపట్ల, ఆ కలయిక
భౌతికశరీర సంబంధమైనదగాక, పవిత్రాత్మ సంయోగమై విరా
జిల్లుచు, నే యొకరి మరణాంతర మైననుగూడ అభేద్యమై నిలి
చియే యుండును. ఇట్లు సత్యముగ ఆత్మసంయోగము పఱగు
నెడల విధవ గాని, విధురుడు గాని పునర్వివాహమును తల
పెట్టుట అసంభవమును, అక్రమమును, అధర్మమును నగును.
సత్యముగ వివాహధర్మము పాటించని వివాహము నా పేరున

పిలుచుటకే అర్హము గాదు. ఇక్కాలమున యథార్థమగు వివాహములు బహు స్వల్పముగా నున్న వనిన ఆ దోషము వివాహవ్యవస్థ కంటగట్టుట తగదు. ప్రస్తుత మమలులో నున్న ఆచారమునే సంస్కరింపవలయును.

వివాహము సీతికి సంబంధించినట్టి గాని, మతమునకు సంబంధించినట్టిగాని చుట్టరికము కాదనియు, కేవల మొక యాచార మాత్ర మనియు, మఱియు నది సీతికిని మతమునకును విరుద్ధ మగు నాచార మనియు, కావున సంతమొందింప దగిన దనియు మన విలేఖరి నాదించుచున్నాడు. నా మనవి యేమనగా, వివాహ మనునది మతమును సంరక్షించుట కగు కంచె వుట్టి దని. ఆ కంచెను పాడుచేసిననాడు మతమే ముక్కచక్కలై పోవును. మతమునకు మూలాధార మింద్రియగ్రహము; ఇక వివాహ మనగా ఇంద్రియగ్రహమే గాని యితరము కాదు. ఇట్టి యింద్రియగ్రహము నెఱుగని మనుజునకు ఆత్మ సాక్షాత్కారాశ సున్న. నాస్తికునకు గాని, జడవాదికి గాని ఇంద్రియగ్రహము యొక్క ఆవశ్యకతను ఋజువుచేయుట దుర్లభము. కాని, మాయమయ శరీరము యొక్క సశ్వరస్వభావమును, ఆత్మ యొక్క శాశ్వతత్వమును నెఱిగిన నకున కాత్మశిక్షణ మును. ఆత్మ గ్రహమును లేనిది ఆత్మసాక్షాత్కార మంభవ మను జ్ఞానము నైజముగ గ్గును. ఈ తనువు కామమునకు క్రీడారంగము కాగలదు. లేదా ఆత్మసాక్షాత్కారమునకు దివ్య దేవళమును కాగలదు. ఈ రెండవీదే యగుపక్షమున స్వేచ్ఛ వృత్తి కనకాశ ముండదు; ఆత్మ నిరంతరము తనువు సంకుశము వేసిపట్టియే యుంచవలయును.

వివాహబంధము సడలి యున్నయెడలను, ఇంద్రియగ్రహము శూన్య మగునెడలను, స్త్రీ కలహాకారణ మగుచున్నది. మానవులును వృగములంత గ్రహశూన్య లగుచో తిన్నగ వినాశమాగ్ధమును బట్టిననా రగుదురు. మన విలేఖిరి యేయనర్థముల గూర్చి మొఱలిడుచున్నాచో, ఆ యనర్థములు వివాహవ్యవస్థచు గూఢమూఢుట వలన గాక, ఆ వివాహవిధులను సక్రమముగ గ్రహించి ఆచరించుట వలననే తొలగిప సాధ్యమగునని నా దృఢాభిప్రాయము.

సపిండుల వివాహములను కొన్ని సంఘములందు నంగీకరించుటయు, మఱికొన్ని సంఘములందు నిరాకరించుటయు గలదని నే నంగీకరింతును. కొన్ని సంఘములు బహు భార్యాత్వమును నిషేధించుచుండ మఱికొన్ని సంఘము లనుమతించుటయు నిజము. అన్నిసంఘములకును సమ్మతమగు నేకైక నీతి శాస్త్రముండుట వాంఛనీయమని యొప్పుకొనినను, అట్టియే కర్తవ్యము లేని కారణమున సమస్త నియమములను త్రోసిపుచ్చవలయునను వాదన కవకాశము కన్పింపదు. మనయనుభవజ్ఞానము వృద్ధియైన కొలదిని మన నీతియు సామ్యవస్థనందుచుండగలదు. ఈ దివములలో సయితము ప్రపంచమందున్న నీతిభావము ఏకపత్నీత్వమునే యుత్తమాదర్శముగ గ్రహించుచున్నది; మఱియు బహు భార్యాత్వమును విధించు మతమొక్కడను లేడు. దేశకాలములకు లోనై ఆచరణయందు స్థానిత్యములు చూపట్టుచున్నను ఆదర్శము మాత్రము భంగమగుట లేదు.

వితంతు పునర్వివాహమును గుఱించిన నాయభిప్రాయమును మరల నుద్ఘాటించవలసిన యవసరము లేదు. బాలవితంతువుల వివాహము వాంఛనీయమునుటే గాక, అటువంటి బాలవితంతువులుగల తల్లిదండ్రులు వారికి పునర్వివాహములు చేయుట విధి యనియు నేను భావించుచున్నాను.

బాల వితంతు దర్శనము

జెజవాడనుండి యేలూరు వెళ్లుచుండగా, నూతనముగా వైధవ్యము సంప్రాప్తించిన యొక బాలిక 1400 రూప్యముల విలువగల తన నగలను నా కర్పిపదలచి యున్నదనియు, మేము పోవలసియున్న పెదపాడు గ్రామమునకు రెండుమైళ్ల లోపుగ నున్న పల్లెలోని తన యింటికి వన్ను రాగోరుచున్నదనియు నాతోడ చెప్పిరి. ఆమె కులమువారు ఘోషాపద్ధతిగల వారు. గాన, అందునను క్రొత్తగ వితంతువైన బాలిక యిటు వెడలి వచ్చుటగాని, మఱియు బహిరంగ సభాస్థలికి వచ్చుటగాని యెంత మాత్రమును వీలుపడదయ్యెను. ఆమె నగలనిన నాకంత వ్యాఘ్రహాము కలుగలేదు. మఱియు ఆ బాలవితంతువు విలువ గల తన నగల సన్నంటిని నిచ్చి వేయ సమకట్టెనని నాతోడ చెప్పినవారిమాట నమ్మలేకపోతిని. అయినను ఆమె లేగ్రామపుటాలనియు, నూతనముగా వితంతువయ్యె ననియు (వితంతువైన కన్యయనియు) వినుట చాలును. నన్నామె యింటికి దీసికొని వెళ్లుటకు, నేనటుల వెళ్లి నందుకు సంతోషించితిని. ఆ బాలిక పేరు సత్యవతి దేవి. ఆమె యిరువది యేండ్ల

లోపు వయసు గలది. ఆమె భర్త గొప్పగ జదువుకొనిన జాతీయవాది. ఆమెకు తెలుగుభాష బాగుగ వచ్చును. ఆమె సాహసవంతురాలును, కృతఃశ్చయయు నని గ్రహించితిని. ఆమె తల్లిదండ్రు లిరువురును సజీవులై యున్నారు. నాకు తెలిసినంతవఱ క్కామె తన నగల నన్నింటిని నా చేతులలో నిడినది. అవి పూర్తిగా 1400 రూప్యముల విలువ గలవిగా నాకు గోచరించినవి. త న్నాశ్రమమునకు దోడ్కొనిపోమ్మొ యర్థించు చీటి నొకదానిని గూడ నా చేతిలో పెట్టినది. నేను సత్యవతిని దర్శించినప్పు డామె తల్లిదండ్రు లక్కడనే యున్నారు. ఆమె తన నగలను ఖద్దరుద్యమమునకై యిచ్చివేయుట వారి కిష్టముగనే యుండెను. ఆ బాలిక నొక మూల బంధించియుంచుట తగ దనియు, కుటుంబములోని యితర బాలికలతో సమముగ నామెను చూడవలయు ననియు తల్లిదండ్రులకు చెప్పితిని. తాను వితంతు వైన మాత్రాన నగలను త్యజింప నక్కఱలేదని యా బాలికకు చెప్పినాను. కాని ఆమె నిశ్చయము మార లేదు. తన కింక వానితో బని లేదనెను. ఆమె తల్లిదండ్రు లను మఱించిన యెడల నే నామె నాశ్రమమునకు దోడ్కొనిపోయెద నంటిని. వా రా సంగతిని విచారింప వాగ్దానముచేసి, నా పర్యటనానంతరము నాతో బంపుదు మని బాలికతో చెప్పి. ఆమె తండ్రి నిస్సందేహముగా జాగరూకుడై మానము దాల్చి యున్నను, తన కుమార్తెయెడ నాదరభావముతో నున్నటుల కాంచినాడు. ఆ వితంత్రువున కింతకు మించి యెట్టి యోదార్పను సమకూర్ప జాలనందుకు విచారపడితిని. విచారభరిత హృదయముతో నామెను వీడ్కొని వెడలితిని.

పెదపాడులో నా యువన్యాస మామె ప్రస్తావనతో సరి పోయినది. ఘోషాపద్ధతిని ఛేదించివేయు డనియు, ఆ బాలిక కేమాత్రమైన నిచ్చ యున్న యెడల నామెకు పునర్వివాహము చేయుటలో నామె తల్లిదండ్రులకు చేయూత నొసగవలయు ననియు శ్రోతలకు చెప్పితిని. పదునెనిమిది వత్సరముల యువకు నకు భార్యావిదూరము సంభవించెనేని యాతడు పునర్వివాహము చేసికొనదగును గదా ! అట్టియప్పుడు అదే వయస్సు గల వితంతువున కా సూక్ష్మ-ల యుండదగదు? విజ్ఞానప్రేరిత మగు నైచ్చికవైధవ్యము జాతి కొక యమూల్య నిధియే. కాని, అజ్ఞానపూర్వకమును, నిర్బంధము నగు వైధవ్యము మన కొక కళంకము. శ్రోతలు కడుశ్రద్ధతోడను, ఆదరము తోడను వినిరి. ఆ బాలవితంతువు యొక్క తండ్రీయు నా సభలో నున్నాడు. తన నగల నిచ్చివేయవలయు నను సంకల్ప మా వితంతువునకు కలిగినదే యనియు, పునర్వివాహము చేసికొనవలయు నను కొరిక యేమాత్ర మామెకు లేదనియు నాపిమ్మట నాకు తెలియ వచ్చినది. ఆమెకు గల గొప్ప వాంఛ బాగుగ చదువుకొని తుదకు జాతీయసేవకై తన జీవితము నర్పింపవలసినదిగా నున్న దని వింటిని. ఆమె సునిశ్చితాభిమతమే యది యయ్యెనేని సత్యవతీదేవి ధన్యురాలు. ఇష్టమువచ్చినప్పుడు పునర్వివాహము గావించుకొనుటకై, అటువంటి వితంతువులకు నిరాఘాట మగు నవకాశమును హిందూసంఘము కల్పింపవలయును. అను దినము హిందూగృహములందు సత్యవతీదేవి చరిత్ర ప్రదర్శిత మగుచునే యుండును. లోలోన పునర్వివాహచింతతో మ్రగ్గి పోవుచు, నొక క్రూరాచారమునకు భయపడి అటుల చేయ

సాహసంపజాలని ప్రతి వితంతువు యొక్కయు శాపము, క్షంత
వ్యము కాజాలని బానిసతనమున నామె నణచిపట్టియుంచునంత
కాలమును ఆ సంఘము యొక్క- తలపై పడియే యుండును.

స్త్రీజన స్వాతంత్ర్యము

చెన్న పురియందు సుప్రసిద్ధసంఘ సేవకురాలగు డాక్టరు ముద్దులక్ష్మిరెడ్డిగారు
ఆంధ్రదేశమున నే నొసగిన యుపన్యాసములపై నాధారపడి నాకొక దీర్ఘ
మగు లేఖను వ్రాసిరి. అందుండి హృద్యములగు నీ క్రిందిభాగముల దెలుపుదు
గాక !

బెజవాడనుండి గుంటూరు వరకు మీ ప్రయాణములో, సంసకరణము
యొక్క గొప్ప అవసరమును గుఱించియు, మన ప్రజలలోని దైనంది నాచా
రములందు జరుగవలసిన పరివర్తనమును గుఱించియు మీరు వెల్లడించిన భావ
ములు నాకు బాగుగ నచ్చియున్నవి.

వైద్యవృత్తి చేయు నొక స్త్రీ నగు నేను మీ యభిప్రాయములతో సం
పూర్ణముగ నేకీభవించు చుంటినని సవినయముగా మనవి చేయుచున్నాను.
వినను సంఘసంసకరణమును, శ్రేష్ఠతరశౌచమును, ప్రజాగోగ్యవృద్ధిని, విద్య
తనతోడ నిజముగా దీసికొనరాగల్గు నెడల, మన స్త్రీజనము యొక్క విద్యా
ద్వారమున మాత్రమే, ఆఫలితమును సాధింపజాలుదుమని దయయుంచి నన్ను
చెప్పసండు.

ఇప్పటికి సాంఘికపద్ధతి ననుసరించి, విద్యార్జనకుగాని, శరీరముయొక్కయు,
మనస్సుయొక్కయు, పూర్ణపరిణతికి గాని, ఆత్మవికాసమునకు గాని తగిన
యవకాశము బహుకొలదిమంది స్త్రీలకు మాత్రమే లభించుచున్నదని మీ
రభిప్రాయపడుటలేదా ?

ఆచారములయొక్కయు, నియమముల యొక్కయు భారము క్రిందపడి

వారివ్యక్తిత్వమే నిర్లక్ష్యముగా నణగ ద్రొక్కివేయబడుచుండెనని మీరు భావించుటలేదా ?

కాయక, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక పరివర్తనమును బాల్యవివాహములు మూలనాశనము చేసివేయుటలేదా ?

బాలభార్యలయొక్కయు, బాలబాలింతలయొక్కయు వేదనలను, మన వితంతు జనముయొక్కయు, నిరాధారముగ వదలివేయబడిన సతుల యొక్కయు ఉపశాంతి యెఱుంగని శోకములును తత్తణమే నివారింపవలసిన యావశ్యకతను దెలుపుటలేదా ?

కల్లకపట సెఱుగని పసిబాలలను నీతి చెడిన వ్యభిచారజీవనమున కరుణా లేశములేక మతము వేరిట నణచిపట్టు నాచారమును సహించుటయో, చూచియు చూడనట్లుఱుకొంటుయో, హిందూసంఘమునకు న్యాయమగునే?

ప్రాచీన హిందూదేశమున మైత్రేయి, గార్గి, సావిత్రివంటి నారీమణులు బలసాహసముల తోడను, స్వతంత్ర భావనాశక్తితోడను, ప్రారంభోత్సాహములతోడను వర్తింపగలిగి యుండిరి. బ్రహ్మసమాజము, ఆర్యసమాజము, అర్థహీనము లగు నాచారములను, క్రతువులను, కర్మకలాపములను తొలగించి వేసిన హిందూమత మనదగు దివ్యజ్ఞానసమాజము మున్నగు నుదారమతధర్మములకు చెందిన స్త్రీగర్వము లోకు లీనాడు సయితమటువంటి సద్గుణము లతో వెలయుచున్నారగుదా ! ఇట్లుండ హిందూస్త్రీలు, ఏకొలదిమందియో తప్ప, చాలనఱకు సంఘసౌర్జన్యమునకు లోబడి నండులకు ఫలితముగా నా యుత్తమలక్షణముల గోల్పోయిరని మీరు తలపోయుట లేదా ?

మన జాతీయదుష్టలతకు మూలమును, మన ప్రస్తుతాధఃపతనమునకు కారణము నగు ఈ సాంఘికదురాచారములకు దగిన పరిహారమును గని పట్టుటకై మన జాతీయపక్షవాదులు అనగా కారిగ్రెసువారు పూనిక వహించి యుత్సాహోనేశపరులు కావలదా ? లేదా సాహసమునకు, విజ్ఞానమునకు ఆదర్శమూర్తులై, నిరుద్దగర్వములగు భార్యలుగను, తల్లులుగను వెలసి, అన్నిటి

కంటెను భావికాలపు భారతరాజ్యాంగనేతలుగా నున్న సంఘానమునకు శిక్షణ నొసగి, దారిజూపి, వారనుదినసదభ్యాసములను, నిష్కలకర్తవ్యమును సంపాదించుకొన సమర్థుల గావించుట యను తమ పవిత్రధర్మమును నిగ్గహింపజాలునటుల తాము కాయికముగను, నైతికముగను, మానసికముగను, ఆధ్యాత్మికముగను పూర్ణవికాసము పడయు నిమిత్తము, తమ స్త్రీల నణచిపట్టి యుంచిన దాస్యశృంఖలముల తొలగించునటుల ప్రజాసామాన్యమునకు బోధ చేయుట కైనను కనీసము ప్రయత్నములు సాగింపరాదా?

ప్రతి జాతికిని, ప్రతి వ్యక్తికిని స్వాతంత్ర్య మనునది జన్మగూర్కొని కాంగ్రెసు సభ్యులు విశ్వసింతురేని, ఎట్టికష్టనష్టములకైన నోర్చి దానిని తాము సాధింప దీక్షపూనిన వారగుదురేని, తమ స్త్రీలయొక్క సమగ్రవికాసమున కడ్డుదగులు దుష్టాచారవ్యవహారములనుండి వారికి విడుదల సమకూర్చ వలదా? ఇది తమ చేతిలోనున్న పనియేగదా?

మన ఋషిసత్తములు, మన కవివరులు, మన భక్తారతంసులు అట్టి ధర్మమునే గానముచేసి యుండిరే! 'స్త్రీజాతిని గౌరవింపని దేశముగాని, జాతిగాని యెన్నడును ఘనతకెక్కి యుండలేదు. మళియు, నింక ముందుఘనత గాంచబోవుటయులేదు. మీజాతి యింత యధోగతి బడియుండుటకు ప్రధానకారణము సాక్షాత్తు పరాశక్తిస్వరూపిణు లగు మీస్త్రీ గణమునెడ మీకు గౌరవము లేకపోవుటయే. అల జగజ్జననీస్వరూపలే యగు స్త్రీజనమును మీ రుద్ధరింపరేని, మీరు తరించుటకు నేతొక మార్గముగలదని గూఢింపకుడు'. అని శ్రీవివేకానందస్వామి యెలుగెత్తి చాటి యున్నాడు!

తమిళ కవిశేఖరుడగు కీర్తిశేషుడు సుబ్రహ్మణ్య భారతి మహాశయుడును అదేభావమును వెలువరించి యున్నాడు.

కాబట్టి, స్వాతంత్ర్యసంపాదనమునకు సక్రమమైనట్టియు, సునిశ్చయమైనట్టియు నీ మార్గము నవలంబింపుడని మన పురుషవరులకు మీ పర్యటన సందర్భమున దయచేసి మీరు ప్రబోధముం గావింప ననుగ్రహింతురా?

కాంగ్రెసువాదు లీ బాధ్యతను వహింపనలయునని డాక్టరు ముద్దులక్ష్మిదేవి కొడుట సంపూర్ణముగ సమంజస మనక తప్పదు. వ్యక్తిగతముగను, సమిష్టిగను కూడ చాలమంది కాంగ్రెసువాదు లీ ఘనకార్యమునకు పూనుచునేయున్నారు. ఈ దురాచారము చూపులకు గోచరించు విధమున పైపై విషయము గాక చాలలోతుగ క్షేల్లు పాతుకొనియున్నది. ఇచ్చుది స్త్రీజనవిద్యకు మాత్రము సంబంధించిన దోషము కాదు. మన విద్యాపద్ధతికి యావత్తునకును సంబంధించిన క్రుల్లుడే యిది. మఱియు మన మధికై పింపనలసినది యీ యాచారమో, ఆ యాచారమో కాదు; తప్పక తొలగించి వేయవలసినచ్చిన దురాచార మని నిర్ణీతమైనదాని పట్ల సయితము చలనము చూప నిరాకరించు మన స్వభావమే మన కున్న యనర్థము. మఱియు తుద కీ యాక్షేపణలశేషము పట్టణవాసు లగు మూఢ్య మికనర్థమునకు సంబంధించిన దనుట మాత్రమే సత్యము. భారత దేశపు కొట్లాది జనములో వీరు నూటికి పదునైమగురు మాత్రమే. పల్లెలలో నుండిచు అశేష ప్రజాసామాన్యమునందు బాల్యవివాహము లగుదు. కాన, వితంతు పునర్వివాహమునకు సంబంధించిన నిషేధము వారి నంతగా బాధించుట లేదు. వారి పురోవృద్ధి నరికట్టు నితరానర్థములు వారికున్న మాట సత్యమే. స్వభావ మిరుపురికిని సమానమే. అవసరముగా కావలసిన దేమన, విద్యావిధానమును పూర్తిగ మార్పుచేసి, జనసామాన్యమున కను నగు పద్ధతితో వనస్పిహూపణము గావించవలసి యున్నది. చిన్నవారితో పాటు పెద్దలకును విద్యగఱపు నవసరమును గుర్తింపని యే పద్ధతియు సహింప దగినదియే కాజాలదు.

మాతృభాషలకు స్వతస్సిద్ధ మగు ప్రధానస్థానము నంగీకరింపని యే విధానముగాని యీ సమస్త నినుపంతయు స్పృశింప నోపదు. ఎట్టిదెంచు కానిండు. ప్రస్తుతము విద్యానంతమైయున్న వర్గము ద్వారా మాత్రమే యీ పని జరుగవలసి యున్నది. కాబట్టి విశాల సంస్కరణ మేదేని జరుగవలసి యున్నచో నిప్పటి విద్యాసేకవర్గము యొక్క మర స్తత్వము గూఢాంతరము పొందవలసి యుండును. మనకు భారతదేశమునందు గల కొలది మంది విద్యాకలిత లగు నారీమణులు తా మభిష్టించి యున్న పశ్చిమ పర్వతాగ్రముల నుండి భారతదేశపు సమతలములకు దిగి వచ్చుటకై సాదరమణిచో సమ్మతింపవలసియుండు నని నేను డాక్టరు ముద్దులక్ష్మి సతీలలామకు మరవి చేయుచున్నాను. తమ యుపేక్షకును, ఇంకను స్త్రీల యెడ తాము గావించిన యపరాధములకును పురుషులు నిస్సందేహముగా నింమ్యతే; అందుకై వారు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసినవారే. కాని, మూఢవిశ్వాసముల బాసి, దోషముల గుర్రెఱిగిన నారీమణులు సంస్కరణమునకు బూనుకొని నిర్మాణకార్యమును సాగింప వలసియుండును. స్త్రీజనవిముక్తి, భారతదేశ స్వాతంత్ర్యము, అస్పృశ్యతానివారణము, జనసామ్యపు ఆర్థిక సంస్కరణము మున్నగున వన్నియు జనపదప్రవేశమును, గ్రామవాసుల జీవన ప్రవర్తిర్మాణమును లేక సంస్కరణము అనెడు కార్యక్రమముగ పరిణమించును.

ప్రతిత సోదరి

లజ్జను పోనాడుకొని జీవనమును సంపాదించుకొను స్త్రీను లిసికొనునట్టి మొట్టమొదటి అనుభవము నాకు గలిగినది.

ఆంధ్రరాష్ట్రములో కాకినాడయం దచ్చట అరడజను మందితో
కొన్ని సిమిషములపాటు సంభాషణ మాత్రమే జరిగినది.
రెండవ సంవత్సరము బారిసాలులో ప్రత్యేకపు టేర్పాటుతో
వందమందికి పైగా వచ్చిరి. సంభాషణ కనుమతి గోరుచు
ముందుగ వారు లేఖ సరిపిరి. తాము కా. గ్రెసులో చేరితి
మనియు, తిలకు స్వరాజ్యనిధికి చందాల సచ్చితి మనియు,
కాని, ఆయా కా. గ్రెసు సంఘములలో నుద్యోగముల కొర
వలదను నా సలహా తమ కర్థము కాలేదనియు, తెలిపిరి. తమ
భావిక్షేమముంగూర్చి నాసలహాను గోరుచుంటిమని తెలుపుచు
స్మరమును ముగించిరి. ఆ లేఖను గొని వచ్చిన పురుషుడు
నే నాయుత్తరమును దీసికొని యనమనము జరిగినటుల
భావింతనో, లేక సంతసింతనో తెలియక చాల తబ్బిబ్బు పడి
నాడు. నా కేదేని మార్గమున్న యెడల ఆ తోబుట్టువులకు
నేన యొనర్చుట నా విధియేనని నమ్మబలికి నేనాయన సంకో
చమును దీర్చితిని.

ఆనాతోబుట్టువులతో నేను గడపిన రెండుగంటల కాలము
నాస్మృతివధమున పెన్నెనియని నాయభిప్రాయము. పురుషులు,
స్త్రీలు, శిశువులుగూడెన సుమా రిరువదివేల జనసంఖ్యతో
తాము మూడువందల యేబదిమంది ముంటి మని వారు నాతో
ననిరి. వారు బారిసాలునగర పురుషుల సిగ్గుపాటునకు పెక్కె-
ముగ నున్నారు. బారిసాలు నగర మా చిహ్నము సంత
త్వరితముగా తొలగించుకొనిన సంత తర పేరునకు శ్రేయస్సు
గూర్చుకొనినదగును. ఈ బారిసాలుస్థితియే ప్రతిగరమునకును
గలదని నాభయము. కాబట్టి, నేను బారిసాలునొక యుదా

హఃరణగా దెలుపుచున్నాను. ఈ సోదరీమణుల కుపకృతి చలువ
వలయు ననెడు సంకల్పమును పూనిన ఘనత బారిసాలునంతలి
కొండిలు యువకులకు ఘటిల్లినది. ఈమరాచారమును గూఢ
మాపిన యోగ్యతకూడ తనదే ననుకొనగల యద్వైతము
బారిసాలునకే దక్కునుగాక.

పురుషుడు దా బాధ్యుడయిన దురాచారములతో నెల్ల
నింత హీనమైనదియు, నింతఘోరమైనదియు, నింతక్రూరమైన
దియు, నిటుల మానవజాతిలో శ్రేష్ఠతార్థాశ్రముచకుగ్రోహము
జేసిన పాతకమునుబోలునది మఱొకటి యుండబోదు. స్త్రీ
జాతి 'అబల' సమితి యను భావము నామట్టుకు నాకు లేదు.
స్త్రీపురుషవర్గములలో స్త్రీ వర్గము హెచ్చుమాననీయమైనది.
ఏమన, నేడు చయితము స్వార్థత్యాగమునకును, విఘ్రతకును,
విశ్వసనీయతకును, విజ్ఞానమునకును, క్షమాధ్యక్షులకును స్త్రీ
లాంఛనముగ వెలయుచున్నది. పురుషుని అహంకారపూరిత
మగు ఘనతరజ్ఞానరాశికన్న స్త్రీ ముక్క సహజాంతఃప్రబో
ధము తఱచుగా సత్యమై యెప్పుడును. 'స్తీత' అను శబ్ద
మును 'రామ' శబ్దమునకు ముందును, 'రాధ' అనుశబ్దమును
'కృష్ణ' శబ్దమునకు ముందును ప్రయోగించుటలో నొక ధర్మ
సూత్ర మున్నది. అవినీతితోడి ఈ జూడము హద్దుమీరి
ప్రబలవ్యాప్తి గాంచుచుండుటవలన గాని, నవనాగిరితప
ప్రసిద్ధినడసిన యూరపుఖండమునందు దొరతనము వారిచేతనే
కొన్ని సుదీర్ఘములం దవలంబనము చేయబడుచుండుటవలన
గాని, మానవజాతి వికాసమున దాని కొకస్థానము కలదను
భ్రాంతిలో మనము పడిపోదగదు. భారతదేశమునందును

అందుకు దగిన ప్రమాణములున్నవను కారణముచేత సయిత
మా దురాచారమును శాశ్వత మొనర్ప దగదు. మన ధర్మ
విచక్షణను పోనాడుకొనిన క్షణముననే, మఱియు మనకు
నిశ్చితముగా తెలియని పూర్వాచారమును గ్రుడ్డిగా ననుస
రింప నిశ్చయించుకొనిన తోడ్తోడనే, పురోభివృద్ధికి తర్పణము
వదలినట్లే యగును. ప్రాచీనసంస్కృతిలో మానసియమును,
శ్రేష్ఠమునైన దానికెల్ల మనము వారసుల మని గర్వింపదగునే
గాని, పూర్వపు దురాచారములను పెంపుచేయుచు మనప్రత్యా
తమున కవమానము కూర్పనగదు. ఆత్మగౌరవోపేతమగు
భారతభూమియందు ప్రతి స్త్రీయుక్క మర్యాదకును, ప్రతి
పురుషుడును తన స్వీయసోదరియొక్క మర్యాదకై బాధ్యు
డగునంతటి బాధ్యుడు కాడా? స్వరాజ్య మనగా ప్రతిభారత
దేశవాసియు మన సోదరుడో సోదరియో యను భావమును
పూనగల స్థితియే నుడి !

కాబట్టి యీ వందమంది సోదరీవంతుల మ్రోల నేను
స్వక్రిత్యేనా సిగ్గుతో తలవంచుకొనువాడ నైతిని. వీరిలో
కొందఱు పెద్దనాడు; చాలమంది యిరువది ముప్పదియేండ్ల
పరిధ్యవయస్సు గలవారు; ఇరువురు మువ్వరు పండ్రేండ్ల
వయసునకు లోపు బాలికలు. తమ యందఱి సంతానముగా
ఆర్దురు బాలికలు, నల్లరు బాలకులు నుండిరనియు, వారిలో
పెద్దనాడు తమకులములోనే యొకతెను పెద్దాడె ననియు
నాకు తెలిపిరి. అయ్యగతి యేదేని సంఘటిలినతప్ప, ఆబాలికలు
తమ జీవితమునందఱి జీవితమునకై ఆయత్తపడు తెలుగున పెచ
బడువారే యనిరి. ఈస్త్రీలు తమ స్థితిని చక్కబఱచుకొన

నవకాశ మెంతమాత్రము సంభవము గాదని యభిప్రాయపడుట న్నా హృదయమునకు శూలాఘాత మైనది. అయినను వారు బుద్ధిశాలియు, సమశీలముగలవారు. వారి సంభాషణమున గాంభీర్యము గలదు. వారి ప్రత్యుత్తరములు నిష్కపటము లును, నిరశములును. మఱియు, ఆక్షణమున వారి నిర్ణయము ఏకత్యాగహియైక్క నిర్ణయమునకును స్థిరత్వముగో తీసిపోవు నదిగలేదు. వారికి సాయపడు వారుండి చేయుత నిచ్చుచో, నామకునాటి నుండియే తమ ప్రస్తుత జీవనమును పరిత్యజించి, నూలువడుకుటను, నేత నేయుటను చేపట్టుదు మని వారిలో పదునొకండుమంది వాగ్దానము చేసిరి. తక్కినవారు నన్ను మోసగించు కొరికలేదు గాన, ఆలోచించు కొనుటకు కొంత కాలము కాలవయు ననిరి.

ఈ పని బారిసాలుపురవాసులది. పురుషులు గాని, స్త్రీలు గాని సత్యమగు భారతమాతసేవకు లగువారి కందఱకు దగు పనియే యిది. ఇరువదివేల జనసంఖ్య గల చోట నిట్టి అభాగ్య సోదరీమణులు మూడువందలయేబదిమంది యుండిన, భారతదేశ మందఱతటను ఏబది రెండు లక్షల ఏబది వేల మంది యుండ నగును కాని, పల్లెలలో జీవించుచు, కేవలము వ్యవసాయమే వృత్తిగా గల భారతదేశ ప్రజల నైదింట నాలుగు వంతులు ఈ దుర్వృత్తిచే మెలబడనివారే నని విశ్వసించుచు సంతసించు గాక. భారతదేశ మంతటను తరు మానము నమ్మకొని బ్రతుకు స్త్రీల కన్యకాశ్రయ పది లక్షల యేబదివే లుండు నను కొందును. ఈ యభాగ్య సోదరీగణము తమ హీనతను బాసి బయట పడుటకు రెండు నియమము లవసరము లగును. పురు

ఘన మగు వానము కామనిరోధమును నేర్చుకొనయువలను;
 ఈ స్త్రీయై గౌరవ మగు జీవనోపాధిని గడించుకొనుటకు దగిన
 వృత్తి కనుగొనవలయును. సహాయనిరాకరణోద్యమము మన
 లను పునీతుల గావించి, మన దుష్టవ్యసనముల మాన్పజాలని
 యెడల నది వ్యర్థమే యగును. మఱియు, ఒత్తిడి యధికము
 గాకుండ నెల్లయు నవలంబింపగల వృత్తి వడుకుట, నేయుటతప్ప
 వేఱాకటి లేదు. ఈ సోదరీమణులలో నధిక సంఖ్యాకలు వినా
 హముమాట తలపెట్టు నవసరము లేదు. అటుల చేయజాల
 మని వా రొడంబడియే యున్నారు. కాబట్టి, వారు యథార్థ
 మగు భారతీయ సన్యాసినులు కావలయును. సేవను గుఱించియే
 తప్ప జీవనమును గుఱించిన పరితాపము లేనివారై, తమ
 హృదయతృప్తి గలుగునంతగా, వారు వడకగల్గుదురు; నేత
 నేయగల్గుదురు. పదిలక్షల యేబది వేల స్త్రీయై ప్రతినిత్య మెని
 మిది గుటల కాలము నేత నేయు టనిన, దారిద్ర్యపీడ ననుభ
 వించు భారతభూమి కన్నిరూప్యము లాదాయము లభించినట్లే
 యగును. ఈ సోదరీమణులు తాము దినమునకు రెండు రూప్య
 ముల వఱకు సంపాదించుచుంటి మని తెలిపిరి. కాని, పురుషుని
 కామశృప్తుని గావించుటకై వారి కనేక వస్తుజాలము కావలసి
 వచ్చెడి దనియు, తాము వడుకుటకు, నేయుటకు పూనుకొని
 సహజ జీవనము నవలంబించునెడల వాని నెల్లపరిత్యాగము
 చేయగల మనియు వా రొప్పుకొనిరి. వారితోడి నా సంభాషణ
 మును ముగించునప్పటికి, తమ పాపపు జీవనమును విడిచివేయ
 నిది, తాము కాంగ్రెసు కమిటీలలో నుద్యోగపదవుల నేల
 పూనదగదో నేను చెప్పుకుండనే వారు గ్రహింపజాలిరి. పవిత్ర

హృదయము తోడను, వినిర్మల హస్తముల తోడను దతిజేరిన
తప్ప నెవరును స్వరాజ్య బలిషీతము వద్ద నాధ్వర్యము వహించ
నర్హులు కారు.

అభాగ్య సోదరి

నేను దక్షిణ దేశమున స్వీకరించిన అభినందనపత్రములలో
మిగుల కనికరము పుట్టించునది వ్యాజస్తుతితో 'దేవదాసీ' లని
పిలువబడు వెలయాండ్రపక్షమున నొసగబడినది. ఈయభాగ్య
సోదరీమణుల కాకరమగు జాతికిచెందిన వారివలననది సిద్ధము
చేయబడి తేబడినది. ఆయభినందనపత్రమునుదెచ్చినసందర్భకుల
వలన ఆ సంఘములో సంస్కరణ జరుగుచున్న దనియు,
నైనను బహునెమ్మదిగ సాగుచున్న దనియు తెలిసికొంటిని.
ఆ సందర్భకులయందు నాయకత్వము వహించిన యాయన
ప్రజాసముదాయయు వారి సంస్కరణయెడ విముఖులుగ నుండి
రని చెప్పినాడు. ఈ దెబ్బ నాకు మొట్టమొదట తాకినది.
కాకినాడలో అచ్చటి పురుషులతో నేను మాటలాడినప్పుడు
దాపరికము లేకుండ మాటలాడితిని. రెండవది బారిసాలులో
తగిలినది. అచ్చట ఈ యభాగ్య సోదరీమణులను చాలమందిని
కలిసికొంటిని. వారిని 'దేవదాసీ' లని పిలిచినను, మతేపేరున
బిలిచినను సమస్య యొక్కటియే. స్త్రీలలో పెక్కండ్రు పురు
షుని కామ వ్యసనముకొఱకై తమ శీలము నమ్మకొనవలసి
వచ్చుచున్నదను విషయము బహులజ్ఞాకరమును, దుఃఖప్రద
మును, మఱియు కడుంగడుతలవంపులు గూర్చునదియు నగును.
అబలలని పేర్కొనబడు వీరిపైని బడవేసిన పాత్రినత్యమును

గుఱించి శాసనకర్తయగు పురుషుడు ఘోర ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసియే యుండును. పురుషుని పాశములనుండి తప్పించుకొని పూర్ణ వికాసమును పడసి, పురుషుడు గావించిన శాసనమును, వానిచే కల్పింపబడిన సంస్థలను స్త్రీ తిరస్కరించునప్పుడావిప్లవము, నిస్సందేహముగా దౌర్జన్యరహిత మైనదే యైనను, అమోఘముగా పనిచేయ గలదు. అశాస్త్రీయము నవినీతి కరమునగు తన వ్యవసాయముకొరకు మానహీనమగు జీవితమును గడపవలసివచ్చిన యీ వేలకొలది స్త్రీల గతిని గుఱించి భారతజాతిపురుషు డిప్పుడే యాలోచనలు సాగించుగాక. ఇందులో విచారకర విషయ మేమనిన, ఈ పాపకూపము లందు జొరబడు పురుషులలో అధిక సంఖ్యాకులకు వివాహము లైనందున రెండు విధాల పాపము జరుగు చున్నది. దీక్షా పూర్వకముగ వివాహమాడిన తమ భార్యలయెడ వారుచేయు పాప మొకటి; తమ స్వంతతోబుట్టువుల శీలము నెంత శ్రద్ధతో సంరక్షింపవలసి యున్నారలో అంతటి శ్రద్ధతోడనే సంరక్షింప వలసిన యీ తోబుట్టువుల శీలమును తామే భంగపరచిన పాపము రెండవది. భారతదేశ పురుషజాతి తమ గౌరవమును గుర్రెఱింగిన వారలే యగునెడల ఈ దురాచార మొక్కదిన మైనను నిలువ నోపదు.

మనలో మహాగౌరవనీయు లనేకులు ఈ దుర్విసేతిలో మునిగిపోయి యుండనియెడల, ఆకలిగొన్నవాడు అరటిపండును దొంగిలించిన నేరముకంటెను, డబ్బు కక్కుర్తికి లోబడిన జేబులు కత్తిరించు పోరగాని పాపముకంటెను, ఈలాటిపాతక కృత్యము హీనముగ పాటింప కుందుమా? సంఘమున కెక్కు డపకార

కరమును, నీచతరము నగు దోష మేది ? సొమ్మును దొంగి
 లించుటయా, లేక ఒక స్త్రీ మానమును భంగపఱచుటయా ?
 వెలయాలు మానము నమ్ము కొనుటలో తన సమ్మతి
 నొసగుచున్న దనియు, గుఱ్ఱపు పందెముల జూడ బోయిన
 కోటీశ్వరుడు తన జేబును కత్తిఱించు మ్రుచ్చునకు తన
 సమ్మతి నొసగుట లేదే యనియు నాతో వాదులాటకు దిగ
 కుండ్రుగాక. ఒక పసివాడు జేబులోని డబ్బును దొంగిలించు
 చున్నాడు; ఒక ధూర్తుడు వేటొకనికి మత్తుమందుపెట్టి వాని
 సర్వస్వమును కొల్లగొనుచు తదనుకూలమగు పత్రము పైని
 సంతకము చేయించుకొనుచున్నాడు ; వీరిరువురిలో నెవరి నేరము
 హెచ్చు ? స్త్రీ కమూల్యురూపదయగు లజ్జను జంకుగొంకులేని
 గూఢకపటవర్తమునచేత పురుషుడు ముందుగ నపహరించి,
 యీ పిమ్మటగదా, యామె యెడ తాను గావించు నపరాధ
 మునం దామెను గూడ పాల్గొన సమ్మతింప జేయుచున్నాడు ?
 లేదా పంచములవలె, కొందఱు స్త్రీలు పరమ నీచజీవనము
 గడపుటకే జన్మించుచున్నారందురా ? నేను వ్రాసిన యీ
 విషయము యొక్క ఫలితార్థముల గుఱించి నెమ్మదిని తల
 పోయ వలయునని ప్రతియువకుని, వివాహితుడైనను, అవివాహి
 తుడైనను సరియే నేను కోరుచున్నాను. సంఘమును జెఱచు
 ఈవ్యాధిని గుఱించి, నైతికమగు నీమారీజాడ్యమును గుఱించి
 నేను తెలిసికొనినదాని నంతను వ్రాయుటకు నాకు సాధ్యము
 కాదు. ఆయువకుడే యూహించి శేషమును పూరించునుగాక;
 ఆపిమ్మట తానట్టి దోషమునకు పాల్పడి యున్నవా డగునేని
 భయంకరమగు ఆ పాపనృత్తిని గుఱించి సిగ్గుజెంది మరలును

గాక. మఱియు ప్రతివినిర్మలశీలవంతుడును, నెచ్చోనున్నవాడైనను, తన పరిసర ప్రాంతములను పవిత్రీభూతము గావింప శక్తికొలంది ప్రయత్నించుగాక. ఈ రెండవ యంశమును గుఱించి వ్రాయుట సులభమే గాని, దాని నాచరణయందు బెట్టుట కష్టతరమని యెఱుంగుదును. అయ్యది కడు నిశితమైన యంశము. అదటుల నిశితమగు నంశముగావుననే, బుద్ధిమంతులెల్లఱును శ్రద్ధ బూసవలసినవారుగ నున్నారు. ఈ యభాగ్య సోదరీమణులమధ్య పనిచేయుట సర్వత్ర నేర్పకులగువారు మాత్రమే పూసదగినదిగ నున్నది. ఈ నీచపు గుడిసెలలో దూరువారిచెంతజేరి చేయగల ప్రచారకార్యముం గుఱించియే నేను గావించు సూచన లన్నియు !

భారత స్త్రీలకు విజ్ఞప్తి

విదేశవస్త్ర బహిషాగరముం గుఱించి భారతనారీమణులకు మహాత్ముడు గావించిన విజ్ఞప్తి యందలి యంశములు :—

మీలో కొందఱు సన్నని నాజూకైన రంగురంగు దుస్తులు వాడుకొనువారుగ నున్నారు. దినమున కన్నియోసార్లు దుస్తులను మార్చుచు నుందురు. అటువంటివా రిప్పుడు ముతక ఖద్దరు చీరల గట్ట నారంభించినారు. ఈ చీరలు తెల్లగా నలు సంత మచ్చయైనను లేక, స్త్రీలకు సహజమౌ పవిత్రతను ప్రకటించు చున్నవి. మీరిటుల చేయుటంతయు భారతభూమి ష్టేమము కొఱకును, ఖిలాఫత్తు కొఱకును, పంజాబు కొఱకునై యున్నది. మీ పలుకులందు గాని, మీ చేతలందు గాని కపట మనునది లేదు. మీరు గావించునది క్రోధకళంకితము

గాని వినిర్మలత్యాగము. భారతదేశమంతటను స్త్రీలు ఐచ్ఛికముగ జూపిన ప్రేమభరితమకా సానుభూతి భగవంతుడు మనతోడ నున్నాడనెడు విశ్వాసమును నాయందు దృఢపఱచెనని చెప్పుచున్నాను. మనము సాగించు పోరాట మాత్మపరిశుద్ధర్థమనుటకు లక్షలకొలంది భారతనారీమణులు తాపాహపూర్వకముగా నీ యుద్యమమునందు తోడ్పడుచుండి రనుటకన్న వేఱు ఋజు నననసరము.

మీరు చాలత్యాగము గావించియున్నారు; ఐనను మీరింకను త్యాగము గావించవలసి యున్నారు. పురుషులు తిలకు స్వరాజ్యనిధికి విరాళములిచ్చుటలో విశేషభాగమును భరించి నారు. కాని స్వదేశీయోద్యమము సంపూర్ణమగుట మీ రత్యధికభాగమును నహించిననే సంభవము కాగలదు. మీరు మీ విదేశీవస్త్రరాశినంతటిని పూర్ణముగ నాహుతియిడిననేతప్ప బహిష్కారోద్యమము సుసాధ్యముకాజాలదు. మీపూర్వాభిరుచులు చలింపనంత కాలము పూర్ణత్యాగ మనునది యసంభవమే సుదీ! మనకు భగవంతుడిచ్చిన బిడ్డలతోడనే కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా తృప్తులమైయుండుతీరున మనకు భారతదేశమిడు నెట్టివస్త్రములతోడనైనను సంతృప్తిపడవలసియుందుము. ఎదుటివారికి కురూపిగా గాన్పించినను కూడ తనబిడ్డను విడనాడుతల్లిని నేనెందును గాంచియుండలేదు. ఆతీరుననే భారతదేశవస్తువులం గుఱించి మాతృదేశభక్తిభరితలగు నారీమణులయభిమానము నుండవలయును. మీసందర్భములో, చేతితోవడికి, చేతితోనేసిన వస్త్రములుమాత్రమే స్వదేశీవిగా భావింపబడవలయును. క్రొత్తమార్పుజరుగు సంధికాలమున మీకు ముతకఖదరుమా! శనే, బానిస

దొంటుకగలదు. దానికే మీరుకోరునట్టియు, మీ కలవియగు నట్టియు శృంగారము సంతటిని తోడుచేసికొనుడు. కొలది మాస ములపాటు మీరు ముతకఖద్దరుతోడనే తృప్తి పడియుండు నెడల, కొండొకకాలము న సాటిగనలేక ప్రపంచము మత్సరగ్రస్తమై యబ్బరముతో గాంచినసుందరమును, విచిత్రవర్ణసంశోభితమును నగు అమూల్యదుకూలములంగూర్చి భారతదేశమిప్పుడును నిరాశజెందవలసినపని యుండదు. ఆరు నెలలపాటు త్యాగమునకోర్చితి రేని, మనమీనాడు సుందరములుగ మన్ననజేయునవి నిజమున కటువంటివి కానేకావనియు, నిజమగు సౌందర్యము బాహ్యరూపమునందు మాత్రమేగాక, ఆంతర్యమునందును వెలయుచు నుండుననియు మీరు గ్రహింపగల్గుదురని నేను దృఢముగ చెప్ప గలను. సౌందర్యములో మూరణరూపమగునది కలదు; మఱియు, జీవప్రద మగునదియు కలదు. పాశ్చాత్య దేశముల నుండియు, దూరప్రాచ్యభూముల నుండియు మనము దిగుమతి చేసికొను సన్నని పలువలు మన సోదరీసోదరుల ననేకులను ప్రత్యక్షముగ హతము చేసినవి; మఱియు, మన ప్రియసోదరీ మణులనువేల కొలందిగ మానహీనజీవనమున బడద్రోసినవి. యథార్థమగు కళ దాని నాశ్రయించువానికి సుఖమును, తుష్టిని, పవిత్రతను చేకూర్చును. మనలో నటువంటి కళ వర్ధిలవలయు ననిన ప్రస్తుతము మీలో నుత్తము లగువారు తప్పక ఖద్దరును వాడవలసి యుండును.

స్వదేశప్రణాళిక విజయవంతము కావలయు ననిన ఖద్దరు నుపయోగించుట యవసర మగుటేగాక, మీలో ప్రతివారును తీరిక దొఱకినప్పుడెల్ల నూలు వడకవలయును. బాలురును,

పురుషులునుగూడ నూలు వడకవలయునని సూచించియున్నాను. వారిలో వేలకొలదిగ ప్రతిదినము నూలు వడుకుట నే నెఱుగుదును. కాని, పూర్వకాలము నందువలెనే నూలు వడకు బాధ్యత మీమీద పడవలయును. రెండు వందల సంవత్సరములకు ముందు భారత స్త్రీలు స్వదేశమునకు కావలసిన నూలును మాత్రమేగాక విదేశములకు బంపుటకు గూడ నూలు వడికి యుండిరి. ముతకనూలును మాత్రమే గాకప్రపంచము లోని కెల్ల సన్ననినూలును వారు వడికియుండిరి. మన పూర్వులు వడికిని నూలు వంటిదానిని వడుకుట కింకను ఏ యంత్రమును సమర్థమై యుండలేదు. మన ఖద్దరునకు వలయునంత నూలును రెండు మాసములలో సిద్ధము చేయగలిగితేమా, ఆ పిమ్మట నూలు వడుకు కూటములను, రాట్నపు పోటీలను నేర్పాటు చేసి, మన దేశమందలి దుకాణములనెల్ల చేతితో వడికిన నూలుతో నింపివేయవలయును. ఈపని నెరవేఱుకొఱకు మీలో కొందరు వడుకుటలోను, ఏకుటలోను, రాట్నముల మరమ్మతు చేయుటలోను ప్రావీణ్యము సంపాదించవలసియుండును. అనగా నితరంతరకృషి సలుపవలయు నని యర్థము. నూలుదీయుట నొక జీవనోపాధిగ భావించకుడు. మిగుల పేదలగువారి కిది నిస్సందేహముగ బ్రతుకు తెఱవే యైనను, మధ్యతరగతులవారి కిది కుటుంబాదాయము నొకింత బలపఱచుటకు సహకారిగ నుండనగును. రాట్న మనునది వితంతువులపాలిటి ప్రియ మిత్రముగ వెలయవలయును. కాని, యీ నా విన్నపమును జదువువారికి దీని నొక ధర్మవిధిగా సూచించుచున్నాను. భారత దేశములోని శ్రీమంతురాం డ్రెల్ల ననుదినము కొంత నూలు

వడుకుటకు బూనుకొందురేని వారు నూలును చౌకచేయ గల్గుదురు; మఱియు సందుమూలమున నితరోపాయములవలన కంటె, వేగముగా నాణ్యమైన నూలు తయారగునటుల చేయ గలరు.

ఆర్థికముగను, నైతికముగను భారతదేశము క్తి యిట్లు చాల వట్టకు మీపై నాధారపడియున్నది. భావిసంతతి వారిని పోషించువారు. మీరలే గాన, భారతదేశభవితన్యము మీ (మోకాళ్ళ)పై నెలకొనియున్నది. భారతశిశువులను నిరాడంబ రులును, భగవద్భీతి గలవారును, నాహాసవంతులును నగు స్త్రీ పురుషగణముగా మీరు సాకగలరు; లేదా దుర్బలురై, జీవన సంగ్రామమున ధీరులై నిలువజాలక, విదేశ సౌకుమార్యములకు మఱిగి, శమ భవిష్యజ్ఞేవితములందు వానిని నిగ్రహింప శక్తిలేని గారాపు టర్బకుల సైతము మీరలే పెంచగల్గుదురు. కొలది వారములలో మీ శక్తి ఎట్టిదో వెల్లడి కాగలదు. మీ యిప్పిత మెటులుగిడు ననుటను గుఱించి నా కిసుమంతయును సంశయము లేదు. భారతదేశ మాత్ర విశ్వాసమును పోనాడు కొనుసంతగా దాని మూలాధారముల నెల్ల శోషింపజేసిన ప్రభుత్వపుచేతులలోకన్న మీచేతులలోనే దాని యభ్యుద యము హెచ్చు సురక్షితముగనుండగలదు. స్త్రీలసభలలో ప్రతి దానియందును జాతీయోద్యమమును దీవింపు డని మిమ్మర్థించు చుందును. మీ దీవనలు సార్థకములు కాగల్గునంత నిర్మలత, నిష్కాపట్యము, భగవద్భక్తి మీయందు గల వను విశ్వాస ముతో నే నటు లర్థించుచుందును. మీ విదేశ వస్త్రముల విస ర్జించుటచేతను, మీ తీరికకాలములందు జాతీయాభ్యుదయము

కొఱకై నిరంతరముగా నూలు వడుకుట చేతను మీ యూళ్ళి
స్సలు ఫలప్రదము లగునటుల నిస్సందేహముగా మీరు చేయ
గల్గుదురు.

సింహాశ స్త్రీలకు మనవి

కొలంబోనగరమున శృంగారప్రియలగు నారీమణుల సభయందు మహాకృ
డీ రీతి నుపన్యసించెను :—

మహేంద్రభూపతి సింహాశము నచ్చిన కాలమున మాతృ
దేశసంతానము భౌతికసంపదయందు గాని, ఆధ్యాత్మిక సంపద
యందుగాని దైన్యము నెఱుంగదు. అప్పుడు మీ తార ఉచ్చ
దశయం దున్నది. ఆ యభ్యుదయమును మీరు పంచుకొంటిరి.
ఆ బిడ్డ లిప్పుడు తిన తిండి లేక కుందుచున్నారు. వారిపక్షమున
నేను భిక్షాపాత్ర చేబూని మీకడకు వచ్చియున్నాను. వారి
తోడి మీ బాంధవ్యమును త్రోసిపుచ్చక, వారియం దభిమా
నమును పూనుదురేని, మీరు నాకు మీ ధనము నొసగుటే
గాక, యితర స్థలములందలి సోదరీగణము లొసగినటుల మీ
యాభరణములను గూడ నొసగుదురు గాక. ఎచ్చటెచ్చట
సోదరీమణులు బహుశాభరణాలంకృతలై కాన్పింతురో అచ్చట
వారి యాభరణములపై నా నేత్రదృష్టి వాలుచుండును. ఆ
నగల కొఱకు యాచించుటలో గుప్తమై వేఱొక యుద్దేశ్య
మును గలదు; ఆభరణములకొఱకును, అలంకారముల కొఱకును
ఆఱుటవడు సతీమతల్లుల. భ్రమల తొలగించు భావము నాకు
కలదు. ఇతరసోదరీగణముతో నేను మాటలాడునప్పటి చనవును
మీ రంగీకరింతురేని, పురుషునికంటె హెచ్చుగా మీరలంకరించు

కొను తేలకో అడుగగోరెదను. పురుషుని మెప్పించుటకై స్త్రీ
యటుల నలంకరించుకొనునని స్త్రీజాతిమిత్రులు నాకు దెలుపు
చుందురు. ప్రపంచవ్యవహారములలో మీవంతు మీరు చెల్లంప
జూతురేని పురుషుని మెప్పునిమిత్తము మీ రలంకరించుకొనుట
కొడంబడదగదని చెప్పుచున్నాను. నేనే స్త్రీనైపుట్టియుండినచో,
తనకొక యాటబొమ్మగా నుండుటకై స్త్రీజన్మించు ననెడు పురు
షుని యహంకారభావమును తిరస్కరింపసమకట్టి యుందును.
యథాప్రకారము గాక భిన్నముగా నాభార్యను మన్నింప నిశ్చ
యించుకొని, యామెకు భర్తగా నాకుగలవనుకొనిన యధికార
ముల నన్నింటిని విసర్జించి, యామె స్వామ్యముల నామెకిడు
సంతవటకును నేను నా భార్య హృదయసీమలో స్థానమును
సంపాదించుకొనజాల నైతిని. నే నెంత నిరాడంబరముగ
నుంటినో యామెయు సంత నిరాడంబరముగా నుంట మీరు
గాంచగలరు. ఆమె మెడలో కంఠాభరణములులేవు; ఒడలిపై
నలంకారములులేవు. మీరు గూడ నటు లుండవలయు నని నా
యాశయము. మీ భ్రాతులకును, మీ చాదస్తములకును
బానిసలైపోయి, పురుషులకు దాసీ లైపోన నొడంబడకుడు.
సింగారించుకొన నిరాకరించుడు; సువాసనలకును, లవండరునీళ్ల
కును బర్బు లిడకుడు; మీరు సుగంధమును వెదజల్లజూతు
రేని, అది మీ హృదయములందే యున్నది. దానిద్వారమున
మీరు పురుషునేగాదు, మానవలోకము నంతటి నలరింపగల్గు
దురు. అయ్యది మీ నైపుర్ణికసంపద. పురుషుడు స్త్రీనుండి
జన్మించుచున్నాడు. ఆతడామె మాంసములోనిమాంసమే;

ఎముకలోని ఎముకయే. మీగణ్యతను మీకు గుర్తించుడు; మీదివ్యాదేశమును మీకు పునఃప్రకటించుడు.

కాఫీతోటలలో పనిచేయు మీ సోదరిగణముయొక్క హాస దశను మీ రెఱుగుదురా? వారిని మీ తోబుట్టువులనుగ మన్నించుడు; వారిం దటిజేర్చుడు; ఆరోగ్యముంగూర్చిన మీ యుత్తమజ్ఞానముతోడను, మీ ఘనతర సామర్థ్యముతోడను వారి కుపకృతుల గావించుడు. వారికి సేవచేయుట మీకు గౌరవముగ భావించుడు. ఇండ్లకడను మీకు గావింపగల యుపకృతి లేదా? ధూర్తులగు పురుషు లెందఱో గలరు; తప్ప త్రాగి సంఘమున కనర్థముల గూర్చువా రెందఱో గలరు. దొంగ లుండు గుహలలోనికిని, జూదరుల గూడెములలోనికిని, త్రాగు బోతుల గుడిసెలలోనికిని బోయి, వారి పాదములకడ మోకరించి ప్రార్థించి వారి దుర్వృత్తులమాన్పు 'రక్షకసైన్యపు' బాలికలు గలరుగదా! సాహసముతో వారి ననుకరించి, మీరును దుర్మార్గగాములను సన్మార్గమునకు ద్రిప్పుడు. మీ రిప్పుడు ధరించియున్న యాభరణములన్నింటికంటె, అటువంటి సేవలు మీ కెన్నియో మడుంగులు హెచ్చు శృంగారమును గూర్చునుసుడీ! అప్పుడు మీకు కూడబెట్టగల డబ్బునకంతకును, నేను ధర్మకర్తనై నిలిచి దానిం దీనులకై వినియోగముచేతును.

తిరుగుల్లువడుచు నేను చేసిన యీ ప్రసంగము మీ హృదయములందు స్థిరముగ నెలకొనుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాడ!

సునిశ్చిత త్యాగము

విశాఖపట్టణమున స్త్రీల గురించి చేసిన ప్రసంగాంశములు:—

హరిజనోద్యమ మగ్ని వంటిది. అగ్నిలో నేయిరోసినకొలదిని నింకను హెచ్చుగ కోరుచునే యుండును. అటులనే హరిజనోద్యమముం గూర్చి మీరు త్యాగము చేసినకొలదిని అది యింకను కోరుచునేయుండును. ఈ యుద్యమమును గుఱించి యిచ్చువారి కెన్నడును నష్టము లేదు; ఈయనివారు నిస్సందేహముగా నష్టపడుదురు. ఇచ్చుటచేత మీరు పొందునది పుణ్యము. ఇయ్యకుండుటచేత మీరు నష్టపడునది మీ యాత్మనే! ఎన్నియుగముల నుండియో నవర్ణప్రజలు-స్త్రీయను, పురుషులును-హరిజనులను పీడించియున్నారు. మన మీ నాడు ఇడుముల గుడుచుచుంటి మన, మనము హరిజనులయెడ గావించిన యపరాధ మందుకు కారణ మని నా నమ్మకము. కాబట్టి తమ హృదయముల నుండి యీ అప్పుశ్యతాపిశాచమును పాటద్రోలు డని భారత నారీరత్నములను నేను వేడుకొనుచున్నాను. కొందఱు ప్రజలు మనకన్న హీనులని తలపోయుట తప్పు; భగవత్సృష్ట మగు పుడమిలో నెవరును నీచులు గారు; ఎవరును ఉన్నతులు గారు. మనమందఱమును దేవుని సంతానమే. తుండ్ర దృష్టిలో వాని బిడ్డ లందఱును సరిసమానులగుట యెట్లొ, దేవుని దృష్టిలో వాని సృష్టి యంతయు సమానమే యెయ్యండవలయును. కాబట్టి, మతిమునందు అప్పుశ్యతకు ప్రమాణము లేదని నేను చెప్పు మాటను నమ్ముడని కోరుచున్నాను. కావున, మీ చుట్టు నుండు హరిజనులకు మీ హృదయములందు స్థాన మొసగుడని కోరుచున్నాను. మీ

గృహములలోనికి హరిజనులను ఆహ్వానించుడు. హరిజన నివాసముల కడకు పొందు; వారి బిడ్డలను, వారి యిండ్లను పరిపోషింపుడు. మీరు మీ తోబుట్టువులతో ముచ్చటలాడు విధమున హరిజన స్త్రీలతో మాటలాడుడు.

ఈ హరిజనోద్యమము ముఖ్యముగా భారత నారీమణులు చేపట్టవలసినదిగ నున్నది. ఈ ప్రాంతపు హిందూస్త్రీజన మగు మీరు మీ ధర్మమును నిర్వహింతురు గాక యని ఆశించుచున్నాను. మీలో కొంతగాని, పూర్తిగ గాని తమ యాభరణముల నిచ్చు కోరికయు, శక్తియు నున్నవారలటుల చేయుడని కోరుచున్నాను. ఈ కానుకల సందర్భములో నొక షరతు గలదు. మీ రేమేని దానముగ నిచ్చు నెడల మఱల నట్టి దానిని ధరింపదగదు. ధనమైనచో మీ తల్లిదండ్రులుగాని మీ భర్తలుగాని మీచేతి కొనగియుందురు. కాని ఆభరణములైనచో అవి మీస్వంతమైన వగును. మీతల్లిదండ్రులవలన గాని, భర్తలవలనగాని తిరిగి చేయించుకొను నుద్దేశ్యము లేకుండ మీ నగల నిచ్చివేసితిరా, అయ్యది మీ సునిశ్చితమగు త్యాగమగును. నేను మీ కొనగిన సందేశము యొక్క భావమును గ్రహించిన మీలోని వారెల్లఱును ఏదేని సునిశ్చితత్యాగార్పణము చేయుదురుగాక యని కోరుచున్నాను.

యధార్థ మగు భూషణము

మైనూరునందు స్త్రీలసభలో చేసిన ప్రసంగాంశములు :—

స్త్రీకి సత్యమగు భూషణము తనశీలమే; తనపుణ్యవర్తనమే. హాములు, రాళ్లు సత్యమగు భూషణము లెన్నడును కా

జాలవు. సీత, దమయంతి మొదలగు నారీమణుల నామములు మనకు పవిత్రములై పరంపరగా వచ్చుట అనింద్య మగు వారి వర్తనమును బట్టియేగాని, వారెన్నడేని ధరించియుండిన యాభరణములబట్టి కాదు. మీనగల కొఱకై నేనర్థించుటలో గంభీర మగు సర్థము కలదు. చాలమంది సోదరీమణులు తాము సగలను తీసివేయుటవలన సుఖతరముగ నున్నటుల నాతోడ చెప్ప చుందురు. అటుల జేయుట ఒక విధమునగాక పెక్కువిధముల యోగ్యచర్య యని నే నందును. ఏ స్త్రీగాని, పురుషుడుగాని తనకున్న సంపదలలో గణనీయమగు భాగమును పేదల కొఱకును, నిస్సాహాయ్యుల కొఱకును దానముచేసినగాని దానిం దమకడ నుంచుకొనుట కధికారము కలవారు కారు. అట్టిది సాంఘికమును, ఆధ్యాత్మికమునగు కర్తవ్యకార్యము. భగవద్గీత దానికి యజ్ఞమును పేరిడుచున్నది. ఇట్టిదానమును చేయనివాడు దొంగగా పరిగణింపబడును. అనేకరూపము లగు యజ్ఞముల గుఱించి గీత ప్రశంసించుచున్నది. కాని, పేదలను, దీనులను సేవించుటను మించినయజ్ఞ మింకేమి యుండగలదు? నిమోన్నతము లనెడు విభేదమును మఱచి, సకలమానవులను సమానముగ గ్రహించుటకంటె మన కీనాడు ఘనతరయజ్ఞము లేదు. అలంకరించుకొను టన లోహములతోడను, రాశ్యతోడను శరీరమును నింపుట కాదనియు, హృదయపారిశుధ్యమును సాధించి, ఆత్మయొక్క సౌందర్యమును పెంపొందించుటే యగు ననియు నేను భారతనారీమణులకు నచ్చజెప్ప వాంఛించు చున్నాడను.

కౌముది త్యాగము

అనేకవిధములగు నుత్తమానుభవములతో గూడిన నా జీవితమునందు మనస్సును కఱగించునట్టియు, హృదయవిస్ఫారకములగు నట్టియు సందర్భముల నెన్నిటితో కనుగొను నదృష్టము నాకు లభించినది. కాని యీవ్యాసము వ్రాయుసమయమున హరిజనోద్యమమునకు సంబంధించిన యొకానొక సంఘటనకు మించిన మనస్సును కఱగించు నుదంత మేదియు నాశ్చరణకు వచ్చుటలేదు. 'బడగరా' గ్రామమున నాయుపన్యాసమునివ్వుడే ముగించి వచ్చితిని. అచ్చో జేరిన స్త్రీలను గుఱించి వారి యాభరణముల నొసంగు డను విన్నపమును జేసియుంటిని. ప్రసంగానంతరము వచ్చిన కానుకలను వేలము వేయుచుంటిని. అప్పుడు కౌముది యను పదునారేండ్ల బాలిక నెమ్మదిగ వేడికడకు వచ్చినది. ఆమె యొక చేతిగాజును తీసి మీ చేత్రాలు నొసగుదురా యని నన్నడిగినది. నే నందుకు సిద్ధపడుచుండగా రెండవ గాజును కూడ తీసినది ! ఇక నామె చేతుల కొక్కొక్క గాజు మాత్రమే యుండెను. "నీవు రెండు గాజుల నీయనక్కర లేదు; ఒక్క గాజునకే నా చేత్రాలు నొసగెదను." అంటిని.

అందుకు ప్రత్యుత్తరమో యనునటుల నామె మెడలోని కాసులపేరును దీసినది. అటుల దీయుట సామాన్య కార్యము కాదు. దీర్ఘము లగు కేశపాశముల నుండి దానిని చిక్కడలించ వలసియుండెను. కాని యాశ్చర్యముతో చూచుచున్న వేల కొలది స్త్రీపురుషుల ఎదుట నట్లొనర్చుట కామె మలబాగు కన్య యగుటంజేసి బిడియపడలేదు. 'సరేగాని నీవు మీ తండ్రి గూఢాజ్ఞను దీసికొంటివా ?' అని నేను ప్రశ్నించితిని. ప్రత్యుత్త

లేదు. ఆమె హస్తము లప్రయత్నముగా చెవుల కడకు బోయి నవి; క్షణములో కర్ణాభరణము లూడివచ్చినవి. ఇంక తమ సంత్తోషమునుపట్టజాలని సభ్యుల కరతాళరవములు చెలరేగెను. ఆ త్యాగమును గూర్చి తల్లిదండ్రుల యనుమతి బడసెనా యని మఱలవిచారించితిని. విషయశీలయగు నాబాలిక వలన నేను ప్రత్యుత్తరము బడయులోపుగనే, ఆమె తండ్రి సభలోనే యుండె ననియు, నేను వేలము వేయుచుండగా పాట పాడువారి చిరునామాలను వ్రాయుచు నాకు సాయపడుచున్న పురుషుడే యనియు, ఆ సదుద్యమము కొఱకై విరాళము నొసగుటలో నాయనయు, కొమరితతో పాటు నౌదార్యము చూపువాడే యనియు నొకరు తెలిపిరి. ఆ నగలకు బదులు వేఱునగల నామె స్వీకరింపదగదని నేను కౌముదికి జ్ఞప్తి చేసితిని. నిశ్చలబుద్ధి తోడ నా నియమము నామె యంగీకరించినది. నేను నా చేవ్రాలు నామె కందించునప్పుడు ‘నీవిప్పుడు త్యాగము చేసిన యాభరణములకంటెను నీ విరాగమే నీకు యథార్థమగు భూషణము !’ అని నా చేవ్రాలునకు ముందుగ వ్రాసితిని. ఆమె సత్యమగు ‘హరిజనసేవకి’ యగు ననుట కామెత్యాగము హామియై పఱగుగాక !

సుస్పష్ట ప్రసంగము

కాశీలా స్త్రీలసభయందు చేసిన ప్రసంగము నందలి యంశములు :—

మన కీనాడు మత మనిన, ఆహారపానీయములం గూర్చిన నియమములు, ఉచ్చసీచభావముల పట్టుదలలు తప్ప మఱేమియు లేకుండ సమసిపోవుట ఘోరము. ఇంతకు మించిన మూర్ఖత

ప్రధర్మప్రదిపిక

యుండజాలదు. నామాట వినుడు. జన్మయు, ఆచారవిశేషములును మన ఉచ్చసీచ దశలను నిర్ణయింపజాలవు. వర్తన మొక్కటియే. యట్టి నిర్ణయమున కాధారము కాగలదు. దేవుడు మనుజులను నీచులు, ఉత్తములు నను తలవ్రాతలతో పుట్టింపి యుండలేడు. పుట్టువునుబట్టి వీరు హీనులు, వారఃస్మశ్యులు నను పేరులను పెట్టుచు మానవులను వేఱుచేయు స్మృతు లేవియు మనకు ప్రమాణములుగా మాననీయము కాజాలవు. అటుల తోడిమానవులను తిరస్కరించుట దేవునిని, మఱియు దైవమే యగు సత్యమును నిందచేయుటే యగును. సత్యము, ధర్మము, న్యాయము ననువాని స్వరూపమే యనదగు భగవంతుడు విశాల మానవజాతిలో నైదవపాలు జనము నంటరాని వారినిగా నెంచు మతమునుగాని, ఆచారమునుగాని ప్రమాణముగ నొసగి యుండడు. కావున, మీ రీ పైశాచిక భావమును తొలగించు కొనుడు. మలినపు పనులకు సంబంధించిన అస్పృశ్యత యున్నది; ఉండితీరవలసినదియే. అది మన యందఱకును ననువర్తించు నదియే. కాని ఆ కల్మషమును, ఆముఠికిని మనము కడిగివేసి కొనిన తొడ్తోడనే మన అస్పృశ్యత తొలగి పోవుచున్నది. కాబట్టి ఏపనిగాని ఎట్టి నడతగాని, ఒక స్త్రీనో, యొక పురుషునో సర్వకాలము తాకదగని వ్యక్తిగా నొనర్పజాలదు.

కొంచెము హెచ్చుగనో, తగ్గుగనో మన మందఱమును పాపులమే. గీత, భాగవతము, తులసీరామాయణము మొదలగు మన పవిత్రగ్రంథములలో ప్రతిదియు ఎవరెవరు భగవంతుని శరణు జొత్తురో, ఎవరెవరు ఈశ్వరనామస్మరణ చేతురో వారెల్లఱు పాపరహితు లగుదు రని నిస్సంశయాస్పదములగు

భాషణములతో దెలుపుచున్నది. ఆ ప్రమాణము సర్వమానవ కోటికిని నుపకరించునదియే.

ఈ సమస్యపరిష్కారము ననువర్తింపుడని నేను కోరు మటొక సులభమగు సూత్రము గలదు. మానవుని, పశువును, కుక్కను, గోవును, వేఱువేఱుచేసి చూపగల్గు విశిష్టలక్షణములు నరజాతి యందుగాని, మానవేతరజాతియందుగాని భిన్నభిన్న ములై చూపట్టుచున్నవి. అతీకున సస్పృశ్యులను వేఱుచేసి చూపగల విశిష్టలక్షణములు, ఆచుస్పృశ్యులనబడు వారియం దేమేని గలవా? మనయం దెంతటి మానవత్వముగలదో వారి యందు నంతటి మానవత్వమునుగలదు. మానవేతర జంతుతత్తిని సయితము మనము అస్పృశ్యతాదోషముగలజీవులనుగ నెంచుట లేదే? అట్టిదో ఈఘోరతరాన్యాయ మెందువలన, నెందుండి నచ్చి పడినది? ఇది మతముకాదు; మూర్ఖతమమగ్గు మత దూషణ మిది. ఈపాతకము మీలో నున్నయెడల దానిని పోద్రోలుడని మిమ్ము కోరుచున్నాను.

మీరు హరిజనులతో మైత్రిరలిపి, వారి వాడలకు వేంచేసి, మీబిడ్డలను కౌగిలించుకొనుతీరున వారిబిడ్డలను కౌగిటచేర్చి కొనుచు, వారియోగక్షేమములను మీయోగక్షేమముల వడువు ననే యభిమానించుచు, వారికి చాలినంతకొండీ దొటకుచున్నదో లేదో, మీరు శ్రాగుటకు నిర్మలజలము గలదో లేదో, మీరు సహజాధికారముతోడ ననుభవించు మంచియెండ, మంచిగాలి పారికిని లభించుచున్నదో లేదో కనుగొనుచు వర్తించుటొక్కటే యిన్ని శతాబ్దములనుండి మీ కంటినచ్చుచున్న మహాపాప మునుండి మీరు పునీతులగుటకుగల యుపాయము. మీలో

ప్రతియొక్కరును రాట్నయజ్ఞమును ప్రారంభించి, యీయధో గతిపాలు చేయబడిన కోట్లాదిజనమును పోషింపజాలు ఖద్దరును ధరింప దీక్షబూనుట యను మరొక మార్గము కలదు. వారితో మీయొక్కమును పాటించుటతో, నూలు వడకుట యను క్రతువు కొంచెము మీకు సహకారము కాగలదు. మరియు మీరు ధరించు ప్రతిగజము ఖద్దరుగుడ్డయు హరిజనులయొక్కయు ధరి ద్రులయొక్కయు చేతులలోనికి పోగల కొలదిరూకలకు నిదర్శన ముగ నుండగలదు. మీరొనర్పగల తుదికార్యము, మీరొప్పుగ లంతటి దానమును హరిజననిధి కొసంగుట. హరిజనులదీనదశను బాపుటతప్ప యీనిధికి వేటొండు గమ్యములేదు.

అస్పృశ్యతాసమస్య

బెల్గాముల్లో అస్పృశ్యుల సభయం దొసగిన బోధ:—

అస్పృశ్యతాసమస్యను గురించి నా యభిప్రాయములను వెల్లడించుమని నన్నడుగుట కవసరమే లేదు. నే నీ జన్మలో మోక్షమును బడయ నోడితినేని, మరుజన్మలో పాకీవాడ్డనై పుట్టుదుగాక యనుట నా హృదయపూర్వక ప్రార్థన మగునని అనేకములగు బహిరంగోపన్యాస వేదికల నుండి లెక్కకుమీరి నన్నిసార్లు ప్రకటించి యున్నాను. జన్మకర్మల రెంటి ననుసరించియు వర్ణాశ్రమ ధర్మమునందు నాకు విశ్వాసము కలదు. అయినను పాకీవాని కులము ఏ విధమునను హిసమైన దనుట నే నొల్లను. అందుకుమారుగా పరమపూజ్యులగు పాకీవాండ్రను పెక్కండ్రను నే నెఱుంగుదును. మఱియు తద్భిన్నముగా, ఏమాత్రము గౌరవముతో చూచుటకును అనర్హులయ్యును

బ్రాహ్మణులను బలుగువారు నున్నారు. కాబట్టి, యిట్టి భావములు గల నేను, నా కింకొక జన్మ విధింపబడి యుండెనేని, మాలవాండ్రమధ్య మాలవాడనై పుట్టుదుగాక యని కోరుకొనుచున్నాను. అప్పుడు వారికి నేనింకను హెచ్చు సేవ చేయగలుగుదును; వారిపక్షము వహించి యితర సంఘములవారితో మొఱి లిడుటకు నాకు హెచ్చుగ నవకాశము నుండును.

సరే. స్పృశ్యులనుబడువారు అస్పృశ్యులను అసహ్యించుకొనడగ దని నేను కోరువిధముననే, యీ అస్పృశ్యులను స్పృశ్యులనుగూర్చి ద్వేషాసూయల పొందవలదని కోరుచున్నాను. పాశ్చాత్యదేశములలో జరుగు విధాన, డార్జన్య పూర్వకముగా వీరు తమ హక్కులను గుంజుకొనవూనవల దని నా కోరిక. లోకాభిప్రాయసరణి డార్జన్యమునకు వ్యతిరేకముగ నున్నది. హక్కులను పశుబలప్రయోగమువలన నిర్ణయించుకొనుట అసంభవ మగు కాలము రానున్నట్లు ప్రపంచములో నాకు స్పష్టమగు సూచనలు గోచరమగుచున్నవి. కాబట్టి నా అస్పృశ్య సోదరగణమునకు, గవర్నమెంటువారికి నేను తెలుపు విధముననే తమ వాంఛితార్థసిద్ధికై పశుబలప్రయోగము నాశ్రయించు నెడల తప్పక విఫలు లగుదురని మనవి చేయుచున్నాను.

నేను హిందూమతము నుద్ధరింపకొరుచున్నాను. అస్పృశ్యులను హిందూసంఘమున సంతర్భాగముగానే నెంచుచున్నాను. హిందూమతావరణమునుండి ఒక మూలడేని నెట్టివేయబడుట చూచు నెడల నాకు బాధ కల్గును. అయినను వర్ణవిభేదము లన్నియు గూపుమాసిపోగల వను నమ్మకము నాకు లేదు.

గీతలో శ్రీకృష్ణభగవానుడు బోధించిన తీరుగ సమత్వసూత్రము నందు నాకు విశ్వాసము గలదు. చతుర్వర్ణములవారును సమాన ప్రతిపత్తితోచూడబడవలయునని గీత బోధించుచున్నది. కాని బ్రాహ్మణున కేధర్మమును విధించుచున్నదో, ఆధర్మమునే మాలవానికిని విధించుటలేదు; అయినను ఉత్తమజ్ఞానభరితు డగు బ్రాహ్మణు డెట్టి గౌరవాదరణలకు పాత్రుడగునో, అట్టి గౌరవాదరణలకు మాలయు పాత్రుడే నని నిశ్చయించుచున్నది. కాబట్టి, అస్పృశ్యులు తా మేవగించుకొనబడుచుంటి మనియు, హీనులుగా నెంచబడుచుంటి మనియు నభిప్రాయపడకుండ చూచుట మనకు విధి. వారు జీవించుటకు, మన యెంగిలి యాకులలో విడిచివేసిన పదార్థములను వారి కొసగకుందుము గాక. ఒకేదైవమును పూజించుచు, శరీరమానసములను శుభ్రముగను, పవిత్రముగను నిలుపుకొను జనుని బ్రాహ్మణుడుగాని, మాలడుగాని, యెట్లు భిన్నముగా మన్నింపగల్గుదును? నా మట్టుకు నేను మాలవాని కొకనికి వంటయింటినుండి త్రోసివేసిన యెంగిలిని పెట్టినను, లేక వాని కవసరము గలిగినప్పుడు స్వయముగా సేవచేయ నోడినను పాపముచేసినవాడ ననియే యెంచుకొందును.

నా యభిప్రాయము లింకను విస్పష్టముచేసెదగాక. ఈ నా డున్నరీతి అస్పృశ్యతాపద్ధతికి హిందూమతమున ఆధారము లేదని నేను నిశ్చయించువాడ నైనను, ప్రత్యేకపరిస్థితులందు, కొంత పరిమితిలో అస్పృశ్యతను హిందూమత మంగీకరించు ననుట సత్యము. ఉదాహరణకు నా తల్లి మలినపదార్థములను చేతబూనునప్పుడెల్ల, ఆసమయమున, ఆమె అస్పృశ్యయే

యగుచున్నది; ఆమె స్నానముచేసి నిర్మలురాలు కావలసినదే. ఏస్త్రీగాని, ఏ పురుషుడుగాని తనపుట్టువుచేత అస్పృశ్యతకు లోబడునని వైష్ణవుడనగు నేను విశ్వసింపజాలను. మతముచేత సంగీకరింపబడు అస్పృశ్యత యెద్దియెనను సహజముగనే తాత్కాలికమైనదిగ నుండును; అది కర్మకు సంబంధించి యుండును గాని, కర్మకు సంబంధించి యుండదు; మఱియు పరిహరింపదగియుండును. ఇంతియెకాదు. మనము పసివారముగా నున్నతరిని మనకై చేయు శుద్ధిక్రియలను గుఱించి మనము మన తల్లిని పూజింపవలయుతీరునను, మఱియు మన కామెయొనర్చు నుపకారమును పాటించి మన మామెయెడ జూపవలసిన పూజ్యతను హెచ్చుగ గణింపవలయు విధమునను, పాకీవాండ్రు సంఘముకొఱకై యొనర్చు శుద్ధికర్మనుగుఱించి వారియెడ నుత్తమశౌరవమును చూపవలసినవార మగుచున్నారము.

మఱొకవిషయము. అస్పృశ్యతానివారణకు, ఒకరి ఇండ్లలో నొకరుకలిసి తినుటగాని, పెండ్లిండ్లలో నిచ్చి పుచ్చుకొనుటగాని ప్రధాన మగునని నే నెంచుటలేదు. నాకు వర్ణాశ్రమధర్మములందు నమ్మకము కలదు. కాని నేను పాకీవాండ్రతో గూడి భోజనము చేయుదును. నేను సన్యాసిని కాగలుగుదునేమో యెఱుగను. ఈ కలియుగములో, సన్యాసికి నిర్ణయింపబడిన నియమముల నన్నింటిని నిర్వహించుట ఎవరికేని సాధ్యమగునాయని నాసందేహము. ఐనను నేను బుద్ధిపూర్వకముగా సన్యాసియొక్క పంథాకభిముఖముగా నడచుచున్నాను. కావున ఈ నిర్బంధనిషేధముల ననుసరించుట నా కవసరమగుటేగాక, వాని

యనుసరణము నాకు హానికరమును కావచ్చును. పరస్పర వివాహసంబంధ ప్రశ్నయా నావంటివాని సందర్భమున విచారణకేరాదు. నా ప్రణాళికయందు పరస్పరవివాహసమస్య లేనే లేదని చెప్పిన సరిపోవును. మా ఒక్క కులములోనివారైనను అందరుకలసి భోజనముల చేయరు. వైష్ణవ కుటుంబములలో కొందరి సందర్భమున, నొండొరుల పాత్రలనుగాని యెండొరుల ఇండ్లలోని పోయ్యినుండి తెచ్చిన నిప్పునుగాని, యుపయోగించుకొనరు. మీరిది మూర్ఖాచార మనవచ్చును; కాని నేనట్లనబోను. అందువలన హిందూమతమునకు భంగము లేదు. మా యాశ్రమములోని యశ్చర్యసభ్యులలో నొకరగు దుధాబాయి, ఏ వ్యత్యాసము లేకుండ మిగతవారితో కలసిభోజనము చేయును. అయినను మా యాశ్రమస్థులు కానివారైనను ఆయలవాటు నలవరచుకొన నేను ప్రోత్సహింపను! మఱియు మాలవ్యాజీగారియెడ నాకెట్టి గౌరవము కలదో మీరెరుగుదురు. నేను వారి పాదముల కడిగెదను. ఆయన నేనుతాకిన అన్నమును తినడు. అది నా కగౌరవమని నేను కినుకపూన వలసినదేనా! అందు తిరస్కారభావము లేదని యెఱుంగుటచేత నేను కోపగించు కొనజాలను.

నే నవలంబించు మతము మాకొఱకై 'మర్యాదధర్మము'ను విధించుచున్నది. ప్రాచీన ఋషులు ధ్యాననిష్ఠులై యనేక పరిశోధనల జరిపియున్నారు. వారి పరిశోధనల ద్వారమున గొప్ప సత్యముల ననేకము కనిపెట్టియుండిరి. వీనికి సాటిరాగలవి మఱే మతమునందును లేవు. కొన్ని రకముల యాహారములు నరుని యాధ్యాత్మిక క్షేమమునకు భంగకరము లని వారు తెలియుట

అం దొకటై యున్నది. కాబట్టి వా రట్టివానిని నిషేధించియుం
డిరి. ఒకానొకడు దూరదేశములకు పోయి ఆహారవిషయమున
భిన్నభిన్న ఆచారమర్యాదలు గలట్టి ప్రజల నడుమ వసించు
ననుకొనుడు. అత డెవరిమధ్య నివసించునో అట్టి ప్రజల సంఘా
చారముల బలము వానిపై నెంతగా నుండునో గ్రహించినవారు.
గావున, అట్టి అననర సందర్భములలో వానికి సహకారముగ
నుండు నిమిత్తము ఋషులు మర్యాద ధర్మమును విధించి
యున్నారు. నా కటువంటి మర్యాద ధర్మమునందు విశ్వాస
మున్నను అయ్యది హిందూమతమున నొక ప్రధానాంశ మని
భావించుటలేదు. ప్రమాద మేమియు లేకుండ ఈ నిర్బంధములు
తొలగించివేయుటకు దగిన కాల మొకటి రాగల దనియు నా
యాహా. కాని, అస్పృశ్యతానివారణోద్యమమునందు, భోజన
ప్రతిభోజనముల గుఱించియు, పెండ్లిండ్లలో నిచ్చిపుచ్చుకొనుట
గుఱించియు గల నిబంధనలు తొలగించివేయు నుద్దేశ్యము లేదు.
మిథ్యాచారత్వమును, అసంబద్ధత్వమును నా కంటగట్టినను
సరియేగాని, ప్రజ లీ నిబంధనలను పూర్తిగా రూపుమాపివేయు
టను నేను ప్రోత్సహింపజాలను. ఉదాహరణకు నా కుమారుడు
ముసల్మానుల యిండ్లలో భోజనముచేయుటకు నే నంగీకరిం
తును. ఏమన, తా నేది తినదగు నను విషయమున తగిన
జాగ్రత్త సతడు తీసుకోగలవాడు. ముసల్మానుల యిండ్లలో
ఆహారము తీసుకొనుటకు నాకు నభ్యంతరము లేదు. ఎందు
కనగా, నా యాహారమును గుఱించిన ప్రత్యేక నియమములు
నాకు గలవు. ఆ విధులలో జరిగిన యొకయుదంతమును వినుడు.
స్వామిసత్యదేవుడును, నేనును భ్యాజాసాహెబుగారి అతి

ధులుగా నుంటిమి. స్వామిసత్యదేవుడు నా యభిప్రాయములతో నేకీభవించువాడు కాడు. మేము వానిం గూర్చి తర్కించుకొంటిమి. నా కున్న యభిప్రాయములతో ముసల్మాను డొసగిన ఆహారమును నేను స్వీకరింపకుండుట యెంత దోషమో, ఆయన తన మర్యాదధర్మము నతిక్రమించుటయు అంతటి దోషమే యగు నని నే నాయనతో చెప్పినాను. కాబట్టి స్వామిసత్యదేవుని కొఱకై ప్రత్యేకపు నంటయేర్పాటులను చేసిరి. అదే తీరున నేను భారీసాహెబుగారి అతిథిగా వెళ్లినప్పుడు, సంభారముల నన్నింటిని తాజాగా బజారు నుండి తెచ్చు గట్టి నియామకముతోసహా ఆయన మాకొక కొక నంటబ్రాహ్మణుని యేర్పాటుచేసినాడు. అటువంటి యిబ్బందుల కేల తాను పాల్పడవలసివచ్చె నని ప్రశ్నించినప్పు డాయన పన్ను గాని, నా యనుచరులను గాని మతాంతరుల చేసివేయుటకై తాను రహస్యపు పన్నాగముల పన్నుచున్నా డను సంశయమును ప్రజలు పొందు నవకాశ మిసుమంతయు లేకుండ చూచు కొఱకై యటుల చేసితి నని సమాధానము చెప్పినాడు. ఆ యుదంత మొక్కటియే భారీసాహెబుగారి యందు గల నా గౌరవము నెంతయో పెంపొందించినది. ఆయన కొన్నితడవులు పొరపాట్లు చేయుచుండును; కాని, ఆయన పసిబిడ్డను బోలు నమాయకుడును, నిరాడంబరుడును. అప్పుడప్పుడు ప్రజలు వానింగూర్చి కొండెము లెన్నో నాతో చెప్పుచుందురు. ఐనను మొదట నా కాయనయందుగలిగిన సద్భావము చలించుటలేదు.

నే నీయంశమును గుఱించి యింత దీర్ఘముగా చర్చించు టేలయన, అస్పృశ్యులతో పూర్తిగ నిష్కపటముగా నాయభి

ప్రాయమును చెప్పగోరుచున్నాను. మీతోడనేగాదు, మ
తెనరితోడనైనను సరియే, న్యనహరించునపుడు కుతంత్రమును
ప్రయోగించుట నాకు గిట్టదు. మిమ్మును దుర్భమలలో పెట్టుట
నా కిష్టము లేదు. ప్రలోభముల కల్పించేసి మీ యభిమాన
మును చూఱకొను నాశ నాకులేదు. అస్పృశ్యతను తొలగిం
చుట స్వరాజ్యప్రాప్తి కత్యవసరము కావునను, నాకు స్వరాజ్య
కాంక్ష కలదు కావునను, నే నా అస్పృశ్యతను తొలగింప
గోరుచున్నాను. ఐనను నాకొఱకై యేమేని రాజకీయప్రయోజ
నముల సముపార్జించుకొను నిమిత్తమే మీజ్ఞమమును బలి
గొన గోరను. నా లక్ష్యము స్వరాజ్యముకన్నను నున్నత
మైనదే. అస్పృశ్యతా నివారణము నావిషయములో నొక
తపశ్చర్యయు, నొక ప్రాయశ్చిత్తకర్మయు గావున నేనీ అస్పృ
శ్యతను తుదముట్టింప నాశించుచున్నాను. నేనేమో అస్పృశ్య
లను శుద్ధిపఱుప నాతురపడుటలేదు; అది వెట్టిమాట. నా
యొక్కయు, హిందూమతయు యొక్కయు దోషవిమోచన
మునే నే నాకాంక్షించుచున్నాను. ఈ యసర్థము నామో
దించుట మూలమున హిందూమతము గొప్ప పాపము నొనర్చి
యున్నది. ఇతరుల కొఱకై ప్రాయశ్చిత్తము ననుభవించుట
యనునది సాధ్యమే యగునెడల, నాలో నా ప్రాయశ్చిత్త
చర్యను జరుపుకొని, తద్వారా హిందూమతమును పునీతము
గావింప నే నాతుర పడుచున్నాడను.

అట్లగుటంజేసి నా కార్యసిద్ధి కనుకూలించు సాధనలు
అహింస, సత్యము అనునవి మాత్రమే నని తేలుచున్నది. నే
నొక అస్పృశ్య బాలికను పెంపుడు తీసికొంటిని. నా భార్యను

నా దృక్పథమునకు పూర్తిగ త్రిప్పకొనలేనైతి నని యొప్పుకొని డను. ఆ బిడ్డను నేను ప్రేమించినంతగా నా భార్య ప్రేమింపలేక పోయినది. అయినను కోపగించి నా భార్యను మార్చలేను గదా. ప్రేమ తోడనే నే నటుల చేయవలసియుండెను. నావారెవరైనను మీయెడ నపచారము చేసిరేని, అందుకైనను మిమ్ము క్షమాపణ కోరుచున్నాను. హిందువులు తమయెడ జూపు నిరాదరణను మానుకొననియెడల తాము బలప్రయోగమును సాగింతు మని అస్పృశ్యులు కొందఱు పూనాలో నుండగా నాతో చెప్పినారు. అస్పృశ్యత నా తీరున పశుబల ప్రయోగము చేత నివారించుట సాధ్యమగునా? అస్పృశ్యజనోద్ధారణ ఇట్టి పద్ధతుల ద్వారమున లభించగలదా? హిందువుల మూర్ఖపు పట్టుదలను మీరు గాని, నేను గాని తొలగించుటకు ఏకైక విధానము ప్రశాంతముగా వాదము జరుపుటయు, నిర్దుష్ట ప్రవర్తయునే నుడి !. వారు పరివర్తనము చెందనంతకాలము నోర్పువహించి, యిబ్బందులు పడుచునేయుండు డనుటే మీకు నేను చెప్పగల సలహా. మీ పక్షమున నిలిచి, మీతో పాటు కష్టముల ననుభవించుటకు నే నొడంబడుచున్నాను. ఇతర కులములవారు పోయి పూజ లర్పింపగలుగు నే దేవాలయములోని కైనను ప్రవేశించు హక్కు మీకు నుండవలయును. ఇతర కులముల బిడ్డలతో పాటు ఎట్టి భేదమును లేక మీ పిల్లలు పాఠశాలలందు చేర్చుకొనబడవలయును. వైస్రాయి పదవితోసహా ఈ దేశములోని అత్యున్నతోద్యోగమును సముతము పొందుటకు మీ కర్హత యుండవలయును. అస్పృశ్యతానివారణను గూర్చిన నా ప్రణాళిక యిది !

నా మతము బోధించు మార్గము ననుసరించి, యీ విషయమున నేను మీకు తోడ్పడగలను. అంతియేగాని, పాశ్చాత్య పద్ధతుల ననుసరించి కాదు. ఆ విధముగా నేను హిందూమతమును సంరక్షింపజాలను. మీది యొక పవిత్రోద్యమము. పైశాచికమార్గము ననుసరించి యెవరైనను పవిత్రోద్యమమును సాధించుట పొసగునా ? కాబట్టి నా ప్రార్థన విని, పశుబలము నాశ్రయించుటచే మీ దుర్దశను బాపుకొను పూనికను మీ మనముల నుండి తొలగించివేయుడు. నిష్కళంక హృదయముతో పరమేశ్వరుని భ్యానించు నతడు మోక్షమును బడయగల్గు నని గీత మనకు బోధించుచున్నది. భ్యాస మనగా భగవంతు నాశ్రయించుటే. భగవంతుని ఆశ్రయించుట వలన మోక్షానందమే లభించుచుండగా, నీ అస్పృశ్యతానివారణ మింకను నెంత సులభతరముగా ప్రాప్తింపగల్గునో యోచించుడు ! భగవంతుని ఆశ్రయించు టనగా పవిత్రతను పెంపొందించుకొనుట యనికూడ అర్థము. ప్రార్థనలచేసి పునీతులగుచు, అస్పృశ్యతను తొలగించుకొనుటే గాక, మనము స్వరాజ్యము సయితము సత్వరము దాపగునటుల చేసికొందము గాక !

ఘోషా పద్ధతి

వంగదేశము, విహారము లేక సంయుక్తరాష్ట్రములకు నేను పోయినప్పుడెల్ల, యితర రాష్ట్రములిందు కన్న ఘోషా పద్ధతి యచ్చో హెచ్చుగ నున్నట్లు కనిపెట్టుచున్నాను. అల్లలులు, గండఱగోళములు, త్రొక్కి-సలాడు మూకలు నేమియు లేని

శాంతిపరిస్థితులలో నొకరాత్రివేళ దర్భంగానగరమున నేనుపన్యసిం-
చుచుండగా, నాయెదుట పురుషులు మాత్రమే కాన్పించిరి. కాని నా వెనుక తెరచాటున స్త్రీలు గలరట.
వారిం గూర్చి యెవరో నాకు చెప్పువలకు నా కేమియు తెలియలేదు.
అక్కడ జరుగవలసిన కార్యమో, అనాధశిశు శరణాలయమునకు పునాదిరాయి వేయుట. కాని తెరవెనుక నున్న నారీమణుల నుద్దేశించి యుపన్యాసము చేయు డని నన్నుకొరిరి.
నావలకు లాలకించు శ్రోతలసంఖ్య యెంతయో నాకు తెలియదు. దేనివెనుక మరుగై వారు కూర్చుండిరో యా తెరను గాంచగా నాకు విచారము గలిగినది. అది నన్ను గాఢముగా బాధించినది; అనమానపటచినదికూడను. ఈ మూర్ఖాచారము మొట్టమొదట నవలంబింపబడినప్పు డేమేని ప్రయోజనము కలదైనను, ఇప్పుడుమాత్రము పూర్తిగాఁ ప్రయోజనమైనది; మఱియు దేశమున కెన్న నలవిగాని యపకారమును చేయుచున్నది. అట్టి మూర్ఖాచారమును గట్టిగ పట్టుకొని యుండి, భారతదేశపు స్త్రీజనము నెడ పురుషులెంతటి యపచారము గావించుచుండిరో తలపోసితిని. గత శతవత్సరములుగా మనము గఱచుచున్న విద్య యంతయు మనయెడల నినుమంతయేని ఫలకారియైనటుల కాన్పించుట లేదు. ఏమన, విద్యా సంపన్నమగు గృహములందును ఘోషాపద్ధతి ఆచరణలోనే యున్నది. అట్లుంట విద్యాశీకులగు పురుషులు దానిని ప్రయోజనకరమని నమ్ముటవలన కాదు; సాహసముతో వారా మూర్ఖాచారము నెదిరించి, యొక్కపట్టున దానిని ఛేదించి వేయజాలకపోవుట వలననేనుడి ! వేలకొలదిగా స్త్రీలు సమా

వేశమగుచు వచ్చిన యెన్నివందల సభలలోనో ఉపన్యసించు భాగ్యము నాకు లభించినది. ఆ సభలలోని గలభా, అచ్చటి ధ్వని సభకు వచ్చిన స్త్రీల మనస్సునకు నాటునటుల నుపన్యసించుట దుగ్గభము గావించెడివి. ఇండ్లలోను, మండువాలలోను బోనులలోవలె, వారిని మూసిపెట్టునంత కాలమును నింతకన్న మఱేమి యాకాంక్షింపగలము ! అట్టివారి నొకపెద్ద గదిలోచేర్చి ఎవరో యుపన్యాస మిత్తురు వినుడని హఠాత్తుగ వారిని కోరినచో, వారికి తమలో తామెటుల వర్తింపవలయునో, యుపన్యాసకునియెడ నెట్లు వర్తింపవలయునో తెలియదుగదా ! తుదకు సందడి తగ్గినపిమ్మట, దినదినమును విచారింపదగిన విషయములనైనను వారికి నచ్చచెప్పటయు కష్టమే. ఏమన, స్వేచ్ఛావాయువును బీల్చు నలవాటు లేనివా రగుటంబట్టి, వారి యంశములం గూర్చి యేమియు గ్రాహ్యము కాజాలదు. నేను చెప్పదానిలో కొంత అతిశయోక్తి కలదని నేనెఱుంగుదును. నే నెవరి యెదుట నుపన్యసించు నదృష్టముం గఁటినో అట్టివేలకొలది సోదరీమణులయు తమసంస్కృతినాకు తెలియును. పురుషు లెంతటి యున్నతికి బోగల్గుదురో అంతటి యున్నతికి వారుగూడ చేరజాలుదురని నే నెఱుగుదును. మఱియు వారెన్నడును గడపదాటి పోజాలరనియు గ్రహించుచున్నాను. ఐనను, యీస్థితి విద్యానంతలగు తరగతులవారికి గౌరవము గూర్చునదకాదు. వారింతకన్న ముందుకుపోకుండుటకు కారణమేమనునదియే ప్రశ్న. పురుషు లనుభవించు స్వాతంత్ర్యమును మన స్త్రీల ననుభవించనీకుండుట హేతువేమి ? వారు బహిరంగముగ నడచిపోయి, స్వచ్ఛవాయువు నేల పీల్చదగదు ?

పాతివ్రత్య మనునది యొకమూల మూసిపెట్టి, పొదుగదగినది కాదు. వెలుపలివారు తెచ్చి పైని బడవేయునదియుకాదు. చుట్టును ఘోషాగోడ కట్టి పోషింపతగినదియు కాదు. అది లోపలినుండి పెరుగుకొని రావలసియున్నది; ప్రతి పరిశోధనా ఘాతమునకును తట్టుకొని నిలువగలదిగ నుండవలసి యున్నది. సీతయొక్క పాతివ్రత్య మంతటి ధీరమైనదే వెలయవలయును. పురుషుల కనుచూపులకే తాళజాలని శీలము కడుతుచ్చమైనదిగ నుండును. పురుషులు తాము పురుషులుగా వెలయవలయునన్నచో, స్త్రీలు తమ్ము నమ్మవలయు నని పట్టుపట్టునటులనే, తామును వారిని విశ్వసింపగలవారై యుండవలయును. మన మొక యంగమును పూర్తిగా పక్షవాతగ్రస్తమైనదానిగాగాని, కొంత పక్షవాతగ్రస్తమైనదానిగా గాని చేసికొని బ్రతుకజూడకుండుము గాక. తానున్న తీరుగనే సీతయు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యములు గలదిగా నుండనియెడల రాము డెక్కడ నుండెడివాడు? ధీరత్తోగూడిన స్వతంత్రభావమున కొకవేళ బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠ తరాదర్శము గానోపును. సీతయో మూర్తిభవించిన సాధుభావ మనదగును. ఆమె కోమలకుసుమము. బ్రాహ్మణ్యము, దృఢతర మహాభూరుహము వంటిది. మహాబలవంతు డగు భీముని సయితము తన ధీరస్వాంతమునకు తలయొగ్గునటుల చేసినది. భీముడు మహాభీమాకారుడే; ఐనను, బ్రాహ్మణ్యము మేకకూనయై పోయెడివాడు. పాండవు లెవరును ఆమెకు రక్షయై నిలువ నగత్యము లేకపోయినది. భారతదేశపు స్త్రీల స్వేచ్ఛాభ్యున్నతితో ప్రమేయము కల్పించుకొన బూనుటవలన, స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యప్రియులగు పురుషుల యభ్యున్నతికి నవరోధము కల్పిం

చినవార మగుచున్నాము. మనము మన స్త్రీలయెడ గావించు నపరాధములు, అస్పృశ్యులయెడ గావించు సత్యాచారములు వేయిమడుంగులై వచ్చి మన తలపై బడుచున్నవి. మన దుర్మలతకు, మన కర్తవ్యతా విమూఢత్వమునకు, మన సంకుచిత భావమునకు, మన నిస్సహాయతకు కొంతవఱ కదియే హేతువు. ఒక్కమ్మడి దా పూనిక వహించి యీ ఘోషాపద్ధతిని పటాపంచలు చేసివేయుదము గాక !

ఘోషా నిర్మూలనము

సహేతుకమగు నొక విజ్ఞాపనపత్రము బీహారులోని పలుకుబడి గల యేబదిమంది పురుషులయొక్కయు, ఆరాష్ట్రమునారేయగు సదేశంఖ్యగల సతీలలామలయు సంతకములతో ఘోషాపద్ధతిని పూర్తిగా తొలగించి వేయుడను ప్రార్థనతో బీహారునందు ప్రకటింపబడినది. పూనిక వహించి పని సాగించినచో, ఏబదిమంది స్త్రీరత్నములు దానిపై సంతకములు చేసి రనెడు సంఘటనమువలన ఘోషా యనునది బీహారులో అచిరకాలముననే తాతలనాటి ముచ్చటయై పోగలదని యెంచనగును. ఆ సంతకములుచేసిన నారీమణు లాంగ్లేయాచారములకు మఱగిన మదనతులుగాక, పూర్వాచారపరాయణులగు హిందూ స్త్రీలనువిషయము ముఖ్యముగ గమనింప దగినయంశము. అవిజ్ఞాపనమున నిట్లున్నది—

మన రాష్ట్రమందలి స్త్రీలు కర్ణాటకము, మహారాష్ట్రము, చెన్నపురియందలి స్త్రీలవలె బహిరంగముగ నరుగ స్వేచ్ఛ గలవారై, సర్వవిషయములందును సంఘజీవనమునందు ప్రధానముగా భారతదేశ మర్యాద ననుసరించి

తమ యర్హస్థానమును పడయవలయు ననియు, బలాశాసరమగు అంతఃపుర
వాసమునుండి యొకగ్రామసారిగా ఆంగ్లేయాచారమునకు దిగుట పెనమునుండి
యెగిరి పొయ్యిలో దుముకుటవలె నుండు ననియు, కావున అట్టి యాంగ్లాను
కరణమున బడిపోకుండగానే మన నారీరత్నములు హైందవాదర్శముల ననుస
రించియే వర్తించవలయు ననినచో ఘోషాపద్ధతి తొలగిపోవలయు ననియు
మే మభిప్రాయ పడుచున్నాము. మన సంఘ జీవనమున నైతికసంపదను
పెంపొందించి ఔదార్యమును, సౌందర్యమును ప్రవేశపెట్టి దలచితిమేని
స్త్రీలు ఇంటికడ యోగ్య లగు వ్యవహారములగు, తమ భర్తలకు సహకారు
లగు సహచరులుగను సంఘమున ప్రయోజన పరాయణ లగు సభికవర్గము
గను వెలయ గోరుదుమేని ఈనాడున్న ఘోషాపద్ధతి అంతరింప వలసియు
న్నది. నిజమున కీ తెరను చీల్చివేసిన గాని వారి పురోవృద్ధిని గురించి సార్థక
మగు నే పనియును సాగింపలేము. కృత్రిమ మార్గమున నిర్బంధింపబడి
యున్న సగపాలు ప్రజాశక్తిని విడుదల చేసి అందొక మహాసత్త్వ సమృద్ధికి
మూలమై సక్రమముగ వినియోగించుకొనుచో మన రాష్ట్రమునకు మితిలేని
అభ్యుదయమును చేకూర్చగల్గు నని మాదృఢ విశ్వాసమై యున్నది.

బీహారు నందలి ఘోషాపద్ధతివలని యనర్థముల నన్నిటిని
నే నెరుగుదును. ఈ యుద్యమము తరుణముగాని తరుణమున
తొందరపాటులతో బయలు దేరినదనుట కేమాత్రమును
వీలులేదు.

ఈ యుద్యమమున కొక విచిత్రమైన మూలకారణము
గలదు. ఒక ఖద్దరు ప్రచారకుడు బాబురామనాథ మిశ్రాయను
నాయన ఘోషాపద్ధతి పీడనుండి తన భార్యను విడుదలచేయ
దలచెను. వాని బంధువు భాబాలికను సబర్మతీ యాశ్రమమునకు
రానీయని కారణమున ఆశ్రమములోని యిరువురు బాలికల
నామెతో సహవాసముగా నుండుటకై తీసికొనివెళ్ళినాడు.

వారిలో నొకామె మగన్లాలు గాంధీకుమార్తె రాధావేణి బోధకురాలుగా నుండెను. కీర్తిశేషులు దాల్చహదూరు గిరిగారి కుమార్తె దుర్గాదేవియు ఆమెతోగూడ వెడలినది. మిశ్రాగారి సతిని, చిన్నదానిని, ఘోషావిడుచు ప్రోత్సాహముచేయుదురను కారణముచేత, బాలికయుక్క జననీజనకు లీ యాశ్రమబాలికల పైని కుపితులైరి. ఈ బాలికలు కష్టముల కన్నిటికి నోర్చుకొనిరి. ఈలోపుగా తన కుమార్తెను చూడబోయిన మగన్లాలుగాంధీ, ఎన్నికష్టములనైన భరించి తన ప్రయత్నమున స్థిరముగ నుండుమని రాధావేణికి ధైర్యము చెప్పినాడు. రాధావేణి పని చేయుచున్న గ్రామములో ఆయన జబ్బుపడి పాట్నాలో మరణించినాడు. బీహారు నందలి మిత్రులు ఘోషాపద్ధతిపై దాడి సాగించుట తమకు శౌరవప్రదమని నిశ్చయించిరి. రాధావేణి తనయధీనమందున్న బాలిక నాశ్రమమునకు దీసికొనివచ్చినది. ఆమె యాశ్రమమునకు వచ్చుటచేత నింకను అలజడి చెలరేగినది. అంతకుముందే సిద్ధపడియున్న యామె భర్త యింకను హెచ్చు నుత్సాహముతో నాతగవు నెదుర్కొన వలసినవాడయ్యెను. ఈ తీరుగ నా యుద్యమము వ్యక్తిసంబంధముగలదై, యెక్కువ పట్టుదలతో సాగినది. బీహారులో ననేక పోరాటములం దారితీరిన యోధాక్రేసరుడగు బాబు ప్రజకిశోరుడు ముందు నిలువబడినాడు. ఆయన పూనిన యే యుద్యమమును గాని సమసిపోవ నిచ్చినటుల నాకు జ్ఞప్తిలేదు.

ఆయాచారము బీహారులో సగము మానవసమూహము చేయగల సంఘసేవను క్రూరముగా నణచివేయుచున్నది. అనేకుల సందర్భములో ముంచిగాలి మంచివెలుతురు అనుభవించు

స్వాతంత్ర్యమును సయితము హరించుచున్నది. అటువంటి
యాక్రూరాచారములపైన తీవ్రయుద్ధమును ప్రారంభించుటకై,
జులయి ఎనిమిదవ తేదీని నిర్ణయించుచు విజ్ఞాపన పత్రము
బయలుదేరినది. స్వరాజ్యయాత్ర నరికట్టు సంఘదురాచారము
లెక్కువయిన కొలదిని, మన మాశించు గమ్యమును చేరుట
కగు మన గమనము హెచ్చుచుండునని తెలియవచ్చుచున్నది.
మన మాన్యతార్థాంగమును పక్షవాతముచే పడిపోవనిచ్చుదు
మేని, ఆత్మరక్షణము గావించుకొనుటగాని, తొట్రుపడకుండ
యితరజాతులతో పోటీకి నిలుచుటకుగాని మనము సమర్థులము
కామనుట తథ్యము.

కాబట్టి ఘోషాపద్ధతిమీదికి పట్టుదలతో దాడిసాగించిన
బీహారునాయకులను నే నభినందించుచున్నాను. ముఖ్యముగా
ఈ సంస్కరణము యొక్కయు, సామాన్యముగా నన్ని సంస్క
రణముల యొక్కయు విజయము ప్రచారకుల పవిత్రశీలముపై
నాధారపడియుండును. ఆ విజ్ఞాపనమీద సంతకములు పెట్టిన
స్త్రీరత్నములపైని చాలబాధ్యత యుండును. వారు తమ ఘోషా
పద్ధతిని విడిచివేసినను, భారతనారీ జనమునకు సహాయమగు
బిడియమును నిలుపుకొందురేని, దుర్భరప్రతికూలములను ధైర్య
ముతో నెదుర్కొని స్థిరముగ నిలుతురేని, వారి ప్రయత్నముల
విజయము వేవేగము తఱుముకొని రాగలదు. ఘోషాపైని
సాగించు నీ యుద్ధమును స్మక్రమముగా నడిపిన యెడల నది
బీహారు స్త్రీపురుషులకు, ఉభయులకును, నిర్దుష్టరూప మగు
సమష్టి ప్రజాసామాన్య విద్యాప్రచారమై యొప్పుగలదు.

ఈనెల ఎనిమిదవ తేదీని, బీహారులో సనేకములగు ప్రధాన కేంద్రములందు సాగింపబడిన ఘోషా వ్యతిరేక ప్రదర్శనములు, వాని నేర్పాటు చేసినవారి యాశలను మించి హెచ్చుగ విజయవంతమై వెలసినవని బీహారు మిత్రు డొకడు వ్రాసిన ఉత్తరము తెలుపుచున్నది. పాట్నాయందలి సభను గుఱించిన 'సర్ప్చిక్లెటు' పత్రికలోని నివేదిక యిటుల ప్రారంభింపబడినది.

'గడచిన ఆదివారము (జూలయి రి వతేదీ) నాడు రాధికాసింహభవనమున జరిగిన స్త్రీపురుషుల యొక్క సమష్టిసభ ఆసదృశ్యమై పఱగినది. అద్భుతవశమున సరిగా సభాసమయమునమాత్రము నిలిచిపోయినను ధారాపాతముగ వర్షముపడినది. అట్టివర్షమును లక్ష్యముచేయక సమావేశమైన జనసమూహము అంత గొప్పది కాగలదని ఎవరును తలంపజాలరైరి. యధార్థమునకు అల విశాలమగు రాధాసింహభవనమున సగభాగము స్త్రీలతో నిండిపోయినది. వారిలో ముప్పాతికమంది, ఆక్రిందటిదినమునఱకు, ఇంతేల? ఒకగంటకాలము క్రిందటి వఱకును ఘోషాపద్ధతికి కట్టుబడియున్నవారలే !

ఈక్రిందిది ఆసభయందు చేయబడిన యొక తీర్మానముయొక్క అనువాదము :—

“ఇచ్చో సమావేశమైన పాట్నానగరవాసుల మగు స్త్రీపురుషులము ఘోషాపద్ధతియను దుష్టాచారమును తొలగించి వేసినారము. అది దేశమునకు, ముఖ్యముగా స్త్రీజనమునకు గణనాతీతమగు నపకారమును గావించినది. ఈయాచారమును రూపుమాపుటలో నింకను సందేహించుచున్న యీరాష్ట్రమందలి ఇతర స్త్రీజనమును గూర్చి పీలగునంత త్వరితముగా దానిని తొలగించి వేయువనియు, తనూలమున తమ విద్యార్జనమును, ఆరోగ్యమును పెంపొందించుకొనువనియు విజ్ఞప్తి చేయుచున్నాము.”

ఘోషాపద్ధతిని మాన్పుకొఱకు తీవ్రప్రచారము సాగించుటకును, బీహారురాష్ట్రమున స్త్రీవిద్య వ్యాపింపజేయు నిమిత్త

మును, తాత్కాలికముగా నొక సంఘము నాసభలో నేర్పాటు
 గావించిరి. ప్రతిపట్టణమునందును, ప్రతి గ్రామమునను మహిళా
 సమితుల నెలకొలుపు సలహానొసగుచు మూడవతీర్మానము
 చేయబడినది. ఉత్తమసతులుగను, నేర్పుగల తల్లులుగను,
 ప్రయోజనపరులగు దేశసేవికలుగను సిద్ధమగు తెఱగున శిక్ష
 ణము బడయుటకై కొంతకాలము స్త్రీలు వసించుటకు దగిన
 మహిళాశ్రమముల నందందు స్థాపించుటకై నాలుగవతీర్మా
 నము చేయబడినది. అయిదు వేలరూప్యములకుపైగా సచ్చటనే
 యాయుద్యమము నిమిత్తమై వాగ్దానము చేయబడెను. ఇరువది
 యైదురూప్యములు మొదలు రెండువందలయిరువదియైదు రూప్య
 ములవఱకు నొసగిన దాత్రీమతల్లులపేరులను నేను గాంచితిని.
 ఆపత్రిక బీహారులో పెక్కుతావులం దట్టినభలు జరిగినటుల
 నివేదికలను ప్రకటించినది. ఆప్రచారమును చక్కగ నియమించి
 యుత్సాహముతో సాగించునెడల, ఘోషాపద్ధతి సత్వరము
 గతమున గలసిపోగలదు. ఇది ఆంగ్ల సంప్రదాయమును దెచ్చి
 పెట్టు నొక యుద్యమము కాదనుటను గ్రహింపదగియున్నది.
 తాము సహజముగ పూర్వాచారపరాయణులయున్ను, హిందూ
 సంఘమునజొరబడిన యనేకములగు దురాచారముల గుర్తించి
 నట్టి ప్రముఖులవలన తమకు పుట్టువుతోడనే యలవడియున్న
 పూర్వాచారపరాయణత్వముతోడనే సాగింపబడిన యుద్య
 మమే యిది. బాబు ప్రజకిశోరప్రపాదుగారును, దూరమున
 లండనునగరమునం దుండి యీ యుద్యమమును కనిపెట్టి
 చూచుచు ప్రోత్సహించుచుండిన బాబు రాజేంద్రప్రసాదు
 గారును పాశ్చాత్యసంప్రదాయమున దిగజారిపోయిన భార

స్త్రీయులకు నమూనాపురుషులు కారు ! వారు పూర్వాచార పరాయణులగు హిందువులు, హైందవసంస్కృతిని సంప్రదాయమును నభిమానించువారు. వారు గ్రుడ్డిగా పాశ్చాత్య నాగరికత ననుసరించువారు కారు; ఐనను దానియందలి యుత్తమ లక్షణముల స్వీకరించుటకు వెనుదీయువారును గారు. కాబట్టి అమూల్యమగు హైందవసంస్కృతినిగాని, ముఖ్యముగా భారత నారీజనమునకు విశిష్టలక్షణమై యొప్పు స్త్రీజనోచితమగు సరళతను, సమ్రతనుగాని యీయుద్యమ మేతీరుననేని భంగపఱచు నేమో యనుచు ధైర్యవిరహితులును, సందేహస్పదులును పొందు భయమునకు అవసరమే లేదు.

స్త్రీజనోద్ధరణము

బొంబాయి భగినీసమాజమునందలి యుపన్యాసాంశములు:—

“స్త్రీజనోద్ధరణ” మనునప్పుడు మనకేమి భావము కలుగుచున్నదో స్పష్టముగా గ్రహించవలయును. స్త్రీ అధఃపతనముపొందియున్న దనుభావము మున్ముందుగా కలుగుచున్నది. అట్లగునెడల, ఆపతనమునకు కారణము లేవియో, ఆ కారణము లెట్లుల సంఘటిలినవో కూడ విచారింప వలసియుండును. ఈయంశములంగుఱించి తీవ్రముగ నాలోచించుట మన ప్రథమ విధిగా నేర్పడుచున్నది. విశాలాకాశమున నొక నలుపోయను నటుల బహుళ సంఖ్యాకులగు మన ప్రజలలో బహుస్వల్ప సంఖ్యాకులకు మాత్రమే యీ ఆందోళన పట్టినదని భారతదేశమంతటను సంచారము చేయుచో నేను గనుగొంటిని. కోట్లాది స్త్రీపురుషులు ఎచ్చటనేని ఇట్టి యాందోళన గలదను జ్ఞానమే

లేక జీవించుచున్నారు. ఈదేశములో పూర్తిగా నూటికి ఎను బదియైదుగురు తమచుట్టు జరుగు స్థితికి దూరులై, యేమియు తెలియకుండనే కాలము గడుపుచుందురు. ఇట్లజ్ఞానులయ్యును ఈ స్త్రీపురుషులు జీవితములో తాము చేయగల యే స్వల్పమునో చక్కగనే, సక్రమముగనే నిర్వహించుచున్నారు. ఇరు తెగలవారికిని ఒకేరీతివిద్య గఱపబడుచున్నది. అంతకంటె సమానముగా విద్యావహీనులుగ నుంటున్నారన దగును. కాని ఇరు తెగలును తగురీతిని పరస్పరము సాహాయ్యము చేసికొనుచుందురు. ఏ ఆర్థములో నైనను వీరి జీవితములు అసంపూర్ణముగ నున్నవనుచో ఆకొఱతకు కారణము తక్కిన నూటికి పదునేనుమందియొక్క అసంపూర్ణ జీవనమునకే ఆరోపింపవలసియుండును. ఈ భగినీసమాజపు సోదరీమణులు నూటి కెనుబదియైదుమందిగ నున్న ప్రజల జీవితములను చక్కగ పరిశీలించి రేని తమ సమాజకార్యక్రమమునకు దగినంత సామగ్రి దొఱకగలదు.

నే నిప్పుడు తెలుపబోవు విమర్శవాక్యములందు పైన బేర్కొనబడిన నూటికి పదునైదుమందిగానున్న ప్రజలగుఱించి మాత్రమే ప్రస్తావించెదను. అప్పుడు సయితము స్త్రీపురుషు లిరువురకును సమానముగా వర్తించు నవరోధములం గూర్చిన విమర్శకు గడంగుట అప్రస్తుత మగును. మన స్త్రీలకును మన పురుషులకును గల తారతమ్యదశలో సాధ్యమగు పునరుద్ధరణమును గుఱించి మాత్రమే మనమీ విచారింప దగును. శాసనసిర్మాణము చాలవరకు పురుషులచేతిలోని కార్యముగ నున్నది. కాని యీ పురుషులు తాము చేబూనిన కార్యమునందు న్యాయము

తోడను, విచక్షణతోడను వర్తించుటలేదు. స్త్రీలు తదంతర్గతమును, అనివార్యమునై పాపగుణముల మన శాస్త్రములం దభివర్ణింపబడియున్న లక్షణములలోని దోషముల నివారించు నిమిత్తమే, స్త్రీజనోద్ధరణకార్యక్రమమున మనపూనికయం దత్యధికభాగము చేరవలసియుండును. ఈ పూనికను వహించువారెవరు? ఎట్లు? నాయల్పబుద్ధికి తోచినంతలో, యీ యుద్యమమును చేపట్టుకొంటు, నిర్మలాత్మలును, స్థిరచిత్తులును, ఆత్మగ్రహశీలలును, సీత, దమయంతి, ద్రౌపది మున్నగువారింబోలు నారీరత్నములను మనము సిద్ధము చేయవలసియున్నాము. అట్టివారినే మనము సిద్ధముచేసితిమా, ఆ అభినవ సోదరీగణము, తమ సాటి ప్రాచీన నారీలలామల తేరవుననే హిందూసంఘమున నిప్పుడు పూజనీయతై వెలయగల్గుదురు. వారి వాక్కులు శాస్త్రవాక్కులతో సరిసమాన మగు ప్రమాణములుగా గ్రహింపబడును. స్మృతులలో నందందు గోచరించు నిందావాక్యములం గూర్చి మనము సిగ్గుజెంది, యచిరకాలముననే వానిని విస్మరింపగలము. హిందూమతమున పూర్వ మటువంటి విప్లవములు ఘటిల్లియే యున్నవి. భవిష్యత్కాలమునను ఘటిల్లగలవు; మన మతవిశ్వాసము సుస్థిరమై యెప్పుగలదు. ఇప్పుడు నే నభివర్ణించిన నారీరత్నముల వంటి నారీరత్నములు ఈ సమాజమునుండి ప్రభవించ్రు గాక యని భగవంతుని వేడుకొనుచున్నాను.

ఇప్పుడు మన స్త్రీజనముయొక్క అధఃపతనమునకుగల మూలకారణముంగూర్చి చర్చించితిమి. ఏయాదర్శముల ప్రాపించుటవలన మన స్త్రీజనముయొక్క ప్రస్తుతదశబాగుపడగలదో

విచారించితిమి. ఆ ఆదర్శములను ప్రాపింపగల స్త్రీలు కొలదిగా నుందురు. కాబట్టి సామాన్య నారీజనము పూనిక వహించు నెడల నెంతవరకు దానిని సాధింపగల్గుదురో విచారించుదము. తమ ప్రస్తుతగతి యెట్లున్నదో చక్కగ గ్రహించుపాటి ప్రబోధమును సాధ్యమగునంతమంది మాననతుల హృదయములందు కలుగునటుల వీరుతమ ప్రదమప్రయత్నము సాగింతురుగాక! ఇట్టిప్రయత్నము సాహిత్యవిద్యద్వారమున సాగగలదని యాశించువారిలో నే నొకడ గాను. ఆ ప్రతిపాదనతో పనిచేయుటన, మనయాదర్శ ప్రాప్తిని అనంతముగా విశంబనముచేయుటే యగును. చిరకాలము వేచియుండుట, యెంత మాత్రము నవసరము కాదని, అడుగడుగున నా అనుభవమే నాకు తెలుపుచున్నది. మున్నుండుగా మన నారీజనమునకు సాహిత్యజ్ఞానము గలపకయే వారి ప్రస్తుత దశను గూర్చిన విషాదకరములగు యధార్థములను వారికి నచ్చచెప్ప గల్గుదుమునుడి! స్త్రీ పురుషునితో సమాన మగు బుద్ధిశక్తి గల సహాధర్మచారిణియై యున్నది. ఆమె పురుషునియొక్క కార్యకలాపములో ప్రతి స్వల్పవిషయమునందును పాల్గొను హక్కుగలదై, వానితో సమానముగా స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యములకును అర్హులదిగా నున్నది. పురుషు డెట్టులనో అట్లే స్త్రీయు తనకార్యక్షేత్రమున కిత్తమస్థానము అలంకరింప నర్హురాలైయున్నది. ఇదిర్వతస్సిద్ధమగుపరిస్థితియేగాని, చదువను వ్రాయను నేర్చుటవలని ఫలితార్థముగ నుండదగదు. దుష్టాచారబలమువలన మిక్కిలి అజ్ఞులును, వ్యర్థులును నగు పురుషులు సయితము స్త్రీలకన్న పునులుగా చూడబడుచున్నారు. అందుకు వారెంత మాత్రము

నర్హులు కారు. అట్టి అధికారము వారి కుండదగదు. మన స్త్రీజనము యొక్క దుస్థితి మూలమున మన యుద్యమములనే కము సగమువఱకు వచ్చి యాగిపోవుచున్నవి. మనము నిర్వహించు కార్యములందు చాల భాగము, చెప్పకోదగిన ప్రతిఫలము నొసగుటలేదు. తన వ్యాపారములో చాలినంత డబ్బును పెట్టుబడి పెట్టక, రూపాయలను వ్యర్థపుచ్చుచు దమ్మిడి దగ్గర పట్టుబట్టు వర్తకుని గతి నున్నాము మనము.

వ్రాయను చదువను నేర్పకుండ, శ్రేష్ఠమును, ప్రయోజనకరము నగు పనిని చాల నిర్వహించుటకు వీలున్నను కూడ, అవి లేకుండ సదా పనిజరుగజాలదని నా గట్టినమ్మకము. అందువలన మన బుద్ధి వృద్ధిగాంచగలదు; నిశితముకాగలదు. మఱి మనపరోపకార సమర్థతకు ప్రేరణ చేకూరగలదు. ఐనను వ్రాయను, చదువను నేర్చుట మాత్రాననే గొప్పవిలువ యుండునని నేను చెప్పబోవుటలేదు. దానికి దగిన విలువను దానికొసగయత్నించుచున్నాను. స్త్రీల అజ్ఞానము సాకుగా గొని వారికి సమానాధికారము లుండదగ వనుటగాని, వాని నిరోధించుటగాని న్యాయముకాదని పల్మరు తెలుపుచుందును. అయినను ఇట్టి సమాజపక్షా హక్కులను నిలువబెట్టుకొనుటకును, అభివృద్ధి చేసుకొనుటకును, ప్రచారము చేయుటకును, స్త్రీలకు విద్యప్రధానము. మఱియు అటువంటి విద్యలేకుండగనే లక్షలాదిజనులు ఆత్మజ్ఞానము బడయగల్గిరనుటయు నిజమే. చాలపుస్తకములు నిరుపద్రవకరమగు నానంద మొసగగలవు. చదువులు లేకపోయినచో దీనిననుభవింప వీలుండదు. విద్య లేని మానవజీవి పశుదశకు దూరుడుకాదనుట అతిశయోక్తి

కాదు. విద్య యనునది పురుషుల కెట్లో స్త్రీలకు నట్లే అవసరమగును. అయినను ఇరువురి విద్యావిధానము నొకేతీరున నుండదగదు. మనప్రభుత్వ విద్యాపద్ధతి తప్పలతడికగా నున్నది. అనేక సందర్భములలో నది హానిని చేకూర్చుచున్న దనుటను మొట్టమొదట మనము గ్రహింపచవలయును. మఱియు స్త్రీపురుషు లిరువురును దానిని పరిత్యజించవలయును. అందు ప్రస్తుతము కాన్పించు దోషముల తొలగించిననుకూడ, అన్ని దృక్పథముల నుండియు పరిశీలించు నెడల స్త్రీలకయ్యది అర్హమగునని నే నెంచను. స్త్రీపురుషు లిరువురును, గౌరవమునకు సమానులే గాని, ఏకరీతిజీవులుకారు. స్త్రీపురుషు లొకరికొకరు పూర్ణత గూర్చు, భిన్నరీతి వ్యక్తులు. ఒకరు లేనిది మఱొకరి యునికిని భావనచేయుటయే అసంభవమగు నంతగా పరస్పరాపేక్షితులుగనున్నారు. కాబట్టి, యీయధార్థ విషయములను గ్రహించు నెడల, స్త్రీపురుషు లిరువురిలో నెవరి స్థితికి భంగము గూర్చు విషయమైనను, ఇరువురికి చేటుదెచ్చు నని తెలుసుకొనుటవసరము. స్త్రీవిద్యా ప్రణాళికను కూర్చునప్పుడు ఈ ప్రధానసత్యమును మనస్సులో సదాజ్ఞప్తి నుంచుకొవలయును. గృహస్థజననమున, వెలుపల నిర్వహింపదగిన కార్యములందు పురుషుడు అగ్రగణ్యుడు. ఆ హేతువు చేత ఆ విషయములందఱికి హెచ్చుజ్ఞానముండవలయుననుట సమంజసమగును. ఇక గృహములోపల జీవనము పూర్తిగా స్త్రీ స్వాధీనమున నడచునది. కాబట్టి గృహవ్యవహారములందును, పిల్లలను సాకుటయందును, వారికిబుద్ధులు నేర్పుటయందును, స్త్రీలకు హెచ్చు విజ్ఞాన ముండు టవసరమగును. ఇట్లనుటచేత, విజ్ఞానముచుట్టు

దాటరాని ఆవరణలుండవలయుననిగాని, కొన్ని విజ్ఞానశాఖలు ఎవరికేని నిషేధములనిగాని అర్థముగాదు. కాని, భోధనా ప్రణాళికలు, మూలసూత్రముల యాధారముపై నిర్మాణమైన తప్ప, స్త్రీపురుషులయొక్క పూర్ణజీవన వికాసము చేకూరబోదు.

స్త్రీలకు ఆంగ్లవిద్య అవసరమా కాదా యను సంశయమును గుఱించి ఒకటి రెండుమాటల దెలిపెదగాక. మనసామాన్యజీవన సరణియందు, ఆంగ్లభాషాజ్ఞానము స్త్రీలకుగాని, పురుషులకుగాని అగత్యము లేదనెడు తీర్మానమునకు నేను నచ్చితిని. సుఖజీవనోపాధి గడించుటకును, రాజకీయోద్యమములందు పాల్గొనుటకును ఆంగ్లభాషకావలయుననుట సత్యమే. స్త్రీలు జీవనోపాధిని తామే సంపాదించుకొనవలెననిగాని, పెద్దవ్యాపారములకు దిగవలెననిగాని నాయభిప్రాయముకాదు. ఇంగ్లీషువిద్య నభిలషించునట్టిగాని, అవసరమగునట్టిగాని కొలదిమంది స్త్రీలు పురుషుల విద్యాలయములందు చేరి సులభముగా దానిని నేర్చుకొనదగును. స్త్రీల కొఱ కేర్పడిన పాఠశాలలందు ఆంగ్లవిద్యను ప్రవేశపెట్టుట మన నిస్సహాయదశను పొడుగించుటకే హేతువగును. ఆంగ్లవాఙ్మయమునందలి అమూల్యరత్నములను స్త్రీలకును, పురుషులకును సమానముగా లభ్యమగునటుల చేయవలయు నని ప్రజలనుటం గూర్చి చదివి యున్నాను. విని యున్నాను. అట్టి యభిప్రాయమును పూనుటలో కొంత పొరపాటు గలదని సవినయముగా మనవి చేయుచున్నాను. ఆ రత్నరాసులను పురుషుల కందుబాటులో బెట్టుచు స్త్రీలకు దూరముగ నుంచుట యెవరి యుద్దేశ్యమును గాదు. మీకు భాషాభి

రుచి గలదేని, ప్రపంచ వాఙ్మయము నంతటిని పఠింప బూని నను మీ కవరోధము కూర్చజాలువా రీ పుడమి లేరు. కాని, ఒక సంఘము యొక్క అవసరములను దృష్టిని పెట్టుకొని విద్యా ప్రణాళికలు నిర్మాణము చేయునప్పుడు భాషాభిరుచి మిక్కుటముగా గల యే కొలదిమందికొరికలనో దీర్చుట పొసగ గలదు. ఇంగ్లీషు చదువుటలో నిప్పుడు వ్యయము చేయుచున్న కాలమును తగ్గించు డని నేను స్త్రీలను, పురుషులను కోరునప్పుడు, వారిప్పుడు బడయుచున్న ఆనందమును భంగపఱచుట నా యుద్దేశ్యము కాదు. కాని, వారింకను సహజ సిద్ధమగు విధానము నవలబించు నెడల తక్కువ వ్యయముతోడను, తక్కువశ్రమతోడను, ఆ ఆనందమునే పొందగలరనుటే నా వాదము. ప్రపంచములో జేగీయమానములగు నమూల్య కావ్య రత్నములుగలవు. అవి కాని, యన్నియు ఆంగమున కూర్చుచేయ బడి యుండుటలేదు. తత్తుల్యమగు దీప్తితో వెలుంగు రచనలు తదితరభాషలందును గలవు. వీని నన్నింటిని మనజనసామాన్య మునకు అందుబాటులోనికి తీసుకొని రావలసియున్నది. అందు కొరకై మనలోని విధ్యాధికులు వానిని మనదేశభాషలోనికి అనువదింప పూనుకొనుట వలన ఆపని జరుగవలసియున్నది.

పై రీతిని విద్యాప్రణాళిక నొకదానిని సూచించినమాత్రాన మనసంఘమునుండి బాల్య వివాహానర్థమును తొలగించినటుల గాదు. లేక స్త్రీలకు సమానహక్కులుసంపాదించి పెట్టినటులను గాదు. ఇక, పెండ్లియైనతోడనే దృక్పథమునుండి జారిపోయిరో యను నటుల అదృశ్యలైపోవు మనబాలికలవిషయ మాలోచి తము. వారు మనపాఠశాలలకు తిరిగిరాదు. తమకొమార్తెల

బాల్యవివాహముల వలన మూడుచున్నట్టియు, తలపున నిలుప
గూడ నట్టియు, నోట వచింపరానట్టియు పాపమును గుర్రెటిగిన
తల్లులు వారికి విద్య చెప్పింప జూడజాలకున్నారు. మఱియు
ఇంకొక తెఱగున నైనను వారిశుష్క జీవితములను సంతసప్రద
ములుగ నొనర్పజాలకున్నారు. పసిబాలను పెండ్లియాడిన
పురుషుడైనను, మోహవిష్టుడైపోయి, పరోపకారచింత విడిచి,
ఆమె విద్యసంగతి పట్టించుకొనడయ్యె. ఇక ఈ బాలికల నుద్ధ
రించువా రెవరు? ఈప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరముకూడ, స్త్రీలసమస్య
పరిష్కారమందే చేరుచున్నది. ఈ ప్రత్యుత్తర మెంతటి కఠిన
మైన దైనను, అది ఒక్కటియే. ఆమెభర్తతప్ప ఆమె ప్రసక్తిని
పూనువారు వేటొకరులేరు. పసిదగు పెండ్లాము తనను చేబట్టిన
మగని మతిని త్రిప్పజాలు ననుకొనుట వ్యర్థము. ప్రస్తుతకాల
మునకైనను ఆకష్టపుపని పురుషునికే విడిచివేయవలసినదిగ
నున్నది. పీలుపడునెడల, బాలభార్యల జనాభాను తేల్చుకొర
దను. మర్యాద పూర్వకముగా నైతికప్రేరణ సాహాయ్య
మున, వారి పెండ్లాడిన మిత్రులందరిజేరి తమయోగక్షేమము
లను పసివారగు సతులతో ముడివేసికొనిన ఘోరపాపము
లను వారుగ్రహించునటుల చేతును. తమసతులకు ఉచిత
విద్యగఱపి, వారు కేవలము పిల్లలగనుటకేగాక, సంతానమును
సక్రమముగా పెంచుటకును ఆర్థులగునటుల చేయువరకును,
తాము పూర్ణబ్రహ్మచర్యమును పూననియెడలను, తమపాపము
నుండి పునీతులు కాజాలరని వారిని హెచ్చరింతును.

ఈ విధముగ చూచుచో, ఈ భగినీసమాజమువారు తమ
సామర్థ్యమును వినియోగపఱచుటకు ఫలప్రదము లగు కార్య

క్షేత్రము లనేకము కనుగొనగల్గుదురు. విశాలతర సంస్కార
 ణోద్యమములను ప్రస్తుతము విడిచివేసి, దీక్షాపూర్వకముగ
 పూనికవహించు టవసరమగునంత కార్యరంగము యెదుటనే
 గలదు. స్వరాజ్యమును గుఱించి నోట నొక్కమాటనైన పలుక
 కుండ, ఆ మహోద్యమమునకు ఘనతరసేవ లొనర్చు వసతులు
 గలవు. ముద్రణాలయములు లేనికాలమున, ఉపన్యాసముల
 కవకాశము లంతగా లేనిసమయమున, ఇప్పటివలె దినమునకు
 వేయిమైళ్ళేగాదు, ఇరువదినాలుగుమైళ్ళప్రయాణమైన సాగు
 వసతులు లేనిదినములలో, మన యాదర్శములను ప్రచారము
 చేయుటకు ఒక్కటే సదుపాయముండెడిది. అది మన 'చైదములు'.
 మన 'చైదముల' మహత్వము చాల గొప్పది. ఈనాడుమనము
 వాయువేగముతో నిటునటు పరువులుపెట్టుచున్నాము; ఉప
 న్యాసపరంపరల కురియుచున్నాము; వార్తాపత్రికలకు వ్యాస
 ముల వ్రాయుచున్నాము. ఇంతచేసినను కార్యసిద్ధి యగుట
 లేదు. నిరాశతో మనము చేయు విలాపములు మిన్నముట్టు
 చున్నవి. ఎన్నెన్నియో వ్యాసములను, ఉపన్యాసములను
 ప్రజాశిక్షై విసరివేయు నీకాలమునకంటె, పూర్వకాలమున మన
 'చైదములు' హెచ్చుమహత్వము కలిగియుండెడివని నామట్టుకు
 నేను విశ్వసించుచున్నాను. మీసమాజమువా రేమి చేసినను
 శ్శబ్దముగాను, నిరాడంబరముగాను జరుపు మీ చేతలకే
 హెచ్చు ప్రాధాన్యత నిత్తురుగాకయని మిమ్ముంగూర్చిన
 గాహృదయపూర్వక ప్రార్థన !

స్త్రీల కర్తవ్యము

ఒక విద్యావతియొక్క లేఖలోని యంశములు:—

“అహింస, సత్యాగ్రహముల మూలమున ఆత్మయొక్క ఘనతను లోకమునకు మీరు చాటియున్నారు. పురుషుని అపరప్రకృతిని జయించుటయెట్లాయను సమస్యను పరిష్కరించుటకు ఈ రెండుశబ్దములును దారిజూపుచున్నవి.

మనబిడ్డలు స్వయంసహాయములు కాగోరునుమేని, వృత్తులద్వారా విద్య నేర్పుటనునదే నొప్ప ఆదర్శము; విద్య నేర్పుట కదియొక్కటే మార్గము కూడను.

మా స్త్రీసమస్యపరిష్కారము చేయువని మిమ్ము కోరుచున్నాను. స్త్రీసమస్యనునదియేలేదని రాజాజీపలుకుచున్నాడు. రాజకీయములందని ఆయన భావమైయుండును. ఈ న్యోగములన్నియు పురుషులకువలెనే స్త్రీలకును సమానముగా లభ్యములగునటుల శాసనరూపేణా బహుళః చేయవలెనగును. కాని మేము స్త్రీలమును, అట్లుగుటచే పురుషులకంటె భిన్నలక్షణములు గలవారముననెడు యథార్థవిషయములును మారజాలవు. మా అపరప్రకృతిని జయించుటకు అహింస, సత్యాగ్రహమునను నూత్రములకంటె అదనమగునవి మాకవసరము. పురుషునివలెనే స్త్రీయు ఘనతరవిషయముల సాధింపగోరుచుండును. పురుషుడు తనఅతిశయభావమును, మోహమును, హింసాప్రేరకమగు పశుభావమును జయించుటకు, అహింసాబ్రహ్మచర్యములు వానికెట్లవసరమో, పురుషస్వభావమునకు భిన్నముగా స్త్రీకి నైజలక్షణములై యొప్పు దుష్టప్రకృతుల జయించుటకువలయుధర్మనూత్రములు స్త్రీకిని అవసరములగును. ఆమెయొక్క స్త్రీ నైజ స్వభావములును, స్త్రీ యగుటచేత ఆమెను పెంచిన విధానమును, స్త్రీయగుటచే ఆమెకైకల్పింపబడిన వాతావరణమును అన్నియు ఆమెకుగృతిరేకములే. ఆమె ఏ పని చేయవలెనను, ఇచ్చియే, అనగాస్వభావము, పెంపకము, పరిసరములు సదా శ్రోవకర్తమునచ్చి సాగిపోవలెను. “ఇంతకు, ఆమె ఆడుదేగా! అనెడు మాములు తిరస్కార వాక్యమునకు అవకాశము గలుగుచున్నది. “స్త్రీత్వమామె మెడకు గుదిబండ్” అనునప్పుడు నాయభి

ప్రాయ మిది. మాకు సరియైన పరిహారమార్గము దొఱకినయెడల, చక్కగా వృద్ధిపొందగల విధానము తెలిసినయెడల సానుభూతి, మార్దవము మొదలగు మా సహజలక్షణములు మాకవరోధములుగ నుండుటకుమారుగా మాకుసహకారము లగునటుల చేసికొనగల్గుదుము. పురుషుల సందర్భమునను, పసిబిడ్డలసందర్భమునను మీరుదూపు సరిహారసాధనము వంటివి మాలోపలనుండి రావలసియున్నవి.

స్వభావము, పెంపకము, పరిసరములు అంటినిగదా! నామాటలు స్పష్టపడుటకై ఒక దృష్టాంతమును బెలిపెదగాక :

పిల్లలయెడ మాతృధర్మము నెఱపుటకై దయ, కోమలహృదయము, జాలియనునవి స్వభావసిద్ధముగనే స్త్రీలయందుండవలయునందురు గదా! ఆసెకు తెలియకుండనే యీగుణము లాసెను పట్టుకొనియుండును. కాబట్టిపనులు చక్కబెట్టవచ్చినప్పుడు ఆసె ఆవేశపూరిత యగుచుండును. పురుషులతో మెలగునప్పుడు తడబడుచుండును. కూడనిసమయములందును కోమలహృదయము చూపుచుండును. ఉద్రేక స్వభావము గలదిగాన-తేలికగా ఆడంబరము నకులొనై సామాన్యముగా చిలిపిప్రళోపల ద్రొక్కును. నేను మిమ్ముచూడవచ్చినప్పుడు అసమానేతమున బాగ్గాన నెంతగనో వాఙ్మించినదాననయ్యును, ఆ యాలోచనముతోడనే గతరాత్రి యంతయు గడపినదాననయ్యును, మీ సమ్మతిమున నన్నమీరు కూర్చుండగోరినప్పుడు, నేనుపోయి స్థూలకాయుడగు శ్రీదేశాయిగారివెనుక నొదిగి కూర్చుంటిని. నేనేమియు వినజాలకపోతిని. మిమ్ము చూడ జాలకుండ జేసికొంటిని. ఎంత చిలిపితనమో! ఇంతియగాక, నే నేమియు వివరింపజాలనైతిని; నోరు మెదపజాలనైతిని. ఇవంతయు సులభముగా నన్ను లాగిపట్టు బిడియమునకే నేవారోపింతును. తగినశిక్షణ మున్నయెడల ఈలోపము నివారణ గూర్చుకొనదుమాట నిజమే. కాని అప్పుడు అది కాకున్న దనిగంటిదే మఱొక చిలిపిచేష్టకు పాల్పడియుండును.

ఇట్టి యుదాహరణల నింకను బెలుపుచు నాభావమును వివరింపవలసిన యగత్య ముండదనుకొందును. అన్నిరకాల ఆడువారితోడను మీకుగల

యనుభవము కలవారుగాన, స్త్రీలను సాయైన తోగలలో బెట్టుటకు పూర్ణ సమర్థమగు మాత్రము కొఱవడి యున్నదని నేననుట సమంజసమో కాదో మీకే తెలియును.

హరిజనపత్రికను చదువుమని మీరు నాకు సలహా నిచ్చియున్నారు. నే నాతురతతో చదువుచున్నాను. సరే, ఇంతవఱకును నా హృద్గతభావమునకు దగినసలహా నాకు దొఱకలేదు. నూలునడకుట, జాతీయ స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాడుటమాత్రమే మీ శిక్షణాంశములుగ నున్నవి. పూర్తిసమస్యా పరి హారమం దున్నట్లు కాన్పించదు. నూలు నడకునట్టియు, కాంగ్రెసుమొకటా ఆదర్శముల ప్రకారము పనుల చేయ గడగునట్టియు స్త్రీలను నేను చూచి యున్నాను. ఆయినను, స్త్రీలయిన కారణమున వారి కారోపణచేయబడు పొరబాటులను వారు చేయుచున్నారు. స్త్రీ పురుషునివలె మారవలయునని నేను కోరుటలేదు. కాని, పురుషులకు వారి దుష్ప్రవృత్తిని నివారణకై అహింసాధర్మము నేర్పినటుల, స్త్రీల మెత్తదనమును నివారించుట కేదేని ఉపాయమును దెలుపుడు. మా స్త్రీలక్షణములను నద్వినియోగము చేసుకొను టెట్లలో, మా లోపములను గుణములనుగ మార్చుకొను టెట్లలో కరుణించి తెలుపుడు.

మా స్త్రీజనమును గుఱించి సదా నన్ను బాధించు విషయ మిదియే. ఎవ రైనను తిరసాగారముగా ఎంతైనా స్త్రీయేగా అనగా వినినప్పు డెల్ల గోవము వెలిగ్రకుగ నుద్దేశము గల్గును. ఆసలు గోవ ముండినగదా! ఈ విషయమును గుఱించి నే నొక పురుషునితో ముచ్చటించగా ఆయన నవ్వి యిట్లనినాడు:—

‘మన స్నేహితుని యింటనున్న ఆ బిడ్డను చూచితివిగా? వాడు రైలెక్ట్రా నట్లు అటసాగించినాడు. భుక్ భుక్ ఆనుచు గెంటుకొనుచుపోయి ఘమ్మని స్తంభానికి కొట్టుకొనినాడు! స్తంభమునకు చుట్టు తిరిగిపోక వాడు భుజ ముతో దానిని నెట్టి పాటనేయ నెంచినాడు. కుష్టుతనముగా దానిని త్రోసి పాటనేయగల ననుకొనినాడు. వాని సంగతి జ్ఞప్తి వచ్చుచున్నది. నీవు చెప్పనది మన సత్వమునకు సంబంధించిన విషయము. అట్టిదానిని ఆర్థముచేసి

కోవలయు నని, పరిష్కారము చేసినేయవలయునని నీవు చేయు ప్రయత్నము చూడ నాకు నవ్వు వచ్చుచున్నది.

నేను మహిళోద్యమమునకు చేయు సేవ, సత్యాగ్రహమును కనిపట్టుటతో ప్రారంభ మయినదని గర్వపడుచుంటిని. ఇప్పు డీ యుత్తరమును వ్రాసిన యునతి, పురుషులకు కంటె భిన్నముగా నుండు నుపాయమేదో స్త్రీలకు కావలసి యుండునని అభిప్రాయము తెలుపుచున్నది. అట్లగు నెడల పురుషు డెవ్వడును ఆ సమస్య పరిష్కారమును కనుగొనజాలడు. ప్రకృతియే వానిని స్త్రీకన్న భిన్నముగా చేసియున్నది. గావున, అతడెంతగా ప్రయత్నించినను, విఫలుడు కావలసినదే. కట్టుక్రింద పడ్డ కప్పకే ఆకట్టక్కడ నొక్కుచున్నదో తెలియవచ్చును. కాబట్టి తుదకు స్త్రీయే తన కేమి కావలయునో సాధికారముగా తెలుప గల్గును. స్త్రీయు, పురుషుడును ప్రధానాంశములలో ఒక్కటే యనియు, అత్కారణముచేత వారి సమ్యయ ప్రధానముగా నొక్కటేయనియు నాయభిప్రాయము. ఇరువురిలో నున్న ఆత్మ ఒక్కటయే. ఇద్దఱునొకే జీవితమును గడుపుచున్నారు; ఒకేరీతి భావముల గలిగి యున్నారు. ఒకరు రెండవ వారి అర్ధాంశముగ నుంటున్నారు. ఒకరు రెండవ వారికి కార్యరూపమున తోడ్పడనిది జీవితము కొనసాగదు.

కాని, ఏదో విధముగా పురుషు డనేక యుగములనుండి స్త్రీని తననశము చేసికొనియున్నాడు. కాబట్టి స్త్రీ తాను పురుషుని కన్న తక్కువయే యను భావమును కల్పించు కొనినది. స్త్రీ తనకన్న తక్కువయని పురుషుడు కపట స్వార్థముతో చేసిన బోధను విశ్వసించినది. అయినను పురుషులలో ధర్మ

ద్రష్టలు మాత్రము ఆమెకు సమాన ప్రతిపత్తి నంగీకరించి యున్నారు.

అట్లయ్యును కూడ, ఏదో యొక సందర్భమున, విభాగము సంఘటిలిన దనుటకు సందేహము లేదు. ఇద్దఱును ప్రధానముగా ఒక్కటియే యైనను స్వరూపమునం దిరువురి మధ్యను ముఖ్యమగు భిన్నత్వ మున్న దనుటయు సత్యమే. కాబట్టి యిరువురి వ్యాపారములును భిన్నముగ నుండవలసి వచ్చినది. చాలమందిస్త్రీలు పూనుకొను నటువంటి మాతృధర్మ నిర్వహణమునకు, పురుషుల కవసరములేని లక్షణములు కావలసి యుండును. స్త్రీనిశ్చిత్తిపరాయణ; పురుషుడు స్రవృత్తిప్రియుడు. స్త్రీ ప్రధానముగా గృహనిర్వాహకురాలు; పురుషుడు జీవనోపాధిపంపాదకుడు. ఆమె ఆహారమును సంరక్షించి పంచి యిచ్చినది. ఆమె సర్వవిధముల రక్షకురాలే. జాతియొక్క పసి పాపలనుసాకెడు లలితకళ ఆమెయొక్క ప్రత్యేకవిశిష్టాధికారము. ఆమె రక్షణయే లేనిచో జాతి అంతరించి పోవలసినదే !

ఆహారమందిరమును విడనాడి, గృహసంరక్షణకై తుపాకీని చేబూను నటుల స్త్రీని, నియమించినను, ప్రోత్సహించినను అట్టి స్థితి స్త్రీకిని, పురుషునకునుగూడ పతనహేతువే యగునని నా అభిప్రాయము. అది మోటు జీవనదశకు మఱియుటయును, విలయమునకు ప్రారంభమును నగును. పురుషుడు స్వారి చేయ వలసినట్టిగుఱ్ఱమును తాను స్వారి చేయబూనుట వలన స్త్రీ తాను పతనము గాంచి పురుషుని పతితుని చేయును. తన సహధర్మ చారిణిని ఆమె విశిష్ట వ్యాపారమును త్యజించు నటుల ప్రోత్సహించినను, బలాత్కరించినను ఆ పాపము పురు

మని నెత్తిపై బడును. గృహముపై నితరులు దాడి వెడలి నప్పుడు దానిని సంరక్షించుటలో నెంత శౌర్యము గలదో, ఆ గృహమును దిద్ది చక్కని స్థితియందుంచుటలోను సమానమగు శౌర్యమే కలదు.

లక్షలాది జానపదులను, వారికి సహజముగా పరిసరము లందు చూచునప్పుడును, చిన్న సేవాగ్రామమును ననుదినము కనిపెట్టి చూచునప్పుడును, సహజమగు కర్మక్షేత్రవిభాగము నాకు కండ్లకు గట్టి నటుల గోచర మగుచుండును. స్త్రీలలో కమ్మరము, వడ్రము చేపట్టినవారు లేరు. కాని, పొలములలో బరువుపని పురుషులే చేయుచున్నను, స్త్రీ పురుషు లిరువురును గూడి పాటుపడుట గలదు. స్త్రీలు గృహములను దిద్ది సాకు చుందురు. వారు కొలదిపాటి కుటుంబాదాయమునకు కొంత పెంపు కూర్చు చుందురు. ఐనను ప్రధానముగా జీవనో పాధిని గడించుపని పురుషుడే చేయుచుండును.

ఈ కర్మక్షేత్ర విభాగమును గుర్తించిన పిమ్మట తక్కినవిషయములలో స్త్రీ పురుషు లిరువురకును వలయు సామాన్య గుణములును, సంస్కృతియు నేక రీతిగనే యుండునని తెలియుచున్నది.

జీవన మహిమమగ్నము నేను తోడు చేర్చిన దేమందురా, వ్యక్తులకుగాని, జాతులకుగాని ఏ జీవనవృత్తి ననుసరించువారైనను, యెల్లరకును సత్యమును, అహింసయు గ్రాహ్యములని తెలుపుటయే. ఈ ధర్మసూత్రము ననుసరించి, స్త్రీ నిర్వివాదముగా నాయకత్వము వహించి, మానవజాతి పరిణతియందు

తన ఆర్హస్థానము నాక్రమించి తన కాపాదించిన హైన్యతను బాపుకొనగల దనెడు మహళయము నాకు గలదు. దాని నామె జయప్రదముగా సాధింపగల్గు నెడల, సర్వమును కామ సంకల్పమునకు లోబడి నిర్ణయ మగుచున్నదనియు, దాని ననుసరించియే నడచుచున్న దనియు చెప్పెడు నవీన సిద్ధాంతమును విశ్వసింపక, దానిని పట్టుదలతో త్రోసిపుచ్చ వలయును. నాప్రతి పాదనను సరళభాషలో తెలుపలేక పోతి నేమో యని జంకుచున్నాను. అయినను నాభావము తెల్లమై యుండునని నమ్ముచున్నాను. రణక్షేత్రములో చేరి తీవ్రముగా పోరుచున్న లక్షలాది జనము కామ ప్రేరితులై యటుల గావించు చుండి రందురా అటులనే సస్యక్షేత్రములలో గూడి పాటుపడు సేద్యపరులును అట్టి ప్రేరణలకు వశులగువారు గాని, అందు చిక్కుపడు వారు గాని కాజాలరు. ఇట్లనుట వలన స్త్రీపురుషులందు నెలకొని యున్న నైజప్రేరణ వీరియందు లేదని నేను చెప్పటగాని, సూచించుటగాని లేదు. ఆధునిక కాలమున శృంగార వాఙ్మయమునకు మఱిగిన జనమును వశము చేసికొనినంతగా వారిని కామవాంఛ వశము చేసికొన జాలదనుట నిశ్చయము. నిష్కరిసత్యబద్ధమగు యథార్థజీవనము నెదుర్కొనవలసియున్న స్త్రీకిగాని, పురుషునకుగాని అటువంటి విషయములతో ప్రసక్తి పెట్టుకొనుటకు అవకాశము దొఱకదు.

స్త్రీయన అహింసామూర్తియే యని యీ పత్రికలో పల్కారు వ్రాసియున్నాను. అహింస యనగా అనంతప్రేమ. అనంతప్రేమ యనగా బాధ నోర్పుటలో అంతులేని శక్తి. పురుషునికి జననియై పఱగు స్త్రీయందుతప్ప యీశక్తి ఎవరిలో

హెచ్చుగ గనంగలము? మొదటి తొమ్మిది మాసములు చంటిబిడ్డ నామె చేతులలో బెట్టుకొని, పాలిచ్చుచు సకల కష్టములందును ఆనందమునే చూచు స్త్రీయే ఆశక్తిని జూప జాలునది. ప్రసవవేదనను మించగల బాధ వేటొండేమి యుండ గలదు? సంతానము జూచుకొను సంతోషమున ఆమె దానినెల్ల మఱచుచున్నది. మఱియు తనబిడ్డ దినదినము వృద్ధిగాంచు కొఱకు కష్టపడున దెవ్వరు? అట్టి తనప్రేమ నామె సర్వ మానవకోటి యెడను జూపుగాక! తాను పురుషుని కామ ప్రయోజనమున కనువగు సుపకరణ మను మాట మఱచును గాక! అప్పుడు స్త్రీ తల్లియై, సృజన కర్త్రిణియై నిరాడంబర ముగ దారిజూపు మార్గదర్శినియై, పురుషునిచెంత నిలిచి సగౌరవముగా తన అర్హపదవిని అధిష్ఠింప గలదు. రణజ్వాలలో జిక్కుకొనిపోయి, శాంతిసుధకై పరితపించుచున్న లోకమున కామె శాంతిపాతముల నేర్పగలదు. సత్యాగ్రహోద్యమము పుస్తకములనుండి నేర్చుకొను చదువులనుకొరదు. బాధానుభవము ద్వారమునను, విశ్వాసము ద్వారమునను లభ్యము కాగల సుధృఢహృదయమే సత్యాగ్రహమున కవసరము. అట్టి సత్యాగ్రహోద్యమమున నాయకత్వము వహించుటకు స్త్రీయే అర్హురాలు!

తన గర్భస్థుడైయున్న బిడ్డకు ప్రాణహాని కల్గునేమో యను కారణమున, మత్తుమందు నంగీకరింపని యొక నారీలలామ గాధను, కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట నేను పూనా శసూక్ చికిత్సాలయమున రోగిశయ్యయందు బడియుండగా నాయుపచారకురాలు జాలితో నాకు తెలిపినది. ఆమె బహుబాధకరమగు

శస్త్రచికిత్సను పొందవలసినచ్చెనట. ఎవని ప్రాణరక్షణకై
యెంత బాధయెనను లెక్కలోనిది కాజాలదో అట్టిబిడ్డను
గూర్చిన తనప్రేమయే ఆమెతీసికొనిన మత్తుమందు! తమమధ్య
మున అటువంటి వీరవసిత లెందరినో కలిగిన స్త్రీజనము,
తమ స్త్రీజన్మమును తృణీకరించుకొన కుందురుగాక! తాము
పురుషులై పుట్టలేదేయని పరితపింపకుందురుగాక! ఆవీరవసిత
చరిత్రను నేను జ్ఞప్తిచేసికొనినప్పుడెల్ల, తనస్థితిని గ్రహించిన
మాత్రాన గర్వింపదగిన స్త్రీజన్మ నాకు రాదయ్యెగదాయని
మత్సరము పొందుచుందును. స్త్రీ పురుషుడుగా జన్మింప
వాంఛించుట కెంత కారణము గలదో, పురుషుడు స్త్రీయైపుట్టు
టను వాంఛించుటకును సంతటికారణము గలదు. అయినను ఆ
యిచ్చ నెరవేఱునదికాదు. మన మేస్థితిలో పుట్టితిమో, ఆ స్థితి
యందే ఆనందమును బడయుదముగాక! ప్రకృతి మనకు నిర్దే
శించిన ధర్మమును సంతోషముగా నిర్వహింతముగాక!

స్త్రీల కార్యరంగము

ప్రశ్న:— “ఆహారమందిరమును విడనాడి గృహరక్షణకై తుపాకిని
చేబూనునటుల స్త్రీని నియమించినను, ప్రోత్సహించినను అట్టి స్థితి స్త్రీకిని,
పురుషునకునుగూడ పతనహేతువే యగునని నా యభిప్రాయము. అది మోటు
జీవనదశకు మరలుటయు, విలయమునకు ప్రారంభము నగునని మీరకు
చున్నారు. సరే పొలములలోను ఫ్యాక్టరీలలోను పాటుబడు లక్షలాది
స్త్రీలసంగతి యేమి? వారు ఆహారమందిరములను విడనాడి, జీవనోపాధిని
సంపాదింప బలాత్కరింపబడు చున్నారుగదా! మీరు పారిశ్రామిక విధాన
మును రద్దుపఱచి, శిలాయుగమునాటికి మరల వాంఛింతురా? అది మోటు
జీవనదశకు మరలుటయు, విలయమునకు ప్రారంభమును కాదా యేమి?”

స్త్రీలచే పనులుచేయించు పాపము పొరయనట్టియు, మీ రాదర్శముగ చూప గలట్టియు ఆ నూతనదశ యెట్లుండును ?

సమాధానము :—పదిలక్షలమంది స్త్రీలను నంటశాలల విడిచివేసి జీవనోపాధి సంపాదించుటకై పోవునటుల చేయుట తప్పే యగును. అయినను అది తుపాకీని భుజమున దాల్చు నటుల చేయుటంతటి దోషము కాదు. పాటుపడుటలో సహజముగా పొజయునట్టి మోటుతన మేమియులేదు. గృహకృత్యములను సవరించుకొనుచు పొలములలో ఐచ్ఛికముగ పని చేయుటలో మోటుతనము నాకేమియు కనిపించుట లేదు. నాయూహప్రకారము నూతన సభ్యతయందు అందరును తమ పాటునకు దగినటుల ప్రతిఫలమును పొందుకొనుట తమశక్త్యను సారము పనులు చేయుదురు. స్త్రీలు ప్రధానధర్మముగా గృహనిర్వహణమును స్వీకరించి నూతన సభ్యతయందు ఏ కొలది కాలమో వారి తరపనుల చేయగల్గుదురు. నూతన సభ్యతయందు తుపాకి సుస్థిరమగు సహజలక్షణముగ నుండునని నే ననుకొనను. దాని వినియోగము, పురుషులందు సయితము, క్రమేణా తగ్గించివేయబడును. అది వాడుకలోనున్న కాలము నందును అనివార్యమగు ననర్థముగా మాత్రమే సహింపబడును. అయినను, స్త్రీలు దానిందాకి మలినగాత్రులగుట నేను సహింపజాలను.

స్త్రీలు - సత్యాగ్రహము

దండి ఉప్పు సత్యాగ్రహయాత్రాసమయమున చేయబడిన విజృంభి :-

ఈ ధర్మసంగరమున జేరుకొంటు కుండలు సోదరీమణులు చూపు ఆత్మరత నాకు శుభసూచకముగా కాన్పించుచున్నది. ఉప్పుపన్ను నెదిరించు పోరాటము ఎంత ఆకర్షవంతముగా కాన్పించుచున్నను, స్త్రీలు కేవలము దానికి మాత్రమే పూనుకొనువా రగుచో వారురూపాయిని దమ్మిడికింద మాన్చుకొనువా రగుదురనుట తెల్లమగుచున్నది. వారు పెద్దగుంపులో నణగిపోవుదురు; తాము ఏబాధానుభవముకొంటకై తపించుచుండిరో అయ్యది లభ్యము గాదు.

దౌర్జన్యరహితమగు ఈపోరాటములో పురుషులభాగము కన్న స్త్రీలకు హెచ్చుగా నుండదగును. స్త్రీని 'అబల' యనుట అపరిచితము. అట్లనుటచే పురుషుడు స్త్రీయెడ అపరాధము చేసినవాడగుచున్నాడు. బలమనగా 'పశుబల' మను అర్థము చెప్పకొను నెడల, పురుషునికన్న స్త్రీ తక్కువ పశుప్రాయయే. అటులగాక, బలమనగా "నైతిక బల" మను అర్థము చెప్పకొను నెడల, పురుషునికన్న స్త్రీ యెన్నియో రెట్లు హెచ్చుగ గణనీయ యగును. ఆమె హెచ్చు అంత ర్దృష్టిగలది కాదా? ఆమె హెచ్చు స్వార్థత్యాగిగదా? ఆమె యందు క్షమాశక్తి హెచ్చుగ నుండునుగదా? సాహసమునను ఆమె మిన్నయేగదా? స్త్రీ లేనిచో పురుషుడు కొఱగాడు. దౌర్జన్య రాహిత్యము జీవనధర్మమగు పక్షమున, స్త్రీలే భవిష్యద్యుగ మనవలయును.

ఇప్పటికెన్నెయో సంవత్సరములనుండి నేనీసంకల్పముతో ముత్యముచున్నాను. సబర్మతీ ఆశ్రమస్త్రీ) య పురుషులతో పాటుగా తమను తోడ్కొనిపోవ్వని యొత్తిడిచేసినప్పుడు వారు కేవలము ఉప్పుచట్టముల భగ్నపటచుటకంటెను, ఘనతరకార్యమునే చేయనుండుట దైవసంకల్పమని నాలోపల నొకశకునము పలికినది.

వారుచేయగల ఆకార్యము నాకిప్పుడు ద్యోతకమగునటుల తోచుచున్నది. కల్లు దుకాణాలదగ్గరను, విదేశీగుడ్డలసాపుల దగ్గరను 1921 సం॥లో జరిగిన పికెటింగు, అనుకొనినదాని కంటెను హెచ్చుజయప్రదముగా కొంతవఱకు సాగినను, అందు దౌర్జన్యము జోటబడుటవలన విఫలమైనది. నిజమైన భావపరివర్తనను కల్పించవలసియున్న యెడల, పికెటింగును వఱల ప్రారంభము చేయవలెను. పికెటింగు చివఱవఱకు శాంతముగా జరుగవలయునెడల, దానికిసంబంధించిన ప్రజలకు హితముగఱపుటలో ఈమార్గము అన్నింటికంటె సత్వరస్థి నొసగగలదు. అందు బలత్కారముండదగదు. పరివర్తనము వలనను, నైతిక ప్రేరణవలనను సాధింపవలయును.

మత్తసారా, మత్తద్రవ్యముల నిషేధము, విదేశనస్త్ర బహిష్కరణము తుదకు శాసనద్వారమున జరుగవలసిన పనులే. కాని, సుస్పష్టమగు విధమున క్రిందినుండి (నామాన్య ప్రజలనుండి) ఆయొత్తిడి చూపట్టిననేగాని ఆశాసనము వచ్చు నటుల లేదు.

అవి రెండును జాతికి ముఖ్యవసరమే యను విషయమును ఎవరును కాదనుటలేదు. త్రాగుడును, మత్తపదార్థ సేవనమును

వానికలవాటుపడిన వారియొక్క నైతికక్షేమమును భ్రష్టము చేయుచున్నవి. విదేశవస్త్రము జాతియొక్క ఆర్థికమూలాధారములను పెకలించివేసి, లక్షలాదిజనమును నిరుద్యోగుల జేయుచున్నది. ఆ ఆపద గృహములం దనుభవింపబడున దగుట చేత, స్త్రీలు బాధపడుదురు. త్రాగుబోతు లగువారు మగలు గాగల స్త్రీలు, ఒకప్పుడు సరళముగను, శాంతిప్రదముగను నడిచినతమగృహములలో త్రాగుడుపిశాచి ప్రవేశించి యెట్టి ఘోరములగావించినదో బాగుగ నెఱుంగుదురు. మనగూడెము లందలి లక్షలాది స్త్రీలు నిరుద్యోగ మన నేమియో బాగుగ నెఱుంగుదురు. చర్ఘాసంఘ మినాడు లక్షకుపైగా స్త్రీలు కుపయోగ పడుచుండ పురుషులలో పదివేలమందికి తక్కువ గానే అది యుపయోగపడుచున్నది.

ఈ యుద్యమద్వయమును స్త్రీలు చేబట్టి, వానిలో ప్రాచీణ్యము సంపాదించురేని, జాతీయస్వాతంత్ర్యమునకు పురుషుల కంటె హెచ్చుసేవ చేసినవారగుదురు. వారి కీనాటి వఱకు చేజిక్కియుండని అధికారము, ఆత్మవిశ్వాసము వారికైనసము కాగలవు. విదేశవస్త్ర వ్యాపారులకును, ఆ వస్త్రముల కొను వారికిని, సారా లమ్మువారికిని, త్రాగుడున కలవాటుపడిన వారికిని విజ్ఞాపనలు స్త్రీలు చేయునెడల వారి హృదయములు కలుగక తప్పదు. ఏదెట్లున్నను, ఈనాలుగు రకములవారికిని స్త్రీలు హింస గావించిరనిగాని, హింస తలపెట్టిరనిగాని ఎవరును సంశయింపబోరు. అంత శాంతియుతముగను, అంతటి ఆత్మరత తోడను జరుగు ఆందోళనను గుఱించియే దొరతనమును చిర కాలము ఉపేక్ష వహింప జాలరు.

ఆయాందోళన స్త్రీలచేత ప్రారంభింపబడి, ప్రత్యేకముగా వారిచేత నడుపబడుటలోనే చమత్కార మున్నది. వారు తమ కవసర మగునంత సాహాయ్యమును పురుషులనుండి కొర వచ్చును; పొందనువచ్చును. కాని, పురుషులు స్త్రీల అధ్యక్షత క్రింద పనిచేయవలయును.

ఈ ఆందోళనమునందు వేలకొలది స్త్రీలు, చదువుకొనిన వారుగాని, చదువు రానివారుగాని పాల్గొనగల్గుదురు.

ఉన్నతవిద్యల గణచిన స్త్రీలైనను, ప్రజాసామాన్యముతో క్రియాపూర్వకముగ ఐక్యభావము గల్పించుకొనుటకును, నైతి కముగను, ఆర్థికముగను వారికి సాహాయ్యముచేయుటకును నేను చేయు విజ్ఞాపన ననుసరించి అవకాశము గలవారై యుందురు.

విదేశనస్త్రు బహిష్కార సమస్యను వారు పరిశీలించి చూచినయెడల, ఖద్దరుద్యమము లేనిదే అది సాధ్యము కాదని గ్రహించ గల్గుదురు. భారతదేశమునకు కానలసినంత గుడ్డను సన్నిహిత భవిష్యత్కాలమున మిల్లులు తయారు చేయజాలనని మిల్లుల యజమానులే యొప్పుకొందురు. అనుకూల పరిస్థితు లను సమకూర్చితిమా, మన గ్రామము లందు మన స్వగృహ ములలో ఖద్దరు తయారు కాగలదు. తమ కనకాశము చిక్కిన ప్రతి నిముసమును నూలు వడకుటకై వినియోగించుట వలన అందుకు తగిన వాతావరణమును సృష్టించు ప్రత్యేక గౌర వము స్త్రీలకు దక్కును గాక! ఖద్దరుత్పత్తి సమస్య అనగా, చాలినంత నూలును వడకుట అన్నమాటే! మాగ్ని నెలలో గత పది దినములందును ఘటిల్లిన పరిస్థితుల వలన తక్కి

యొక్క ప్రభావమును నేను కనిపెట్టి యున్నాను. దాని సంత
వర కెన్నడును సంతగా నేను గ్రహించి యుండలేదు.

అది అద్భుత కార్యముల చేయగలదు. ఇతరములగు పనుల
కేటికిని అడ్డము లేకుండ ఆటలాడినటుల నా సహచరులు దిన
మునకు నాలుగు చదరపు గజముల ఖద్దరు నేయుటకు సరిపోవు
సంత నూలును తక్కిమీద వడుక జాలిరి. యుద్ధావసర
చర్యగా చూచినను ఖద్దరును మించగల దేదియును లేదు. ఈ
రెండు సంస్కరణల యొక్క నైతిక ఫలములు ఘనమైన వనుట
నిస్సంశయము. రాజకీయముగ చూచినను వాని ఫలితార్థము
తక్కువది కాదు. మత్తు సారాయములను, మత్తు ద్రవ్యము
లను నిషేధించు టనగా, ఇరువదియైదుకొట్ల రెవిన్యూ నష్ట
మన్న మాట! విదేశవస్త్ర బహిష్కార మనగా భారతదేశపు
కొట్లాది ప్రజలకు కనీసము అరువదికొట్ల ధనము ఆదాయ
మన్నమాట! డబ్బువిలువను బట్టి చూచు నెడల ఈ సంస్కరణ
ముల వలని ఫలము ఉష్ణపన్ను రద్దు చేయుట కంటె హెచ్చే
యగును. ఈ రెండు సంస్కరణముల యొక్క నైతిక లాభ
మునకు విలువ తేల్చుట సాధ్యపడదు.

“సరేగాని సారాదుకాణముల యొద్ద, విదేశీగుడ్డ అంగళ్ళ
యొద్ద, పిక్కెటింగు చేయుటవలన ఆవేశము కలుగదే!” అని
కొందఱు సోదరీమణులు పలుకబోదు రేమో. అయినను,
నారే పూర్ణ హృదయములతో ఈ ఆందోళనలో దిగిన యెడల
కావలసినంత ఆవేశము సాహసము అందున్నదని కనుగొన
గలుగుదురు. ఈ ఆందోళన కొనసాగించు లోపలనే చెరసాల
ప్రవేశము గాఢురేమో! తాము అవమానముల పా

లగుటయు, శారీరికముగా హింసలపా లగుటయు కూడ అసంభవము కాదు. అట్టి అవమానమును హింసను పడయుట వారికి విశిష్టగౌరవమే యగును.

భారత నారీమణులు నా విన్నపము నాలకించి, అనుసరింతు రేని వారు సత్వరము పని పూనవలసియుందురు. భారతదేశ మంతటి కార్యక్రమము తత్క్షణమే ప్రారంభించుట పొసగనిచో, ఏదేప్రాంతములు ఈ యుద్యమ నిర్వహణమును పూనగల్గునో అచ్చటివారలే అటుల చేయుదురుగాక. వారి యాదర్శమును ఇతర ప్రాంతములవారు వెనువెంటనే అనుసరింతురు.

త్రాగుడు శాపవిమోచనము

ఒకసోదరి యిట్లు వ్రాయుచున్నది :—

“గ్రామములోనికి పోతిని. అచ్చటి జనములమధ్య త్రాగుడు గావించు చున్న ఘోరముల గూర్చి నినగా నాదుఃఖము వెల్లివిరిసినది. కొందఱు స్త్రీలు కండ్లనీరు పెట్టుకొనిరి! పాపము వారేమి చేయగలరు? తమ మధ్యనుండి శాశ్వతముగా కల్లున కుద్వాసనచెప్పు వాంఛ లేని ఇల్లాలు లేదు. గృహకల్లోల మునకు, దాడిద్ర్యమునకు, అనాగోగ్యమునకు, ఎండ బారిన శరీరములకు చాలవఱ కదియే మూలకారణముగ నున్నది. పురుషులమొక్క యీ మర్వ్య సన భారమును మోయ వలసినది సాధారణముగా స్త్రీయే యున్నది. ఈ స్త్రీలకు సేనేమిసలహా నీయగలను? కోపమును, క్రోధమును సయితము ఎదుర్కొనుట చాల కష్టమగు కార్యము. సాంఘిక పరిష్కారమువలని యన్యాయముంగుఱించి తమ కాలమును, శక్తిని యేదో బలమును న్యాయ పరచుటకన్న ఈకీడును తొలగించు కొఱకై రాష్ట్రమునందలి పెద్దలందరను సదుములుగట్టి నిలిచిన నెంత బాగుండును? మన ప్రజల నైతిక జీవితము

సుద్ధరింపవలసిన ధర్మము నటుంచి తమంతట తామే కుదుట బడగల స్వల్ప విషయముల కొఱకై పూనిక జూపుటవలన నిజముగా ప్రధానము లగు విషయములను మన ముపేక్షించువార మగుచున్నారము. త్రాగుడుపానమును గుఱించి మీరు ప్రజాళి కొక విజ్ఞాపనను వ్రాయరాదా? ఈ అనర్థము వలన ఈ ప్రజలు సాక్షాత్తు నరక రూపమున కూలుచుంట జూడ దుఃఖము కలుగుచున్నది.”

త్రాగువారింగూర్చి నేను విజ్ఞాపనలు చేయుట వ్యర్థము. అదట్లు వ్యర్థముకాక తప్పదు. హరిజన పత్రికను వారు చదువబోరు. ఒకవేళ నెవరేని చదివిరా, అపహాస్యము చేయుకొఱకే వారు అటులచేయుదురు. త్రాగు డను దురభ్యాసమును గుఱించి విచారించుటకు వారి కుత్సాహ ముండదు. ఆకీడును వారు ప్రీతితో అక్కునజేచ్చుకొనువారేగదా! దండియాత్ర సమయమున భారతనారీమణులు నాసలహాను విని, త్రాగుడున కెదురు నిలిచి పోరాడుటయు, రాటమును చేబట్టి త్రిప్పుటయు ప్రత్యేక విధాయకకార్యముగా చేసికొనిరని ఈ సోదరికి జ్ఞప్తిచేయకొరుచున్నాను. వేలకొలంది వెలములు నిర్భయముగా కల్లుదుకాణముల చుట్టు నిలిచి త్రాగుడు కలవాటుపడియున్న వారి నెందరినో బ్రతిమాలి జయప్రదముగ వారిని వారింప గల్గిరని యామె జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనుగాక. తా మైచ్చికముగా పూనుకొనిన ఈ యుద్యమముయొక్క నిర్వహణమునందు త్రాగుబోతుల తిట్లను, కొన్ని సమయములందు వారిచే దెబ్బలను సయితము వారు భరించియుండిరి. కల్లు దుకాణముల యొద్ద పికటింగుచేసిన నేరమునకై చందలకొలది స్త్రీలు జైళ్ళకునుపోయియుండిరి. ఉత్సాహ భరితమగు వారి కార్యకలాపము దేశమంతటను అద్భుత సంచలనము కలిగించినది. అయినను, దురదృష్టవశమున, సాత్విక

శాసనోల్లంఘనమునొక్క విరమణముతో, మఱియు అంతకు ముందు సయితము, ఆపూనికమందగించినది. అట్టి మందగతిగల కారణములను నే నిప్పుడు తడవబోవుటలేను. కాని, ఆవని యిప్పుడును, కార్యపరులకై ఎదురు చూచుచున్నది. అప్పటి నారీమణులు చేకొనిన ప్రమాణము అసంపూర్తిగ నిలిచియున్నది. ఆ ప్రమాణము ఒకానొక ప్రత్యేక సమయము కొఱకై తీసికొనబడినదికాదు. భారతదేశ మందెల్లెడలను నిషేధ శాసనము ప్రకటింపబడువఱకును వారి ప్రతిజ్ఞ పూర్తియైనట్లు కాదు. ఇందు స్త్రీల కర్తవ్యభాగము ఘనతరమైనది. మానవు నందలి శ్రేష్ఠతమ ప్రకృతింగూర్చి విన్నపములు చేయుట మూలమున, కల్లుదుకాణములను కాళీ చేయుటవలన, నిషేధ శాసనమును ప్రచారములోనికి తెచ్చు కర్తవ్యము స్త్రీలదై యున్నది. వారు తాము పూనిన కార్యమును కొనసాగించి యుండినయెడల, వారియత్సాహముతో పాటు వారి శాంత ప్రకృతియు త్రాగుబోతును వాని యల వాటునుండి తప్పక మరల్చియుండును.

అయినను, పోయినదిలేదు. స్త్రీ లాఉద్యమము నిప్పుడును సాగింపనచ్చును. ఏ యభాగ్యులగుటించి యీ విలేఖరి వ్రాయుచుండెనో, ఆసతులు ఆ యుద్యమసాహాయ్యమున తమభర్తలను తప్పక మార్చివేయగల్గుదురు. తమ భర్తల పైని ఎట్టి సుస్థిర భావమును తాము ప్రయోగింపగలరో స్త్రీ లెఱుగుట లేదు. తదుకు తెలియకుండను హిరద్దానిని వినియోగించుచునే యుండును. కాని అది చాలదు. వారికా యెఱుక యుండవలయును; ఆ యెఱుక వారికి బలము నొసగును; తమ సహధర్ములతో

వారైముల మెలగవలయునో వారికి తెలుపును. ఇంతకును, ఉన్న అస్థమేమనగా, చాలమందిసతులు తమభర్తలచేష్టలం గుఱించిన ప్రసక్తిని తీసికొనరు. అటుల చేయుటకు తమకు అర్హతలేదనియే భావింతురు. భర్తలకు తమభార్యల ప్రవర్తనముంగాపాడు బాధ్యత వహింపవలయు విధియున్న తెఱగున భార్యలకు తమ భర్తల వర్తనమును సంరక్షింపవలయు బాధ్యతయు గలదని వారికితొచుటలేదు. కాని ఒండొంటులపాపపుణ్యముల గుఱించి సతివతులు సమానముగ బాధ్యులగుదురనుట కంటె విప్పిష్టమగు విశేష మేమున్నది? ఐనను సతులకు వారి అధికారమును, వారి విధాయకధర్మమును తెలుపుటకగు గాఢ ప్రబోధమును స్త్రీలు తప్ప మరెవ్వరు చేశూర్పగ్గుదురు? త్రాగుడుమాన్పు నుద్యమము నందు స్త్రీలు నిర్వహింపవలయు ధర్మమున నిదోకయంశము.

త్రాగుడును గుఱించిన లెక్కలను, ఆయలవాటును పెంపు చేయు కారణములను, వానిని నివారించు నుపాయములను బాగుగ తెలిసికొనిన స్త్రీలు చాలినంతమంది కావలసియున్నారు. వారుగతమునుండి గుణపాఠముల నేర్వవలయును. త్రాగుడున కలవాటుపడినవారిం గుఱించి కేవలము విన్నపములను నేకరువు పెట్టుటవలన చిరతరలాభము చేశూర దని వారు గ్రహింపవలయును. ఆ అలవాటు నొక రోగముగా పాటించి అందుకు దగిన చికిత్సను పూనవలయును. అనగా నేమి? కొందఱు స్త్రీలు పరిశోధన కార్యములకు పూనుకొని వివిధరీతుల నా పరిశోధనలను సాగింపవలయును. ప్రతి సుస్కరణశాఖ యందును ఆ యంశమును కూలంకషముగా తెలిసికొన చూచునట్టి నిరంతర

వ్యతిరేకత జరుపుట అవసరము. శ్రేష్ఠ మైన సంస్కరణలుగా నంగీకరింపబడిన యుద్యమములం దెల్ల పూర్ణముగ గాని, కొంత నరకు గాని, అపజయమే పొటిల్లుటకు మూలము అజ్ఞానమే నుడి ! సంస్కరణమను పేరుతో బయలుదేరిన ప్రతియుద్యమమును తప్పక ఆపేరునకు అర్హమైన యుద్యమమే యనుటకు విలు లేకున్నది.

సిగ్గుమాలిన ప్రకటనలు

ఒక సోదరి మిగుల నసహ్యకరములగు పుస్తకములంగూర్చిన ప్రకటన గల సుప్రసిద్ధ పత్రికనుండి కత్తిరించిన యొక ముక్కను నాకు బంపుచు మత్తరము వ్రాసినది.

ఆ ప్రకటననుండి యొక్క ముక్కనైనను మరల ప్రకటించుట నాకిష్టములేదు. ఆ ప్రకటనకు సంబంధించిన పుస్తకము లోని విషయములు అతి లజ్జాకరముగ నున్నవని చెప్ప నెంచెదను. ఆ పుస్తకముయొక్క పేరే “స్త్రీ గూఢప్రణయ సౌందర్యము”. దీనిని కొనువారి కుచితముగా ‘నధువుంగూర్చిన నవ్యతర విజ్ఞానము’ ‘ప్రణయా లింగనము లేక అర్థాంగికి సంక్రితి గొలుపురీతి’ అను మఱిరెండు పుస్తకాలను గూడ నిత్తుమని ఆ పుస్తక మమ్మెడు కంపెనీవారు ప్రకటించుచున్నారు. ఈ లాటిపుస్తకములం గూర్చిన ప్రకటనలవైఖరిని గాని, తమ పుస్తకములవలన లాభముల గడింప నుద్యమించు గ్రంథకర్తల యొక్కయు, ప్రకటన కర్తల యొక్కయు ప్రయత్నములగాని ఏవిధముననైనను మరలింపగల్గుదునని నా కుత్తరము వ్రాసిన సోదరి ఆశవడుట విరిగిన రెల్లు నూతగొనుట వంటిది.

పనికి మాలిన పుస్తకాలను, వానిం గూర్చిన ప్రకటనలను వెలు
పరించు వారికి నేనెంతగా విన్నపము చేసినను వ్యర్థమే యగును.
ఈ లేఖను వ్రాసిన సోదరికిని, ఆమెతో పాటు విద్యానతులగు
నితర సోదరీమతల్లులకును, బహిరంగమునకు వచ్చి, ప్రత్యేకించి
తాము మాత్రమే నిర్వహింప సమర్థమగు కార్యమును పూను
కొనుడని విన్నవింప గోరెదను.

ఒక వ్యక్తిని చెడ్డపేరు పెట్టి పిలువగా ఆ స్త్రీగాని పురుషుడు
గాని ఆచెడుగు తనయందున్న స్త్రీ విశ్వసించుట చాలా తటచుగా
చూచు చుందుము. స్త్రీని 'అబల' యని పిలుచుట మహాప
రాధము. స్త్రీ యేవిషయమున 'అబలయో' నాకు తెలి
యుటలేదు. పురుషునందలి పశులక్షణ మామె యందు లేదని
నను లేక పురుషునందున్నంతగా నామెయందు లే దనినను
అబలయను సూచన యొప్పుకొందగినదే. కాని స్వభావతః స్త్రీ
మానవతి. ఆమె దెబ్బకొట్టుటలో బలహీనయైనను, సహనము
నందు సమర్థురాలేగదా! స్త్రీని 'అహింసా త్యాగధర్మముల
మూర్తి'యని నే నభివర్ణింపుచుందును. ఆమె తన గౌరవమును
గాని, శీలమునుగాని సంరక్షించు కొనుటలో పురుషునిపై
నాధారపడకుండుటను నేర్చుకొనవలయును. పురుషుడెన్నడేని
స్త్రీయొక్క శీలమును సంరక్షింప జాలిన యుదంతయు నొక్క
టేని నేనెఱుంగను. పురుషుని కట్టి యభిలాషయున్నను చేయ
జాలడు. రాముడు సీతయొక్క శీలమును కాపాడ జాలడయ్యె.
పంచపాండవులు ద్రౌపది శీలమును రక్షింపజాలరైరి. ఈనారీ
రత్నము లిరువురును కేవలము తమ పవిత్రత వలననే శీలరక్ష
ణము గావించుకొన సమర్థురైరి. మర్యాదనుగాని, ఆత్మ

గౌరవమునుగాని తన యంగీకారము లేకుండ నరుడు కోల్పోవుట లేదు. ఏ నీచస్త్రీయో మత్తుమందుపెట్టి తన యిష్టమువచ్చి నటుల నాడించు కారణముచేత పురుషు డెటుల తన గౌరవమును శీలమును కోల్పోవుట లేదో, అటులనే యే నరపశువో స్త్రీని స్పృహరహితం జేసి చెరపెట్టినేని ఆ స్త్రీ గౌరవమునకు గాని, శీలమునకుగాని హాని చేకూరుటయు నుండదు.

పురుషసౌందర్యము నభివర్ణించుచు వ్రాయబడిన పుస్తకములు లేకుండుట యాశ్చర్యకరము ! ఐనను పురుషుని పశుప్రవృత్తులనే సదా ప్రేరేపించు వాఙ్మయము ప్రబలుటకు హేతువేమి ? పురుషుడు తనపై నారోపించెడు బిరుదావళి కనుగుణముగ స్త్రీ వర్తింప నిచ్చగించుట కారణమై యుండును. స్త్రీ తన సౌందర్యమును పురుషుడు ధుర్వినియోగ పరచుకొనుట కనుమతించునా ? పురుషుని యెదుట స్త్రీ తన సుందరరూపమును ప్రదర్శింప నిచ్చగించునా ? ఎందులకు ? అనుచు బాగ చదువుకొనిన సోదరీమణులు తమకు తామె యీ ప్రశ్నలను వేసికొన గోరెదను. అట్టి ప్రకటనలు, వాఙ్మయము తమ కవమాన కరముగ నున్నచో, వానిని రూపుమాపుటకు భీకర యుద్ధమునకు స్త్రీలే పూనవలయును. ఒక్క క్షణములో సర్వము నాగిపోగలదు. తనలో దోషాచరణ కెట్టి మహాశక్తిగలదో ధర్మాచరణకును నట్టి మహాశక్తియే నిగూఢమై యున్నదని స్త్రీ అనుభూతి చేయవలయును. తాను 'అబల' ననియు పురుషు డిచ్చవచ్చినటు లాడించు కొనదగిన "బొమ్మ" గా నుపకరింపవలసిన దాన ననియు భ్రమించుట మానెనేని, లోకములో తండ్రిగా గాని, కొమరుడుగా గాని తేక భర్తగా గాని

వర్తింప వలసియుండు తన పతికిని, మఱియు తనకును గూడ
 నెంతయో ఆనంద నిలయమై పఱగు నటుల నీ ప్రపంచమును
 మార్చివేయగల ప్రభావము స్త్రీయందు గలదు. జాతులపైని
 జాతులు సాంద్రోన్మాదముతో సాగించు సంగ్రామములును
 సంఘముయొక్క నైతికాధారముల పైని సాంద్రతరోన్మాద
 ముతో సాగింపబడు సంగ్రామములును సంఘ ష్టేమమునకు
 వినాశము గూర్చుకుండ రక్షణయే పొసగవలయు నేని, కొందఱు
 వర్ణించునటుల స్త్రీ పురుషభావము పూనుట వలనగాని స్త్రీ
 భావము తోడనే ఆమె నిర్వహించవలసిన కార్యము చాలగా
 నున్నది. ప్రాణమును చాలవఱకు వ్యర్థముగనే నాశము
 చేయు సమర్థతను సంపాదించుటకై పూనుకొని పురుషునితో
 పోటీ పడుటవలన స్త్రీ మానవలోక కల్యాణమును చేకూర్చు
 జాలదు. తనయొక్క వినాశమును, దానితోపాటు స్త్రీయొక్క
 వినాశమును తెచ్చి పెట్టుచు పాపకూపమున దిగబడి పోవు
 చున్న పురుషుని పాపవిముక్తునిచేయు ధన్యత స్త్రీకి సంక్రమించు
 గాక ! పైని ప్రస్తావనకు దెచ్చిన నీచపు ప్రకటన గాలి యెటు
 వీచుచున్నదో తెలుపుగడ్డిపోచను బోలునదై యున్నది. స్త్రీ
 ష్టేమమును తనకై బలిదీసికొనగోరు పురుషుని సిగ్గుమాలిన
 కార్యమది. కటా ! ప్రపంచములోని మోటుజాతి స్త్రీ జనము
 యొక్క సౌందర్యము జోలికి నయితము వాని నీచదృష్టి
 పోకుండ విడువ నొల్లకున్నదే !

శృంగార వర్ణనలు

అహమ్మదాబాదునందు జరిగిన గుజరాతీ సాహిత్యసమ్మేళనసందర్భమున 'జ్యోతీసంఘ' మనుషేర స్త్రీజనోద్యమమును నడపు కొందఱునారీమణులు శ్రీగాంధీజీ కొకలేఖను బంపిరి. ఈనాటి సాహిత్యమున స్త్రీల నభివర్ణించుటలో సాగుచున్న దుగ్విరీతిని ఖండింపుచు వారు చేసిన తీర్మానముయొక్క నకలు నొక దానినికూడ పంపిరి. శ్రీగాంధీజీ చాలనొచ్చుకొని మాటలాడిరి :—

ఈకాలపు గ్రంథకారులు స్త్రీస్వరూపమును గుఱించిన వర్ణనలందుపూర్తిగ అసభ్యములగు పోకడలు జూపుచుండిరని వారి యాక్షేపణ. తమ శరీరములగూర్చిన నీచపు వర్ణనల జూచియు, తమ యెడల జూపబడు నసహ్యకర శృంగారభావములగాంచియు వారు ఉగ్రులైపోవుచున్నారు. స్త్రీల సౌందర్యమును, స్త్రీలశక్తియు, వారి స్థూలరూపము నందును, పురుషుల ప్రణయవీక్షణముల నలరించుటయందును మాత్రమేనా ప్రకటన మగునది? లజ్జావతియనియు, గృహమందలి దాస్యనృత్తుల నిర్వహణమునకై ప్రత్యేకముగ నేర్పడిన వనిత యనియు, పతిని దేవునట్ల పూజింపవలసిన వ్యక్తి యనియు మాత్రమే నిరంతరము స్త్రీని అభివర్ణించుటేల? అని నా కు తరము వ్రాసిన నారీరత్నములు ప్రశ్నించుట న్యాయమేగదా! వారు యథార్థముగ నెట్లుండిరో యేల వర్ణింపరాదు? వారిట్లనుచున్నారు :—

“మేము అప్పరలముకాము; బూతకిబొమ్మలమును గాము. శ్మశనముల కుప్పలముగాము; నాడులరాసులమును గాము; పురుషులెట్లో మేమునట్లే నరమూర్తులము. వారికిగలస్వాతంత్ర్యము మేము మాకును గలదు”.

నేను వారి నెరుంగుదును; వారి హృదయములను చక్కగ నెరుంగుదునని వచింపగలను. దక్షిణాఫ్రికాలో నే ననేకులు స్త్రీలనడుమనున్న కాలముగలదు. వారి మగవారెల్లరు జైళ్ళకు పోయియుండిరి. మాయింటిలో నరువదిమంది యుండేవారము. అందుండు స్త్రీలకును, బాలికలకును నేను సోదరుడను, జనకు డనుగ మెలగితిని. నా సంరక్షణక్రిందవారందరును బలమును సాహసమును పెంపొందించుకొనిరని చెప్పుచున్నాను. తత్ఫలముగా తుదకువారును ధైర్యమూని జైళ్ళకు సయితముపోగల్గిరి.

స్త్రీలను దేవతాస్వరూపలనుగ నతిశయోక్తులతో వర్ణించుటయు మనకావ్యములందు గలదని వింటిమి. అట్టి దేవతార్పణము తగదని నా దృఢాభిప్రాయము. మీకొక సామాన్యకీలకమును దెలిపెదను. వారినిగూర్చి మీరు వ్రాయబోవునపుడు మీరు వారి నేదృష్టితో జూచెదరు? మీరు మీకలమును కాగితముమీద పెట్టుటకు పూర్వము స్త్రీని మీజననినిగ భావన చేయుడని హెచ్చరించుచున్నాను. అప్పుడు, పైని ఆకాశము నుండి అవతరించి క్రింద దప్పిగొనియున్న పుడమికి శాంతి గొలుపు శుద్ధ వర్షోదకములీల పరమపవిత్రమగు వాఙ్మయధార మీకలమునుండి ప్రభవము గాగలదనిన నా మాట నమ్ముడు. ఒకస్త్రీ నీసతియగుటకు పూర్వము, ఒకస్త్రీ నీకు జననియైపఱగె ననుట మఱువకుడు. అధ్యాత్మ పిపాసను దీర్చుకొనుటకు మారుగా, కొందరు కావ్యకర్తలు తమ మోహప్రవృత్తులనుద్రేకింపజేసికొనుచున్నారు. తత్ఫలితముగా కటా! మూఢుని తలు తమంగూర్చిన వారి కల్లబొల్లివర్ణనలకు తామెటుల సరి పోలజాలుదుమాయని శ్రమపడుచు నెంతయో కాలమును

వమ్ముజేసికొనుచుందురు. సవిస్తరములగు వారి స్థూలరూపాభి
వర్ణనలు వాఙ్మయమునందు ప్రథానాంశములగునాయని నే
నాశ్చర్యపడుచుందును. అలాటి వానిని మీరు ఖురానునందు
గాని, బైబులునందుగాని, ఉపనిషత్తులందుగాని కనుగొనగలరా!
అయినను బైబులులేనిచో ఆంగ్లభాషయంతయు శూన్యమై
చూపట్టుననుట మీరెఱుగుదురా? ఆంగ్లవాఙ్మయమునకు
బైబులు మూడుపాదములు. షేక్స్పియరు ఒక్కపాదమునని
వర్ణింతురు. ఖురానులేనిచో అరబ్బీభాష విస్మృతింబడిపో
గలదు. తులసీదాసు రచనలను తొలగించిన హిందీభాషను
తలపున నిలుపుట కేముండును? అట్టివానియందు, స్త్రీలను
గుఱించి నేటివాఙ్మయమునందు మీకుగోచరించు దానివంటి
దినుమంతయేని చూపట్టునా?

ఒక త్యాగము

1891 వ సంవత్సరమున నేను ఆంగ్లదేశమునుండి తిరిగివచ్చిన
పిమ్మట, మా కుటుంబములోని బాలబాలికలశిక్షణ భారమును
దాదాపుగా నేను వహించితిని. అప్పుడు ఆ బాలబాలికల భుజ
ములపైని చేతులనిడుకొని విహరించు నలవాటు సాగించితిని.
వీరు నా సోదరుని బిడ్డలు. ఆ బిడ్డలు పెద్ద వారైనపిమ్మట నయి
తము ఆ యలవాటు నిలిచిపోలేదు. కుటుంబము పెరుగుటతో
నీయలవాటు పరులదృష్టి నాకర్షించు నంతగా విస్తరిల్లినది.

కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందటివరకు, ఆ అలవాటులో దోష
మున్నట్లు నాకు స్ఫురించలేదు. నాకు జ్ఞప్తియున్నంతవరకు,
సబర్బతీ యాశ్రమమునమాత్ర మొక యాశ్రమవాసి ఆ యల

వాటు ఆత్మపణీయమని తెలిపినది. వయస్సువచ్చిన బాలికలతో
 డను, యువతులతోడను ఆయలవాటును సాగించినయెడల
 మర్యాదకు భంగకరముగ నెంచబడునని చెప్పినది. కాని,
 ఆశ్రమవాసులతో చర్చ జరిపిన యనంతరమును నాయలవాటు
 సాగుచునే యుండెను. ఇటీవల నా సహచరులలో నిద్దఱు
 వార్ధాకు వచ్చిరి. వారును నాయలవాటితరులకు దుష్ట సాదృ
 శ్యము గానోపుననియు, కావున నేను నిలిపివేయుట మంచి
 దనియు వచించిరి. వారి వాదనయు నాకు నచ్చలేదు. ఐనను,
 నా మిత్రుల హెచ్చరికను నిర్లక్ష్యముచేయ నెంచలేదు.
 కాబట్టి ఆ విషయమును ఐదుగురు ఆశ్రమవాసుల పరిశీలనకు
 పెట్టితిని. అది జరుగుచుండగనే దానిని తీర్మానమునకు దెచ్చిన
 సంఘటన సంభవించినది. బుద్ధిశాలియగు నొక కళాశాలా
 విద్యార్థి తనకుపరిచయమున్న ఒకబాలికతో నేకాంతమున వివిధ
 రీతుల సరసము లాడుచుండునని నాకు తెలియవచ్చినది. తా
 నామెను చెల్లెలివలె ప్రేమించుచుంటిననియు, ఆప్రేమనుస్థూల
 చర్యలందు బ్రదర్శింపకుండజాల ననియు అతడు వాదించును.
 అందు దోష మున్నదనుసూచన చేసినచో నాగ్రహపడును.
 నే నావిద్యార్థి చేష్టలవివరించుచో పాఠకులు నిస్సందేహముగా
 నతని సరసాలాట దోషమే యందురు. నేనా యుత్తరమును
 చదివినప్పుడు, నేనును దానిం జూచిన యితరులును, ఆ యువ
 కుడు ఆరితేరిన మోసగాడుగానీ, లేక శుద్ధభ్రాంతుడుగా గాని
 యుండవలయునను తీర్మానమునకు వచ్చితిమి. ఏమైనను ఈ
 విజ్ఞానము నన్నాలోచనా నిమగ్నునిచేసినది. నాయురువురి
 సహచరుల హెచ్చరికను సంస్మరించితిని. ఆ యువకుడు నా

యలవాటును తన ప్రతివాదనకు ప్రమాణముగా తీసుకొను నెడల నే నేమనుకొనవలసియుండునాయని వితర్కించుకొంటిని. ఆ యువకుని సరసములకు గురియైన బాలిక వానిని నిర్దోషి గను, భ్రాతృభావభరతునిగను నెంచినను, వాని చేష్టలను సహించుట లేదనియు తన యభ్యంతరమును సయితము వెలువరించుననియు కాని, వాని చర్యను నిగ్రహించుటకు దగిన ధీరత జూపజాలకున్నదనియు నేను తెలుపవలసియున్నది. ఈసంఘటనవలన గలిగిన ఆత్మావలోకనము, ఆ యుత్తరమును జదివిన రెండుమూడు దినములలోనే, నాయలవాటును త్యాగము చేయుటగా పర్యవసించినది. ఆ నెల 12 వ తేదీని ఆ నిర్ణయమును వార్ధా ఆశ్రమవాసులకు ప్రకటించితిని. ఆ నిర్ణయమునకు వచ్చుటలో నా కావేదన కలుగకపోలేదు. నా అలవాటు సాగుచున్న కాలమునగాని, ఆ అలవాటు కారణముగా గాని ఒక్క దుష్టసంకల్పమైనను నాలో నెన్నడును తలజూపి యుండలేదు. నా చర్య సదా బహిరంగమైనది. నా చర్య తల్లిదండ్రుల వర్తనమును బోలునది. నా శిక్షణము నను నా యధీనముననుండిన బాలికలు వారి ఆంతర్యరహస్యములగూడ నాకు దెలుపగలంత ధారాళ మైనది. మఱియు నితరు లెవ్వరు నంతగా, బహుశః, వారి విశ్వాసమును చూట గొనజాలియుండరు. స్త్రీజాతిని పురుషజాతియు, పురుషజాతిని స్త్రీజాతియు స్పృశింపకుండ గోడకట్టవలసినంతటి అవసరమును దోవజేయునట్టియు, ఇసుమంత పరిశోధన ఘటిల్లినను భంగపడునట్టియు బ్రహ్మచర్యమునందు నాకు విశ్వాసము లేదు.

నేను గైకొనిన చనువు వలన నేలాటి బెడదయేని గల్లునని నే ననుకొనను.

నా యలవా తెంతటి నిర్దోషమైనదైనను పైన నేను పేర్కొనిన సంఘటనయొక్క అనుభవము దానిని త్యాగము చేయుటకు నన్ను పురికొల్పినది. నిరంతర జాగరూకత కావలయు ప్రయోగములను సాగించుటకు పూనుకొనిన పాడనుగాన వేలకొలది స్త్రీలును, పురుషులును నాప్రతిచర్యను కనుపెట్టి శోధించుచుందురు. సమర్థించుటకు ప్రబలతర్క మవసరమగునట్టి విషయములను నేను విడచివేయవలసి యుండును. నా సాదృశ్యమును విచక్షణ లేకుండ ఎవరుపట్టిన వారు అనువర్తించుటకు ఉద్దేశింపబడినది కాదు. ఐనను అల యువకుని యుదంతము నా కొక హెచ్చరిక యైనది. నాసాదృశ్యబలము చేతనో, లేక వేటువిధముననో పొరబడినవారిని నాత్యాగము సంస్కరింపగల దనెడు ఆశతో ఆహెచ్చరికను స్వీకరించితిని. నిష్కళంకయశావనము గొప్ప అమూల్య మగు సంపదయై యున్నది. ఆనంద మనెడు మిషతో చిటికపాటుచక్కిలిగింత కొఱకై వ్యర్థము చేయదగినది కాదు. మోసగాండ్రో, లేక తా మేమి చేయునదియు గ్రహింపజాలని వెడగులో అగునట్టి యువకులు బాలికలతో సరసాలాపాలకు దిగుదురు. ఆసరసాలలో దుష్టచర్య యేమియు లేదని చాటిననుకూడ అటువంటి చేష్టలను గ్రహించు నుపాయమును ఈ గాధలోని బాలిక వంటి అమాయకపు బాలికలు నేర్చుకొనవలసియే యుందురు.

ధూమపానము

హాల్మీను నగరమునందు బర్మా స్త్రీల కొసగినబోధ :—

భూలోకమున నీనా డేయితర స్త్రీజనమును ననుభవింప జాలని స్వేచ్ఛను మీరనుభవించుచున్నారు. మీపరిశ్రమకును మీచతురతకును మీరు విఖ్యాతి గాంచియున్నారు. మీకు నిర్మాణకౌశలముగలదు. విదేశీయములగు సొగసుల గురించిన మీయభిరుచుల నొకింత పునర్విమర్శ గావించుకొందురేని, నేను మీ కొసగు 'నిరాడంబరత్వ' సందేశమును హృద్గతము గావించుకొందురేని మీరు మీజీవితముల నెంతయోమార్పు చేసికొనినవా రగుదురు.

* * * * *

మీ ధూమపాన ఘోరశాపముంగూర్చి ప్రస్తావింపగడగు నెడల నిజముగా నాధైర్యము వెనకాడుచున్నది. బర్మాదేశము వందెయ్యెడను ఈ యభ్యాసమునకు వశముగాని స్త్రీనిగాని, పురుషునిగాని నేను గనుగొనజాలనని వినుచున్నాను. భారత భూమినుండి వచ్చు మేము చుట్టలు, సిగారులు కాల్చుటచేత నోరులను వికారపఱచుకొను బర్మాదేశపు సుండరులను వెఱగు పడి చూచి యెంతయు నొచ్చుకొనుచుందుము. ఇక్కాలమున లోకము నంతను నలముకొనుచున్న యొక దురాచారమును గుఱించి ముచ్చటించుట బహు సాహసకార్యమని నే నెరుగుదును. మీరు టాల్ స్టాయిగారి పేరు వినియున్నయెడల ఆయన ప్రామాణిక వాక్యముల మీకు దెలుప గోరెదను. టాల్ స్టాయి

గారు మిక్కుటముగ ధూమపానము చేసెడివాడు. ఇతరములగు నింద్రియములమాట యెటులున్నను పొగాకు మానవుని బుద్ధిని బండగాఱజేయునని, ఆయనస్వానుభవము వలన చెప్పిన మాట. బుద్ధిపూర్వకములగు ఘోరకార్యము లనేకము పొగ త్రాగిన మత్తుచేత గావింపబడుచున్నవని, యుదాహరణ లనేకము ఆయన చూపియున్నాడు. ఆయన రచించిన మనోహరములగు కథలలో నొకదాని యందు మహాపాపి యొకనివర్ణన కలదు. వాడు కల్లుత్రాగిన మీదటను చేయజాలని హత్యకార్యమును పొగద్రాగిన యనంతరము సులభముగ చేయగల్గినాడు. పొగత్రావు నలవాటు పెరిగిపోవుచున్నను, లోకములోని మనోవ్యగ్రుణలెందఱో దానిని సమర్థించువారుగ నున్నను దానిని ఖండించు సాహసికులును గలరు. దానిని నిరోధించు వారిలో పాశ్చాత్యులందలి పురుషశ్రేష్ఠులును, మహానీతిమంతులును గణనకు వచ్చుచున్నారు.

అద్భుత నిర్ణయములు

‘తర్క్ వస్తు’ మహాశయుడు చీనాచున్నగు ననేక దేశములలో సంచారము చేసినపిమ్మట ‘వివాహతత్వము’ అనెడు గ్రంథము వ్రాసెను. అందు క్రింది విధాంతముల తేల్చినాడు :—

1. ఒక స్త్రీ యావజ్జీవము, ఒక పురుషునికి కట్టుబడి యుండవలెననిగాని, తిండిని, నివాసమును సంపాదించుకొను కొఱకు, గర్భిణిగా నున్నప్పుడును, లేనప్పుడును అనేక రాత్రులు వానితోడ నొకేయింటిలో నుండునట్లును, నొకేప్రక్కలో పరుండునట్లును స్త్రీని బలాత్కరించవలెననిగాని ప్రకృతి యొక్క యుద్దేశ్యమై యుండదు.

2. ప్రస్తుతపు వివాహపు చట్టముయొక్కయు, ఆచారముయొక్కయు ఫలితముగా స్త్రీపురుషులు, రేయింబవ శౌకరిప్రక్కలో నొకరు పరుండుట మితిలేని సంభోగమునకు కారణ మగుచున్నది. అందువలన స్త్రీపురుషులిరువురి యందునుగల సహజబుద్ధులు చెడి నూటికి తొంబదిమంది స్త్రీలు ఒకవిధముగా వ్యభిచారిణులై పోవుచున్నారు. అటుల వ్యభిచారిణులగుట సద్గర్భమనియు, తమభర్తల ప్రేమను నిలుపుకొనుట కవసరమనియు, కావున తామటుల చేయుట న్యాయమును సహజము ననియు వివాహితలయిన యువతుల నమ్మించుటకు ఈ ఆచారము కారణమగుచున్నది.

ఇంకను, నిరంతరము మితిలేని సంభోగము చేయుట వలని ఫలితార్థములు నిటుల వర్ణించి యున్నాడు.

1. స్త్రీలు భయభ్రాంతులై పోవుచున్నారు. వేగముగ ముసలివా రగుచున్నారు. గోగగ్రస్తలును, చంచలచిత్తులును, ముకోరిపులును, సంతృప్తి నెఱుంగనివారును, పిల్లలను సక్రమముగా సాకజాలనివాడును నగుచున్నారు.

2. శేదవారిలో, తాము కోరని హెచ్చు సంతానము కలుగుచున్నది.

3. వైతరగతులవారిలో మితిమీరిన సంభోగము అలవాటై, సంతాన నిరోధోపాయములకును, గర్భస్రావములకును దారితీయుచున్నది. జనననిగ్రహమనిగాని, మరోషేరు పెట్టిగాని గర్భాధారణ నివారణోపాయములను స్త్రీ జనసామాన్యమున నధిక సంఖ్యాకులకు కేర్పు నెకల, జాతి క్రమేణా గోగగ్రస్తమై నీతిచెడి, పతితమై తుదకు వినాశ మందగలదు.

4. ఆత్యధికసంభోగము పురుషులందు మంచి జీవనోపాధిని సంపాదించుట కవసర మగు వీర్యమును నష్టపరుచును. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో నీవాడు భార్యలు చనిపోయిన భర్తలకంటె, భర్తలు చనిపోయిన వితంతువులు దాదాపు 20,0000 మంది హెచ్చుగా నున్నారు. వీరిలో బహుశాలదిమంది మాత్రమే యుద్ధకారణమున వితంతువులైనవారు.

5. ఈనాటి వివాహపద్ధతికి ఫలితార్థముగా జరుగు అమితసంభోగము వలన స్త్రీపురుషుల యిరువురి మనస్సులందును నిరాశ నెలకొనుచున్నది. ప్రపంచమందీనాడు చూపట్టు దారిద్ర్యమును, పెద్ద పెద్ద నగరములందలి వ్యభిచార గృహములును, పాటుపడువారికి లాభప్రదమగు నున్యోగము దొరకని కారణముచేతగాక, ఈ నాటి వివాహశాసనముల ఫలితార్థముగ కేర్పడిన అత్యధికమును, నిరాశూటమునగు సంభోగములవలన కలిగినవియే.

6. మానవజాతియొక్క భవితవ్యదృష్టితో చూచునెడల, అన్నిటిని మించిన యనర్థము గర్భిణీకాలమున జరుగు సంభోగము మూలమున వాటిల్లుచున్నది.

‘తర్జను’ మహాశయుడు పై రీతిని తన సిద్ధాంతములను నిరూపించి, యనంతరము చీనా యిండియాల నిండ సలిపి యున్నాడు. అంతటితో సగము పుస్తకమును నింపి తక్కిన భాగమున నివారణోపాయముల సూచించి యున్నాడు.

ఆయన తెలుపు నివారణోపాయములలో ప్రధాన మగు నది భార్యయు భర్తయు వేర్వేరు గదులలో నిద్రింప వలయును; వేర్వేరు మంచములపై పరుండ వలయును. ఇరువురును సంతాన వాంఛ పూనినప్పుడు అందునను ముఖ్యముగా భార్య అట్టి వాంఛను పూనినప్పుడును మాత్రమే, వారు కలియ వలయును. వివాహ చట్టములలో ఆయన సూచించిన మార్పుల గూర్చి నేను ప్రస్తావింప దలచ లేదు. ప్రపంచమునం దెల్లెడల, అన్ని విధాల వివాహపు టాచారములందును సామాన్య విషయముగ నున్నవి ఏక శయ్యాగారము, ఏక శయ్యయును. దీని నా గ్రంథకర్త తీవ్రముగా ఖండించు చున్నాడు. అటుల చేయుట సమంజసమే యని నా భావము. స్త్రీ లైనను, పురుషు

లెనను వారి నైజములోని కామ వికారము వివాహమాడిన సతి పతులు ఒకే గదిలోను, ఒకే మంచముమీదను పరుండవలయు ననెడు మూఢవిశ్వాసముచే బలపడుచున్నది. అందుకు మత ధర్మాంగీకారమును గలదు. ఆమూఢవిశ్వాసమువలన మిగుల దుష్టమగు భావవైఖరి ఘట్టించుచున్నది. ఆ మూఢవిశ్వాసము వలన ఫలించిన వాతావరణమునందు జీవించు మనము దాని వలన అనర్థమునకు సరియైన విలువను నిర్ణయించుట అసంభవముగ నున్నది.

తత్స్వనుగారు కూడ గర్భధారణ నివారణసాధన లనిన వ్యతిరేకి యని యిదినరకే గ్రహించితిమి.

ఆయన సూచించిన యితరములగు పరిహారము లనేకము మనకు ఆచరణయోగ్యములగునవి కావనినాయభిప్రాయము. ఏదెట్లున్నను, అందుకు శాసనాంగీకార మవసరమగుచున్నది. కాని ప్రతిభార్యయు ప్రతి భర్తయు రాత్రులందొకే గదియందు గాని, ఒకే మంచముమీదగాని పరుండకుండ ఈనాడే ప్రతిన పూనవచ్చును. మానవునికిని పశువునకును గూడ ఏ పవిత్ర ధర్మ ముకొఱకై సంభోగ కర్మ యేర్పడినదో అట్టి సంతానోత్పాదనము కొఱకు తప్ప సంభోగము చేయ మనియు ప్రతిన తీసికొదగును.

పశువు ఆ శాసనమును తప్పక అనువర్తించుచున్నది. విచక్షణాధికారముగల నరుడు తప్పుడు త్రోవనే పోవుచు మిగుల దోషి యగుచున్నాడు. గర్భధారణ నిరోధోపాయముల జ్యోక్యము ప్రతిస్త్రీయును నిరాకరింపవలయును. కామవాంఛాప్తిని నిరోధించుట వలన మనస్సు శరీరముతోడి సహకారము

చేయునెడల రోగములు పుట్టుటకు మారుగా ఆరోగ్యమును, పుష్టియు లభింపగల వని స్త్రీపురుషు లిరువురును గ్రహింప వలయును. 'లోకములోని నేటియనర్థములలో చాలఅనర్థము లకు' శాశ్వత నహింసవలసినది వివాహధర్మములవైఖరియే యని తర్కస్థనుగారు విశ్వసించుచున్నారు. ఈగ్రంథకర్త గారు నిరాఘాటముగచేయు రెండు తుదితీర్మానములనుమనమంగీకరింపవలయు నగ్యతములేవని తెలిపి యేయున్నాను. స్త్రీపురుష సంబంధములను ఆరోగ్యసంతమును, నిర్మలమునునగు విచక్షణబుద్ధిలో గ్రహించు నెడల, నేడు మన మనుభవించుచున్న మహాకేళములలో నధికభాగము తప్పించుకొనగలమనుటకు సందేహములేదు. ముందు రానున్న తరములవారిక్షేమమునకు ధర్మకర్తలముగా మనము భావించు కొనవలసియున్నారము.

సంతాన నిరోధోత్సాహి

(మహాదేశదేశాయి వ్యాససంగ్రహోనువాదము)

'హాహూర్తిను' అనునామె ఇంగ్లండునుండి గాంధీజీఅభిప్రాయాలను మార్చుటకును, భారత దేశమందలి పేదల రక్షణార్థమును సంతాన నిరోధశాస్త్రమును బోధించుటకె యీ దేశము నకువచ్చినది. ఆమెయీ దేశమునకువచ్చుటకదియే మొదటి సారి. ఇచ్చటి పేదలసంగతి యామెకు తెలియదు. కావున బ్రిటిషు వ్యభిచారగృహముల గూర్చిన తన అనుభవముతో ముచ్చటించినది.

'దీనవనిత' అనెడు మార్పినుగారి శబ్దమును గూర్చియే గాంధీజీ వాదము మొదలు పెట్టెను:— "దీనవనిత" లేనేలేదు.

(మీరు పేర్కొను) దీనవనిత పురుషుని మించిన ధీరురాలే. భారతదేశపు గ్రామములకు మీరు వచ్చునెడల నే నీ విషయమును రుజువు చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాడను. తానొడంబడని పక్షమున, స్త్రీగర్భమున జనించిన పురుషు డెవడును తనను బలాత్కరింప జాలడని ఏ స్త్రీయైనను మీరు తెలుపగలదు. నా భార్యతోడి నాకుగల అనుభవముతో నేను మాట్లాడగలను. నేనొక్కడనే గాను అట్టివాడను. లోబడి పోవుట కంటె చచ్చుటకే యిష్టమున్న యెడల, ఏ రాక్షసి కయితము స్త్రీని లోబరచు కొనజాలడు. కాదునుమీ! అది పర్వరము జరుగు దోష విషయము. స్త్రీపురుషు లిరువురును దైవదైత్యాంశముల రెంటి విశ్రస్థరూపులుగ నున్నారు. దైత్యాంశమును నిర్జింప జాలుచో చాలును, మంచిదే” అనిరి.

“తన కిక హెచ్చుబిడ్డలు పట్టకుండుకొఱకు పురుషుడు వేటొక స్త్రీ శిశువేరు నెడల భార్య యేమిచేయవలసియుండును?” — మౌనమునతి ప్రశ్న.

“కాబట్టి, మీరిప్పుడు మీనాదనను మార్చుచున్నారు. మీరు పొరబాటు ప్రతిపాదనలతో ప్రారంభించియున్న యెడల మీతీర్మానములు తప్పుగనే యుండకతప్పదు. ఇష్టమువచ్చిన ప్రతిపాదనలదీసికొని, పురుషుని పురుషుడు కానట్లును, స్త్రీని స్త్రీకానట్లును వచింపకుడు. మీసుబోధయొక్క ఆధారములను నాకు తెలుపుడు. మీసంతాననిరోధప్రచారమే కొంత ఉపోద్ఘాతముగా నున్నదని నే ననుటలోని పరిహాసమునకు వెనుక కొంత గాఢతరచింతన యున్నది.

ఏలనన సంతాననిరోధములోనే మనముక్తి కలదనితలంచు స్త్రీలు, పురుషులు కొందరు కలరు. కాబట్టి మీబోధ కాధార మేమిటో నన్ను తెలిసికొననిండు.”

“ప్రపంచముయొక్క ముక్తి అందున్నట్లు నాకు గోచరించుట లేదు. కాని నేను చెప్పినదేమన ఏవో యొకరీతి సంతాననిరోధము లేనిది ప్రపంచమునకు ముక్తిలేదని. దానిని మీ యొకరీతిగా సాధింపవచ్చును. నే నొకరీతిగా సాధింపవచ్చును. మీరుచెప్ప పద్ధతిని నేనును ప్రోత్సహింతును. కాని అందరిసందర్భమున గాదు. రమ్యమగునొక ధర్మమును ఏవోనింద్యమగు దానిగ మీరుభావించు చున్నారు. ఇరువురుజీవులు గూడి నూతనజీవిని సృజించుచో ఆజీవులు దైవమునకు చాల సన్నిధిలోనుండే ననదగును. ఆకర్మయందు రమణీయత కొంతకలదు.” అని మార్పినుసతి పలికెను.

“ఇందునుగూడా మీరొక భ్రాంతిలో బడిపోవు చున్నారు. నూతన జీవసృష్టి దైవచర్యకు సమీప మగునదని నే నంగీకరింతును. కాని నేను చెప్పిన దెల్ల ఆ కార్యమును దివ్యపథము ననే నిర్వహింపవలయు ననియే. అనగా నూతన జీవసృష్టి గావింప వలయునను సంకల్పముతోడ తప్ప స్త్రీపురుషులు కలియ తగరు. అటులగాక కామ ప్రేరితులై ఒండొరులు కొగలించుకొను నుబలాటముతోడ మాత్రమే వారు కలియు నెడల వారు దయ్యమునకు దాపగు చున్నారందును. దురదృష్టవశమున నరుడు నారాయణునకు సమీపమున నుండుట మఱచి తనలోని పశువాంఛ ననుసరించి పశువుకన్న హీనుడై పోవుచున్నాడు.”

“సరే, మీరు పశువు లని వారి నంతగా నిందింపనేల ?”

‘నేను నిందించుట లేదు. పశువు దాని సహజ ధర్మము నది నిర్వహించు చున్నది. మహాతేజస్వి యగు సింహము కడుంగడు మాననీయ మగు జంతువు నన్ను మ్రొగివేయుటకు దానికి సంపూర్ణాధికారము గలదు. కాని నేను కోరలను పెంచుకొని

నీపై బడుటకు నా కేలాటి అర్హతయు లేదు. అటులగుచో నేను పతితుడనై, పశువుకన్న హీనుడనై పోవుదును.' అని శ్రీ గాంధీజీ వచించెను.

“నా భావమును వ్యక్తీకరించుటలో నేను చాల తృప్తిబ్బగుచున్నందుకు విచారపడుచున్నాను. ఆధిక సంఖ్యాకుల సంకల్పములో నా బోధముకి దాయకము కాకపోవచ్చును. కాని అది యుత్తమ జీవితదశను చేర్చు సాధనగా నుండగలదు. నా భావమును నే నంతగా స్పష్టముచేయజాలకున్నను. నా యభిప్రాయమును మీరు గ్రహించియుండురు.” అని మార్క్సిస్టు సతి.

“అటుల కాదు. నేను మీయెడ అన్యాయము చేయ గోరను. కాని, మీరు నాదృక్పథమును బాగుగ గ్రహింపవలయును. అపార్థములతో నెడలీ పోవకుడు. మానవ జీవుడు అటు పైకిగాని ఇటు క్రిందికిగాని పోవు మార్గములలోనే యొక్క దాని నైనను ఎన్నుకొనవలసి యుండును. అతని యందు పశ్చాత్తాపముండియే యున్నది. కాన ఊర్ధ్వగమనమునుకంటె తేలికగా అధోగమనమునే సులభముగ వలించును. అందునను దానిని మనోహర రూపమున ప్రదర్శించు నెడల అతడు దానినే ఆప్యాయనముగ చేకొనును. నేను లోలత్వమును ప్రజాసంగీకారమునకు బెట్టు నెడల ప్రజలు దాని నత్యాశ్చర్యంతో స్వీకరింతురు. మీవంటివారు స్వార్థరహితమగు నుత్సాహముతో గొంతెత్తి మీ బోధనలను సాగించు నెడల తప్పక విజయముల బడయుదురని నే నెఱుంగుదును. మఱియు మీరు తెచ్చి పెట్టుచున్న ప్రమాదము నేమాత్రమును గుర్తింపకయే ప్రజలు నిర్విచారముగ మరణమువాత దుముకుచుండిరనియు నే నెఱుంగుదును. అధోగతిమార్గమున ప్రేరణమంతగా నగత్యముండదు; తర్కమవ

సరము కాదు. ఆమూర్తము సాక్షాత్తుగ నెమట మూర్తి భవించి యే యుండును. నిరోధించి క్రమగతిని నడువరేని వ్యాధులు, పీడలు చెలరేగి మహాఘోరము లగు నపాయముల గూర్ప గలవు.” అని శ్రీగాంధీజీ సౌచ్ఛరించిరి.

ఇంతవఱకును దైనమూర్తమునకును, దైత్యమూర్తమునకును భేదము నంగీకరించునట్లుగుపడిన మార్పిక్ సతి వాని నడుమ నంతగా భేదము లేదనియు, ప్రజ లూహింపజాలకున్నను అవి యొకేరితి ఫలితార్థముల నిచ్చునవియే యనియు వాదనకు గడంగెను. అంత శ్రీగాంధీజీ యిట్లు ప్రశ్నించిరి : —

“కాబట్టి దేవుడు దైత్యుడునొక్క-టేయనిమిథానమా?”

“ఎండ యనునది కలదనిమిథు విశ్వాసము కలదా? అట్లు లగునెడల నీడయు కలదనుట మీ రొప్పుకొనవలసి వచ్చునని మిథు తోచుటలేదా?”

మార్పి :— నీడను మీరు దైత్యునకు పోల్చు పెందులకు?

గాంధీ :— పోనిండు. దైవేతరు డనుడు. మీయిష్టము.

మార్పి :— నీడలో దేవుడు లేడని నే ననుకొనను. సర్వత్ర చైతన్యముకలదు.

గాంధీ— చైతన్యశూన్యతయనున దొకటికలదు. ప్రాణము పోవుటతోడోడనే, తమకత్యంతప్రియతములశరీరములసైతము హిందువులు కాల్చిబూడిదచేయుదురు. అదిమిథు తెలియునా? సర్వ చైతన్యమునందును ప్రధానముగా ఏకత్వముకలదు. అయి నను భిన్నత్వమును కలదు. దానిని భేదించుకొని లోనికి చొచ్చుకొని పోయినగాని చాని వెనుక మఱుగుపడియున్న

ఏకత్వము గోచరించదు. అయినను మీరు ప్రయత్నించుచున్న తీరున బుద్ధితో సాధింప వీలగునది కాదు. ఎచట సత్య ముండునో, అచ్చట సత్య ముండితీరును. ఎచ్చోట వెలుగుం డునో అచ్చట చీకటియు నుండును. తర్కము, బుద్ధిబలము, మీ తనువుసహా పూర్తిగ నణగిపోయినగాని, ఆ యున్నతాను భవము మీకు లభించదు.” ఈ పలుకులు విని మార్తెనుసతి పెరుగుపడి చూడ సాగెను. మఱల శ్రీ గాంధీజీ యిటుల సంభాషణ సాగించిరి:—

“కాదు. మీకింకను వ్యవధి నిచ్చెదను. అయినను, అందు కొఱకై మీరు వార్ధానచ్చి నా యాతిధ్యమున నుండవలయును. మీ రెంతటి యుత్సాహులూ నే నంతటియుత్సాహిణే. మీరు నన్ను మాచ్చుటో, లేక మీరే మారుటో జరుగు వఱకును మీరు భారతదేశము నుండి విడిచి పోగూడదు.”

శ్రీ గాంధీజీకిని, మార్తెనుసతికిని జరిగిన యీ ప్రసంగము నాలకించు నప్పుడు, సేంటుఫ్రాన్సిసు పలుకులు నాకు జ్ఞప్తికి వచ్చు చున్నవి:—

వెలుతురు క్రిందికి చూడ, చీకటి గోచరింపగా, “నే నెచ్చటికి పోదును?” అని అడిగినది. శాంతి క్రిందికిజూడ సంగరము గోచరింపగా “నే నెచ్చటికి పోదును?” అని అడిగినది. రాగము క్రిందికిచూడ ద్వేషము గోచరింపగా ‘నే నెచ్చటికి పోదును?’ అని అడిగినది.

ఆప్రశ్నయే మాంసమయ రూపము దాల్చి మనమధ్య కాపురము చేయుచున్నది.

సంతాన నిరోధవాదిని

(మహాదేవదేశాయి వ్యాససంగ్రహోనువాదము)

మార్గరెటు శాంగరుసతి “స్త్రీపురుషులకుగల పరస్పర ప్రేమ వారియం దేకభావము గుదర్చగల బంధుత్వము; అది భార్యభర్తల నడుమ వెలసి వారిని పూర్ణుల జేయ గడంగును; సమ్మతిని పెంచి ఆధ్యాత్మిక సమరస భావమును ప్రసాదించును” అనుచు ప్రేమ నుగ్గడింప సాగెను.

గాంధీజీ:— ఉభయులును పశువ్యసనముల తృప్తి గావించు కొనుచు, తత్ఫలముల దప్పించుకొన నెంచు సందర్భమున, దానిని ‘ప్రేమ’ అన దగదు; అది మోహమగును. ‘ప్రేమ’ వినిర్మలమును, పశువాంఛ కతీతమునై తనను తాను నియమ గతిని నడపుకొనును. భోగములను హద్దులలో నుంచుకొను విద్య మనకు చాలదు. భర్త భార్యతో “మనకు సంతానము వలదు కాని సంభోగమున కూడుదము” అను నెడల వానిని ప్రేరేపించునది పశువ్యసనముగాక మతేమిటి? తమకు హెచ్చు సంతాన మక్కఱ లేనిచో, వారు సంభోగము నాపుకొన వలయును. పశువాంఛా తృప్తికి సాధముగా చేసుకొనిన తత్క్షణమే ప్రేమ కామముగా మారిపోవుచున్నది. ఆహార విషయము నను అంతే. కేవలము జిహ్వాలాలన కొఱ్ఱకై తినుటయు కామమే. ఆకలిని తీర్చుకొనుటకై మీరు పిండివంటలను మెక్కబోరు. భోగము కొఱ్ఱకై మీరు వానిని తినెదరు. ఇక వైద్యునికడకు బోయి విరుగుడును దెలుపుమని గోరుదురు. ఒకప్పుడు మీరుడాక్టరు చెంతకేగి ‘విస్కీ’చే మీమెదడునందు మబ్బుగప్పెనని చెప్పునెడల, ఆయన మీకేదో విరుగుడుమందు

నీయగలడు. సరే, పిండినంటల మెక్కుటగాని, “విస్కీ” త్రాగుటగాని మానుటే శ్రేష్ఠతరముకాదా ?

శాంగరుని:—ఆపోలికను నే నంగీకరింపజాలను.

గాంధీ:— నిజమే. సంతానేచ్చ లేకుండనే సంభోగము చేయుట జీవున కవసరమని మీవాదనయై యుండెను గాన నేను తెలుపు పోలికను మీరొప్పుకొనజాలరు. మీవాదనతోనే నొడంబడజాలకున్నాను.

శాంగరు:— అవును. సంభోగవాంఛ పారమార్థికమగు అవసరవిషయము. ఆయిష్టితముయొక్క ధర్మము ప్రధానమగునుగాని దానివలనిఫలితార్థము గాదు. ఏమందురా ఆఫలితార్థముయొక్క ప్రసక్తియే లేకున్నను ఆసంభోగధర్మము ఊడనేయుండును. తలిదండ్రులకు గర్భధారణాపేక్ష యెంత మాత్రమును లేకయే ఆకస్మిక సంఘటనగా పుట్టిన వారలే అత్యధిక సంఖ్యాకులగు బిడ్డలని నేనెఱుంగుదును. సంతానమును గోరి సంభోగమున గూడ నిరువురు సతిపతు లుండుట చాల అరుదు. ఒకబిడ్డను వాంఛించునపుడు మాత్రమే సంభోగము చేయు తీరున ఏ రెండేడ్లలో యొకసారి కలియునట్టి నియమమును పాలించుట ఆనందముగా సహనాసము చేయుచు కామప్రేరితులగు సతీపతులకు సాధ్యమగునని మీ రాశింతురా ?

గాంధీ:—అటులచేసిన గౌరవము నాకుగలదు. మఱియు అటువంటి వాడను నే నొక్కడనే గాదు.

సంతానముకొరకు సంభోగము చేయుట ప్రేమ మనియు కామత్మప్రీతి సంభోగము చేయుట మోహమనియు వ్యత్యాసము

చేయుట న్యాయసమ్మతము కాదని శాంగరు సతియొక్క అభిప్రాయము. ఏమన ఆరెండు సందర్భములందును జరుగు సంభోగ కార్య మొక్కటియే యగును. శ్రీగాంధీజీ వెంటనే ఆ మాట నొప్పుకొనుచు సంభోగ కర్మ సర్వమును మోహప్రేరితమై పోయిన దని వివరించుటకు సంసిద్ధపడి తనజీవిత సంఘటనలనే తెలుపుచు విషయము నంతను తేట తెల్లముగా నెఱుక పఱచెను :—

“నాభార్యను నేను కామదృష్టితో చూచినంత కాలమును మా యిరువురకును నిజమైన సఖ్యత చేకూరనేలేదని నాస్వీయాను భవమువలన గ్రహించినాడను. అప్పుడు మాప్రేమ యున్నత స్థాయికి చేరనేలేదు. మాయువురి మధ్యను సదా అనురాగముండెడిది. కాని, మేము అందులో నేనే నిగ్రహశీలమును దాల్చిన కొలదిని అధికాధికముగా నిరువురము సన్నిహితులము కాగలిగితిమి. నా భార్యపట్ల నిగ్రహలోప మెన్నడును చూపట్టలేదు. చాలతఱుచుగా ఆపేనిగ్రహమునే చూపెడిది. కాని చాలతఱుచుగా నాకడ్డు చెప్పెడిది. అయినను పలు మారు తన యసమ్మతిని సూచించెడిదియే. నే నింద్రియలోలుడనై యున్నంత కాలమును, నే నామెకు ప్రకృతి చేయ జాలనైతిని. నేను నా యింద్రియ లోలతకు స్వస్తి చెప్పిన క్షణము నుండి మా పరస్పర సంబంధము పారమార్థికమై పఱగినది. మోహము అంతరించినది. దాని స్థానే ప్రేమ రాజ్యముచేయ మొదలిడినది.”

శ్రీగాంధీజీ యిట్లు పలుకుచున్నను, శాంగరుసతి భార్య భర్తలు స్వేచ్ఛగా కాగలించుకొనుటెల్లప్రేమకై కర్మయనియు,

అట్టి కాగిలింతలు, బుజ్జగింపులు లేని సాంసారిక జీవనము సా-
హీనమగు నిర్జీవగతి యనియు బహుశః తలంచి యుండును.
శ్రీగాంధీజీ స్వీయానుభవ సాక్ష్యము ఆమెకు నచ్చలేదు.
“తమ వీర్య ప్రభావమును నిర్మాణ కర్మ ప్రవృత్తిలోనికి
మఱల్చి జాతీయ కాంగ్రెసు కార్యక్రమ నిర్వహణ మనుచు
వనులు జేయునట్టి కొలదిపాటి యూహామాత్రజీవులతో
గాంధీజీ చేసినవాడని ముసిముసి నగవులతో వారి
మాటలను ఆమె త్రోసిపుచ్చినది. కాని, ఆమెతో సంభాషించు
చున్నంతకాలమును శ్రీగాంధీజీ యొక్క-సారియైనను కాంగ్రెసు
యొక్క-గాని, కాంగ్రెసు గోత్రులయొక్క-గాని, ప్రస్తావననే
తెచ్చినటులలేదు. సమస్త నైతిక పురోగమనమును కొలదిపాటి
యూహామాత్రజీవుల సాధనపై నాధారపడి సాగునదేయని
తలచు శాంగరుసతి చూపులకు ఫలప్రదమైనటుల గాన్పించు
తన యుద్యమముయొక్క యభివృద్ధి సైతము, అదియే రహస్య
సంజీవిని బోలి, పరమోత్కృష్టమైన దనుచు తానుచేయు ప్రక
టనల పైనను, భూవాసులమగు మనమెల్లరము మనసర్వస్వ
మును, మనబుద్ధిని, మనయుక్తిని, మనసాహసమును, మన
యూహను, మనబాధ్యతను సంతటిని లోబఱచవలయునట్టి
ఆకాశమార్గమని తానుచేయు చమత్కారాభివర్ణనలపైనను
ఆధారపడి జరుగునదే యని మఱచుచున్నది. ‘ఈలోకమున
మానవజాతియొక్క పరమనిష్ఠను ఫలింపజేయుమార్గ మది
యొకటియే’ యట! శాంగరుసతి గాంధీజీని వట్టి స్వాప్నికద్రష్ట
యని రుజువుచేయ నాతుతపడుచుండెను. అందువలన గాంధీజీ
ఆమెకు వివరింపసాగిన ఆచరణయోగ్యములగు పద్ధతులను, సదు
పాయములను ఆమె విస్మరించుచుండెను.

జీవితకాల మంతటిలోను ఏ మూడు సార్లు లేక నాలుగు సార్లులో యే వా సంభోగకర్మ జరుగవలసినది ?' అని తీవ్రముగ శంకించినది.

“ముగ్గురు నలుగురు బిడ్డలకంటె నెక్కువమందిని గనుట అవినీతి యనియు, అటుపిమ్మట భార్యభర్తలు వేర్వేరుగా పరుండవలె ననియు ప్రజల కేల బోధింపరాదు ? వారి కట్టి బోధ చేసినయెడల అదియే యాచారముగా ఘనీభవించును. ఒకవేళ సంఘసంస్కర్త లీబోధను ప్రజలమనములందు నాటు నటుల జేయజాలకపోయినపక్షమున శాసనమునే యెందుకు చేయరాదు ? సతివతులు నలుగురు సంతానమును బడయు నప్పటికిని వా రనుభవించు పశుభోగము చాలదా ? అంతట వారి ‘ప్రేమ’ యున్నతడైత్రమునకు ఉద్ధరింపబడవలయును. వారితనువులు కలిసినవి. వారికి కావలసిన పిల్లలుపుట్టిరి. ఆపెనుక నైన వారి ప్రేమబంధము పారమార్థిక సంబంధముగా పరివర్తనము పొందవలయును. ఈబిడ్డలు చచ్చిపోయినచో పోనిండు వారు మఱల కలియవచ్చును. ఇతరవాంఛలకు లోబడక నిలువగల ప్రజలు ఈవ్యసనమునకు మాత్రము బానిసలైపోనేల ? జన్మనిరోధమును గుఱించి మీరు బోధలు చేయుతరిని వారి కది ధర్మమని యుపదేశింతురుగదా ! ఆపనిని వారు చేయనిచో వారిపారమార్థికపరిణామము భగ్నమైపోవునని వారికి చెప్పుదురు. ఎవరో వచ్చి క్రమపద్ధతిని వారిని నడపబోదురని వారికి చెప్పబోరుగదా ! ‘జన్మనిరోధమును’ గుఱించి మీరు బోధలు చేసినయనంతరము ‘ఇంతవఱకు పొండు. ఈహద్దు దాటి పోవలదు.’ అని వారికి మీరు చెప్పురు. మితముగా త్రాగుట యనునది సాధ్యమగునని భ్రమించి ప్రజలకు మీరు

‘మితముగా త్రాగు’ డని యుపదేశములు చేయుచుందురు! మితముగా త్రాగుబోతులగు వారిని నేనెఱింగియే యున్నాను” అని శ్రీ గాంధీజీ వచించిరి. అయినను శాంగరుసతియొక్క గట్టిపట్టుదలనుగుఱించి గాంధీజీ తనకు పూర్తిగ సచ్చిర యొక పరిహారమును తెలిపిరి. ప్రతినెలలోను నిషిద్ధములు గాని పది శుభదినములలోమాత్రమే సంభోగము చేయుటయు, ప్రతికూలములని సిపే. ధింపబడినదినములలో బొత్తిగమానుటయు నేను దెలుపుపరిహారము.’ ఈపరిహారమైనను శాంగరుసతికి సచ్చిరట్లు దృఢముగ చెప్ప వీలులేదు. ఇట్లు సత్యాన్వేషకుడగు శ్రీగాంధీజీ ప్రవచన మేమో యెనది. శాంగరు సతిమాత్రము ఈయంశమును తనసంభాషణలందుగాని, “ఇల్లప్రేక్స్ పీక్లీ” పత్రికలో నామె వ్రాసిన వ్యాసములందుగాని దీని ప్రస్తావన నెఱుకొనలేదు. జన్మనిరోధవాదులు ఈ సిద్ధాంతముతో తృప్తిపడజాలు నెడల, జన్మనిరోధచికిత్సకులయు ప్రచారకులయు వ్యాపారము బహుశః మూలపడునేమో!.

శాంగరుసతి ప్రస్తావనకు తెచ్చిన మూడవయంశ మింకొకటికలదు. ‘వరల్డు ఫోలోషిప్ ఆఫ్ ఫెయిత్స్’ అనుసంఘమున శాంగరుసతి యొసగిన యుపన్యాసము ఆమె ఆత్మర్యమును బయలుపెట్టుచున్నది. ఆమెతమ దేశస్థితినిగుఱించి దాపణికము లేకుండ మాట్లాడినది:—‘ప్రపంచములో నేదేశమునందుకంటె మనదేశమునందు, నేరముకాగల భూణహత్యలు హెచ్చుగా జరుగుచున్నవి. మనమహాజాతిలో జరుగు గర్భప్రాసనములు సంవత్సరమునకు ఇరువదిలక్షలకు మించుచున్నవి. గర్భిణీస్త్రీలు తమంతటతాము మందులను, శస్త్రములను ప్రయోగించుట

వలనగలుగు గర్భవిచ్ఛిత్తులు ఈమొత్తములో చేరుటలేను.' అని తెలిపినది. ఈ సందర్భమున ఆమె వివాహితలయిన స్త్రీల సంగతి మాత్రమే ప్రస్తావించి యుండలేదు. అవివాహితలగు కన్యలనుగూడ ఆమె తన లెక్కలలోనికి దీసికొనినది. వారికి సయితము గర్భభారణమును తప్పించుకొను సాధనములను నేర్పుటకామె జూపుటలేదు. “గర్భవిచ్ఛిత్తి సమయ్యో గల అనంతములగు చిహ్నములు, నక్రమమును, సురక్షితమును, విశ్వాసనీయమునునగు గర్భనిరోధసాధనములను ప్రయోగించుటవలన మాత్రమే పరిష్కారముకాగలవు.” అని ఆమెగట్టిగ తెలుపుచున్నది. సంతానమున్న ప్రస్తుతస్థితియందు గర్భప్రావములు అనివార్యములట ! అందువలనగర్భనిరోధమును అనివార్యమగుచున్నదట ! ఇట్లే విషమచక్రగతి పూర్తిచేయబడుచున్నది. ‘మానవజాతి యందుసహజసిద్ధముగ నెలకొనియున్న మహోన్నత సృజనశక్తిని దుర్వ్యయముచేయుటను, ఘోర తరముగ న్యర్థప్రయోగము చేయుటను నివారించుటను గుఱించి మనఃపూర్వకముగా నామె విన్నపముల గావించు చున్నది. తాను ప్రోత్సహించు గర్భభారణ నివారణోపాయములే ఆ దుర్వ్యయమునకును, ఆ న్యర్థ ప్రయోగమునకును, ప్రోద్బలము నిచ్చు మహాఘోర పెశాచిక యాత్ర సామాగ్రి యనుటను శాంగదుసతి మఱచియే పోవుచున్నది.

ఆమెశ్రద్ధ సంతను వమ్ముచేసెడి మఱికొన్ని వాదములు స్మయమును గొల్పునవి ఆమె యుపన్యాసమునందు గోచరించుచున్నవి: “జపానుదేశమున మున్నెన్నడు లేనంతగా జనసంఖ్య పెరుగుచున్నది. ఆసియాఖండ జాతులవధ్య ఈ ఉద్యమతొట్టి

పోటీలు' పూర్ణవేగమున సాగి విశాల ప్రపంచ శాంతికి చేటు
తెచ్చు చున్నట్లున్నవి. ఇదియే దూరస్థ ప్రాచ్య దేశములవలని
ఆపద. 'నానాజాతి సమితి' యో లేక 'ప్రపంచ న్యాయస్థా
నమో' యీ ఘోర వ్యాపారముం గూర్చి శ్రద్ధ తీసుకొనుట
కిది అదనుగాదా? అదనముగా పెరిగిన ఈ జనసంఖ్యకు స్థావ
రము లేర్పరచుటకై జపాను నిశ్చయించుకొనుట వలన
చీనాతోడి యుద్ధము శీఘ్రముగ సాగుట 'మనుచూకుయో'
రాష్ట్రము నొక జొమ్మలాట రాజ్యముగా నడుమ లేవదీయుట,
పవిత్రసంధి నియమములను భగ్నము చేయుట, మఱొక
ప్రపంచ సంగ్రామమునకు బీజముల నాటుట త్వరిత గతిని
ఘటిల్లు చున్నవి." అని మోదలిడినది. మఱొకటి పసుపురంగు
జాతి యుషద్రవమా? సమిష్టి మానవజాతి క్షేమమునకై పాటు
పడు నారీరత్నము యొక్క పలుకు లివి! అలపీత జాతినుండి
పూర్ణముగా విలక్షణ లక్షితయగు వామాక్షి వాక్కు
లివియా యని యాశ్చర్యము గలుగు చున్నది.

అ రణ్య రో ద న

గర్భధారణ నిరోధసాధనల ఉపయోగమును ఖండించుచు, అమెరికా
నుండి శ్రీ గాంధీజీకి అప్పడప్పడు వచ్చుచుండిన లేఖలలో నొకదానియందలి
అంశముల సంగ్రహము:—

“జన్మనిరోధవాదిని” యగు శాంగరుసత్త్యో జరిగిన మీ సంభాషణయొక్క
సమీక్షణను నే నిటీవల చదివితిని. వాదనలో మీరు వహించిన పక్షముం
గూర్చి నా యభినందనముల దెలుపు నిమిత్తమై మీ కీ లేఖ వ్రాయఁబూను
సంతగా నా హృదయ ముప్పొంగిపోయినది.

గత ముప్పుది వత్సరముల నుండి నే నుపాధ్యాయుడనుగా బాఠశాలకు బోధలు చేయుచున్నాను. శరీరమును వశమున నుంచుకొనుటనే నేను సదా ప్రతిపాదించుచుంటిని. బాలురు నిస్వార్థులుగా జీవింపవలయు నని హెచ్చరించుచుంటిని.

శాంగరుసతి మా పొరగున నుండిన కాలమునందు, ఫలితార్థము లేమగునాయను శీతలేకుండ వ్యభిచారము జరుపు టెట్లయను విషయాజ్ఞానమును తెలిసికొని ఇచ్చటి కైానూగులులోని బాలబాలికలు అవలంబనము చేసికొనాగిరి. శాంగరుసతి ప్రచారము హద్దు లేకుండ సాగునెడల, ప్రపంచమంతయు నింద్రియవ్యసనములకు లొంగిపోయి, శ్రేమ యనునది నాశనమైపోవు సమయము త్వరలోనే రాగలదు. ప్రజాసామాన్యమునకు ఉన్నత ధర్మములను నేర్పుటకు శతాబ్దులు పట్టునని నే నెరుగుదును. కాని ఆ ధర్మబోధను ప్రారంభము చేయుటకు ప్రస్తుతమునకు మించిన తరుణము లేదు. వ్యసనమునే శ్రేమ యనుకొని అమె పొరబడుచున్నది. ఏలన, శ్రేమము ఆత్మసంబంధ మైనది; మోహము నుండి పట్టున దెన్నడును కాదు. వ్యసనముల పెంచుకొని యిదివరకే మతిచెడినవారికి తప్ప యింద్రియనిగ్రహము హానికరము కాదని వాదించుటలో డాక్టరు ఎలెక్సిస్ కారెన్? మహాశయుడు మీతోడ నేకీభవించుచున్నాడు. బ్రహ్మచర్యము హానికర మని డాక్టరు లోకులు విశ్వసించుచున్నారనుటలో శాంగరుసతి పొరబాటు చేయుచున్నది. అమెకొకసోషియల్ హైజీన్ ఎసోషియేషన్ కు చెందిన ప్రముఖు లగు డాక్టరులును సైంటిస్టులును నిగ్రహము ఉపకార మని అభిప్రాయపడుచున్నారు.

మీరు దివ్యమైన పని చేయుచున్నారు. మీరు యానజ్జీవ దీక్షగా పూనుకొనిన ఈ యుద్యమము రెండుక్క అవస్థలను నే నాతరత్రతో కనుపెట్టి చూచుచున్నాను. సంభోగవిషయమును పవిత్రాత్మ దృక్పథమునుండి విచారించు బహుకౌలది మంచి మహానీయులలో మీ రొకరుగ నున్నారు. విశాలసాగరముల

ఈనలి తీరముల నుండి మీతోడి సహచర్యమును తెలుపుకొను చున్నవాడనుగ నన్ను మీరు స్వీకరింప గోరుచున్నాను. భవితస్యము యునకజనుల హస్తగతమై యుండును. గాన వారు సత్యమును గ్రహించు తెరగున ఈమహోద్యమమును మనము సాగింతము గాక!

నేను బాలుర గూర్చి యుపన్యసింపియున్న కొలది వాక్యముల నిం దుల్లేఖింతునుగాక :—

‘సృష్టి గావింపుడు; సదా సృజనకర్మ చేయుచుండుడు. సృజనకర్మ దివ్యమైనది; ఆత్మప్రబోధము గావించి తరింపజేయునది. కాని, సృజనశక్తులమాత్ర ముపభోగించుచు ఇంద్రియలాలసను తృప్తిపఱచుటకై మీరు పూనుకొను తత్క్షణమే సృష్టికర్మపేర గ్రోహముచేయ మొదలిడనవారై మీలోని దివ్యులు ఆత్మశక్తులను వినాశము గావించుకొనువా రగుదురు. అట్టివో ఫలించునది ఆశాభంగ మొకటియే.

కాయిక, మానిసిక, ఆధ్యాత్మిక సృష్టియంతయు ఆనందమయమును, జీవప్రదము నగును. సృజన సంకల్పమే లేక కాయిక సుఖమును మాత్రమే కోరుకొందు రేని మరియు సృజన సంకల్పమును విరజ్జింప జూచినను గూడ మీ సహజ స్వభావమును భ్రష్టము చేసికొని మీ ఆధ్యాత్మిక శక్తులను హతము చేసుకొననవారగుదురు.

దీని ఫలితార్థమో ‘దుర్ని వార్యులు వ్యసనపీడ, నిస్తానము, నిరాశ, పరిభవము. వేనిపై నాధారపడి అధ్యాత్మ పరాయణులగు ఋషుల యొక్కయు, స్త్రీల యొక్కయు అభినవ

జాతిని సృష్టి చేయగల్గునుమో అటువంటి భవ్యగుణములు
ఫలింప జాలవు.

ఈ నా హాస్కులు 'అరణ్యోదనమే' యగునని నాకు
తెలిసియే యున్నది. ఐనను వాని యాధార్థ్యమును నే నెఱుగు
దును. మార్గ మిటు లున్నదని చూపుటయే నాపని."

అప్పు డప్పుడు అమెరికా నుండి గర్భధారణ సాధారణోపా
యముల ఖండించుచు నాకు వచ్చు లేఖలలో నిదొక్కటి.
శరీరమును చేరబట్టి యుంచి సహజమగు సౌఖ్యానందముల
దూరముచేసి, దానిని హతముచేయునట్టి మూఢవిశ్వాసముల
యొక్క దాహ్యమునుండి విడిపించుటకు వెలసిన యీ (జన్మ
నిరోధమును) సూతన సిద్ధాంతమునకు వెట్టులును, బుద్ధిహీనులు
మాత్రమే అమెరికాలో అడ్డు చెప్పుచుందురని వారము
వారము దూర పాశ్చాత్య భూములనుండి భారతదేశములోనికి
దిగుమతి యగుచుండు నశ్య సాహిత్యరాసి మనకు విశ్వాసము
గొలుప జూచుచున్నది. సాధారణ దుష్ఫలితములు వచ్చి
పడునేమో యను భీతిలేకుండ పాపకార్యమును చేయుటను
నేర్పుచును, అందుం గూర్చిన యుద్రేకమును పెంపొందించుచు
నుండు ఈ పాజ్పయము తాత్కాలికముగా కై పెక్కించు
చున్నది. పాశ్చాత్య దేశములలో యీ సిద్ధాంతమును ఖం
డించుచు న్రాము న్యులు యుత్తరములను మాత్రమే హరి
జన పత్రికా పాఠకుల యెదుట నేను ప్రదర్శింప బూనుటలేదు.
సత్యాన్వేషకుడనుగా నాకవి యుపయోగపడవచ్చును. కాని
సామాన్య పత్రికా పాఠకులకు వాని యుపయోగ మంతగా
నుండదు.

అయినను, పై యు త్తరము వ్రాసినవారు ముప్పది సంవత్సరముల నుండి బాలురకు బోధలుచేయుచుండిన దీర్ఘానుభవముగల వ్యక్తి. కావున వారిలేఖకు నిశ్చయమైన ప్రయోజనముండును. ప్రవాహమున బడి గతిగానక కొట్టికొని పోవుచున్న భారతదేశ ప్రజాసామాన్యము నందలి స్త్రీపురుషులకును, ఉపాధ్యాయులకును ఈ లేఖదారిజూపగలదు. గర్భధారణనుతప్పించు సాధనముల వినియోగము, 'విస్కీ' సారాబుడ్డిని మించి, అంతులేని దుఃప్రేరణను గావించునదిగా నున్నది. ప్రాణహనికరమగు దుఃప్రేరణను గావించుచు ధగధగ మెఱయు సాగాబుడ్డి యెంత ధర్మసమ్మతమగునో యిదియును సంతియే. అంతకు మించి యిందేమియులేదు. ఆ సాధనల వాడుక పెరిగిపోవుచున్నదను హేతువుచేత నిరాశ చెంది తన్నివారణ ప్రయత్నముల విడిచివేయుటకును వలను పడదు. దాని నివారణకు పూనువారిలో ఆత్మ విశ్వాసమున్నయెడల, వారు ప్రయత్నములసాగించి తీరనలసినదే. వెట్టిమూకల నుండి చెలరేగు కేకలకులేని మహత్వము ఈ 'అరణ్య రోదన' మనుచానికి కలదు. ఈ అరణ్య రోదనమునకు వెనుక దీర్ఘ విచారణ, జిజ్ఞాస, అజేయమగు ఆత్మ విశ్వాసము అండయై నిలుచుచున్నవి. మూకల నుండి వెలువడు సంకులధ్వనుల కట్టిమహత్వ మేమియు నుండదు. దాని వెనుక నుండగల దంతయు వ్యక్తిభోగిలాలస; లేదా కావలయునని కొరుకొని బిడ్డలయొక్కయు, వెతల గుడుచు పిల్లల తల్లులయొక్కయు దుగ్గతినిజూచి సహింప జాలమిచే గలుగు జాలియు మాత్రమే! త్రాగుబోతువాని చేష్టల కెంతవిలువగలదో, యొకానొక వ్యక్తికి గలుగు అనుభవముపై నాధారపడు తర్క సిద్ధాంతమునకు

సంతే విలునగలము. నట్టి జాలిమూలమున సాగు తర్కము
బోనునంటిది. దానితో చిక్కుకొనుట అపాయకరమగును.
అక్కట లేని బిడ్డలయు, అటులనే కావలె ననుకొనని తల్లలయు
కేశములు దోషవస్త్రవకగు శిక్ష లనవలయును; లేదా కరుణా
మయియుగు ప్రకృతి మనకు హెచ్చరిక తెలుపు మందలింపు
లనవలయును. శిక్షాస్మృతిని, మఱియు ఆత్మనిగ్రహ విధిని తిర
స్కారముచేయుట ఆత్మహత్యయే. మనము అర్హతను సంపా
దించుకొన నోరువారముగానున్నారము. శిక్షణబడయు భార
మును వహించుటకు నొడంబడమేని, మనకు అపజయము
తప్పదు; పోరునకు వెను దీసి పాటిపోవు పిఱికి యోధుల మన్న
మాట. జన్మ ముక్క యేకై కానందమును పోగొట్టుకొను
చున్నా మనుమాటే.

జన్మ నిగ్రహము

జన్మ' గ్రహ పద్ధతి యందు, 'శుభదినముల' సిద్ధాంతమును
నేను బహుశః అంగీకరింపనున్నానని, నా న్రాతలను కడు శ్రద్ధతో
పఠించుచుండు నొకసహచరుడు అలజడిపడినాడు. శుభదినముల
సిద్ధాంతము గర్భధారణలను నివారించు సాధనముల ప్రయోగ
మంతగా నాదృష్టితో నిషిద్ధముకాదనియు, మఱియు ఆ సిద్ధాం
తము వివాహితులయిన సతిపతులకే సంబంధించిన దనియు
నా మిత్రునకు వివరించి తెలిపితిని. కాని ఈ విషయ విమర్శ
మే మిరువురము నిరీక్షించియుండ శంత్రోతునకు దీసికొని
పోయినది. గర్భధారణ నివారణోపాయములతో సమాన
ముగా శుభదిన సిద్ధాంతము కూడ నా మిత్రుని విముఖునే

చేసినదను విషయము, స్మృతులు నిర్ణయించు నియమము అనగా సతిపతులు యథార్థముగ సంతాన కాంక్షలగు నప్పుడు మాత్రమే వారు సంభోగమున గూడుట కన్తు లనెడు విధి, సామాన్యప్రజ లందఱకు ననుస్థించుటకు సాధ్యమగునను విశ్వాసము నా మిత్రునకు కలదని నాకు తెలివినది. ఈ విధివాక్యము నే నెఱిగినదే యైనను ఈ విషయ కాలమున నా కర్థవయిన తేజగున పూర్వ మెన్నడును దానిని నేను గ్రహించి యుండ లేదు. ఆ విధివాక్యము అక్షరాలా ఆచరింపవలసిన నిర్బంధము లేనట్టి అతీత ధర్మబోధ యని యిన్ని సంవత్సరముల నుండియు నే నెంచు చుంటిని. సంతాన కాంక్షతో సంబంధము లేకున్నను ఒండొరుల సమ్మతితో సతిపతులు సంభోగించిన యెడల, స్మృతులు శాసనమును దేనిని ప్రత్యక్షముగ భంగపఱచకుండ, వివాహ ధర్మముయొక్క యద్వైత్యమును నిర్వహించు చుండు రనియే నేను భావించు చుంటిని. కాని ఆ స్మృతివాక్యమున కిప్పుడు నాకు తోచిన అపూర్వార్థము నాకొక దివ్య ప్రబోధమై యొప్పినది. స్మృతుల విధివాక్యములను అనుల్లంఘనీయముగ పాటించి వర్తించు వివాహితులు సైతము, వివాహమే చేసికొనకుండ వినిర్మల జీవితముల గడపువారితో సాటి వచ్చు బ్రహ్మచారులే యను నుడిని నే నింతవఱ కెన్నడును గ్రహించియుండనంత విస్పష్టముగా అర్థముచేసికొంటిని.

ఈ నవ్య ప్రబోధము ప్రకారము, సంభోగమునకు ఏ కైక పవిత్రోద్దేశ్యము సంతానకాంక్షయేగాని, కామతృప్తియెన్నడును కాదు. వివాహోద్దేశ్యమును ఈ దృష్టితో గ్రహించు నెడల, కేవల కామతృప్తిని దుర్మోహమనవలసియుండును. ఇంతవఱకును

నిరాశ్చేషణీయమును, ధర్మసమ్మతము నని పాటింప బడుచున్న సంభోగకార్యము కలుల వర్ణించుట క్రూరముగ దోచవచ్చును. కాని నేను ఆచారమునుగూర్చి యిప్పుడు ముచ్చటించుటలేదు. హిందూమహాబుద్ధి సత్తములు ప్రవచించిన వివాహశాస్త్రమును గూర్చి విచారించుచున్నారము. వారి ప్రపంచము తప్పవచ్చును; నాకు పూర్తిగ పొరబడినా రనవచ్చును. అయినను, ఆయా స్మృతినాక్యములు దివ్యప్రబోధజనితములనియు, అనుభవమనుగుణ్యము లనియు విశ్వసించు నాబోటివానికి వానియందలి భావమును పూర్తిగా సంగీకరింపక మార్గాంతరము లేదు. ఎంత కష్టమగు శోధనకు తోబడవలసి వచ్చినను, ఆసిద్ధాంతములెంత కిష్టముగ దోచినను, ఆ విషయముల యాధార్థ్యమును పరిశీలించుటకును, కొన్ని శాస్త్ర వాక్యముల సత్యార్థమును వివక్షించుటకును వేరొక మార్గమును నే నెఱుగను. నేను తెలిపియున్న సరణి సనుసరించి, గర్భధారణను తప్పించు కొనుకొంటే కృత్రిమ సాధనముల నుపయోగించుట మూలమున సంతాన సిరోధము గావించుట మొదలగు చర్యలు మహాదోషములే యగును. నాబాధ్యతను పూర్ణముగ గుర్తుంచుకొనియే యిట్లు ప్రాయుచున్నాను. మార్గరేఖ శాంగమతి యెడను, ఆమె సహచరులయెడను నాకు గొప్ప గౌరవము కలదు. తనయుద్యమము బెంతటి అభివేషముగలదో చూపినన్నామె విస్మయని చేసినది. తాము పాంఛించని బిడ్డలను కనిపించు భారమును వహింపవలసివచ్చుటచేత అగచాట్లు పడు స్త్రీలయెడ నామెకు గాఢమగు సానుభూతి గలదని నే నెఱుగుదును. ఈ జన్మనిరోధపద్ధతి చాలమంది “ప్రాటె

టైంటు" మఠాఫిరుల యొక్కయు, ప్రకృతిశాస్త్రవేత్తల
 యొక్కయు, పండితులయొక్కయు, వైద్యశేఖనుల యొక్కయు,
 నేను స్వయముగా పరిచయము గలిగి మిగుల మన్ననతో
 జూచు నెందతో మహాశయులయొక్కయు ఆచారమును
 బడయుచున్నదని నే నెఱుగుదును. అయినను, ఈ సిద్ధాంత
 మును బలపరచు వారినుండిగాని, ఈ శత్రుకా పాతకులనుండి
 గాని నావిశ్వాసమును మఱిగుపరచితినేని సత్యస్వరూపుడై,
 సత్యమయుడై యొప్పు నా దైనమునెడ ద్రోహము చేసిన
 వాడ నగుదును. నా విశ్వాసమును దాచిపెట్టితినేని, ఈ నా
 విశ్వాసమొకవేళ పొరబాటుగునెడల, నాపొరబాటును, తెలిసి
 కొనగల సావకాశము నా కెన్నడును లభింపనే లభింపదు.
 జన్మగ్రహమును గుఱించిన సమస్యతోసహా, అనేకములగు
 నైతికసమస్యలయందు నా సలహాను నామార్గకర్మకర్తవ్యమును
 స్వీకరించు పెక్కండ్రు పురుషులును, స్త్రీలు నుండుట వలనను
 ఈ ప్రకటనను నేను చేయవలసి వచ్చినది. శిశుజనమును
 వశమున నుంచుకొని క్రమపద్ధతిని నడుపవలయునను సంగతి
 గర్భభారణను నివారించు సాధనములు మొదలగువాని ప్రయో
 గమును ప్రోత్సహించువారందఱును సమానముగ సంగీకరించిన
 సమస్యయే. అట్టి నిగ్రహమును బ్రహ్మచర్యము వలన సాధిం
 చుట కష్టసాధ్యమనుమాట నెవరును కాదనబోరు. అయినను,
 నరజాతి కృతకృత్యత బడయవలయు ననిన, ఆ పరమార్థమును
 సాధించుటకు మఱొక మార్గములేదు. ఇప్పుడు మనము విమ
 ర్శింపబూనినవిధానము సర్వాంగీకారము బడయునెడల మానవ
 జాతి నైతికముగా పతితమై పోవుననుట నా హృదయపూర్వక

మగు విశ్వాసముగ నున్నది. అట్టి సిద్ధాంతపక్షము నహించి వాదించువారలు తఱచుగా నా విశ్వాసమునకు భిన్నముగా చూపుచున్న సాక్ష్యము నెఱింగియు నే నిట్లు నొక్కవక్కాణించుచునే యుండును.

నేను మూఢవిశ్వాసిని గాననియే నానమ్మకము. సత్యము సత్య మగుట అది ప్రాచీన మగుటవలన కాజాలదు. మఱియు అచ్యుత ప్రాచీనమైనదను కారణముచేత దానిని సంశయము తోడ జూచుటయు తగదు. కొన్నికొన్ని జీవనప్రధానధర్మములను శ్యమల జీవితములలో నాచరించుట దుస్సాధ్యమును మాత్రాన నిర్లక్ష్యముచేసి త్రోసివేయును కూడదు.

బ్రహ్మచర్యము ద్వారమున జన్మనిరోధము సాధించుట కష్ట మనుట తథ్యము. అయినప్పటికిని, దాని సార్థకత్వమును మఱియు గర్భభారణనిరోధాపాయముకన్న నది శ్రేష్ఠ తరమను మాటను ఆక్షేపింప బూనిన వారైనను కాన్పించుటలేదు. సంభోగ క్రియమాత్రమునే పరమానందదాయకముగా నెంచుట కంటె, సంభోగ కార్యమునకు సంబంధించిన శాస్త్ర నియమముల అంతరార్థము సంపూర్ణముగ గ్రహించినయెడల, బ్రహ్మచర్య సాధన చాల సులభమగునని నా అభిప్రాయము. జన నే ద్రియముల వ్యాపారప్రయోజనము నివాహితులయిన దంపతులు సాధ్యమగుచుండు యత్కృష్ట సంతానమును గాంచుటే యనుట సువిదితముగ నున్నది. సంభోగ క్రియ కొఱకుగాక, తమ దాంపత్య ఫలముగా సత్సంతానము కలుగు కొఱకు మాత్రమే యిరువురు కాంక్షించుచున్నట్లే అట్టి సార్థకతచేకూర గలదు; మఱియు అట్టి సార్థకత మాత్రమే ఘటిల్లగావలయును.

కాబట్టి, అట్టికత్సంతానసంకల్పము లేనటువంటి సంభోగము అధర్మముగ నెంచబడి నిరోధింపబడవలసియుండును.

ఇంద్రియనిగ్రహమునకు దోహద మొసగున దేదియు నేడు మనంఘమున గోచరించుట లేదు. మనసు పెంచి పెద్దవారిని జేయుపద్ధతియే అందుకు వ్యతిరేకముగ నున్నది. తమ బిడ్డలు కుందేర్చినలె పెరుగుటే ప్రధానముగాపెట్టుకొని వారికి పెండ్లిండ్లు చేయుటే పరమార్థముగా తలినద్రు లెంచుచున్నారు. ఆపిల్లలు ఆడపిల్లలు అయినచో వారినైతిక భేదము చూచెడిదేలేదు. వీలువెంట వారికెంతవేగిరము పెండ్లిచేయుట పొసగిన అంతవేగిరము పెండ్లి చేసివేయుదురు. పెండ్లిక్రతువునో దీర్ఘ తరముచేసి నిరర్థకమగు విందులతో జరుపుచున్నారు. గృహస్థుని జీవితము అతడు మొదటినుండి గడపుచుండిన జీవితమున కనుసరణముగా నడచుచున్నది. కడుదీర్ఘముగు నింద్రియలోలత యవనచ్చును. ఇంద్రియభోగముల కెంతేని యవకాశములు దొఱకునటుల పండువులు, సాంఘికము లగు వేడుకలు అమర్పబడియున్నవి. మన నెత్తిమీద పడవేయబడు వాఙ్మయము కూడ పశువ్యసములకు దోహద మొసగునదిగ నున్నది. సవ్యవాఙ్మయమున చాలభాగము భోగమే విధాయకమనియు, పూర్ణవైరాగ్యము పాపమనియు బోధించుచున్నది.

సంభోగవ్యసనమును నిగ్రహించుట బొత్తుగ అసంభవము కాకపోయినను నట్టివ శయ్యందు దుస్సాధ్య మగుటతో విచిత్రమేమున్నది ? ఇంద్రియ నిగ్రహముద్వారమున జనననిరోధము సాధించుట మిక్కిలి వాంఛనీయమును, యుక్తి యుక్తమును, పూర్ణముగ నిరపాయకరమునైన యెడల మనసాంఘికాదర్శ

మును మన పరాధములను మార్చుకొనవలసియుండును. ఈపర
మానధిని స్థాపించుటకు సకలమే మార్గము గలదు. బ్రహ్మ
చర్యసద్ధతియందు విశిష్టముగల వ్యక్తులు తమకుతామే ప్రారం
భము చేయవలయును. అంతఃసముదాయముగా పూర్ణికతో తమ పరి
స్థితులను సరస్కరించుకొని గడుగివలయును. నేను గతవారము
చర్చించియున్న వివాహాదర్శము వారికి పూర్ణముగ ప్రయోజన
కరమగుచో నా అభిప్రాయము. దానిని సక్రమముగ నర్థము
చేసికొనినవానికి మనము పూర్తిగా పరివర్తనము నందగలదు.
అది ప్రత్యేకముగనే కొలదివంద వ్యక్తులకు మాత్రమే యుపక
రించునదికాదు. మానవజాతి కంతకు ననువర్తించు ధర్మముగా
నది ప్రతిపాదించబడియున్నది. దాని నుల్లంఘించినచో మాన
వులు పతితు లగుదురు. నిరర్థకమగు బహుశసంతానము పుట్టి
తగిన శిక్ష ననుభవింపజేయును. రోగాలనమూహము నిరంతర
ముగా పరిగిపోవును. పరమేశ్వరునిగూర్చి సమాధానము చెప్పు
వలసిన బాధ్యతగలవారు నైతికజీవనము అభోగతిగూలిపోవును.
గర్భనివారణసాధనలమూలమున జన్మగ్రహము చేయగలిగి
కొంతవఱకు క్రొత్తబిడ్డలు పుట్టకుండ నివారణ చేయగల్గుట
సత్యమే. మరియు సామాన్యజీవనోపాధి గలవారు ఆకలిబాధ
తప్పించుకొగల్గుటయు నిజమే. అయినను అందువలన వ్యక్తుల
కును, సంఘమునకును గల్గు ప్రమాద మనంతము. ముఖ్యముగా
కామత్పత్తి మాత్రమే కొరి అందుకొఱకే సంభోగముచేయు
వారికి జీవితాదర్శము పూర్తిగా విపరీతరూపు దాల్చును.
వారికి వివాహమున పవిత్రకర్మయనుభావమే లేకుండబోవును.
ఇంతవరకును మహద్భాగ్యరాశిగా నెంచుకొనబడిన సాంఘిక

దర్శములు తానుమార్చె పోవును. వివాహమును గూర్చిన ప్రాచీనాదర్శములను మూఢవిశ్వాసములుగా నెంచువారల కీ వాదన నచ్చదనుటతథ్యము. వివాహము నొకపవిత్ర క్రతువుగా నెంచునట్టియు, స్త్రీయన పశుసౌఖ్యములకనుపగు నొకయుప కరణముగాక పురుషజాతికి మాతృదేవిగను, సంతానము యొక్క ధర్మరక్షణకర్తృశిగను భావించునట్టియు మానవులకు మాత్రమే నేను నావాదమును తెలుపుకొనుచున్నాను.

ఇంద్రియ నిగ్రహమునందు నాకుగల అనుభవమును, నా తోడి వారలయొక్క అనుభవమును నేను తెలిపినభావమును దృఢ పఱచుచుండెను. వివాహమును గుఱించిన ప్రాచీనుల ఆదర్శముతో పోల్చిచూచినందువలన గలుగు విశేషజ్ఞానమును బట్టి నావాదనకు ప్రబలమగు నాధారము చిక్కుచున్నది. నాఅభి ప్రాయములో, గృహస్థులు పాలించు బ్రహ్మచర్యము నకు సహజమును, అమోఘమునగు ప్రామాణ్యము లభించు చున్నది. వివాహమెంత సుగ్రాహ్యధర్మయో ఈబ్రహ్మచర్యము గూడ అంత సుగ్రాహ్యమగు విషయముగ నున్నది. ఇతర మగుజన్మ నిగ్రహనిరోధోపాయ మెద్దియైనను వ్యర్థమును, వివేకశూన్యమునని తోచుచున్నది. జననేంద్రియము యొక్క యే కైకమును మహనీయము నగు ధర్మము సంతానమును గనుటేయను భావము నొక్కసారి స్త్రీపురుషులందు నాటుకొనిన యెడల తదన్యమగు సంకల్పముతో సంభోగమున గలియుటచే గలుగు వీర్యసప్తము మహాపాతక మగుననియు, అందుమూల మున స్త్రీపురుషు లనుభవించు నుద్రేకము ద్వారమున అమూల్యమగు దివ్యశక్తి వినాశముచేయుట మహాపాతకమే యనియు

వారు గ్రహింపగల్గుదురు. ప్రాచీనశాస్త్రవేత్తలు వీర్యమునత్యంతము విలువగలదానిగా నిర్ణయించిన కారణమును, సంఘోషకారము నిమిత్తమై దాని నత్యంతప్రభావయుతమగు పవిత్రశక్తిగా పరివర్తనము చేయుటగూర్చి శ్రద్ధ వహించుటకుగల కారణమును మనకునులభముగా తెలియనచ్చును. స్త్రీగాని పురుషుడుగాని తనవీర్యమును సంరక్షించి పూర్ణముగ వశమున నుంచుకొనిన యెడల, తనస్థూలశరీరమును, మనోబలమును, ఆధ్యాత్మిక మహత్వమును అధిక ప్రభావమవ్వతము చేసికొ గల్గుననియు, అన్యసాధనచేత దుస్సాధ్యము లగు మహిమల సాధింపనచ్చుననియు గొప్పసాహసముతో వారు ప్రవచించి యున్నారు.

అటువంటి బ్రహ్మచారులకు సదృశులగు పురుషవరేణ్యులు పెక్కండ్రు, కాకపోయిన నొక్కడైనను కాంపడేలయని పాఠకులు విభ్రాంతి చెందకుండ్రు గాక. మనచుట్టును, నేడు మనముగాంచు బ్రహ్మచారులు చాల లోపములు గలవారుగ నున్నారు. వారిలో నగ్రగణ్యులు సయితము తమ శరీరముల నిగ్రహించినవారుగ నుండున్నారుగాని మనస్సును వశము చేసికొనినవారుగలేరు. వారు ప్రలోభముల కభేద్యులుగాలేరు. అందుకు సేతువుబ్రహ్మచర్యము సుదుర్లభమగుటవలనగాదు. వారువసించు సంఘావరణ ప్రతికూలముగ నున్నది. నిష్కపటముగ సాధనల సాగించువారిలో గూడ నధికసంఖ్యాకులు పొరబడి, యొక్క సంభోగవ్యసనమును మోతము నిగ్రహింప నమకట్టుదురేగాని, నరుని భ్రష్టునైజేయు తక్కిన వ్యసనముల నన్నింటిని వశముచేసికొనిన తప్ప తమకుసిద్ధి సమకూడజాలదని

గ్రహింపకున్నారు. బ్రహ్మచర్యము సామాన్య స్త్రీగాని, పురుషుడుగాని సాధించుటకు దుర్లభమైనదిగాక పోయినను ఏ శాస్త్రము నందేని ప్రవీణతసంపాదించ దీక్షనహించిన యతడు అందులకై దీసికొనవలసిన శ్రద్ధకంటె తక్కువశ్రద్ధ ఇందుకు చాలుననుకోరాదు. మనమిప్పుడు ప్రస్తావించు బ్రహ్మచర్య మనగా జీవశాస్త్ర నైపుణ్యమని అర్థమునుడి !

అమెరికా నిదర్శనము

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల నుండి యొక పత్రిక ధిపతికి సింప్సన్ కన్య యిటుల వ్రాయుచున్నది:—

“సహజ వినిర్మల దృష్టి బలిపి విషయపరిజ్ఞానము ప్రకటించు స్త్రీ గాంధీగారి ‘జన్మనిగ్రహ’ మనెడు వ్యాసమును జూచి మహానందము నందితిని. ఇరువదేండ్ల క్రిందట ‘జన్మనిగ్రహమును’ నిరాకరించియుండిన కలమున స్త్రీ గాంధీజీ అమెరికాను దర్శించియుండి మఱల నిప్పుడు ‘జన్మనిగ్రహ సాధనలను’ పూర్తిగ వినియోగించుచున్న యీ సమయమునను ఆమె అమెరికాకు వచ్చి చూచునెడల, ఆ సాధనల వలన నైతిక శ్రద్ధత్వము వాటిలుచున్నదని తెలిసికొనగల్గును. ఆమెను దానిం గుఱించి యెవరిని ఒప్పించ సమర్థుడే యగును. ఏమన, దాని మూలాననే నైతికదృష్టియు, ఆధ్యాత్మిక దృష్టియు నష్టమగుటచే ఉత్తమము లగు నైతిక ఆధ్యాత్మికదృష్టితో విషయ విచారణచేయుట ఆ సిద్ధాంతావలంబుల కిప్పుడు సాధ్యపడదు. ఈ సందర్భములో పాశ్చాత్యులను భారతదేశీయులనుకరించుచో అమూల్యములును, సుందరములు నగు రెండు భూషణములను వారు తప్పకుండ గోల్పోవుదురు. బిడ్డల యెడ ననురాగము ఒకటి; జనకత్వము నెడ పూజ్యభావము రెండవది. అమెరికా యీ రెంటిని కోల్పోయినది. కాని ఆ సంగతిని గ్రహించుటలేదు. ‘బ్రహ్మచర్య’ మన నేమియో వివరముగ (మీ పత్రికయందు) యుద్రింప

గలరా ? అదేమని నన్ను పల్కు రడుగుచున్నారు. నాకు కొంచెముగ అర్థమగుచున్నను ఇతరులకు వివరించి చెప్పలేకున్నాను. చందనములు.”

ఈసాక్ష్యమునకు, దీనిని పఠించు స్త్రీగాని, పురుషుడుగాని తన కిష్టమునచ్చిన విలున నీయవగును. అయినను గర్భధారణ నిరోధోపాయముల వినియోగము చేయుచు లాభముపొందుచున్నామను నారి నాదనకన్న, నాని వినియోగమునుఖండించువారి సాక్ష్యము వట్టుతరమైనదని నా మనవి. కారణము స్పష్టమే. పిల్లలు పుట్టకుండనాపగ్గుటే లాభమనెడు అర్థమున దాని నెవరను కాదనరు. కాని, వాని వినియోగమునలన క్షత్రికమగు అసర్థములకు మితిలేదనుటే ఖండన చేయువారు వచించునది. సింహును కన్య అట్టి చుసర్థమును కొంత విశదము చేసినది.

ఇక ‘బ్రహ్మచర్యము’ యొక్క నిర్వచనము, అర్థము విచారింతము. నాని భాత్వర్థమిట్లు చెప్పవచ్చును. భగవంతునితో, బ్రహ్మముతో అనుసంధానమును గూర్చునర్తనము బ్రహ్మచర్యము.

ఈ వర్తనమున నకలేంద్రియముల సంపూర్ణ నిగ్రహమిమిడియున్నది. ఇయ్యదియే సత్యమును సమన్వయసిద్ధమునగు అర్థము.

జననేంద్రియముయొక్క నిగ్రహమని స్థూలముగా ప్రజాసామాన్యము అర్థము చేయుచున్నాము. ఈసంకుచితభావము బ్రహ్మచర్యముయొక్క పతనమునకు హేతువగుచున్నది. మఱియు బ్రహ్మచర్యసాధనను దుర్లభముచేసినది. ఇతరములగు

నిండ్రదియముల నన్నింటిని నిగ్రహించినగాని, జననేంద్రియ నిగ్రహము అసంభవమగును. ఇంద్రియములన్నియు పరస్పరాధారము కలిగియున్నవి. అపరస్పరకృతి క్షేత్రమున, మనస్సు సయితము ఇంద్రియములలోనే చేర్చబడుచున్నది. మనస్సు మీద నిగ్రహము లేనిచో, కేవలము కాయకమగు నిగ్రహము (స్థూలాంగముల నిగ్రహము) స్వల్పకాలము సాధ్యమయినను గూడ అల్పఫలమిచ్చుచదిగనో లేక నిష్ఫలమైనదిగనో మాత్రముండును.

గర్భధారణ నివారణము

ఒక రిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

“ఇటీవల ‘హరిజన’ పత్రికలో ప్రకటింపబడినట్టి శాంగరునతికిని శ్రీ గాంధీజీకిని జరిగిన సంభాషణ విషయమును గూర్చి నే నొకింత చెప్పవలచినాడను.

ఆ సంభాషణలో నొక ప్రధానాంశము వదలినేయబడినది. మానవుడు ముఖ్యముగా కశాపియు డనియు, కల్పనాధురంధరు డనియు గుర్తింపబడియుండలేదు. కేవలము అవసరముల తిర్చుకొనుటతోడనే అతడు తృప్తిని బడయజాలడు. వానికి సౌందర్యము కావలయును. చిత్రనర్తకులు, రమణీయత సయితము అవసరములే. ‘నీకడ నొక నైసా మాత్రమే యున్నచో దానితో నొక గొట్టెముకొను కొనుకొనుము. రెండు నైస లున్నయెడల నొకదానిని పెట్టి గొట్టె రెండవదానిని పెట్టి పుష్పమును కొనుము.’ అని మహమ్మదు ప్రసక్త వచించియున్నాడు. ఆ వచనమునం దొక గొప్ప మనోధర్మ మిమిడియున్నది. నరుడు సహజముగనే కశాపియు డనెడు సత్యమందు గలదు. కాబట్టియే అతడు కేవలము తన శరీర రక్షణమునకు సోపాని సంఘటితో తృప్తిపడక తన దుస్తును అంతకు మించిన దానిగా జేసికొనుటకై

తంబాలుపడుట మనకు కానిచ్చించుచున్నది. అతడు ప్రతి అవసరము తోడను కళాభిరుచిని ప్రవేశపెట్టుచున్నాడు. మతము అందునియితనై బారువుల కొలంది రక్తమును భారవశముచున్నాడు. నరునియందు గల సకల కల్ప నానురక్తి; వాని కష్టములను, వాని సమస్యలను సతతము పెంపుచేయుచు మరల మరల వానిని పరిష్కరించుకొను నియతనై వానికి ప్రేరణను కల్పించుచున్నది. గూసో, రసిగాను, టాల్స్టాయి, ఖోగో, గాంధీ మున్నగు మహనీయులు వాంఛించునటుల నగుడు నిరాదంబరుడై మన జాలడు. మతము అనివార్యమై నచ్చు యుద్ధమును సయితము అత డెను గొనవలసి యున్నాడు. ఆ యుద్ధమును గూడ నరు డొక ఘనతర కళగా పరిణమింప జేసియున్నాడు.

ప్రకృతి సాదృశ్యమును నరునికి పల్మరు గోధించుట వ్యర్థము. ఏమన, నరుని స్వభావమునకు అదెంతమాత్రమును సరిపడునది కాదు. ప్రకృతి నిదర్శనమును చూపువారు సయితము ఆ ప్రకృతిలోనే కొండలు, కొండచరియలు, కుసుమచగుములు మాత్రమే గాక నరదలు, ఉప్పెనలు, భూకంపమును గూడ నుండు ననుటను మఱచుచున్నాడు. “చిత్రకారుని దృష్టిలో ప్రకృతి మనకు ఆనగ్గస్వరూపముకాదు. అందలివ్యాప్తివశలు, విషమదశలు రిక్తవశలు నన్నియు గోచరించుచున్నవి. ప్రకృతి యనున చొకయవాంతరసంఘటనము. ప్రకృతిని ప్రమాణముగా దీసికొని విచారణకు పూనుట పనికిమాలిన పని యని నాకు తోచుచున్నది. అత్యల్పసంఘటనల గాంచి వినమ్రతపూని, తలనంచి ప్రకృతియొక్క పాదఘాతాని శిరమున దాల్చుట పూర్ణకళావతంసునికి అర్హమైనదగుచుండును. నేరుగకను బుద్ధిమంతు లుందురు. వారు కళాశూన్యులు. కనబడిన దానిని కనబడినటుల పాటింప నెంచువారు. అట్టి కళావిహీనునివలని ప్రయోజనమును సయితము సాటింప నెంచువాడు ఏరక మున కారకముగా నేరుపగచి చూడవలసియుండును.” అని విగ్రహభంజకు డగు నీడ్లీ మహాశయుడు శాసించుచున్నాడు. అవవిజంతువులు తమ యొడలు నిలుపుకొనుట కవసరమగుటంబట్టి పచ్చిమాంసమునే పీకికొనితినుట

మన మెఱుంగుదుము. వానికి రుచి తెలియదు. పశువులు సొల్లు ఋతువులు కలవని యెఱుంగుదుము. ఆఋతువు తప్పినచో అవి కలియుటే యుండదు. కాని, మనతత్వనేత్ర పలుకులచో చెప్పనెడల “సకాజముగా ‘పూర్ణకళాప్రియు’డై జనించిన నరున కట్టి స్థితి అనగ్న” మైనదని వచింపవలసి యుండును. సంతానమున కవసరము తీరిన తోడ్కోడనే సంభోగవృత్తి యంతరింప వలయుననుట అనగా సంతానకాంక్ష కలిగినప్పుడు మాత్రమే సంభోగము ధర్మమగునని శాసించుట మనతత్వవేది వచించునటుల మితిమీరిన పిసినితనమును, హద్దు నెఱుగని నైజానుసరణమును, చూచిన దానిని చూచినటుల విచక్షణారహితముగ పాటించుటయును నగును. అది నరుని ప్రస్ఫుటమగు కళాభిరతికి వ్యతిరేకము. కాబట్టి నరుని సంభోగకాంక్షకు విలువగట్టుకొఱకు వేటొక దృక్పథమును గలను. అది జాతిస్వర్ణవాంఛకు కట్టుబడి యుండునది కాదు. హావెలక్ ఎల్లిఱు, మేరీ స్టోపు మొదలగు ప్రామాణికు లీయంశమును విశదీకరించి యున్నారు. శరీరమును సాధనముగా ధీసికొనకుండ ప్రజ్ఞేకముగ మన మాత్మను చేరజాల నంతకాలము సంభోగకాంక్ష లేక రతిక్రీతి ఆత్మలో జనించునదేయైనను శరీరసంయోగము లేనియెడల అది అసంపూర్ణముగనే యుండిపోవును. అటునంటి సంయోగముతో తాళుకొను విషయము పూర్తిగ వేఱు సమస్య. ఈ సమస్యకొఱకు పకరించునది జన్మనిగ్రహోద్యమము. బ్రహ్మచర్య మనగా ఆత్మయొక్క పునఃపరివర్తన మన్నమాటే. కాని వేఱుకాదు. ఈ పరివర్తనభారము బాహ్య (స్థూల) శరీరశిక్షణమువై నాధార పడునెడల మనము నిరీక్షించు సత్ఫలముల నన్నింటిని పూర్ణముగ పొంద గల్గుదు మను నమ్మకము మాకు లేదు. మతియు పిల్లలు పుట్టుటను నిగ్రహించు నుద్యమమైనను దృఢమగు మనస్సంకల్పయొక్క ఆధారము లేకుండ సఫలము కాజాలదు.

ఇంకొక విమర్శవాక్యముతో ఈలేఖ ముగింతును. ‘బ్రహ్మచర్య’ మని వేరొకనబడు ఆత్మనిగ్రహశిక్షణమును నేను తిరస్కారము చేయువాడను గాను. సంభోగవాంఛానిగ్రహసాధనను పూర్ణావస్థకు దెచ్చిన కళగదాయని

దానిని నే నెంతయు ముచ్చుకొందును. జీవశాస్త్రముతో లేక (నీడ్జి మహా శయుడు నిర్వహించు విధమున) పూర్ణ జీవనముతో అనగా సకలజీవితప్రయోజనముల సక్రమ ప్రణాళికతో ఇతర కళలగూర్చిన పూర్ణ విజ్ఞానమునకు జోక్యము గల్పించుట సహింపరాని విధముననే బ్రహ్మచర్యదర్శముయొక్క ప్రయోజనములు ఇతర జీవనప్రయోజనములను నెట్టి నేయుటను నేను సహింప లేను. అంతకన్నను అత్యధిక జనాభివృద్ధివంటి సమస్యను పరిష్కరించుటకు బ్రహ్మచర్యదర్శము సాధనము కాగలదనుటను సహింపజాలను. దాని నొక భీకరపిశాచముగా భేసివేసినాము. 'యుద్ధశిశువులు' విషయము వినియున్నారముగదా! ఆలాటి యుద్ధశిశువులు పుట్టుటకు కారకులైనంత మాత్రాన తమ రక్తమును ధారించి మాతృదేశమునకు నిజయము సంపాదించిన యోధవరులను గౌరవించుటలో మనము వెనుదీయవలసినదేనా! అటు లేవడును చేయడు. ప్రహ్లాదపనిష్కర్తువంటి ప్రమాణ గ్రంథములు ఇటువంటి ప్రయోజనములను గమనించినయే బ్రహ్మచర్య మేవ తదయద రాత్రౌ సంయుజ్యతే' అనగా రాత్రి కాలమందు మాత్రమే బయట సంభోగము బ్రహ్మచర్యమే యని (పగటి కాలమందు అస్వాభావికముగా బయట రతిక్రీడనుండి వేరుగ పాటించి) ప్రశంసించి యుండును. ఇందు స్వాభావిక మగు సంభోగమునే బ్రహ్మచర్య మని వర్ణించినారు. పూర్ణజీవిత ప్రయోజనముల ప్రణాళికను మనము తారుమారుచేసివేసిన పిమ్మట ఆబ్రహ్మచర్యమునకు కఠిన సంకుచిత భావము నంటగట్టినాము.

ఈ పైలేఖాంశములను నేను సంతోషముతో ప్రకటించుచున్నాను. అతిప్రసంగముగాని, ధూషణకాని, దోషారోపణముగాని లేనటువంటి ఈలాటియుత్తరము దేనినైనను అటులనే చేయుదును. పాఠకుడు సమర్థయొక్క పరిష్కారమును దేల్చుకొనుకొనుటకు యిరుపక్షముల వాదవ్యూహమును తెలిసికొనవలసియుండును. శాస్త్రప్రస్థావనమై, ఉపకారకరమై అనేకులు సుప్రసిద్ధపురుషుల ఆమోదము బడసిన యొకవిషయముదాని

అనుకూలపక్షమును గ్రహింపవలయునని నే నెంతగా ప్రయత్నించుచున్నను, నాకు వెగటు దోపజేయుటకు గల హేతువేమియని తెలిసికొనుటకై నేనును ఆతురపడుచున్నాను.

వివాహమే ఆధారముగా జరుగు సంభోగక్రియ ఆ సంగమించువారికి స్వతస్సిద్ధముగానే క్షేమకరమై మేలు గూర్చునని నాకు తృప్తికలుగునంతగా రుజువగుట లేదు. నా అనుభవమునుబట్టియు, నామిత్రుల యనుభవమునుబట్టియు అందుకు వ్యతిరేకమగు నిదర్శనముల నే నెన్నేసి చూపగల్గుదును. మాలో నొక్క రేనియు మానసికముగగాని, ఆధ్యాత్మికముగగాని, శారీరికముగగాని యేలాటి లాభమును దానంబడసినటుల నే నెఱుంగను. క్షణకాలపు తృప్తి, ఆనందము కలుగుననుట సత్యమే, కాని వెనువెంటనే నిస్తానా ఘటిల్లుచుండును. ఆ నిస్తానా యొకింతసర్దుబాటుకాగనే వెంటనే మఱల సంభోగవాంఛ రేకెత్తుచుండును. నే నెల్లప్పుడును మనస్సాక్షిపూర్వకముగా పాటుపడువాడ నైనను భోగలాలస నాపనికి భంగకరముగ నుండెడిదను నాఅనుభవమును విశ్పష్టముగా నిప్పుడును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొ గల్గుచున్నాను. ఈ భంగపాటుయొక్క పరిజ్ఞానమే నన్ను బ్రహ్మచర్యము నవలంబింప జేసినది. సాధారణముగా దీర్ఘకాలము నాకు జబ్బు చేయకుండ నే నారోగ్యము ననుభవింపగలుగుటకు మానసికమును, కాయకమును నగు శక్తిని, కార్యసక్షతను నేను చూపగల్గుటకును నాబ్రహ్మచర్యదీక్షయే ఆధారమని నే నేలాటి జంకును లేకుండ నచింపగలను. నన్ను ప్రత్యక్షముగ నెఱింగినవారు ఇది అపూర్వమని వింతపడుచుండురు.

నా కు తరము వ్రాసిన లేఖకుడు తాను చదివిన దానికి విపరీతార్థకల్పనము చేయుచుండెనని నా భయము. నరుడు నిస్సందేహముగా కళాప్రియుడే. కల్పనాధురీణుడే. నిస్సందేహముగా ఎఱికి సౌందర్యము వర్ణవిలాసము కావలసినదే. ఎఱికి స్వభావసిద్ధమగు కళాభిరుచియు, కల్పనాచార్యమును ఎఱికి విచక్షణజ్ఞానము నొసగియున్నవి. మెఱుపులీను రంగుల రాశి సౌందర్యము కాదని అత డెఱుంగును; ఏ విషయాసక్త మైనను ఉత్తమమే యని యతడు తలపోయడు. నరుని కళా దృష్టి ప్రయోజనమందు ఆనందము నెట్లు గనుగొనుటోవానికి తెలుపుచుండును. అందువలననే ప్రాథమిక పరిణామదశలందే మన మీనాడు చేయునట్లుల తినుకోరికమాత్రాననే తినుటకు మారుగా బ్రతుకునిమిత్తము తినుట మానవుడు నేర్చినాడు. కొన్నిదశాంతరములు గడచినపిమ్మట కేవలము ప్రాణమునిల్పు కొనుటకే జీవించుటలో ఆనందముగాని, సౌందర్యముగాని లేదనియు, తోడిజీవులకు ఉపకృతి నల్పుటకును, తద్వారా సృష్టి కర్తను సేవించుటయు విధియని గ్రహించినాడు. అదేతరున సంభోగసుఖమును గుఱించి పర్యాయోచనము చేసి తక్కిన యింద్రియవ్యాపారము లన్నింటికి వలెనే జననేంద్రియవ్యాపారమునకును సద్వినియోగము, దుర్వినియోగము ననునవి గలవని కనిపెట్టినాడు. ఆ యింద్రియముయొక్క నిజమగుధర్మమును సత్ప్రయోజనమును, సంతానముకొఱకే దానిని వినియోగించుటయందే గలదని గ్రహించినాడు. తదితరప్రయోజనమేదైనను వికృతమని యెఱింగినాడు. మఱియు నది వ్యక్తికిని, జాతికినిసయితము ఘోరానర్థముల గూర్చు ననియు తెలిసి

కొనినాడు. ఈ వాదమును సుదీర్ఘముచేసి నేను చెప్పి తనవసరము.

ఈ యుత్తరమును వ్రాసిన విలేఖరి అవసరములబట్టి నరుడు కళను నిర్మించునని చెప్పినది సమంజసముగనున్నది. అవసరమునది ఉపజ్ఞజనకమే కాదు; కళాజనకము నగును. కాబట్టి అవసరము ఆధారముగా ఉద్భవము కానట్టి కళను సర్వత్రా గ్రాహ్యముగా నెంచదగదు.

ఇంకొక విషయము. ప్రతికొరికకును అవసరమనెడు పేరు పెట్టి గౌరవింపదగదు. నరుని జీవితము శిక్షణదశగా నెన్నవలయును. ఆకాలమునందు దుష్టశక్తులు, శిష్టశక్తులు రెండును వానిపైన నెక్కి నాట్యము సలుప జూచుచుండును. దుష్ప్రేరణలు వాని నలముకొనుచుండును. ఈదుష్ప్రేరణల నెదిరించి పోరాడుటలోతన పౌరుషము నతడు ప్రదర్శింపవలసియుండును. తనయూహకల్పితములగు బాహ్యశక్తువులతో యుద్ధముచేయు నతడు యోధుడుకాడు. సామాన్యయోధుడుతన అభ్యంతరమున చెలరేగు పెక్కండుశక్తువుల నెదిరించుటకు తనచిన్న ప్రేలినైనను కదల్చజాలడు. అంతియే కాదు. వానిని వివ్రతములుగను పాటించును. 'నరుడు యుద్ధము సాగించియే తీరవలయును.' అయినను 'దానివలన గలుగు సహజసంఘటనముగా ఆయుద్ధమునే నరుడొక ఘనతరకళగా పరిణమింపజేసియున్నా'డని విలేఖరివ్రాసినది పొరబాటు. యుద్ధకళ నత డింకను నేర్చియుండలేదు. మనపూర్వులు యజ్ఞమన నేమియో తెలియక పొరపడి తమయందలి దుర్వ్యసనములను బలియిడుటకు మారుగా తోడి అమాయక జీవులను బలిపెట్టినతీరున, మఱియు అనేకు లీనాడు

చేయుతీరున మిథ్యారణమును సత్యముగు రణమునుగా నరుడు భ్రమించుచున్నాడు. యథార్థముగు రణకళను మన మింకను నేర్వనలసియే యున్నాము. అభిసీనియా ప్రాంతమునందు నేడు జరుగుయుద్ధమునందు కళగాని, సౌందర్యముగాని లేనేలేదు. మన విలేఖరి తానుజూపు నిదర్శనములకు విడ్డూరపు పేర్లొడి యున్నాడు. గూసో, రస్కిను, థోగో, టాల్ స్టాయి యను వారలు తమతమ కాలములలో కళావత్ సాగ్రేపరులేయై యుండిరి. వారు మృతులేయైనను, మనలో ననేకులము చచ్చి దగ్ధమై విస్మృతి పడంగిపోయిన యనంతరము సయితము వారు సజీవులై చిరస్మరణీయులైయే యుండగలరు.

మన విలేఖరి 'ప్రకృతి' అను శబ్దమును దుష్ప్రయోగము చేసినట్లు కనబడుచున్నది. నరుడు 'ప్రకృతి' ని అనుకరింపవలె ననినప్పుడు అతనిని సర్పామలవలె వర్తింపుమనిగాని, లేక మృగరాజువలె సయితము వర్తింపుమనిగాని ఆహ్వానించుట తగదు. నరుడు మానవజాతి యందుల యుత్తమోత్తమ లక్షణముల పరిశీలింపవలయుననియే అర్థము; అనగా అతని సుపరిష్కృత స్వభావమెట్టిదిగా నుండునో గమనింపవలయుననుటే. బహుశః సుపరిష్కృత స్వభావమన నెట్టిదో తెలియుట చాల శ్రమకరమై యుండనోవును. ప్రాచీన ప్రవక్తల ప్రమాణములను పేర్కొనుట నేడు విపాయకరముగ దోచుచున్నది. నీట్టిని, ప్రశ్నోత్తరమును సయితము ప్రస్తావనలోనికి దింపుట అవసరమని విలేఖరికి నేను సూచింపగోరెదను. ఈ సమయ ప్రాచీన ప్రమాణముల యధారమును దాటిపోయినదని నా అభిప్రాయము. మన విచారణాంశమునుగూర్చి నిర్మోహాటమగు

తర్క-వాదమేమి చెప్పుచున్నది ? జనసేంద్రియము యొక్క యధార్థమగు వినియోగము సృజనకర్మకుమాత్రమే కట్టువడి యుండవలెననియు, తదితరమగు వినియోగము దుర్వినియోగమనియు చెప్పుట యుక్తమా ? అయుక్తమా ? యుక్తమగు నెడల, సద్వినియోగమును హర్షించుటలోను, దుర్వినియోగమును నిరాకరించుటలోను చూపట్టుకష్టములు శాస్త్రసమ్మతమగు అన్వేషణమున కడ్డు నిలువదగదు.

పంస్కరణాభిలాషిణులు

ఒక సోదరితో నాకు జరిగిన సంభాషణనుబట్టి చూడ గర్భనిరోధసాధనల వినియోగమును గుఱించిన నాయభిప్రాయము బాగుగ స్పష్టపడినట్లు లేదని నేను భయపడుచున్నాను. అవి పాశ్చాత్యదేశములనుండి వచ్చినవను కారణముచేత నేనట్లు అభిప్రాయపడుట లేదు. కొన్ని పాశ్చాత్యనస్తువులు అక్కడి వారికి లాభదాయకము లగునటులనే నాకును లాభకర మగునని నాకు తెలిసినప్పుడు కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా నేను వానిని స్వీకరించుచున్నాడను. గర్భనివారణ సాధనముల నేను వలదనుట వాని మంచిచెడ్డలను బట్టియే.

బిడ్డలను కోరకుండ తమభర్తల సంభోగవాంఛను తీర్చుటకు అంగీకరించు వివాహితస్త్రీలు మాత్రమే వినియోగింపవచ్చునని గర్భనివారణసాధనల ప్రోత్సహించువారిలో బుద్ధిమంతులు నియామకము చేయుదురని నేననుకొనుచున్నాను. నరజాతియందటువంటి కోరిక స్వభావవిరుద్ధమనియు, అట్టి కోరికను తృప్తిపఱచుకొనుట నరజాతియొక్క ఆధ్యాత్మికోన్నతికి భంగకర

మనియు నా అభిప్రాయము. ఈ అభిప్రాయమును ఖండించుటకు, ఇతర సాక్ష్యములతోపాటు, ఈ దిగువనుల్లేఖించిన 'లార్డు డాసను' గారి సాక్ష్యము నుదహరించుచున్నాను :—

'ప్రపంచములో చెలరేగి ప్రాబల్యము చూపుచున్న శక్తులలో కామ మొకటి. అదొక ప్రధానమును నిరాశూటమునగు సహజగుణము. దాని ప్రభావమునకు తలమొగ్గి తరచువలసినదే. దాని నణంపినేయనెందువా? నీ తరచుకాదు. దాని నుపయోగకరమగు మార్గములకు నీవు మరలింపవచ్చునే గాని, దాని విలాసమునకు అసంతోషమునగక తప్పదు. మతీయు నట్టి అసంతోషము చాలకపోయినను, నిరీధింపబడినను అది విపరీతమార్గములం ద్రొక్కి విబ్రుంభించును. ఇంద్రియనిగ్రహమునకును పరిమితీయున్నది. ఏ సంఘమునందైనను వివాహము దుర్లభమైనను, లేక ఘటిల్లుటలో ఆలస్యము జరిగినను వ్యభిచారము లసంఖ్యాకములై పెరిగిపోవుట అనివార్యము. శరీరముల సంగమము, మనస్సు మోకరియు, ఆత్మమోకరియు కలియికతోనహా జరుగుట మంచిదని యెల్లఱంగీకరింతురు. పిల్లలను సాకుట ప్రప్రథమధర్మమనియు నందఱొప్పుకుందురు. కాని పిల్లలగనవలయునను సంకల్పముగాని, యుద్దేశ్యముగాని లేకుండ సంభోగ కార్యము కాయకమగు మనకామ కారప్రతిఫలముగా లెక్కలేనన్ని తడవలు జరుగుచుండుటలేదా? కాన మనమందఱము దోషులమేనా? యధార్థజీవనధర్మములతోడి పరిచయము 'చచ్చికి' (అనగా ఆధ్యాత్మిక శాసనముల నిరూపించువారికి) లేకపోయిన హేనువుచే గాదా ఆ 'చచ్చికిని' (ఆశాసనకర్తలకును) ప్రజలకును నడుమ పెద్ద అభాత మేర్పడినది? నీశాసనమైనను, ఆధ్యాత్మబోధకుల శాసనమైనను సరియే, యెల్లఱకు దెలిసినదై సాహసముతో నిరూపింపబడినదై యధార్థవిషయముల కనుసరణమైనదై పఱగినగాని యువకులభక్తిని అంగీకారమును పొందజాలదు.

పిల్లల గనుట గాక, కామమునకు స్వతంత్రమైన ప్రయోజనముకలదు. అది ఆరోగ్యమున నొక ప్రధానాంశము. వివాహమున కానందము గూర్చినది. కామము దైవదత్తమందు మేని దాని వినియోగమును నేర్చుకొనుట

క్షేమకరముగాదా ! దాని క్షేత్రములోనది ఒకపక్షము వారికేగాక, ఇరుపక్షములవారికిని కాయక తుష్టి నిచ్చులాగున ఆచరింపవలసి యున్నది. ఇరువురు జీవులు కలసి భోగించి, పరస్పరము నొండొరులు పంచుకోగల సౌఖ్యము, వారి సాహచర్యబంధమును దృఢపఱచి, వారి వైవాహిక బంధుత్వమును చిరస్థాయి చేయుగలను. అనేకమగు వివాహములు మితిమీరిన కామము మూలమునగాక, చాతుర్యములేనట్టియు, తనివితీరనట్టియు కామమునలన భగ్నమగుచున్నవి. కామమున దొక దివ్యసంపద. కొఱగాని పురుషు లనేకులు కామభరితులై యుందురు. కామరహితమగు సతిపతుల యనురాగము రస శూన్యమును, నిర్జీరమునై యుండును. మితిమీరిన కామోద్రేకము గూడ అత్యాహారచాంచల్యవంటిదే. కాయకమగు అత్యాచార మగును.

ఇక అత్యంత ప్రధానమైన జన్మనిగ్రహ సమస్యయొక్క విచారణకు మరలెదనుగాక. జన్మ నిగ్రహమనునది స్థిరపడిపోయినది. ఆసంకుటన ప్రాముఖ్యము వహించినది. మంచిలో చెడ్డలో దాని నంగీకరింపక తప్పదు. ఎన్ని దూషణలు బయలుదేరినను దానిని అవి తొలగింపజాలవు. జనకులు తమ సంతానమునకు పరిమితిపెట్టు కొనుటకగు కారణములు కొందరి సందర్భములో స్వార్థ ప్రేరితములుగ నున్నవి. కాని, యనేకుల సందర్భములో మాననీయములును, సమంజసములునై యున్నవి. పెండ్లిచేసికొని జీవనపు పోరాటమునకు సమర్థులగు సంతానమును కని, పెంచవలయు ననెడు కోరిక పరిమితమగు సంపాదనవలనను, జీవనపు వ్యయమువలనను, పన్నుల భారమువలనను విధిగా మార్పుచెందుచున్నది. మనీయును, విద్యారతులగు స్త్రీలయందు జీవనభారమును పంచుకోవలెననియు తమ భర్తల యుక్యోగములలో పాగ్గానవలెననియు కోరిక కలను. తఱుమగా గర్భమును ధరింపవలసినచో అది సాధగను. గర్భనివారణ సాధనములు లేనిచో అక్రమసంభోగములును అందువలన దుష్ఫలితములును తప్పవు. వివాహములకు అవరోధములు కల్పించుచు, అక్రమ సంభోగములను దూషించుచుండుట కొరగానిపని. 'జన్మనిగ్రహము అవసరము కావచ్చును. కాని ధర్మసమ్మతమగు జన్మనిగ్రహమనగా విచ్ఛికమగు

ఇంద్రియ నిరోధము అని పలువురు పలుకుచున్నారు. సరే. అటువంటి ఇంద్రియనిరోధము ఫలప్రదము కాదు; ఒకనేత ఫలప్రదమగునన్నను సుసాధ్యము కాబోలును; మరేయు ఆరోగ్యమునకును ఆనందమునకును భంగకరమగును. ఒక కుటుంబముయొక్క సంఖ్య యేనలుగురో అని గూర్చు పెట్టునెడల, చాలకాలమున కైనను అది ఇంద్రియనిరోధమును విధించు సంతగా దంపతుల మీద సంభోగనిషేధమును పెట్టి నిర్బంధించినట్లే యగును. అధిక కారణముల వలన ఆ నిషేధము వివాహము జరిగిన ప్రారంభకాలమున, భోగవాంఛలు ప్రబలముగా నుండు దశయందు మరేంత బాధకరముగ నుండు ననియు మరేయు నట్టి నిషేధాజ్ఞాపాలనము సామాన్యప్రజలు నిర్వర్తింపజాల రనియు నేను గట్టిగా చెప్పగలను. ఆ ఆజ్ఞాపాలనమును చేయవలయు నను పట్టుదల వూనునెడల, ఆరోగ్యమునకును ఆనందమునకును భంగము వాటిలు నంత ప్రయాసను కల్పించి నీతివర్తనమునే నాశనము చేయునంతటి విపత్తును జేకూర్చును. అది విపరీతము, విద్వేషము నగును. దాహముచే దహించుకొని పోవుచున్నవాని కడ చల్లని జలము నుంచి త్రాగవలదని నిషేధాజ్ఞ నైన చేయవచ్చునోమోగాని, ఇంద్రియనిగ్రహము వలన జన్మనివారణము సాధించు మనుట వ్యర్థమగును. ఒకనేత సాధనలో పెట్టినయెడల వినాశకరమై యొప్పును. అది స్వభావవిరుద్ధమును, అచ్చమగు నవినీతియు ననవలయును. స్వాభావిక శక్తులను స్వాధీనముచేసుకొని వానిని మానవుని యిచ్చకును, విని యోగమునకును అనుసారముగ రీతిని పరివర్తనముచేయుట నాగరిక మగును. ప్రసవ సమయమున మగ్గుమందులను ప్రపథమమున ప్రయోగించినప్పుడు గూత, వాని ప్రయోగము దుష్టమనియు స్వభావవిరుద్ధమనియు, గందర గోళము సాగినది. ఏమన, స్త్రీ వేదన ననుభవించుటకే యేర్పడిన దట ! కల్పిత సాధనల మూలమున పిల్లలు పుట్టకుండ నిలుపుట అంతకు మించిన దుష్టకార్యము గాని, స్వభావవిరుద్ధ కర్మ గాని కాదు. జన్మనివారణ సాధనల ప్రయోగము పుణ్యమే; దుష్ప్రయోగము పాప మగును. నవ్య విజ్ఞానమును గుర్తించి, నూతన ప్రాపంచిక వసరముల గమనించి, ప్రయోజనమున పాటే దహిపోయిన ప్రాత సంప్రదాయముల బంధనముల సడలించుకొని, మతగురు

వులు కొందఱ తీతరులతో గూడ సంప్రదించుట కొడంబడి యీ సమస్యను పరిష్కరింప బూనుదురు గాక యని విజ్ఞప్తి చేయుచున్నాడను.

డాసను ప్రభువరుని గణ్యతను కాదనబోము. అయినను వైద్యశేఖరునిగా వారి గొప్పతనము నెడ పూర్తి గౌరవమును జూపువాడ నైనను, ఆయన యొసగు సాక్ష్యమును శంకింప నాకు ప్రేరణ గల్గుచున్నది. ఏవిధముగ నైతిక భంగమునకు గాని, శారీరక విపత్తునకు గాని పాల్పడకుండ యావజ్జీవము బ్రహ్మచర్య దీక్షను బూనిన స్త్రీల యొక్కయు, పురుషుల యొక్కయు అనుభవమునకు వ్యతిరేకముగా ఆ ప్రభువు సాక్ష్యము నొసగు చున్నాడు. ఆరోగ్య ధర్మముల భంగము గావించి యేదేని వ్యాధికి లోనైన జనులతోడి పరిచయము సాధారణముగా వైద్యులకు కలుగు చుండును. అందువలన వారు రోగులకు ఆరోగ్యము కలుగునట్టి చికిత్సలను సమర్థతతో నిర్ణయింప గల్గుదురు. కాని ఆరోగ్యవంతులగు స్త్రీ పురుషులొక్కొక సందర్భములో నేమిచేయ గల్గుదురో వారు సదా తెలిసికొనజాలరు. కాబట్టి వివాహితులైన జనులు బ్రహ్మచర్యమును పూనుట వలన ఫలితార్థమును గుఱించి డాసనుప్రభు వొసగిన సాక్ష్యమును స్వీకరింప బూనినప్పుడు కడు జాగరూకత పూనవలసి యుండును. వివాహితులైన దంపతులు కామ తృప్తి చేసికొనుట న్యాయమే యని యెంచు స్వభావము వారి కుండుననుట నిజమే, సందేహము లేదు. అయినను దేనినిగాని యూరక ఆమోదించక, ప్రతిదానిని చక్కగ పరిశోధన చేయు ఆధునిక కాలమున గృహస్థ జీవనమునందు కామోపభోగములతో నింతకాలము గడిపితిమి గాన, ఆ యాచారము ఆరో

గృహకరమని గాని సద్ధర్మమనిగాని ఆలోచన లేకుండా నొప్పుకొనుట దోషమే యగును. ప్రాతనగు నాచారముల ననేకము విడిచివేసి సత్ఫలముల బడయ గొనుచున్నాము. నివాహితృలైన స్త్రీ పురుషులు బ్రహ్మచర్య జీవనముల బూని పరస్పరము నైతికముగను, కాయకముగను మేలుకూర్చుకొన గొలుటను ప్రత్యక్షముగ కనుపెట్టి చూచుచుండియు, ఈ యాచారమును మాత్రము పరిశోధన చేయకుండ మన మెందుకు విడుడవలయును? కాని భారతదేశమున, గర్భధారణను నివారించు సాధనముల వినియోగమునకు ప్రత్యేక కారణముల బట్టి నే సభ్యంతరము తెలుపు చున్నాను. భారతదేశము నందలి యువకులకు, సంభోగ నిరోధమన నేమియో తెలియదు. అది వారి దోషముకాదు. వారికి బాల్యముననే వివాహములు జరుగుచుండును. అది ఆచారముగ నున్నది. గాఢార్థ్య జీవనమున నిగ్రహము పుంనుడని వారి కెవరును చెప్పటలేదు. వారి తల్లిదండ్రులు మనుమలను, మనుమరాండ్రును జూచుకొన నాతర పడుచుండును. సాపము బాలసత్తులు సాధ్యమగునంత త్వరలో సంతాన నశ్చులు కావలయు నని పరిసరముల వారు నిరీక్షించుచుండురు. అటువంటి పరిసర స్థితిలో గర్భనివారణ సాధనముల వినియోగముల వలన ఆ అనర్థ మింకను పెరిగిపోవును. ఇట్లకామ వాంఛను దీర్చనలసిన వారని యెంచబడు చుండు సాపమా బాలికలకు సంతానవాంఛ లేకున్నను కామత్పప్తి బడయ గోరుట మంచిదే యనెడు బోధ లింక సాగింప బడును. ఇట్లు రెండు లాభములు చేకూరుగదాయను భ్రమతో గర్భధారణ నివారణ సాధనములను వా రాశ్రయింప వలసిన వారగుదురు.

ఇది వివాహితస్త్రీలకు అర్హము కానట్టి వివరీతమును విష్ణూరమునగు బోధయని నే నెంతను. పురుషునంతగా స్త్రీ కామవాంఛ కెఱయగునని నాకు నమ్మకములేదు. ఇంద్రియ నిగ్రహము పురుషునికికన్న స్త్రీకి సులభతరము. స్త్రీ తనభర్తకు సయితము 'వలదు' అని చెప్పగల చాతుర్యమును నేర్పుటయు, భర్తచేతిలో నొకకీలుబొమ్మయై మనుట స్త్రీధర్మమున నొకయంశ కాదని నేర్పుటయు ఈ దేశమున సరియైన బోధయగునని నా నమ్మకము. విభాయకకర్మ లెట్లో అటులే అర్హతలును ఆమెకు గలవు. రామునియెడ ఐచ్ఛికముగా దాస్యభావము మాత్రము చూపిన దానిగ నీతను గ్రహించువారు ఆమెయొక్క స్వాతంత్ర్యమునుగాని, రాముడు ప్రత్యంశమునందును నామెయెడ చూపిన సద్భావమునుగాని యథార్థమున గ్రహించిన వారు కారు. నీత తననుగాని, తన గౌరవమునుగాని సంరక్షించుకొజాలని దుర్బల గాని, నిస్సహాయురాలు గాని కాదు. భారతస్త్రీకి గర్భభారణనివారణో పాయముల నేర్పబూనుట గుఱ్ఱమునకు ముందు బండిని తగిలించుటంత యోగ్యముగ నుండును. ఆమెనుదాస్యభావమునుండి విముక్తురాలినిచేసి శరీరపావిత్ర్యమును ఆమె గుర్తునకుదెచ్చి జాతీయసేవ యొక్కయు మానవసేవయొక్కయు గణ్యత నామెకు నేర్పుటయే చేయదగిన మొదటిపని. భారతస్త్రీల నుద్ధరించుట దుసాధ్య మనియు, కావున వారికి పిల్లలు పుట్టకుండ నాపి వారికున్న దేహరోగ్యమును కాపాడు నిమిత్తమనెడు సాకుతో గర్భభారణనివారణ సాధనములను వారల కలవరచవలయు ననుట సమంజసకార్యము కాదు.

ఇష్టమున్నను, లేకున్నను సంతానమునుగను నిర్బంధము

ననుభవించు స్త్రీల దుర్గతిని గుఱించి న్యాయముగ నే ఆగ్రహము పూనుచుట్టి సోదరీలలాములు ఓర్పు జూపుదురు గాక ! గర్భని వారణసాధనల ప్రచారము సయితము ఒక్కదినములో మాత్రముగా వాంఛితార్థమును దెచ్చి యెడిలో పడవేయజాలదు గదా ! ప్రతివిధానము మరము చేయు ప్రచారము ననుసరించి ఫలించును. ఉచితముగు విధానము మొక్క ప్రచారమే సాగు గాక యని నా మనవి.

ఇంద్రియ నిగ్రహ ప్రచారము

ఒకలేఖలోని యంశములు: —

“ఇంద్రియ నిగ్రహమును గుఱించిన మీ రిటీవల వ్రాసిన వ్యాసములు గొప్పసంపదన హేతువులైనవి. మీ భావములం దాదరముగల పురుషులే చిరకాలము ఇంద్రియ నిగ్రహమును నిలుపుకొనుట కష్టమని గ్రహించుచున్నారు. మీరు స్వీయములగు ఆనుభవమును, సాధనవిశేషమును మానవ జాతికంతకు ననుసరింపజేయజూచుచున్నారని వారును వాదించుచున్నారు. సంపూర్ణబ్రహ్మచారియొక్క నిర్వచనమునకు మీరు సయితము సదృశులు కానట్లు ఒప్పుకొనియుంటిరి. ఏమన, మీరును పశువ్యసనముల దాటియుండలేదు. నివాహ మాడిన దంపతులకు గలుగదగిన సంతానమునకు మితయుండుట సరమని మీరును నంగీకరించితిరి. కావున నరజాతిలో నధికసంఖ్యాకులకు ఆచరణీత్యా శరణము కాగలది గర్భధారణను నివారించు నుపాయ మొక్కటియే గదా !

నాకున్న పరిమితులను నే నొప్పుకొనుచున్నాను. బ్రహ్మచర్యమునకును, గర్భధారణ నివారణోపాయములకును గల తారతమ్యమును నిర్ణయించుటలో నా పరిమితులే నా యర్హత

లగును. ఏలయన అధికసంఖ్యకులగు ప్రజలవలెనే నేనును భూలోకమున జనించి భూలోకస్వభావము గలవాడనే యని నా పరిమితులు విశేషము చేయుచున్నవి. అసాధారణప్రజ్ఞు నాయందు లేవు. నాబ్రహ్మచర్యమునకును నుద్దేశము సర్వ సాధారణ మైనదే. స్వదేశమును, మానవజాతిని సేవించు కొఱకై సంతానమునకు పరిమితి యేర్పరచుకొనుటే యది. స్వదేశమును, మానవజాతిని సేవించు దూరస్థమగు ప్రేరణ కంటెను, సన్నిహితమును, గాఢతరము నగునది పెద్దకుటుంబ మును పోషించుకొనుటలోని అశక్తతయే. (ఈనాటి దృక్పథము నుండి చూచుచో) విజయవంత మగు ముప్పదియేండ్ల బ్రహ్మచర్యము నాకున్నను నాలోని పశువును నేడును కావలికాయ వలయు నావశ్యకత నేనును నొకసామాన్యమానవుడనే యని విస్పష్టముగ రుజువు చేయుచున్నది. తగిన ప్రయత్నముచేయు నెడల నాకు సాధ్య మగునది యేసరునక్షత్రమును సాధ్యమే యని నేను వక్కాణించి చెప్పుచున్నాను.

గర్భధారణ నివారణ సాధనముల ప్రయోగమును బల పరచు వారు సామాన్య మానవులు బ్రహ్మచర్యమును సాధన చేయజాలరనుటవలన వారితో నాకు వివాదమేర్పడుచున్నది. ఆ సాధన వారికి సాధ్యమైననుగూడ వారట్టి సాధనకు పూనదగ దనియు కొందరు వాదింపబూనునంతవరకుబోయిరి. అటువంటి మహాశయులు తమతమ క్షేత్రములలో తా మెంతటి ఘనులయి నను, బ్రహ్మచర్య ప్రభావమును గుఱించిన స్వానుభవము లేకుండ, ప్రసంగించుచున్నారని సంపూర్ణ విశ్వాసపూర్వకమగు పరిపూర్ణవినయభావముతో నేను వారికి తెలుపగోరెదను. మాన

వుని ఆత్మయొక్క ప్రభావమునకు పరిమితిని నిర్ణయించు నధికారియు వారికిలేదు. అట్టి సందర్భములో, నావంటియొక్క పురుషుని ప్రత్యక్షనిదర్శనమైనను, అది విశ్వాసనీయ మగు నెడల నారి ప్రనచనములకు మించిన విలువగలదగుటే గాక నిశ్శంక మైనదియునై యుండును. సామాన్య ప్రజలు నన్నొక మహాత్మునిగ నెన్నుదు రను కారణముచేత నానిదర్శనమును త్రోసి వుచ్చుట యిట్టిమహాత్తర పరిశోధనయందు అక్రమ మగును.

ఒక సోదరిచేయు వాదము ఇంతకంటే గురుతరముగ నున్నది. ఆమె ఈశ్వరుని పలుకుచున్నది. 'గర్భనివారణవాదుల మగుమేము నిన్ను గేడు రంగమున ప్రవేశించితిమి. బ్రహ్మచర్య వాదులగు మీలో, అనేక తరముల నుండి బహుళః నేలకొలంది సంవత్సరములనుండి, ఈ రంగము నాక్రమించి యుంటిరి. మీ ప్రతిష్ఠను చాటుకొనుట కేమున్నది! బ్రహ్మచర్యభోధను ప్రపంచము స్వీకరించినదా? అధిక భారముచే క్రుంగిపోవుచున్న కుటుంబముల ఆర్తిని బాపుటకు మీరేమి చేయగలిగితిరి? ప్రసవవేదనలచే హతలగు తల్లుల మొఱ్ఱలను మీరాలకించితిరా? రండు, ఈరంగమున మీకును ప్రవేశమున్నది గదా! మీ బ్రహ్మచర్య ప్రచారమునకు మే మడ్డుతగులము. వెగటు పుట్టించు భర్తృసమాగమముల నుండి భార్యలను బహుళః మీరుసంరక్షింప జాలుదురేని మేము మీకు విజయహోరముల నప్పింతుము. మానుష సామాన్యములగు లోపములను, అలవాటులను గుర్తించి, వానికి తావొసగుచునుగూడ సక్రమముగా వినియోగించిన యెడల వాంఛితార్థ సిద్ధిని చేకూర్చుటలో నెన్నడును వ్యర్థము కావని చెప్పదగిన మాయుషాయముల ప్రయోగములను మీరు దూషింప బాగును తెంచులకో!'

నిరంతరము పిల్లలసంఖ్య పెరిగిపోవుచుండుట వలన నెల్లప్పుడును దారిద్ర్యమున మునిగి కుండుచున్న కుటుంబముల గుఱించిన జాలితో నిండిపోయిన ఒక సోదరి యొక్క ఆవేదనచే

వెలువడిన హేళనయిది. మానవజాతి దుఃఖమునుగూర్చిన మొఱు
శిలల హృదయమును సయితము కరుగ జేయుననుట నెఱుగు
దుము. అట్టి దుఃఖము ఉన్నతభావోపేత లగు సోదరీమణుల
హృదయములను నొవ్వజేయక యెట్లుండగలదు ?

ఎవడేని ఆ మొఱులువిని తలక్రిందై పోయి, యేటితో మునుగు
వాని వలె చేతికందిన గడ్డిపోచనైనను పట్టుకొను వాడైన
యెడల, వాని నవి పెడత్రోవను ద్రిప్పగలవు.

భావపరిపర్తనము వేవేగముగ జరిగిపోవుచున్న కాలమున
మనము జీవించుచున్నాము. నెమ్మది నెమ్మదిగా వచ్చు ఫలి
తార్థముతో మనము తృప్తిపడజాలకున్నాము. మనకులము
వారి క్షేమముతోడనే గాక మన దేశమంతటి క్షేమముతోడను
సయితము మనము తృప్తిజెందుటలేదు. మానవజాతి యంతటి
తోడను మనము సానుభూతి పడయుచున్నాము; లేదా, నాను
భూతి పడయగోరుచున్నాము. మానవజాతి పరమావధి జేరు
యాత్రతో నిదొక మహత్తరమైన విజయము.

అయినను ఓర్పునీడుటచేతను, పురాతనమను కారణము
చేతను ప్రాతవాని నెల్ల త్రోసివేయుటచేతను, మానవజాతి
దోషములన్నింటికిని పరిహారము చేకూర్పజాలము. మనలో
నీనా డుత్సాహమును ప్రజ్వలింపజేయుచున్నట్టి స్వప్నములనంటి
వానినే, బహుశః అస్పష్టముగ, మనపూర్వులును కాంచెయుం
దురు. ఈలాటి విపత్తులకు వారు కనుగొనిన పరిహారములే మన
మెన్నడును నిరీక్షించి యుండజాలసంత విశాలముగా పెరిగిన
చిక్కక్రమునకును అనువర్తింపజేయుట సాధ్యపడ వచ్చును.

సత్యాహారము ప్రశ్నేయముగ నేకొలదిమంది యాచరింప దగినవియోగాక, మానవజాతి యంతయు అనుదిన సామాన్య జీవితమున ననుష్ఠింపదగినవిగ నున్నవి. సరిగ నటులనే, బ్రహ్మచర్య దీక్ష గోకొలదిమంది మహాత్ముల కొఱకే గాక, మానవ జాతి యంతటికొఱకు నుద్దేశింపబడియున్నది. చాలమంది ప్రజలు అపవిత్రముగాను, హింసాకరులుగ నుండురను కారణముచేత మానవజాతి ఆ ధర్మము యొక్క ధ్వజమును క్రింద నేయడగఁజూర్చి, అనేకులుగాని, అధికసంఖ్యాకులుగాని బ్రహ్మచర్యధర్మమును పాటించరను కారణముచేత ఆధర్మము యొక్క ధ్వజమును నయితము క్రిందికి వంచదగదు.

న్యాయము క్లిష్టముగ నున్నదను హేతువుచేత, వివేకియగు న్యాయాధికారి తప్పుడు తీర్పు నీయదగదుగదా ! అతడు తన హృదయమును కఠినము చేసికొనినట్లు ప్రజలనుకొనినను నిష్ట పడును. ఏమన సత్యముగ కరుణయన, శాసనము దోషభూయిష్టము గాకుండ కాదుటయందే కలదని న్యాయాధికారి యెఱుంగును.

సర్వరమగు శరీరముయొక్కయు, లేక మాంసపిండము యొక్కయు లోపములను స్థిరస్థాయియై అందువసించు ఆత్మకు ఆరోపింపదగదు. ఆత్మకు సంబంధించిన ధర్మముల కనుగుణ్యముగా శరీరమును నడుపుకోవలసి యుండును. ఈ ధర్మములు కొలదిగా నైనా మాడ్చు చేయదగనివిగను నున్న వని సవినయముగ చెప్పు చున్నాను. మానవజాతి యంతయు వానిని గ్రహించుటకును, అనువర్తించుటకును శక్తిగలిగి యున్నదనియే నా అభిప్రాయము. వాని ననువర్తించు విధానమునందు భేదము

మాత్రము లేదు. ఫల సాధనము నందు తారతమ్య ముండిన నుండవచ్చును. మనకు దృఢవిశ్వాస మున్నయెడల ధర్మము నుండి తొలగము. మానవజాతి పర మగమ్యమును చేరుటకు గాని, ప్రత్యక్షముగా దానికి సన్నిహితస్థానమును ప్రాపించుటకు గాని పదిలక్షల వత్సరములు పట్టవచ్చును. జపహార్ద్రాలుగా రను నట్లు సక్రమ మగు ధర్మస్వరూపమును ధారణచేయుదము గాక !

ఆసోదరి సవాలుచేసి యడిగినమాటకు సమాధానము చెప్ప వలసియున్నది. ఆత్మనిగ్రహ వాదులు సోమరులుగ లేరు; వారు తమ ప్రచారమును తాము చేయుచునే యున్నారు. వారి పద్ధతి గర్భధారణ నివారణవాదుల పద్ధతికి భిన్నముగా నున్న యెడల వారి ప్రచారమార్గములును భిన్నముగనే యుండవలసి వచ్చును; ఉన్నవి కూడను. ఆత్మనిగ్రహవాదులకు అనగా బ్రహ్మచర్యప్రతి పాదకులకు చికిత్సాలయము లక్కఱ లేదు. వారు తమసాధనసామగ్రినిగూర్చి ప్రకటనలు చేయనక్కర లేదు. ఏమందురా వారిసాధనలు బజారులో అమ్మెడివి గాని ఒకరి కొకరు చేతిలో పెట్టుకొనునవిగాని కావు. అయినను గర్భనివారణసాధమునలనుగూర్చి వారు చేయు ఖండనలును, వానిజోలి పెట్టుకొనకు డని ప్రజలకు వారుచేయు హెచ్చరిక లును వారిప్రచారమున సంశయములే యగును. వారి నిర్మాణ కార్యక్రమము నున్నది. కాని, అది స్వభావము చేతనే నిరాడంబరముగ నుండును. బహిరంగప్రదర్శనమున గోచరించదు. బ్రహ్మచర్యధర్మప్రచార మెన్నడును సందిగ్ధముగ విడువ బడియుండ లేదు. అత్యంతసమర్థ మగు ప్రచారము ప్రత్యక్ష

నిదర్శనమే. నిర్దుష్టముగా బ్రహ్మచర్యవ్రతమును సలిపెడు నిష్క-పటపురుషుల సంఖ్య పెరిగినకొలదిని దాని ప్రచారము అధిక మగుచునే యుండును.

గృహస్థ బ్రహ్మచర్యము

ఒక మిత్రు డిటుల వ్రాయుచున్నాడు:—

“జన్మనిగ్రహమును సాధించుటలో అత్యుత్తమ మార్గము బ్రహ్మచర్యమే యని చాలాకాలము నుండి మీతోడ నేకీభవించు చున్నాడను. సంభోగ క్రియ సంతానము బడయుట కొరకే యేర్పడినది; అందుకొఱకు కానియెడల అది యేరూపమున జరిగినను అస్వాభావికమగు కామత్పప్తి కర్మయే యనుట నిర్వవాదము. అయినను దీనివలన నొకొక్క-కక్కప్పుడు మహా సందిగ్ధావస్థ వచ్చి పడుచుండును. సంభోగము ఒకసారి రెండుసార్లు జరిగినను గర్భము నిలువని పక్షమున, నేమి వేయవలసి యుండును? పరిమితి యిది యని నిర్ణయించు టెట్లు? సంతానాపేక్ష పూర్తిగ విడిచివేయుట బహు కష్టము. రెండవపక్షమున మితిలేకుండ సంభోగక్రియ సాగించినచో పురుషుని వీర్యమంతయు కొల్లపోవుట తటస్థించును. మతీయు, ఒకటి రెండువరాళముల వినియోగించుకొనిన పిమ్మట గర్భము నిలువని పట్ల, వారికి విధి ప్రతికూలముగ నున్నదనియు, ఆ కారణముచేత నిక సంభోగము మాని వేయవలసిన దనియు, చెప్పగా వలయునా? కాని అందుకు కొంత యసాధారణ మగు ఆత్మ నిగ్రహమును, ఆధ్యాత్మికబలమును ఆ దంపతుల కవసర మగును. పుంస్త్రవులు, యశావనము గలిగియున్న కాలమున మణుల మణుల జరిగిన విఫలతల యనంతరము వార్ధక్యమున బిడ్డలు గలిగిన నరుల సాదృశ్యములు గాని, అపూర్వములు గాని కావు. అందువలన పూర్ణ బ్రహ్మచర్యాచరణ మింకను కష్టసాధ్య మగుచున్నది. మతీయు దంపతు లిరువురును పుష్టి

గలవారై యే శారీరక దుష్కృతము తేనివారై యున్న సత్కుటుంబ మిక్కిలి క్షిప్రతర సమస్య యేర్పడు చున్నది.

ఆ చిక్కు గలదని నే నొప్పుకొందును. ఆ చిక్కు ఆసమస్య యందే సహజముగ నేర్పడుచున్నది. విజయయాత్రాపథము చిక్కులతో నిండియుండును; పరిణామసోపానక్రమమున నుండి ఆరోహణచక్రత్ర, అందలి అవరోధముల దానికొనుచు పోవు కథనములతో సమ్మిళితమైయున్నది. ఉదాహరణకు హిమాలయ పర్వతారోహణమున కగుప్రయత్నముల చక్రత్రను చూడుడు. ఒకడు పైకి పోయినకొలదిని, దాటి నట్రమై, యెక్కి పోవుట దుస్సాధ్యమగును. ఆకారణముచేత దానిఅత్యున్నతాగ్ర మీనాటికిని దుర్గమముగ నేయున్నది. ఆసాహసోద్యోగమిప్పటి కెన్ని ప్రాణములనో బలిగొనియున్నది. అయినను ప్రతి సంవత్సరము క్రొత్తప్రయత్నములు సాగుచు నేయున్నవి. పూర్వపుదానివలెనే విఫలతను గాంచుచున్నవిగూడను. ఇంతజరుగుచున్నను ఆవిఫలత పరిశోధకులయుత్సాహమును చల్లార్చుట లేదు. ఈహిమాలయ పరిశోధనయే యిట్లు జరుగుచుండగా, నీక ఆత్మవిజయముసంగతి యేమనవలయును? ఆ యుద్యమము దీనిని మించి యెంతయో దుర్లభమైనది; కాని, ప్రతిఫలమును అత్యంతాముల్యమైనదియే. హిమాలయారోహణము ఎంతటి ఘనకార్యమైనను, తాత్కాలిక విజయోత్సాహమును, ఆనందమునుమాత్రమే గలుగగ గలదు. కానిఆత్మవిజయమో, క్షీణత నెఱుంగక నిరంతరము నతిశయించుచుండగల ఆత్మానందమునే ప్రసాదింపగలదు. బ్రహ్మచర్యనియమావళిని నిర్దుష్టముగ నిర్వహించిన పురుషుని వీర్యాధానము వలన గర్భధారణ కాకుండ తప్పదు. గర్భమేర్పడియేతీరవలయు

ననుట బ్రహ్మచర్య శాస్త్రమునుకొనుప్రసిద్ధమగు సిద్ధాంతమై
యున్నది. అది అట్టిదై యుండితీరవలయును. ఒక పురుషుడు
పూర్తిగా పశుత్వమును నిర్జించినవాడగునెడల, కామాతుడుడై
పరవశుడగుట అసంభవము. సంభోగము నిమిత్తమే సంభోగ
మును పొందించుట ఎన్నడును పొసగదు. కాబట్టి సంభోగ
మనునది సంతానకాంక్ష కలిగినప్పుడే ఘట్టిల్లును. గృహస్థ
బ్రహ్మచర్యమని అభివర్ణింపబడిన దాని కర్థమిది! అనగా
నేమిటి? ఈ ధర్మసూత్రము ననువర్తించు పురుషుడు సాంసారిక
జీవనము గడపుచున్నను, కామవికారముచే నెన్నడునుగాక,
సంతానప్రాప్తి కొరకు మాత్రమే పొసగునట్టి సంభోగక్రియకు
తా నెన్నడును నేమాత్రమును పాల్పడక యుండు పూర్ణ
బ్రహ్మచారి పొండు పదవిని పొంది, వానితో సమానుడై
మృతి యగునన్నమాట. ఆచరణయందీ యాదర్శము సంపూర్ణ
ముగా ప్రాపించుట కడుసరుదైతోచుటసత్యము. కాని ఈకాలపు
హరిపోకడ దీనికి ఎదురుతిరిగినదై, గర్భధారణ నివారణ సాధనల
ప్రచారము సాగించుప్రముఖులు విషయలోలత్వమే దాదాపు
తమ పరమాదర్శముగా ప్రతిష్ఠించియున్నారు. విషయలోలత్వ
మెన్నడును పరమాదర్శము కాజాలదు. ఆ ధర్మసాధనకు అంత
మనుస దుండదు. కాని పరిమితిలేని విషయలోలత్వము అని
హర్యముగా వ్యక్తుల యుక్కయు జాతియొక్కయు వినాశమును
తెచ్చిపెట్టునని ప్రతివారును నంగీకరింతురు గదా! కాబట్టి
ఇంద్రియనిగ్రహము మాత్రమే మన పరమాదర్శముగ నుండ
గలదు. అనాది నుండియు నడటులనే భావింపబడుచున్నది.

అందువలన దానిని ప్రాపించు సాధనలకై మనము పరిశోధనల చేయవలయునే గాని దానిని వంచన చేయుట దగదు.

బ్రహ్మచర్యసాధన సందర్భమున మన మెదుర్కొను కష్టములలో చాలభాగము, ఆబ్రహ్మచర్య విధులంగుఱించిన మన అజ్ఞానము వలన కలుగునవై, వానిని దెలిసికొనినచో వానియంత నవియే అదృశ్యములై పోవునని నా దృఢాభిప్రాయమైయున్నది. ఉదాహరణకు విలేఖరి ప్రస్తావనకు దెచ్చిన సమస్యను పరమాదర్శమును రెంటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని విచారించుముగాక. బాల్యము నుండియు బ్రహ్మచర్యవిధుల ననునర్థించినట్టి సాధారణారోగ్యముగల దంపతుల సందర్భమున సంభోగముల వ్యర్థము కాజాలదు గావున, ఆదర్శ దశయందు అసలు అటువంటి సమస్యయే బయలుదేలదు. ఐనను ఆచరణయందు నైపరీత్యములు సంభవింపవచ్చును. అటువంటినారి సందర్భమున నియామకముకాగలది, గర్భము నిలుచువఱకు ఋతుకాలమందొక్కసారి మాత్రము సంభోగ మంగీకృత మగునను విధియొక్కటియే. కేవలము విషయభోగము దాని యుద్దేశము కాదు గనుక, ఆయిత్పితార్థము నెఱవేరగనే సంభోగము నిషేధింప బడవలసియుండును. కాయిక, మానసిక, నిష్కళంక వర్తనముతోపాటు కాయిక మానసికారోగ్యము పెరుగుచుండునని నా స్వంతఅనుభవమువలనగలిగిన నా విశ్వాసమైయున్నది. అందాశ్చర్యము లేదు. నరుని వంటి యద్భుతజీవిని కల్పనజేయ సమర్థమగు పదార్థము ఉచితరీతిని సంరక్షింపబడిన యెడల, అసామాన్యమగు శక్తిగను, బలముగను పరిథవిల్లితీరును. ఈ శాస్త్ర ప్రవచనముయొక్క సత్యమును నెవరైనను స్వీయ

నుభవముతో పరీక్షింపవచ్చును. ఈ సూత్రము పురుషులపట్ల నెంతగా సార్థకమై యొప్పునో స్త్రీలపట్లను సంత సార్థకమై యొప్పుగలదు. అయినను చిక్కెక్కడ వచ్చుననగా మన హృదయములలో కామము పెట్టుకొని, బాహ్యమునకు కామ చిహ్నము లగుపడకుండ వర్తింప నలయునని వ్యర్థ ప్రయత్నముల చేయుచుండుము. ఫలితార్థమో, కాయకముగను, మానసికముగను భంగపాటు తెచ్చుకొను చున్నాము. మన జీవితములు, గీత వచించునటుల బూటకములై, మిథ్యాచారములై పోవుచున్నవి.

కొలది సందేహములు

1. హింసల పాలగు సతికి పరిహారము

ఒక లేఖలోని యంశములు :—

“మాచెల్లలిని ఒకనికిచ్చి పెండ్లి చేసితిమి. ఆతడొక దుండగీడు; వ్యభిచారి; మర్యాద నిసుమంత యెఱుగడు. పెండ్లికాలమున వాని నర్తనమును మాకు తెలియనీయలేదు. మాచెల్లలి మందలింపులు వానియెడ వ్యర్థము లయ్యెను. మీదుమిక్కిలి అతడు మాచెల్లలి యెదుటనే వ్యభిచరించును. తన దుర్జయము లను చూచునటుల చేయుటేగాక అత డామెను స్తంభమునకు గట్టిపెట్టి బాదునుకూడను. ఆమెగతి కడు శోచనీయము. ఈ దశలో మ మ్మేమిచేయు మందురు? ఆమె నేమి చేయుమందురు? స్త్రీకి హక్కులుగాని, అధికారాలుగాని లేకుండుదేసి సాంతముగా పురుషుని దయాదాక్షిణ్యముల యాధారమున బ్రదుకు మనుట యీ హిందూమతమున నొక లజ్జాకరమగు ఆచార మైపోయినది. పురుషుడు స్త్రీ నెటులైన హింసింపనిండు. లోకము నోరెత్తదు. ఇట్టిలోమము లేన్నియో హిందూమతముననుండు నిక పురోభివృద్ధి గలుగజాలు, టెట్లు?”

ఈ విలేఖరి విద్యాసంపన్నుడు. ఈ నా సంగ్రహవర్ణనకంటె తన చెల్లెలి స్థితినిగూర్చి యతడు వ్రాసిన దింకను స్ఫుటతరముగ నున్నది. గాఢమగు నాగ్రహము వచ్చినతరి నెంత త్సంతప్య మైనను, హిందూమతమునుగూర్చించి యతడు చేసిన నింద ఒకానొకప్రత్యేక సంఘటన నాధారముగాగొని తొందర పాటుతో గావింపబడిన సామాన్య ప్రతిపాదనయై యున్నది. ఏమందురా పూర్ణశాంతితోడ కాపురము చేయుచు, గృహ రాక్షులై వెలయుచున్న హిందూసమైక్య లక్షలాదిగ గలరు. తమవతులపైని వారికిగల యధికారమును చూచి దోయితర వనితయైనను మత్సరము పూననగును. ఆ అధికారము ప్రేమ వలన జనితమగునది. ఈ విలేఖరి బయలుపెట్టు స్మారవర్తనము హిందూమతమువలనిదోషమునకు దృష్టాంతమనుటకు మారుగా ప్రపంచములో నేదేశమందైనను ఏమతావలంబులగు ప్రజా సంఘమునందైనను తలజూపుచుండు మానవనైజమునందు గల దుష్టత్వమే యనవలయును. మెత్తగానుండి తనయధికారమును చెల్లించుకో జాలనట్టియు, చెల్లించుకోనిష్టపడ నట్టియు భార్య యెడ భర్త చూపెడు దౌర్జన్యమునుండి యామెను రక్షించుటకు వివాహబంధవిచ్ఛేదనానకాశము ప్రయోజనకారి యగుట లేదు. కాబట్టి సంస్కరణముల ప్రతిపాదించువారు తమసంస్కరణములు సాగుకొరకు ఆవేశములను, అతిశయోక్తులను మానుటే యుచిత మగును.

అయినను ఈవ్యాసమనందు ప్రస్తావనకువచ్చిన సంఘటన బోలునవి హిందూసంఘమున యొత్తుగ అసాధారణములుకావు. భార్య భర్తకు మితిమీరిన లొంగుబాటు చూపనలయు నను

టలో పొరబడి, హిందూసభ్యత భార్యను భర్తలో పూర్తిగ మిళితమై పోవలెనుటలో బలాత్కారము చూపినది. ఇందు వలన అధికారము నంతయు భర్తయే చూడగొని, దాని వినియోగములో సమగ్రప్రాయుడైపోవుట అష్టాష్టమంతురము తటస్థించుచున్నది. కాబట్టి దీనికి పరిహారము శాసనము వలన గాక, అవివాహిణులగు కన్యకలకు నేర్పు చదువుల కంటె, స్త్రీజనమునకు వేలవిధముగ నుద్వేగితే నేర్పుటవలసను, భర్తల యమానుష చర్యలను పఠాపకుండ ప్రజలకు నీతిబోధ గఱపుట వలసను సాధింపవలయును. మనము విచారించు ప్రస్తుత సందర్భమున పరిహార పతి సులభము. ఆమె యన్నయు, బంధువులును ఆమెతో గూడి విలాపములుచేయుట మాని, ఆమెకు పోషణ చేయవలయును. పాపి యగు పతి కనుకూలముగ నర్తించుటయు, నాని సాంగత్యముననే పడియుండుటయు తనకు విధ్యుక్తధర్మము కాదని తెలిసికొనగల విద్యను అమెకు నేర్పవలయును. ఆమె భర్త తన భార్యగతి నెంతమాత్రము లక్ష్యము చేయువాడు కాదనుట తెల్లమగుచున్నది. కాబట్టి, ఆమె పెండ్లిబంధమును తెగద్రెంచుకొనకుండగనే, భర్త యిల్లు విడిచిపెసి, పెండ్లియే కాని కన్య నలె జీవింపవచ్చును.

వివాహబంధ విచ్ఛేదనమున కవకాశము లేని హిందూస్త్రీకి సయితము న్యాయసమ్మతమగు పరిహారములు రెండుగలవు:— శార్జ్యము జూపినందునకై భర్తను శిక్షింపజేయుట; మనోన్యత్తికై తగవుపెట్టుట. ఈ పరిహారము లన్ని సందర్భములందును గాతున్నను, కొన్ని సందర్భములందు నిరుపయోగమగుట కంటెను అనర్థదాయక మగు నని నా యనుభవము తెలుపు

చున్నది. యోగ్యురాలగు స్త్రీకి ఇందువలన తృప్తి చేకూరబోదు. భర్తను సంస్కరించుట యను సమస్య, అసలే అసాధ్యము కాకున్నను, అందు గల చిక్కులు హెచ్చిపోవును. కాని, అట్టి సంస్కారమే సమాజమునకును, ముఖ్యముగా ప్రతి భార్యకును, వాంఛితార్థముగా నుండవలసియున్నది. ప్రస్తుత సందర్భమున, తల్లిదండ్రు లా బాలికను పోషింపగలవారే. అట్టిది పొసగని సందర్భములందు, దౌర్జన్యముపాలైన స్త్రీలకు నిలువనీడ నొసగగల సంస్థలు దేశమున చాల పెరుగుచున్నవి.

ఇక యిట్టి యునతులకు కామవాంఛాతృప్తి యెట్లను ప్రశ్న యున్నది. వారు ప్రతిక్షణము రగు భర్తల యిండ్లను విడిచివేసిరి. లేదా తఱిమివేయబడి రనుకొందము. వినాహబంధ విచ్ఛేదన మను పరిహారమా వీరలకు లేదు. ఇక యెట్లు? ఈ సమస్య చాల మంది సందర్భమున బాధించునదికాదు. ఏలయన, యుగయుగములుగా పెండ్లి సంబంధాల తెగద్రెంపు లంగీకారము గాని సమాజమునందలి స్త్రీలు తమ పెండ్లిండ్లు సుఖప్రదములు గాకున్నను కూడ, పునర్వివాహములను హంఛించుట లేదు. ఆ పరిహారమును కోరుకొను సమాజములందలి ప్రజలకు, అది లభ్యమగుచునేయుండు ననుటకు సందియము లేదు. మన విలేఖరి యుత్తరమును నేను గ్రహింపజాలినంతలో, కామవాంఛాతృప్తి కావలయునని భార్య దుఃఖించుట లేదు. ఆమె దుఃఖమంతయు భర్త దుష్టుడై, నీతిని ధిక్కరించుచున్నాడనియే. దీనికి నేను తెలిపినటుల ఆమె తనమనో వైఖరిని మార్చుకొనుటే పరిహారము! దిక్కు లేకపోవునే యను భయము భ్రాంతిజనక మయినది. అనాలోచితముగా గలిగిన యా భయమును మాన్పుటకు

కొంచెము దృక్పథమును మార్చుకొనినను, కొంచెము స్వతంత్రాలోచన చేసినను త్రోవ దొరుక గలదు. అటువంటి సందర్భము లందు బాధితురాలిని హింసాత్మకతము నుండి వేలు చేయుట మాత్రముతో బంధువులు తృప్తిపొంద దగదు. ప్రజాసేనకై ఆమెకు తగిన శిక్షణను గఱపవలయును. ఆ శిక్షణము సందేహస్పదమగు భర్త శయ్యాసుఖమునకు తులయగుట కంటెనుకూడ గొప్పదియే కాగలదు.

2. రామనామ మహిమ

ఒక ప్రశ్న :—

“కేవలము రామనామజపమువలన, ఒక పురుషుడుగాని, స్త్రీగాని ఆత్మసాక్షాత్కారమును బడయగల్గునా? నా సోదరీమణులలో కొందఱు సంసారవిషయములు చక్కగాబెట్టుదు అప్పుడప్పుడు కేవలనాదనించుచు నచ్చిన చాలునని వాదించుటచేత నేనిట్లు ప్రశ్నించుచున్నాను.”

ఈ ప్రశ్న స్త్రీలనేగాక చాలమంది పురుషులను సయితము తబ్బిబ్బుచేయుచున్నది; నన్ను విశేషముగ శోధించినది. కేవలనివృత్తిని, పురుషప్రయత్నముయొక్క నిష్ప్రయోజకతను ప్రతిపాదించు వేదాంతసంప్రదాయ మొకటి కలదని యెఱుంగుదును. ఈపదములను త్రోసివేయకుండ, మీకి నా స్వంత అర్థమును చెప్ప సంకీకరించిననేతప్ప, యీ బోధను నే నామోదింపజాలను. మితప్రజ్ఞుడ నగు నా అభిప్రాయములో ఏ వ్యక్తియొక్క యేని పురోభివృద్ధికి పురుషకారము అవసరమగును. ఫలితార్థముతో దానికి ప్రమేయ ముండదగదు. వాచికార్థముతో తృప్తినందుట మాత్రముకాక, భగవంతుని ఆదేశప్రాప్తికొఱకై సాగించు పురుషప్రయత్నమునకు సహకారిగా నుండి

మనను పావనుల చేయునిమిత్తము, రామనామమోక్షలేక
తత్తుల్యమగు వేటొకమంత్రవేదా అవసరమే యగును. కాబట్టి
పురుషప్రయత్నమునకు ప్రత్యామ్నాయముగా జపమును ప్రతి
పాదించిన చాలదు. ఆపురుషకారమును దృఢతరముగ జేసి,
సరియగు త్రోవతో సడుపు నిమిత్తమే జప ముపకరించును.
పురుషప్రయత్నము సర్వము వ్యర్థ మను నెడల, సాంసారిక
ప్రవృత్తులుగాని, అప్పుడప్పుడు మనము పూనుదీనరక్షణ ప్రయ
త్నములుగాని ఎందులకు? అట్టిప్రయత్నమునందే జాతీయ
సేవాంకుర మిమిడియున్నది. జాతీయ సేవయనగా, నామట్టుకు
నాకు, విశ్వమానవసేవ యనియే అర్థము. కుటుంబమునకు
చేయబడిన నిష్కామ సేవసయితము అటువంటిదే. కుటుంబము
నకు చేయబడు నిష్కామ సేవ, వ్యక్తిని జాతీయ సేవలోకి తప్ప
కుండ జొరబడచేయును. రామనామజపము స్వార్థమును
తొలగించి, స్థిరచిత్తమును చేకూర్చి, యిక్కట్లువచ్చినప్పుడు
తబ్బిబ్బిపడిపోకుండ కాపాడును. నిరుపేదలతోడి దేవకీభావము
లేనిది, నారిసేవచేయనిది, అత్తసాక్షాత్కారము అసంభవమే
యని నావిశ్వాసము.

ఓ. పతియిష్టము లేని ప్రజాసేవ

మతొక ప్రశ్న:—

“పతి ఘోరరాక్షసి గాని లేక దయామూర్తిగాని, యెట్లయినను సదాపతి
భక్తి గలిగియుండుటయు, వానిలోపూర్ణముగ మిత్రమైపోవుటయు, హింఘా
మతమున స్త్రీకి పరమలక్ష్యమందురు. ఇట్టివర్తనమే సతిధర్మమగునెడల,
భర్త వలదని యడ్డుపడినను, ఆమె జాతీయసేవ చేయదగునా? లేక పతితనమ
పో వంగీకరించు నంతవఱకే పోవలయునా?”

సతియనగా నాదర్శము ర్తిస్తే; పతియనగా ఆదర్శము ర్తి
రాముడు. కాని, స్త్రీత రామునికి బానిసకాదు; రాముడునల్లే
స్త్రీతకు బానిసకాదు. రాముడు సతతము స్త్రీతయెడ నాదరము
ఘోషింపెడివాడు. ఎచ్చట యథార్థమగు ప్రేమ యుండునో,
అచ్చట నిట్టిశరణులకు తావుండదు. ఎచ్చట యథార్థమగు ప్రేమ
లేదో, అచ్చట సఖ్యతయేలేదు. కాని ఈనాటి హిందూకుటుంబ
మొక పోడుపుకథ లీలనున్నది. సతిపతులు తాము వివాహ
ముల గావించుకొనునప్పుడు ఒండొరులెట్టివారో యెఱుగనే
యెఱుగరు. ఆచారముచేబలపడిన మతముయొక్క అనుమతియే
వివాహమునకు చేసికొనినసతిపతుల సరళజీవిత ప్రవాహమును,
అధికసంఖ్యాకములగు హిందూకుటుంబములయొక్క శాంతిని
గాపాడుచున్నది. భార్యయో, భర్తయో సామాన్యాచార
మునకు భిన్నమగు భావములను పూనునప్పుడు మాత్రమే
సుతిచెడుననుభయముకలుగును. భర్తవిషయములో అతడు
నిరంకుశముగావర్తిండును. తన అర్ధాంగితో సంప్రదింపవలసిన
యవసరము నానికి కాన్పించుటలేదు. తనభార్య తనయిష్టాను
సారము నాడుకొనుచున్నదిగా భావించుచున్నాడు. పాపము
భార్యయో, తనభర్తయొక్క అధికారమును విశ్వసించి, తన
వ్యక్తిత్వమును తటచుగా అణచివేసికొనుచున్నది. ఈస్థితి
తోలగు మార్గము కలదనియే నాయూహ. మీరాబాయి ఆ
మార్గము చూపినది. తాననుసరించుమార్గము సరియైనదని
తెలిసినప్పుడును, పాపసతకోద్యమముకొఱకై నిగ్రహముపూన
వలసినచ్చినప్పుడును, తనమార్గమునే తాననుసరించుచు తత్ఫలి
తార్థమునుతలయొగ్గి అనుభవించుటకు, సతికిసంపూర్ణాధికారము
కలదు.

4. మాంసము వండి పెట్టవగునా ?

ఇంక నొక ప్రశ్న:—

“భర్త మాంస భక్షకుడు; సతికి మాంసము తినుట దోషమని తలంపు. అట్టియొడ నామె తన మృప్రసాదమును బట్టి నడువ నగునా? ప్రేమ పూర్వకము లగు సకలౌపాయముల చేతను భర్తయొక్క మాంసభక్షణము మొదలగు అలవాటులను మాన్ప ప్రయత్నము చేయవగునా? లేక భర్త కొఱకై మాంసమును వండవలసినదేనా? ఇంకను భర్త బలవంతపెట్టు నెడల ఆమెకూడ మాంసము తిన పాల్పక వలసినదేనా? భార్య తన యిష్టానుసారము వర్తింపవచ్చుననుగా? ఒకరు బూతగారము చేయుట, మరిమొకరు తిరుగుబాటు చేయుట సాగునెడల సమిష్టి కుటుంబము నడచు టెట్టు? ”

దీని ప్రశ్నకు తెలిపినసమాధానమునందు కొంతవరకు దీనికిని సమాధానము వచ్చినది. భర్తయొక్క దోషకార్యములందు భార్య సహకారము నలుపవలసిన విధితేదు. ఆమె దేని నేని దోషముగా నిర్ణయించుకొనిన యెడల తాను ధర్మమునే అనుసరించుటకు సాహసింపవలయును. భర్త కుటుంబదోషణ కొరకై సంపాదన చేయవలసిన విధి గలవాడగు తీరున భార్య కుటుంబ నిర్వహణము చేయవలసిన విధి గలదై వంటచేయవలసి యున్నది గావునను అంతకు పూర్వము భార్యాభర్తలిరువును మాంసము తినువారే యైయుండిన యెడల కుటుంబమునకు మాంసము వండిపెట్టుట ఆమెకు విధియే. అటులగాక మాంసాశనులుగాని కుటుంబములో భర్త నూతనముగా మాంసము తినమొదలిడి, తనకై మాంసమును వండిపెట్టుమని భార్యను బలాత్కరించు నెడల, తనకు ధర్మవిరుద్ధముగా దోచిన వంటను

చేసిపెట్టువిధి ఆమెకు లేదు. కుటుంబశాంతి అత్యంతము వాంఛనీయమే. కాని, అట్టిశాంతియే పరమానధికము. నాఅభిప్రాయముతో గృహస్థజీవనము తక్కినవానినలెనే ఒక ధర్మశిక్షణవిధానము. జీవితమే ఒక ధర్మము; లేక ధర్మశిక్షణము. గృహస్థజీవనము ఇహపరములందు సతిపతనల పరస్పరక్షేమము నిమిత్త ముద్దేశింపబడియున్నది. అయ్యది మానవసేవకొఱకును ఉద్దేశింపబడియున్నది. ఒకభాగస్వామి ధర్మశిక్షణమును భంగపఱచిన యెడల, రెండవ భాగస్వామికి తన సంబంధమును విడగొట్టుకొను అధికారము కలుగుచున్నది. ఈ సంవర్ధమున ఘటిల్లునియోగము నీతిసంబంధమైనదేగాని, కాయికమైనదిగాదు. అందు బంధవిచ్ఛేదనమనుమాటకు తావులేదు. భార్యగాని, భర్తగాని యిట్లువేఱుపడుటయు, వారు మొదట నేధర్మనిర్వహణము కొఱకై కలిసినారో, ఆధర్మనిర్వహణమునకై వేయెయుండవలయును. భార్యాభర్తలికువుకును సరిసమాను లనియే హిందూ మతము నిర్ణయించుచున్నది. ఇందుకు విరుద్ధమగు ఆచారము పుట్టకొనినచ్చినదనుట సత్యమే; ఎప్పటినుండియో ఎవరికిని తెలియుటలేదు. ఇటులనే అనేకములగు నితరదోషములును చొరబడినచ్చినవి. స్త్రీగాని, పురుషుడుగాని యెందుకొఱకై జన్మించిరో, అట్టి ఆత్మ సాక్షాత్కారముకొఱకు మాత్రము, స్త్రీగాని పురుషుడుగాని తన యిచ్ఛానుసారము వర్తించుటకు హిందూ మతము సంపూర్ణాధికార మిచ్చుచున్నదని నే నెఱుంగుదును.

5. ప్రతికూల స్మృతులు

బెజనాడ 'ఇండియన్ స్వరాజ్య' పత్రిక యందు స్త్రీలను గురించిన యీ క్రింది స్మృతి వాక్యములు ప్రకటింపబడి యున్నవి:—

“భర్త దుర్విశీతుడైనను, వ్యభిచారి యైనను ఏ సద్గుణములును లేనివాడైనను, భార్య వానిని భగవంతునివలె పూజింపవలయును. (మను. 5—154.) “స్త్రీలు తమ భర్తలమాట ననుసరింపవలయును. అది వారి పరమధర్మము”. (యాజ్ఞవల్క్య. 1—18) “స్త్రీకి వేరుగా యాగముగాని, క్రతువుగాని, ఉపవాసముగాని లేదు. భర్తృసేవ వలననే ఉత్తమ గతిని భార్య పడయగలదు.” (మను. 5—145) “భర్త జీవించి యుండగా, ఉపవాసములు వ్రతములు చేయువనిత భర్త జీవితమును హరించు చున్నది. ఆమె సరకమున బడును. తీర్థముల కేగిన స్త్రీ భర్త పాదములను లేక శరీరమంతటిని కడిగి ఆజలమును త్రాగవలయును. అంత నామె ఉత్తమగతి నందును.” (అత్రి 126—127) “భార్యకు భర్తృలోకమునకు మించిన ఉత్తమ లోకము లేదు. భర్తకు అహితము గావించిన స్త్రీ మరణించినప్పుడు భర్తృలోకమునకు బోజాలదు. కావున స్త్రీ భర్త కెన్నడును అసంతుష్టిని గలిగింప దగదు.” (వశిష్ట. 21—24) “తండ్రి కుటుంబముం గూర్చి గర్వించి, భర్తయెడ అవిధేయతజూపు స్త్రీని జనసమూహము నెదుట రాజు కుక్కలకు ఆహారముగా నిడవలెను.” (మను. 8—871) “భర్తమాట వినని స్త్రీతో ఆహారము నెవడును తినదగదు. అట్టి స్త్రీని వ్యభిచారిణిగా తెలియవలెను. (అంగిరస. 69) “భర్త దుష్టరత్నము డైనప్పుడును శ్రాగుబోడైనప్పుడును, రోగగ్రస్త డైనప్పుడును వానిని తరసగొరించిన భార్యకు విలువగల నలువలును, నగలును, నియ్యక మూడు మాసములు బహిష్కరించవలయును.” (మను. 10—8)

తమస్వాతంత్ర్యముతోపాటు స్త్రీస్వాతంత్ర్యమును వాంఛించు నట్టియు, ఆమెను జాతి మాతగా భావించునట్టియు పురుషులకు స్మృతులలో నిట్టివాక్యములున్నవను భావము విచారకర

ముగ నుండును. సనాతన పక్షావలంబియగు పత్రికలో నిటు వంటి వాక్యములను మతము పేరిట ప్రకటించుట జూడ నింకను విచారము కలుగును. స్త్రీకి అర్హస్థానము నొసగి పూజ్యభావమును జూపు వాక్యములును ఆస్మృతులయందుండియేయున్నవి. ఒకే స్మృతిలో పరస్పర విరుద్ధ వాక్యము లున్నప్పుడును, నీతికి విరుద్ధము లగు వాక్యము లున్నప్పుడును, దాని నేమిచేయవలసియుండునను సమస్య బయలుదేరు చున్నది. శాస్త్రములను పేర ముద్రింపబడు సర్వమును బ్రహ్మవాక్కుగను, ఈశ్వరప్రోక్తముగను, పాటించు నవసరము లేదని, పెక్కు తడవలు వ్రాసియేయున్నాను. ఏదిమంచిదియో ప్రమాణమో, యేది చెడ్డయో కల్పితమో ప్రతివారును నిర్ణయింపను జాలరు. కాబట్టి, శాస్త్రములపేర జరుగువాని నన్నింటిని పరిశీలించి, నైతికప్రయోజనము లేనట్టియు, మతమునకును, నీతికిని విరుద్ధముగ నున్నట్టియు, సర్వమును తొలగించివేసి హిందువులకు ప్రమాణముగా నుండదగిన ప్రతులను ప్రకటించుటకు సమర్థమగు సంఘ మొకటి యేర్పడవలసియున్నది. హిందూప్రజ యావత్తును, లేదా మతగురువులుగ పాటింపబడు వారెల్లరును అటువంటి గ్రంథములను ప్రమాణముగ స్వీకరింపబోదురా అనెడు విషయములను అటువంటి పవిత్రోద్యమమునకు ప్రతిబంధకముగ నుండ నక్కరలేదు.

6. స్త్రీల వర్ణము

ఒక మిత్రుని లేఖ:—

‘వర్ణమును గూర్చి వ్రాయుచో వర్ణనియమ మాత్రము పురుషులకు మాత్రమే సంబంధించిన దని మీరు వివరించి యున్నారు. అట్లుగచో

స్త్రీల విషయ మేమిటి? ఒక స్త్రీ వర్ణమును నిర్ణయించగల దేది? వివాహమునకు పూర్వము తండ్రి వర్ణమును, వివాహానంతరము భర్త వర్ణమును స్త్రీ కలిగియుండునని బహుశః మీరనబోదురు. స్త్రీ యే దశయంచును స్వతంత్రురాలు కాదనియు, వివాహమునకు పూర్వము తలిదండ్రులకును, అనంతరము భర్తకును, వితంతువగుపట్ల బిడ్డకును లోబడి యుండువలసినదే యనియు తెలుపు మనుస్మృతిలోని విపరీత ప్రసిద్ధ వాక్యమును మీరు బలపరతురని భానింప వలయునా?

అడల్లుగు గాక. మనది స్త్రీ స్వాతంత్ర్య యుగ మనుటయు, స్వతంత్ర వృత్తుల నవలంబించుచు స్త్రీ పురుషునితో పోటీకి దిగుచుండుటయును యథార్థసంఘటనలే గదా! భార్య పంతులమ్మగా నువ్వోగము చేయుచుండ భర్త వజ్రీవ్యాపారము చేయుచుండుట యీనాడు సామాన్యముగ గన్పించుచున్నది. ఆ పరిస్థితులలో స్త్రీ యే వర్ణమునకు చెందు ననవలెను? వర్ణాశ్రమ ధర్మముల ప్రకారము పురుషుడు తండ్రివృత్తి నవలంబించుచు, తండ్రివర్ణమునకు చెందినవాడగును; స్త్రీయు తండ్రివర్ణమునకు చెందిన దగును. వివాహానంతరముకూడ వారా వృత్తులనే అంటి పట్టుకొని యుండు రనుకొన దగును. ఐనను వైన వేగొకనబడిన వారి బిడ్డలు ఆ భార్య భర్తలలో నెవరి వర్ణమునకు చెందవలసి యుందురు? అ బిడ్డలే తమ స్వతంత్ర నిర్ణయముతో నా విషయమును తేల్చుకోదగు నందురా? అటు లనునెడల మీరు ప్రతిపాదించు వర్ణాశ్రమ ధర్మము ప్రకారము పరంపరా వచ్చు వర్ణము గతి యేమగును?"

నేడున్న పరిస్థితులలో ఆప్రశ్నయే అప్రస్తుతమున నా అభిప్రాయము. నేడు వర్ణములు తారుమారై పోవుటనలన యథార్థమునకు వర్ణములే లేననియు, వర్ణవ్యవస్థ ఆచరణలోనే లేదనియు, పైప్రస్తావనకు తేబడిన నావ్యాసమునందు తెలిపియే యున్నాను. హిందూసంఘముయొక్క ప్రస్తుతస్థితిని అరాజక మనందగును. చతుర్వర్ణము లనునవి నేడు నామమాత్రమేవర్ణ

స్థానముననుసరించి వచ్చించు నెడల, స్త్రీలకుగాని, పురుషులకు గాని యీ నాడు ఒక్క-వర్ణము మాత్రమే కలదు. మనమెల్ల యిటు శూద్రులమే !

నా అభిప్రాయము ప్రకారము, పునరుద్ధరింపబడు వర్ణధర్మము ననుసరించి, వివాహమునకుపూర్వము, ఆడుపిల్ల, ఆమెసోదరుని వలెనేతండ్రివర్ణమునకు చెందియుండును. భిన్న వర్ణములమధ్య పరస్పరవివాహములు అరుదుగాజరుగును. కాబట్టి వివాహానంతరము కన్యలుపూర్వపువర్ణము నేమాపు లేక కలిగియుందురు. ఒక వేళ వరుడు వేరువర్ణమునకు చెందిన వాడగునందర్భమున వివాహానంతరమామె తండ్రివర్ణమును విడిచివేసి భర్తవర్ణమును స్వీకరించును. వర్ణముపునరుద్ధరింప బడుముగమున, నాలుగువర్ణములును సమానప్రతిపత్తి గల్గియేయుండును గాన, వర్ణము మారినంతమాత్రాన ఎవరికిని మచ్చగాని, మనస్తాపముగాని కలుగ ననవలయుండదు.

సాధారణముగా భర్తతో సంబంధములేని వృత్తిని భార్య అవలంబించునని నేను నిరీక్షించుటలేదు. కుటుంబము నందలి బిడ్డల రక్షణ శిక్షణములు ఆమెయొక్క శక్తి సామర్థ్యములకు పూర్ణముగ పనిగల్గింప గలిగియుండును. చక్కగ నిర్మాణమయిన సంఘమునందు, కుటుంబపోషణ భారము సయితము స్త్రీయే పడదగదు. పురుషుడు కుటుంబపోషణమును, స్త్రీ కుటుంబనిర్వహణమును పూనవలయును. వారిరువురును ఈ విధముగా పరస్పరము నొండొరులపాలునందు అండగానిలిచి సహకారము సలుపుకొనుచుండవలయును.

ఈవిధానమునందు స్త్రీయొక్క అధికారముమీదికి దండె

తుటగాని, దానినణించివేయుటగాని సంభవించునటుల నాకు
 గోచరించుటలేదు. 'స్త్రీకి స్వాతంత్ర్యముండదగ' దని నటుల
 వచువున కారోపించిన వాక్యము నాకుపరమప్రమాణముకాదు.
 బహుశః ఆశాసనము ప్రచారములోనున్న కాలమున, స్త్రీలు
 దాస్యదశయం దణించి పెట్టబడియున్నటుల మాత్రము తెలియ
 వచ్చును. మనవాఙ్మయమునందు, భార్యను అభివర్ణించుపట్ల
 వాడబడిన 'అర్థాంగి', 'సహధర్మిణి' అనెడు పదములను గమ
 నించుడు. భర్త తనభార్యను 'దేవి' యని సంబోధించుట అవ
 మానమును స్ఫురింపజేయుటలేదు. కాని దురదృష్టవశమున స్త్రీ
 యొక్క అధికార శౌరవములను లాగివేసి, యామెను నీచదశ
 నాపాదించినకాలము సంభవించినది. అయినను, ఆమెవర్ణమును*
 తృణీకరించు సమస్య ఘటిల్లుటలేదు. ఏమన, వర్ణమున నేవియో
 కొన్ని అధికారములు, విశిష్టశౌరవములు అని అర్థముకాదు;
 విధులు, లేక ధర్మములు మాత్రమే వర్ణమునలన విధింపబడు
 చున్నవి. మనంతటమనమే ఉపేక్షించి వేసిననేతప్ప, మన
 ధర్మము నెవడును తొలగించి వేయజాలడు. తనధర్మమును
 చక్కగ గ్రహించి నిర్వహించు స్త్రీ తన శౌరవపదవిని సాక్షా
 త్కరింపజేసికొనగలదు. ఆమె అధిష్ఠానము వహించు కుటుంబ
 మునందు, స్త్రీ రాణియేగాని దాని కాదు.

నేను పేర్కొని నటుల సంఘమున స్త్రీయొక్క పదవిని
 అంగీకరించునెడల నామెబిడ్డలు ఏవర్ణమునా రగుదు రను
 ప్రశ్నను గుఱించి యింతకంటె తెలుపదగిన సమస్యాపరిష్కార
 మార్గముండదు. అప్పుడు భార్యాభర్తల వర్ణములమధ్య నేలాటి
 వ్యత్యాసమును సంఘటిలదు.

7. స్త్రీ సదా పరాధీనయేనా ?

ఒక స్త్రీగర్భము వ్రాసిన లేఖలోని యంశములు:—

“మహిళా మహాసభలో ‘శారదా’ బిల్లును గూర్చి చర్చ జరిగినది. బాలికలకు పనులెన్నిది వత్సరములు వివాహార్థమగు వయస్సని మీరు బలపరచి యుండుట ముదానమే. వారసత్వశాసనముం గూర్చి యొక ప్రధాన తీర్మానము జరిగినది. దీనింగూర్చియు మీరు ‘నవజీవక’ పత్రికలోగాని ‘యంగిండియా’ పత్రికలోగాని వ్రాసియుండిన బాగుండెడిది. తమ ‘జన్మశాకుం’ను తిరిగి పొందు కొఱకు స్త్రీలు యూచన చేయుటగాని, పోరాటములు సాగించుటగాని అనవర మేల కావలయును? స్త్రీగర్భవాసమున నుండి పుట్టిన పురుషుడు ‘అబ్బలలం’ గూర్చి గంభీరోక్తులు పలుకుటయు, మాకు రావలసిన దానిని మా కిచ్చుటం గూర్చి కృపను నూచించు వాగ్దానములు చేయుటయు విన చాల వింతగా నున్నది. వివాహ భరితమగు వింత చేష్ట అది! ‘మా కిచ్చుటం’ గూర్చిన యీ ప్రలాపము లేమిటి? తను శోకులలో పశుబల మున్నది గదా యని అక్రమముగా గుంజుకొనిన దానిని మరల మా కిచ్చుటలో గల సునత యేమిటి? శౌర్య మేమిటి? పురుషులకంటె స్త్రీలు ఎందులో ప్రాధాన్యత తక్కువవారు? పితృశాస్త్రిత సంపదలో వారి కిడదగు భాగము పురుషుల కిడుదానికంటె తక్కువనుట యేల? సమానముగా నెందుల కుండు దగదు? ఈ యంశముంగూర్చి రెండు దినములుగా మే ముద్రచేకోత్సాహములతో చర్చ సాగించు చుంటిమి. ఒక భాగ్యశాలి యిట్లున్నది:— ‘మనకై శాసనములో మార్పు ననవసరము. మనము సంతుష్టుల మయియే యున్నాము. వంశ సంప్రదాయమును, డేరును నిలుపు నట్టి కుమారుడు పెచ్చు భాగమును దీసుకొనుట న్యాయమే గదా? అతడు వంశమునకు మూలాధారము, ‘బాలికం గతేమిటి?’ అన్నాము. అందున్న వన్నెలా దొకడు ఆ వచ్చేవాడు ఆ పిల్ల విషయము చూచుకొనును.’ అని అడ్డు చెప్పినాడు. ఉన్న విషయమిది! ఆ వచ్చేవాడా! అన్నిటికిని ఆ వచ్చేవాడే! ఆ వచ్చేవాడే యిన్ని

సంకటాలకు హేతువు. ఇంకొక డేవడో వచ్చు నని నిరీక్షింపనేల? వేరొక డేవడో వచ్చును గదా యని భవిష్యత్తు చూచు తెందులకు? ఎవడో వచ్చేదాకా వేచియుండి నాని కప్పగించివేసి, బరువు తీరె గదా యని నిట్టూర్పు పుచ్చు తరుణము వచ్చునరకు తండ్రి యింటిలో పడియుండు సంగీకరింపబడ వలసిన సరకులమూట వంటిదే కూతు రనునట్లు చూటలాడుచురా! మహాత్మా! మీరే యొక బాలికయై పుట్టినచో ఎంతటి యాగ్రహము పడియుండురో! //

స్త్రీయెడ పురుషుడు కావించు అత్యాచారములంగురించి ఆగ్రహపడుటకు నేను బాలికనై పుట్టవలసిన అవసరములేదు. ఆజాబితాలో వారసత్వశాసనము చాల కొద్దిదిగా లెక్క వేయుదును. ఈవారసత్వశాసనమువలన మూడుచున్న యనర్థముకంటెగొప్పయనర్థమును బాపుటకే శారదాబిల్లుయత్నించుచున్నది. స్త్రీలహక్కుల విషయములో నేను రాజీలకు ఒప్పుకొనువాడను గాను. శాసనసంబంధమున పురుషుని మీది స్త్రీ హెచ్చు అనర్హతలుగలది కాకూడదనియే నా అభిప్రాయము. కొడుకులను, కూతుళ్లను సరిసమానముగా చూడవలయునని నావాదన. స్త్రీలు తాము పొందు విద్యాభ్యాసమునకు అనురూపమైన బలమును సంపాదించుకొనునప్పుడు, తమపైని బడవేయు ఘోరమగు భేదదృష్టిని గుఱించి సహజముగా రోషగించి పరిహారము సాధింపగల్గుదురు.

అయినను శాసనసంబంధమగు తారతమ్యములను తొలగించు స్వల్పమగు ఉపశాంతి మాత్రమే. ఈ అనర్థముల మూలము చాలబోతున న్నున్నది. చాలమంది దీనిని కనిపెట్టలేకున్నారు. అది పురుషుని అధికారవ్యామోహమునందును, కీర్తికామమునందును, అంతకంటెనుకూడ, పరస్పర మత్సరము

అందును అంతర్గతమైయున్నది. పురుషుడు సదా అధికారపిపాసి. ఈ అధికారము సంపదవలన లభ్యమగుచున్నది. తన అధికారము ద్వారా గడించుకోగల మరణానంతరభ్యాతికై పురుషుడారాటపడుచున్నాడు. తన సంతానమంతయు సమముగాపంచుకొనునెడల, తనయాస్తి యంతయు పోనుపోను భిన్నాభిన్నమగును గాన అట్టిది వానికి హితవుగాదు. కాబట్టి చాలవఱకు వారసత్వపుసాము జ్యేష్ఠపుత్రునికి సంక్రమించుట యేర్పాటైనది. స్త్రీలలో అధిక సంభ్యాకులు వివాహితలు. శాసనము తమ కెంత ప్రతిఘటముగా నున్నను, అధికారములను, విశిష్టశారవపదవులను తమ భర్తలతోపాటు భార్యలు పంచుకొనుచునే యుందురు. ఆయాప్రభువుల భార్యలయిన కారణముచేత, తామింతవారంతవారమని ముఱిసికొనుచుందురు. విభేదముల గుఱించి సభాచర్చలో సంపూర్ణముగ పరివర్తనము కావలయునని తమ అభిప్రాయముల నొసగుచుండినను, ఆతమ అభిప్రాయానుగుణ్యముగ నర్తిపవలసివచ్చునెడల, తమకు సంక్రమించియున్న ప్రత్యేక శారవాధిక్యతలను త్యాగముచేయుట కొడంబడదు.

కాబట్టి శాసనసంబంధమున తారతమ్య విభేదములన్నియు తొలగి పోవలయు ననియే నేను వాదించు వాడనైనను, వివేకవతులగు హైందవనారీమణు లెల్లరును మూలకారణమును తొలగించు ప్రయత్నమును పూనుకోవలయునని నాకొరిక. స్త్రీయనగా త్యాగ సహనములు మూర్తిభవించిన వ్యక్తి; అందువలన ఆమె ప్రజాసేనకు గడంగివట్ల, సంఘము పవిత్రతరము కావలయును. శృంగార కల్పము తగిలించి లాగిపట్ట

వలయును; సంపదరాసులేర్పడు నవకాశముండరాదు. లక్షలాది పురుషులకు తమ సంతానమున కీయగల ఆస్తియే లేదని స్త్రీలు గ్రహింతుగాక. కావున వీరి స్థితిని గమనించి పితరులనుండి వారసత్వముగా పొందగల సొత్తు మిగతా కొలది మందికి గూడ లేకుండుటయే మంచిదని గ్రహింతురు గాక. పితరులు తమ సంతానమునకు సమముగా పంచియీయగల యథార్థపు ధనము తమశీలమును, తమకుగల విద్యాభ్యాస వసతులు నేనుడి! తలిదండ్రులు తమ కొడుకులను, కూతురులను స్వయంపోషకసమర్థులుగను, చెమటనోడ్చి తమజీవనోపాధిని సంపాదించుకొగలవారినిగను చేయుటకై కొరుచుండవలయును. అప్పుడు వయసురానిబిడ్డలను పెంచవలసినబాధ్యత వయసువచ్చిన సంతానముపై సహజముగ పడుచుండును. పితృత్వధనమో సాహసమును చంపును! సోమరితనమును భోగవాంఛను పెంచి కామోద్రేకమును రగుల్పును. కావున స్త్రీమంత్రులు తమ బిడ్డలను పితృత్వ సంపదకు దాసులగావింపవలయునను తుచ్ఛవాంఛలవిడనాడి, స్వతంత్రులనుగావింపవలయునను పవిత్ర సంకల్పములను బూనుదురుగాక. తర తరములనుండి వచ్చుచున్న యనర్థములను గూపుమాపుటను వివేకవతులగు నారీమణులు తమ విశిష్టధర్మముగ పాటించుతుగాక.

స్త్రీపురుషులకు ఒండొరులయెడగల మోహము, స్త్రీలు నీచత్వారోపణకు పాలగుటకు గొప్పకారణమయినదని రుజువు చేయ బూనుటంతగా నవసరములేదు. స్త్రీ తనకు తెలియకుండనే, తన చాతుర్యమువలన అనేక విధముల పురుషుని

మోహమున ముంచుచున్నది; పురుషుడును స్త్రీకి నశపడి పోకుండ తప్పించుకొనుటకై తనకు తెలియకుండను, వ్యర్థముగను పెనగులాడుచున్నాడు. ఫలితార్థమో పరస్పరబంధము. ఈ విధముగా విమర్శించు కొనునెడల, భారత మాతనొక్క పత్రికలలో విజ్ఞానవంతులగువారు పరిష్కరింపవలసిన యీ సమస్య చిక్కులో పడుచున్నది. వారు పాశ్చాత్యుల పద్ధతులను అనుకరించుటతగదు. వారిపద్ధతులు వారిపరిస్థితుల కనుసరణములైనవి. వీరోహేంద్రవ సుస్కృతికిని హైందవవాతావరణమునకును సరిపడు విధానముల ననుసరింపవలసియుండును. మన సభ్యతలో శ్రేష్ఠమగు సంశయములను సంరక్షించుచు, నీచమును, భంగకరమునగు సర్వమును త్రోసిపుచ్చుచు, బలిష్ఠమును, సమర్థమును, సుస్థిరమును, శుద్ధికరమునగు హస్తములతో పూనిక వహించవలసియుండును. ఈకార్యము చేపూనుటకు నీతలు, ద్రౌపదులు, సావిత్రిలు, దమయంతులునే తగుదురు. ఇటు సంగనాచునుగాని, అటు సంగరప్రిచులుగాని తగరు.

8. స్త్రీలయెడ నిరాదరణ

శ్రీమతి సరళాదేవి కటకము నుండి వ్రాసిన యంశము:—

“స్త్రీలయెడ చూపబడు నిరాదరణ అస్పృశ్యతాచారముతో సమానమగు వ్యాధియేయని మీ రంగీకరింపరా? నాకు పరిచయము గలిగినట్టియు ‘జాతీయవాదు’లని పిలుచుకొను నట్టియు స్త్రీలయెడ చూపబడు యువకుల వైఖరి నూటికి తొంబదిమంది సందర్భములలో మృగప్రాయ మనవచ్చును. భారతదేశమునందలి ‘సహాయనిరాకరణ’ పరులలో స్త్రీలను తమ భౌగవస్తువుగా చూడనిగా రెంద రుందురు? స్త్రీలయెడ తమవైఖరిని మార్చుకొననిది విజయ సాధనకు ప్రధాన నియమ మగు ఆత్మపారిశుధ్యము సుసాధ్యము కాగలదా?”

స్త్రీలయెడ చూపబడు వైఖరి అస్పృశ్యతాచార మంత
 ఘోరవ్యాధియనుటను నే నొప్పుకొనజాలను. శ్రీమతి సరళా
 దేవి ఆయనర్థమును మిగుల సతిశయోక్తితో వర్ణించుచున్నది.
 సహాయనిరాకరణపరులు కేవలము కామోద్రేకులను నిండయు
 నిలుచునదికాదు. అతిశయోక్తులు అసలువాదమునకే భంగము
 తేగలవు. మనము యథార్థమగు స్వరాజ్యమున కర్హులము
 కావలయు ననిన స్త్రీలయెడను, వారి పవిత్రతయెడను నిప్పటి
 కంటె హెచ్చగు నభిమానమును జూపు టవసర మను ప్రతి
 పాదనను నే నొప్పుకొనుటలో కష్టములేదు. మన పతితసోదరీ
 మణుల లజ్జాకరదశనుగూర్చి మురిసిపో సాహసింపజాలమని
 ఆంధ్రులు మహాశయముడు హెచ్చరించుచో వాడిన తీక్షణతర
 వాక్యములు ఈనారీమణి ప్రయోగించిన వాక్యములకంటెను
 యథార్థ భావమును తెలుపుచున్నవి. దుర్ణయలగు సోదరీ
 మణులలో కొందరు ప్రత్యేకముగా సహాయనిరాకరణపరులను
 వరింపనుండి రని మురిపెముతో చెప్పుకొనజూచు సహాయనిరా
 కరణవాది యెవడేని యుండగల డనుటే మహాపాతకపు తలంపు!
 మన నైతిక క్షేమముం గుఱించిన యీ యత్యంతప్రధాన
 విషయమునందు సహాకారనాదులకు, సహాయనిరాకరణవాదు
 లకు నడుమ తారతమ్యమంతగా నుండజాలదు. మనకామమున
 కాహుతి కానొడంబడు నొక్క స్త్రీ దొలుకగలంతకాలము
 పురుషులము యావన్మందియు తల వంచుకోవలసినదే సుడి !
 ఈశ్వరస్పృష్టిలోని ఈ మహాపవిత్రజీవులను పురుషులకామత్పప్తి
 నిమిత్తము వినియోగించుకొనుటవలన పగువులకన్న నీచతర
 దశకు కూలిపోవుటేగాక పురుషజాతియే గూపునూసిపోవుటయు

నాకు హితవుగతోచును. కాని, యిదియొక భారతదేశమునకే సంబంధించిన సమస్య కాదు. ఇది ప్రపంచసమస్యగానున్నది. ఇంద్రియభోగముల పెంచు ఆధునిక కృత్రిమజీవనమునకు పరిహారముగా నేను చేయు బోధలందు రాటము సూచించు నిరాడంబర జీవితమునకై స్త్రీపురుషులను మరలుడని కొరుచున్నాను. తెలివితేటలతో మన మటుల నిరాడంబర జీవనమునకు మరలని యెడల మృగములకన్నను హీనతరస్థితికి పడిపోకుండ మనల రక్షింపగల దేదియు నుండజాలదని నే నెరుంగుదును. మన స్త్రీజనమునకు పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్య ముండవలయుననియే నా యిిష్టితము. బాల్యవినాహము లనిన నా కసహ్యము. బాలవితంతువు కండ్లబడినచో నేను వణకిపోవుదును. భార్య చనిపోయిన తోడ్కోడనే నిర్విచారముగా పశువువలె మరల వినాహమునకు సిద్ధపడు పురుషుని గాంచినప్పుడు నాకు కినుక వొడమును. తమకొమరితలను అక్షరజ్ఞానమేని లేకుండజేసి బొత్తుగ మూఢావస్థలోనుంచుచు, డబ్బుగల యువకుడు దొరకినంతనే వానికిచ్చి పెండ్లి చేయునమిత్రునే వారిని పెంచు తలిదండ్రుల క్షంతవ్యముగాని యశ్రద్ధనుచూడ నా కెంతయు ఆవేదన కలుగుచుండును. నా కెంత దుఃఖము కలిగినను, నా కెంత కోపము వచ్చిననుకూడ ఈసమస్యయందుగల కష్టమును సయితము నేను గుర్తించుచునేయున్నాను. స్త్రీకు తోటిచ్చు సధికారము రావలయును; శ్వాసనవిషయమున వారికి సమాన ప్రతిపత్తికలుగవలసినదే. అయినను అంతటితో సమస్య పరిష్కారము కాజాలదు. జాతియొక్క రాజకీయములందు

స్త్రీలు ప్రమేయము దీసికొన మొదలిడు దశమాత్రమేఅందు వలన నారంభము కాగలదు.

నా అభిప్రాయమున కుదాహరణగా, అనుభవజ్ఞుడగు నొక ముసల్మాను మిత్రుడు నాకుదెలిపినకథను తెలిపెదగాక. లండనులోని యొక సుప్రసిద్ధ స్త్రీ స్వాతంత్ర్యవాదిగో జరిగిన తన సంభాషణను గుఱించి ఆయన చెప్పియున్నాడు. అటువంటి సమావేశమున కొక ముసల్మాను వచ్చుటజూడ ఆ మిత్రురాలి కాశ్చర్యము తోచినది. ఆయన ఆచోటికి రా నెట్లుఘట్టిల్లెనని యామె విచారించినది. అందుకు రెండు పెద్దకారణములును, రెండు చిన్నకారణములును గలవని ఆ మిత్రుడు చెప్పియున్నాడు. ఆయన పసివాడుగా నుండగనే వానితండ్రి దివంగతుడైనాడు. వాని జీవిత యోగక్షేమమంతయు తల్లియాధారమున చేకూరినదియే. పిమ్మట యథార్థముగా తన సహధర్మచారిణి కాగల స్త్రీని వివాహము చేసుకొనినాడు. హానికి కొడుకులు లేరు. నలుగురు కూతుళ్లు మాత్రము గలరు. వారందఱు మైనర్లు. వారిక్షేమము నతిభాగరూకతతో నతడు చూచుచుండును. అట్టియెడ నాయన స్త్రీ స్వాతంత్ర్యవాదియగుటలో వింతయేముండును? ఆయన నింక యిట్లనెను :— 'ముసల్మానులు' స్త్రీలయెడ నుదాసీనులుగ నుండురను నింద గలదు. ఇంతకన్న ఘోరాపవా దుండబోదు. ఇస్లాముశాసనము స్త్రీ పురుషులకు సమానహక్కుల నంగీకరించుచున్నది. పురుషుడు తన కామతృప్తికై స్త్రీనధోగతి పాలుచేసెనని ఆ మిత్రుని అభిప్రాయము. ఆమెయందలి ఆత్మను ఆరాధించుటకు మారుగా పురుషుడు ఆమె శరీరము నలంకరించుటకు

పూనినాడు. వాని తంత్రము ఫలించినది. స్త్రీయు ఆశరీరాలంకారములు తన బానిసతనమునకే చిహ్నమని యెఱుంగక పానితోడనే ముఱిసిపోసాగినది. అటుల కానిచో మన పతిత సోదరీమణులు తమశరీరాలంకారములకై ముఱిపెము చెందు టెట్లు సంఘటిలినదని నిరుద్ధర్వరముతో ఆయన ప్రశ్నించుచున్నాడు. మఱియు పురుషులమగు మనము వారియందలి పవిత్రాత్మను నలగద్రొక్కి వేసితిమిగదా యనుచు, వెంటనే ధైర్యము తెచ్చికొని, స్త్రీలపై మనము పడవేసిన బానిసతనము నేగాక బుద్ధిపూర్వకముగా నామెయు దెచ్చుకొనిన బంధముల సయితము తెగదెంచుకో వలయునను తనకొరికను తెలిపినాడు. కాబట్టి తనకొమార్తెలకు స్వతంత్రజీవనోపాధిని నేర్పుట కాయన సంకల్పించినాడు.

ఈ గంభీర సంభాషణము నింకను నేను తెలుపు నగత్యముండదు. ఈ ముసల్మానుని సంభాషణమందలి ప్రధాన సంకల్పమును గుర్తెరిగి, తదనుగుణ్యముగా ఈసమస్యను చేబూనుమని నా కుత్తరము వ్రాసిన నారీమణిని కోరుచున్నాను. తాను పురుషుని కామత్కుష్టి సాధనమను తలపును స్త్రీతోసిపుచ్చగా వలయును. అందుకు వలయు పరిహారము పురుషుఁ డేతిలోకన్న స్త్రీచేతిలోనే యున్నది. పురుషునితోడి సమానభాగస్వామినిగా నుండ సంకల్పించునేని, స్త్రీ తన భర్తతో సహా పురుషులప్రీతికొఱకై అలంకారములను ధరించుటను తిరస్కరింపవలయును. సీత తన శరీరసౌందర్యముతో రాముని ప్రీతుని చేయుకొఱకై యొక్క షణమేని వ్యర్థముగా గడపెనని నే నూహింపనైన జాలను !

11. స్త్రీల ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము

ప్రశ్న:—వివాహితలయిన స్త్రీలకు ఆస్తిపై గల హక్కుల సంబంధ మగు శాసనమును మార్పు టనిన కొందఱు ప్రతిఘటించు చున్నారు. స్త్రీలకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము లభించినయెడల స్త్రీలలో దుర్విసేతి ప్రబలు ననియు, సాంసారిక జీవనము భగ్న మగుననియు వారు వాదింతురు. ఈ సమస్య పైని మీ యభిప్రాయ మేమి ?

ఉత్తర్వు:— ఎదురు ప్రశ్న వేయుట మూలమున నేనీ ప్రశ్నకు జవాబిడుదు గాక: పురుషుని స్వాతంత్ర్యమును మఱియు ఆస్తియందు వానికిగల హక్కును, పురుషునిలోని దుర్విసేతికి హేతువేనా? నీవు 'అవును' అందువా, స్త్రీల సం దర్భమునను అటులనే యనుకొనుము. పురుషులకు వలెనే స్త్రీలకును స్వామ్యము మున్నగు హక్కు లుండునెడల ఆ హక్కుల యనుభవము వారి సద్వృత్తులకుగాని, వారి దుర్వృత్తులకు గాని మూలము కాజాలదని గ్రహింపగల్గుదుము. ఒక పురుషునియొక్క గాని, స్త్రీయొక్కగాని శీలము నిస్సహాయ తపై నాధారపడియుండునెడల దాని మహత్వ మంతగా గణింప దగినదే గాదు. నీతివర్తనమునకు మన హృదయ నైర్మల్యము మాత్రమే మూలాధారమై యుండ దగినది.

12. సంఘమున స్త్రీ అర్హతస్థానము

ప్రశ్న:— భారతస్త్రీలకు గలిగిన రాజకీయ పరిజ్ఞానము, పారంపర్య ముగా వచ్చుచున్న వారి సాంసారిక విధులకును, సంఘమునెడ వారి కేర్ప డిన కర్తవ్యమునకును వైరుధ్యమును కల్పించినది. ప్రజా కార్యములందు స్త్రీ పాల్గొను నెడల తన బిడ్డలను, తన గృహకృత్యములను ఆమె యుపేక్షింప వలసి వచ్చును. ఈ సందిగ్ధావస్థ తొలగు టెటు ?

ఉత్తరువు:— ఆమెకు నాధుడును, యజమానియు సగు
పురుషుని సుఖము కొఱకును, మఱియు తన యాడంబర వేష
ముల సమకూర్చుటకును స్త్రీ తన కాలమును తఱచుగా
న్యాయము చేయుచుండును. కాని, ప్రధానములగు తన గృహ
ధర్మముల నిర్వహణముకొఱ కటుల చేయుచుండుటలేదు. స్త్రీ
యొక్క ఈలాటి గృహదాస్యవృత్తి నా దృష్టిలో మనమూర్ఖ
దశకే లక్షణముగ కాన్పించుచున్నది. వంటయింటిలోని బానిస
తనము, నా అభిప్రాయములో ప్రధానముగా గతమూఢదశ
యొక్క శిథిలశేషాంశమని తోచుచున్నది. ఈ పురాణవ్యాధి
నుండి మన స్త్రీ జాతికి విముక్తి చేకూర్చుటలో నాలసించు
చున్నాము. గృహనిర్వహణము స్త్రీయొక్క కాలమునంతను
నపహరింపదగదు.

ప్రశ్న:—ఎన్నికల సమయమున మీ కాంగ్రెసు గోత్రులు వివిధ రీతుల
సహాయపడు దని మమ్ము కోరుచున్నారు. కాని, ప్రజాసేవలో మాతో గూడి
సనిచేయుటకై తమ భార్యలను, తమ కొమార్తెలను బంపుడని మేమడుగుచో
అన్ని తెఱగు లగు సాకులు తెలుపుచుందురు. మఱియు వారిని తమ యింటి
నాలుగు గోడల మధ్యను భైనులో బిగించి యుంచగోరుదురు. దీనికి మీరు
తెలుపు పరిహార మేమిటి ?

ఉత్తరము:— అటువంటి పూర్వ ప్రశయ కాలమునకును
ముందునాటి తాతయ్యల పేరులను నాకు వ్రాయుచో హరిజన
ప్రతికయందు ప్రకటింతును.

12. వితంతువు యొక్క అగచాట్లు

ప్రశ్న:—నే నొక బంగాళీ బ్రాహ్మణ వితంతువును. నా వైధవ్యము
మొదలు ఈ యిరువది నాలుగు సంవత్సరముల కాలము అహారనియమములను

కలిసముగ పాలించితిని. నా స్వంత కుటుంబములో సయితము వితంతువు నగు నాకు ప్రత్యేకపు వంటసాల, ప్రత్యేకపు పాత్రసామగ్రి కలవు. నాకు మీ సత్యాహింసల యాదర్శము మీద విశ్వాసము కలదు. 1920 నుండి నేను ఖద్దరునే ధరించు నలవాటు గలదానను. విధిగా నూలు వడుకుదును. ఘోరాలోని యొక హరిజనవాడయందు మా మహిళాసమాజమువారు హరిజన పాతశాల నొకదానిని నెలకొలిపిరి. నేను స్వేచ్ఛగా నా ముసల్మాను సోదరీలతో కలిసి మెలిసి యుందును. వారియెడ నాకు సద్భావము తప్ప యితరములేదు. ఐనను హరిజనులతో గాని, లేక యే బ్రాహ్మణేతర వ్యక్తితో గాని సహపంక్తిని భోజనము చేయజాలకున్నాను. బహిరంగ ప్రచారములో దిగిగాని, లేక స్థానము నుండి కదలకుండగాని నావంటి పూర్వాచారపరాయణి యగు వితంతువు సత్యాగ్రహిగా చేర వలనుపడునా ?

ఉత్తరము :— కాంగ్రెసు నిర్మాణము సనుసరించి మీ రందుచేరుటకు సంపూర్ణాధికారమున్నది. మీరు మీహక్కులను బలాత్కారముగా నైనను భుక్తము చేసికొడగును. కాని, మీరు నన్నడుగుచున్నారుగాన అటుల చేరవలదని హెచ్చరించెదగాక. తమపైన ఆచారము విధించిన నియమములను పాటించుటతో బంగాళాదేశపు వితంతువు లెంత పట్టుదల జూపుదురో నే నెఱుంగుదును. కాని, దేశసేవ కర్పణ చేసికొనిన వితంతువులు, అందునను దౌర్జన్యరహితముగా వర్తించు వారు ఎవరితోడనైనను కలిసి భోజనము చేయుటతో సంకోచింప దగదు. ఎట్టివారితోగాని కలిసి భోజనముచేయుటవలన ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధి నప్తపడునని నేనునమ్మువాడనుగాను. మన యుద్దేశ్యమునుబట్టి ఆవిషయము నిర్ణయింపదగియుండును. ఒకవితంతువు ప్రతికార్యమును సేవాభావముతో చేపట్టు నెడల నది యామెకు క్షేమకరమగును. భోజనముపట్లను, మఱి

శతరవిషయములపట్లను అన్నినిబంధనలను అతిజాగరూకతతో
 శోకవితంతువు పాటింపదగును. ఐనను పవిత్రహృదయము
 శోపించు నెడల నామె, యథార్థమగు వితంతువు కాజాలదు.
 మాపులకు మాత్రము సంఘాచారముల నన్నిటిని పాలించుట
 కఱచుగా మిథ్యాచారములను మోసములను కప్పిపుచ్చుటకే
 నియోగపడునని నాకెటుల తెలియునో, మీకు నటులనే
 తెలియును. కాబట్టి భోజనప్రతిభోజనములు మొదలగు వానిం
 టూర్చిన యాటంకములను ఆధ్యాత్మికముగను, జాతీయముగను
 ప్రోవృద్ధి కాటంకములని విసర్జించివేసి హృదయపావిత్ర్యసాధ
 నపై దృష్టిని కేంద్రీకరించుడనియే మీకు నా సలహా. సత్యా
 గ్రహదళములందు స్వాహంకారపూర్ణులగు వారుండుటకన్న
 తమవివేకము నుపయోగించి హృదయమునకును, మస్తకమున
 కును ఆమోదకరమగు జీవనవిధానమును పూనువారుండుట
 నాకు సంతోషము.

8-11-44

